P A R A P H R A S E

VAN HET

EVANGELIE

NAAR DE BESCHRIJVING VAN

MATTHEÜS

DOOR

J. SMELIK

T. WEVER — FRANEKER

TER INLEIDING.

Wanneer u een Statenvertaling opslaat, vindt u daar — na de Voorrede op het Nieuwe Testament, en vóór de Inhoud van het Bijbelboek, waarvan hierachter een paraphrase volgt — de volgende aantekening [1]:

„Het woord *Euangelion (Evangelie)* is een Grieks woord, en betekent een goede of blijde boodschap, Luk. 2, vs 10, met welke naam in de Heilige Schrift, voornamelijk des Nieuwen Testaments, genoemd wordt de leer, die de profeten en apostelen verkondigd hebben van de verlossing des mensen en van de eeuwige zaligheid, door de *Messias* teweeggebracht. Dewelke, alzo zij door de profeten voorgesteld wordt in beloften, dat de *Messias* in de wereld zou komen, en zulks teweegbrengen, en door de apostelen, dat Hij in de volheid des tijds in de wereld gekomen is, en het werk der verlossing heeft teweeggebracht; zo wordt door dit woord ook in 't bijzonder verstaan de leer van *Christus*, en der apostelen van de volbrenging dezer beloften door *Jezus Christus*, in het vlees nu gekomen zijnde, Romeinen 16, vs 25. En nog meer in 't bijzonder de geschiedenis van de komst van de *Messias* in het vlees, van Zijn geboorte, leven, wonderwerken, lijden, sterven, opstanding en hemelvaart. En in deze betekenis wordt dit woord hier in de titel genomen, gelijk ook Mark. 1, vs 1. En de schrijvers van deze geschiedenis worden ook *evangelisten* genoemd, hoewel dat woord ook somtijds breder genomen wordt, voor een, die hier en daar gezonden wordt om het *Evangelie* te prediken. Zie Hand. 21, vs 8; Ef. 4, vs 11; 2 Tim. 4, vs 5.

Naar de *beschrijving* van Mattheüs. Alzo stelt hij de titel, en niet *Het Evangelie van Mattheüs*, om te kennen te geven, dat hij niet is de voornaamste opsteller van dit geschrift, die de Geest Gods is, 2 Tim. 3, vs 16; maar dat hij alleen een dienaar is, die God gebruikt heeft om dit te beschrijven. Hetzelfde is ook op te merken in de titels van de andere *Evangeliën*".

---

[1]) Overgebracht in onze tegenwoordige spelling.

Daar zijn, sinds onze Statenvertalers aan het begin van de 17e eeuw, vanuit hun godvruchtig geloofsrespect voor de Schriften, deze aantekeningen stelden, over het Woord Gods, en ook over het Evangelie naar de beschrijving van Mattheüs, heel wat dwaze en goddeloze woorden geschreven! Woorden, welke volkomen verloochenen het geloofsvooroordeel, waarvan de Statenvertalers, en ook de medewerkers aan deze Paraphrase, uitgaan, zoals u dat hierboven leest in de woorden, dat niet Mattheüs de voornaamste opsteller van dit geschrift is, maar *de Geest Gods*. Woorden, die eigenlijk van een man als Mattheüs een „falsaris" maken, iemand die zich schuldig maakt aan bedrog.

De mannen van de z.g. verlichte wetenschap der 20e eeuw zijn onderscheid gaan maken tussen „de historische Jezus" en „de dogmatische Christus". Zij beweren, dat het oorspronkelijk Evangelie van Jezus door Zijn Apostelen, vooral Johannes en Paulus (maar ook dus door Mattheüs) vervalst is, onder de invloed van de Griekse wijsbegeerte. Zijn discipelen hebben om de figuur van de zuivere, werkelijke mens *Jezus* gans een traditie gesponnen, waardoor Zijn betekenis totaal veranderde: in plaats van het historische Jezus-beeld der Evangeliën is toen het dogmatische Christus-beeld der Brieven gekomen, en daardoor zou de mens Jezus omgeven zijn met een Goddelijke stralenkrans.

Erger bewering nog heeft die modernistische wetenschap naar voren gebracht:

Niet alleen in de Brieven bleek, bij nader onderzoek, die z.g. dogmatische Christusfiguur van Paulus en Johannes aanwezig te zijn, maar ook reeds in de Evangeliën. Deze hebben oorspronkelijk het goedgelijkend levensportret van de historische Jezus bevat; maar dat hebben Zijn discipelen „overgeschilderd" met de verflaag der traditie!

Deze meningen (waarachter inderdaad liggen „de poorten van het dodenrijk", over welke Christus tot Zijn discipelen gesproken heeft — Matth. 16 : 18) staan wel heel ver af van het godvruchtig belijden, dat de gelovigen zo weldadig aandoet in de aantekeningen van de Statenvertalers!

Het is hier de plaats niet, de antichristelijke voosheid van deze ijdele filosofie [1]) nader aan te tonen.

Wij houden ons maar aan de belijdenis der Kerk, dat ook van het Evangelie naar de beschrijving van Mattheüs de Heilige Geest de Eigenlijke Auteur is, en dat deze Zijn inspiratie „de meest moge-

---

[1]) Vgl. Coloss. 2 : 8.

lijke objectiviteit waarborgt (Joh. 14 : 26), en daarom juist van wat men wel genoemd heeft „overschilderen", geen sprake kan zijn"[1]).

Het Bijbelgeschrift zèlf noemt — evenals trouwens de drie andere Evangeliën — de naam van de schrijver niet. Maar heel de overlevering der oudste Christelijke Kerk wijst de Apostel Mattheüs als de auteur aan. En wij mogen dit als historisch-juist aanvaarden, want er is geen enkel gegeven bekend, noch uit de Schrift, noch uit de traditie, dat deze aanwijzing zou tegenspreken.

Mattheüs — de naam betekent: geschenk Gods — is de naam van die Apostel, wiens roeping ons vermeld wordt in hfdst. 9 : 9-13, en die in de lijst der Apostelen (hfdst. 10 : 2-4) de bijvoeging bij zijn naam krijgt: „de tollenaar". Oorspronkelijk heeft hij *Levi* geheten[2]); waarom hij 'n andere naam kreeg, weten we niet. In elk geval was hij van afkomst een Jood — een zoon van een zekere *Alfeüs*[3]). Hij was een „tollenaar", een belastingambtenaar, verbonden aan het „tolhuis", de „inspectie der accijnzen" te Kapernaüm, en in dienst staande van Herodes Antipas, de viervorst van Galilea. Krachtens zijn positie moet hij niet alleen de Joodse landstaal — het Aramees —, maar ook de Griekse voertaal, in de vorm waarin zij toentertijd rond de Oude Wereldzee gesproken werd, machtig geweest zijn.

Dit brengt ons op een kwestie, waarover al heel wat verhandelingen geschreven zijn, n.l. de vraag, of de Griekse tekst van dit Bijbelboek een vertaling is, ja dan neen.

De overlevering der kerkvaders deelt ons n.l. mee, dat Mattheüs zijn geschrift geschreven heeft in het Hebreeuws, waarmee dan wel het Aramees[4]) bedoeld zal zijn. Op deze traditie afgaande, moeten we dit wel aannemen. Gezien het feit, dat deze Evangelist zijn boekje speciaal voor

---

1) Vgl. van Bottenburgs Kommentaar N.T., I, van Dr F. W. Grosheide, Inl. blz. X.

2) Vgl. Marc. 2 : 14-17; Luc. 5 : 27-32.

3) Marc. 2 : 14.

4) „Aramees" is wat in de St.V. „Syrisch" wordt genoemd, b.v. 2 Kon. 18 : 26. Het behoort tot de Semietische talen, is geen Joods dialect, maar wel een taal, nauw verwant aan het Hebreeuws. In de 5 eeuwen vóór Chr. is zij in Voor-Azië de éérste taal geworden, die algemeen gesproken werd, en ook onder Israël zegevierend doordrong. Onze Heiland heeft, naar alle waarschijnlijkheid, Zich doorgaans van deze taal bediend, in Zijn prediking. Enkele Aramese woorden, door Hem gebezigd en in de Nederl. tekst der Schrift bewaard gebleven, zijn: „Abba" (Mc. 14 : 36); „Effatha" (Mc. 7 : 34); „Talitha kûmi" (Mc. 5 : 41) en „Eloï, Eloï, lamma sabachtanei" (Mc. 15 : 34).

het oude Bondsvolk geschreven heeft — ik kom daar hierna nog op terug —, zou dit ook geen verwondering wekken: juist in het Aramees kon Mattheüs zijn volksgenoten het beste bereiken, want ondanks alle pogingen der Rabbijnen, om in de voorlaatste en laatste eeuw vóór Chr. de Hebreeuwse taal de eerste plaats te doen behouden, konden zij het niet verhinderen, dat de massa des volks Aramees sprak, zij het min-of-meer vervormd, doordat tal van Hebreeuwse uitdrukkingen daarin overgingen.

Als echter de traditie hierin historie-getrouw is, dan moet ons Griekse Evangelie naar Mattheüs een vertaling zijn — wie deze vertaling dan op zijn naam heeft, weten we niet; waarschijnlijk niet de Apostel zelf [1]). De overlevering te dezer zake is in de theologische wetenschap wel met tal van argumenten bestreden geworden. Maar waarom zouden wij u daarmee vermoeien? Al die geleerde redeneringen behoeven ons geen „kopzorg" te brengen. Het komt er op aan, dat ons hart bij het lezen van dit bijbelboek — ook als dit hierna geparaphraseerd wordt — zich eerbiedig buigt voor het Woord Gods, dat de HERE onze God, in die bizondere zorg, welke Hij voor ons en onze zaligheid draagt, Zijn knecht, de Apostel Mattheüs, geboden heeft, bij geschrift te stellen [2]).

Van veel meer belang is de vraag naar het *doel*, waartoe Mattheüs dit geschrift geschreven heeft.

Ik heb dit reeds even aangestipt: het is geschreven door een Jood, en allereerst voor Joodse lezers.

Onze Statenvertalers schrijven in het „voorwoord" boven dit Bijbelboek o.m.:

> Mattheüs „is de eerste geweest, die de evangelische geschiedenis heeft beschreven, omtrent het negende jaar na *Christus*' hemelvaart, gelijk vele oude schrijvers getuigen;....".

Dat zou dus ongeveer in het jaar 42 na Chr. geweest zijn. Tegenwoordig plaatst men de ontstaanstijd wat later: tussen 50 en 70 na Chr., o.m. zich grondend op een mededeling van de kerkvader Irenaeüs [3]), dat Mattheüs onder de Hebreeën in hun eigen taal een Evangelie in het licht heeft gegeven, terwijl Petrus en Paulus in Rome evangeliseerden, en de Kerk

---

1) Wie er iets meer van weten wil, kan hiervoor nalezen: Bijbels Handboek II, Kok, Kampen, 1935, blz. 103—105.

2) Vgl. N.G.B., Art. III.

3) Irenaeüs (leerling van Polycarpus van Smyrna) werd in 178 bisschop van Lyon, en was een der invloedrijkste kerkvaders uit de 2e eeuw.

stichtten. Vermoedelijk zullen we niet te vèr mis zijn, als we het Hebreeuwse handschrift gepubliceerd denken zo tegen 60 na Chr., terwijl dan de Griekse vertaling misschien na 70 (immers het jaar der verwoesting van Jeruzalem), in elk geval nog aan het eind der eerste eeuw, verschenen zal zijn. Want zeer waarschijnlijk hebben kerkvaders als Barnabas, Ignatius en Polycarpus reeds de Griekse Mattheüs gebruikt.

Wat nu het doel van dit geschrift betreft — ik kan me volkomen verenigen met wat Dr H. N. Ridderbos schrijft in de Korte Verklaring met Nieuwe Vertaling op Mattheüs [1]):

„Het is een tendèns-werk; geen verslag, maar een prediking; geen biografie, maar een getuigenis".

De Apostel Mattheüs, de Jood Levi, moet, vooral toen hij zag, dat het oude Bondsvolk al positiever Jezus van Nazareth als de Christus verwierp, en dat Gods Zoon Zijn Kerk op steeds groter schaal uit de heidenen ging vergaderen, dit wel als een grote droefheid, een gedurige smart ervaren hebben [2]).

En toen heeft hij een laatste dringend appèl willen doen op „zijn maagschap naar het vlees", op zijn volk, dat de Messias aan het kruis heeft geslagen, en ook na Diens opstanding en hemelvaart zich verhardt, de zaligheid verwerpende. Christus de Gekruisigde is de Joden een ergernis. En daarom heeft Mattheüs niet een biografie, een „leven van Jezus" willen schrijven, maar een apologie of verdediging van het ware geloof, waarvan Jezus Christus de Inhoud is; en dat in het licht van het Oude Testament. Hij zag aan zijn afkerig en hardnekkig volk, omdat het in doorsnee niet geloofde, de profetie uit Deut. 18 : 19 in vervulling gaan:

„De man, die niet luistert naar de woorden, welke hij in Mijn naam spreken zal, van dien zal Ik rekenschap vragen".

Deze „Hij" is de Grote Profeet, van Wie de HERE tot Mozes zegt: „Een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden hunner broederen, zoals gij zijt; Ik zal Mijn woorden in zijn mond leggen; en hij zal alles tot hen zeggen, wat Ik hem gebied" [3]).

Zo wil Mattheüs Jezus van Nazareth doen zien als de van God de Vader gezonden Christus, Die de Grote Profeet en de Zone Davids is, tevens zijn Heer — in Wie al de beloften, aan de vaderen gegeven, worden vervuld. Vandaar dat u in zijn geschrift, als een refrein, telkens weer de woorden leest: „opdat vervuld zou worden". En daarom wijst hij ook herhaaldelijk

---

1) I, blz. 14 (1e druk).
2) Vgl. Rom. 9 : 2.
3) Deuter. 18 : 18, vgl. vs 15.

op de grote voorrechten, welke Israël, als het openbaringsvolk, als de dochter Sions, de uitverkoren bruid van Jahweh, ontvangen had.

Niet een strijdschrift dus, met een polemisch karakter, is dit Bijbelboek, al striemt Mattheüs, in bewogen bewoordingen, het schuldig ongeloof van die besnedenen, die zich blijven beroemen: wij zijn het zaad van Abraham! Maar een evangelische preek, met een getuigend en onderwijzend karakter, vol Schriftbewijs, om diegenen onder de Joden, die misschien nog op de tweesprong staan, te bewijzen, dat Jezus, de Zoon van Maria, wel waarlijk is de Christus, de Beloofde der vaderen, naar Zijn klare Zelfopenbaring.

Vandaar dat Mattheüs allerlei „kleinigheden", die voor ons misschien wel interessant zouden wezen, weglaat, en zich in heel zijn beschrijving van het Evangelie aan het gestelde doel houdt. Een prachtig beeld daarvoor las ik in de daar straks genoemde commentaar van prof. Grosheide: „Het evangelie is als een houtsnede, die juist omdat ze de bijzonderheden mist, de grote lijnen scherper laat uitkomen" [1]).

Zo is het Evangelie van Mattheüs ons tot rijke troost: het laat ons de eenheid der Schrift zien, en predikt ons, dat Hij, Die de Wet en de Profeten (d.i. het Oude Testament) heeft vervuld, waarlijk is de Zaligmaker en Koning der wereld, en dat door Hem de wateren des heils de ganse aardbodem zullen bedekken.

Maar zo prikkelt het ons, die in het klare licht der vervulling staan, en dus zoveel te groter verantwoordelijkheid hebben, te méér, om ons leven en onze zaligheid te zoeken buiten ons zelf, in deze Enige Borg en Middelaar, opdat wij zonder verschrikking in het gericht Gods zouden kunnen verschijnen.

Wat de indeling van dit Bijbelboek betreft — prof. Grosheide wijst er in zijn commentaar op (en ik neem dit met volle instemming over), dat er in Mattheüs' Evangelie „een dramatische gang zit", waardoor het een schitterende en kunstvolle compositie is geworden. Hij karakteriseert die gang met de woorden: „op - neer, op - neer, neer - op". En hij ziet hem aldus: eerst geniet Christus grote populariteit, als Hij in het openbaar optreedt („op"), maar dan neemt het conflict met de leiders van het volk steeds scherper vorm aan, en gaan de scharen, onder hun invloed, zich àl meer van Hem afwenden („neer"). Als dat overduidelijk blijkt, trekt Hij Zich meer terug in de kring der discipelen, hoewel nimmer het Bondsvolk als geheel loslatend, tot het laatste toe. In de kring der discipelen

---

[1]) a.w. Inleiding, blz. XII.

lijkt het ook eerst „op" — maar toch ontstaan er, zelfs met de Apostelen, conflicten, omdat zij ten diepste de Schriften niet verstaan. Dus wordt de Heiland àl eenzamer, en ervaart Hij als een kwelling der hel, dat Hij van allen verlaten moet worden („neer"). Ten slotte beschrijft Mattheüs het lijden „in engere zin", Christus' uitgang te Jeruzalem („neer"), om dan ook met enkele forse lijnen Zijn verhoging tot de heerlijkheid Zijns Vaders te tekenen („op").

Een soortgelijk „verdelingsprincipe" kunt u ook aantreffen in Ridderbos' „Korte Verklaring" [1]), breder uitgewerkt in diens dissertatie: „De strekking der Bergrede naar Mattheüs" [2]).

In aansluiting hierbij wil ik het Evangelie naar de beschrijving van Mattheüs aldus indelen:

Eerste hoofddeel (1 : 1 tot 4 : 11): de Middelaar aangewezen als de Beloofde Messias.

Tweede hoofddeel: (4 : 12 tot 9 : 34): de Middelaar Zich openbarend als de Beloofde Messias.

Derde hoofddeel: (9 : 35 tot 16 : 12): de Middelaar verworpen als de Beloofde Messias.

Vierde hoofddeel: (16 : 13 tot 23 : 39): aan de Middelaar de scheidbrief gegeven als de Beloofde Messias.

Vijfde hoofddeel: (24 : 1 tot 23 : 20): de Middelaar Zich bewijzende de Beloofde Messias.

---

1) a.w. blz. 16, 17.
2) Uitgave J. H. Kok, Kampen, 1936, blz. 13—18.

EERSTE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR AANGEWEZEN ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 1 : 1—4 : 11.

A. AANGEWEZEN IN ZIJN GESLACHTSREGISTER. 1 : 1-17.

1 : 1 Ik ga u nu vertellen van *Jezus van Nazareth*. Dat Hij, en Hij alléén, is de *Christus*, van Wie de Schriftrollen vol staan, van Wie de heilige patriarchen en profeten hebben gesproken, Die is voorgebeeld door de offeranden en andere ceremoniën der Wet [1]).

En dan moet ge allereerst letten op Zijn *stamboom*. Want deze Jezus is de Zoon van *David*, en dus ook de Zoon van *Abraham*, omdat David immers rechtstreeks uit Abrahams lendenen voortkwam.

Reeds als gij derhalve Jezus' familieregister nagaat, zal het u blijken, dat Hij is de *Messias*, van Wie heel de historie van het volk Israël spreekt! Dat Hij is Degene, van Wie de psalm getuigt: Zie, ik kom; in de boekrol is over mij geschreven [2]).

2 Ge weet wel, uit de Schriften, dat God de HERE in Zijn gunstverbond de heilige linie heeft willen bewaren, en Zich daarin, de eeuwen door, Zijn Kerk heeft willen vergaderen.

Abraham is immers de rots, waaruit gij als Bondsvolk gehouwen zijt [3]). De zoon, die tot drager der beloften was verordineerd, was het kind des wonders Izaäk; en van deze ging de erfenis des Verbonds over op Jacob; daarom werd er altijd gesproken van de God Abrahams, Izaks en Jacobs. Uit deze laatste kwam het heilig geslacht der patriarchen voort, van welk iedere Israëliet afstamt. Alle

---

1) Vgl. Heid. Cat., Antw. 19.
2) Ps. 40 : 8.
3) Vgl. Jesaja 51 : 1, 2.

twaalf waren erfgenamen der belofte; maar uit *Juda* zou de Silo voortkomen, Hij, Die een Heerser zou zijn in Israël [1]).

3 Het is Gods verkiezende gunst, dat er een heilige linie bewaard bleef. Als het aan Israël zèlf gelegen had, was er niets van terecht gekomen: daarvan is deze zelfde Juda wel het krachtig bewijs. Twee zoons gewon hij bij Thamar: de tweelingen Fares en Zara (of: Perez en Zera) [2]). Maar hij gewon ze in de weg van hoererij.... Toch zet niet zijn wettig-gewonnen zoon Sela [3]) de linie voort, maar Fares: het zijn diens zoon Esrom, en diens kleinzoon Aram, die nu genoemd moeten worden [4]).

4 Aram was de vader van Aminadab, die de Schrift ons vermeldt als de schoonvader van Aäron [5]), terwijl deze Aminadab een zoon gewon, die Nahasson heette, tijdens de woestijnreis de aanvoerder was van de stam van Juda [6]), maar met zijn tijdgenoten is omgekomen onder de toorn van Jahweh over Zijn weerspannig en muitziek volk. Nahasson was weer de vader van Salmon, die zich Rachab, de hoer, tot vrouw had genomen [7]).

5 Uit Salmon en Rachab is Boaz voortgekomen, en ge weet: hij is met Ruth gehuwd, terwijl hun een zoon geboren is, die de naam Obed ontving. En deze was nu de vader van *Jesse* of *Isaï*, van wie Jesaja sprak, toen hij zeide: „en er zal een Rijsje voortkomen uit de tronk van Isaï....” [8]). Dat Rijsje is *Christus*, de Zoon van *David*!

6 Ja, David, de koning, was Jesse's zoon. En was híj

---

1) Vgl. Gen. 49 : 8-10; Micha 5 : 1.

2) Vgl. Gen. 38 : 27-30.

3) Vgl. Gen. 38 : 5 en 12-26.

4) Het is wel zeer opmerkelijk, dat de Joodse ex-tollenaar Mattheüs hier iets doet, wat in Israëlietische geslachtslijsten volstrekt ongebruikelijk is, n.l. het noemen van vrouwennamen, vier in getal: Thamar, Rachab, Ruth, Batseba — en wat voor vrouwen? Namen, die de rasechte Jood haast doen blozen van schaamte en ergernis, omdat ze herinneren òf aan ontucht òf aan vreemd bloed. Hij doet dat, om de vleselijke hoogmoed der Joden te striemen, en hun te laten zien, dat het van 's mensen kant alles ellende en verdorvenheid is.

5) Vgl. Ex. 6 : 22.

6) Vgl. Num. 1 : 7; 2 : 3; 10 : 14.

7) Uit de Schrift blijkt dit niet, waarschijnlijk had Mattheüs dit uit de Joodse traditie.

8) Jes. 11 : 1.

niet de verkorene uit het volk, de held Israëls? [1]) De drager van de gloriekroon, die eeuwig bloeien zou op het hoofd van Davids Grote Zoon? [2])

Maar deze heerlijke koning dankte zijn glorie niet aan zichzelf, doch aan Gods vrije genade. Het bewijs daarvoor is, dat zijn zoon en opvolger Salomo verwekt is in een weg van ontucht: David gewon hem immers bij de huisvrouw van Uria, de Hethiet, een der officieren van zijn gardetroepen.... Waarlijk, alle roem, ànders dan in de HERE, is uitgesloten.

7 En gedurende eeuwen regeerde Davids stamhuis over het verkoren volk: na Salomo beklommen de troon te Jeru-
8, 9, 10 zalem Roboäm (Rehabeam), Abia, Asaf (Asa), Josafat, Joram, Ozias (Uzzia), Joatham (Jotham), Achaz, Ezekias
11 (Hizkia), Manasse, Amos, Josias (Josia) en Jechonias (Jojachin) [3]).

O, het is alles souvereine genade, want we zijn nu gekomen aan het dieptepunt der geschiedenis van koningshuis en Bondsvolk: Josia gewon immers Jechonias of Jojachin en zijn broeders ten tijde van de wegvoering naar Babylonië — het oordeel Gods over het verval in de dynastie van koning David, en over de Woordverlating en de Bondsbreuk onder het volk.

Jojachin toch was de voorlaatste koning van Juda, maar hij was een autocratisch vorst, een herder, die meende: het volk is er om mij! — evenals sommige van zijn voorgangers leefde en werkte hij niet uit het theocratisch roepingsbesef, dat weet: de herder is er om de kudde. Hij regeerde maar kort, want de HERE rukte deze „zegelring" van Zijn rechterhand, gelijk Jeremia aankondigde [4]). Toen plaatste de heerser van Babel zijn oom Matthanja op de troon, diens naam veranderend in Zedekia. Maar hij was de láátste koning: het onweer van Gods Verbondswraak barstte definitief los, in de wegvoering naar Babel.

---

1) Ps. 89 : 20.
2) Vgl. Ps. 132 : 17, 18.
3) Merkwaardig is, dat Mattheüs hier drie geslachten overslaat, en niet noemt de koningen Ahazia, Joas en Amazia (ná Joram, vóór Uzzia); zie bij vs 17.
4) Vgl. Jerem. 22 : 24-30, waar de naam Chonja dezelfde is als Jojachin.

12 En na die wegvoering heeft Jojachin „een zoon gewonnen", die Salathiël of Sealthiël [1]) heette. Deze was geen vleselijke zoon van hem, want Neri was Sealthiëls vader [2]), en die stamde waarschijnlijk af van een andere zoon van David. De zonen van Jojachin zelf mochten immers niet als vorst Davids troon beklimmen [3]). Wel is Jojachin door de opvolger van Nebucadnezar, Evil Merodach, na 37-jarige gevangenschap in gunst ontslagen uit de kerker, en mocht hij deelnemen aan het hofleven te Babel [4]). En deze Salathiël gewon een zoon, die Zorobabel of Zerubbabel heette: de leider van het volk bij de terugtocht uit Babel, door de HERE gesteld tot „zegelring aan Zijn rechterhand" [5]), dus tot drager der theocratische roeping.

13, 14, 15 Toch blijkt het telkens weer, dat de komst van de aangekondigde Verlosser geen moment van het vlees afhangt, maar louter te danken is aan Gods genadige verkiezing. Davids stamboom luidt immers verder aldus: Abiud — Eljakim — Azor — Sadok — Achim — Eliud — Eleazar — Matthan — Jacob [6]). Hoe is „de tronk van Isaï" in deze periode vervallen, de glorie van David versmolten: het zijn namen van overigens onbekende burgermensen, die onopgemerkt in de schemering hebben geleefd. Waarlijk, naar het vlees is alle roem uitgesloten!

16 En uit de laatstgenoemde, Jacob, is nu Jozef geboren, de man van Maria, uit wie *Jezus* is geboren, Die *Christus* heet. Hij was Jezus' vader-voor-de-wet. Zelfs al zou Maria niet uit Davids geslacht voortspruiten [7]), tòch is Jezus van

---

1) Zie Luc. 3 : 27.
2) Luc. 3 : 28.
3) Zie Jerem. 22 : 30.
4) Vgl. Jerem. 52 : 31-34; 2 Kon. 25 : 27-30. Uit deze gegevens valt af te leiden, dat Jojachin Sealthiël, de zoon van Neri, a.h.w. heeft geadopteerd, en aangewezen als de erfgenaam der Davidische koningsrechten.
5) Vgl. Haggaï 2 : 21-24.
6) Hoogstwaarschijnlijk heeft Mattheüs over de kennis van deze namen beschikt door inzage van het Davidische geslachtsregister, dat bij Jozef, de man van Maria, moet berust hebben. — Vergelijking met Lucas 3 doet zien, dat de Evangelist Mattheüs ook hier geslachten overslaat, zie bij vs 17.
7) Vgl. echter Luc. 1 : 32 en 69, waaruit m.i. wel duidelijk blijkt, dat Maria wèl afstammelinge van David was (zie: Greydanus, Korte Verklaring van Lucas, I, blz. 35, 51).

Nazareth, doordat Jozef Zijn vader-voor-de-wet is, volkomen wettig het Grote Zaad van David! Daarover behoeft onder u niet de minste twijfel te bestaan.

17 Zie nu, welk een schone harmonie in dit geslachtsregister door mij is opgesteld: telkens veertien geslachten, allereerst van Abraham tot David — vervolgens van David tot de Babylonische wegvoering — ten slotte van de Babylonische wegvoering tot Christus!

Drie maal veertien, dat is zes maal zeven geslachten: deze „week van Gods verlossingswerk" wordt besloten met de eeuwige Sabbath, de volkomen rust [1]).

B. AANGEWEZEN IN ZIJN GEBOORTE. 1 : 18-25.

1 : 18 Ik weet wel, wat er van Jezus van Nazareth gelasterd wordt: „de man is uit overspel geboren!"

Maar hoort, hoe het met de geboorte van de Christus is gegaan.

Zeker, Maria was nog niet met Jozef gehuwd; ze waren nog niet samen gaan wonen; wel waren zij verloofd, en zo was Jozef, de timmerman, Maria's wettige bruidegom, feitelijk reeds haar man [2]).

Ja maar, zegt ge, hij ontdekte dan toch maar, dat zijn bruid moeder moest worden! Inderdaad, doch Maria was wel op een heel bizondere wijze zwanger geworden: door de ontvangenis uit de Heilige Geest! De HERE toch ging iets nieuws op de aarde maken [3]): het echtelijk verkeer tussen man en vrouw heeft Hij volledig uitgeschakeld; niet

---

[1]) Naar onze Westerse begrippen telt Mattheüs wel heel onnauwkeurig: de statistiek van onze moderne Burgerlijke Stand zou zich er aan ergeren, en de mensen van de Schriftcritiek mompelen al spoedig van opzettelijke misleiding. Maar naar de trant van het oude Oosten, met zijn zin voor getallensymboliek, is dit niet vreemd: Mattheüs „styleert" Jezus' stamboom. Ge kunt het blad van een boom natuurgetrouw tekenen, met alle kleine afwijkingen er in opgenomen; ge kunt het ook „gestyleerd" doen: rechter- en linkerhelft zo symmetrisch, dat, als ge de beide helften op elkaar legt, deze elkander volkomen bedekken. Denk voorts aan de getallensymboliek in het laatste Bijbelboek.

[2]) Onder Israël was de verloving een zeer ernstige zaak: verbreking er van werd als echtbreuk beschouwd, en naar de Wet van Mozes moest een ontrouwgeworden meisje worden gedood (vgl. Deuter. 22 : 20, 21).

[3]) Vgl. Jerem. 31 : 22.

uit de wil des mans, noch uit de wil des vleses mocht de Christus geboren worden; Hij is geboren uit de nooit ontdekte wegen van de Geest!

19 Natuurlijk heeft die ontdekking van Maria's zwangerschap Jozef voor een raadsel geplaatst, een pijnigend raadsel. Maar hij was rechtvaardig. Hij wilde alleen maar naar de wil van God leven. En dan wist hij wel, dat, volgens het Mozaïsche recht, hij geen huwelijk meer mocht sluiten met Maria: haar schone bruidsgang naar zijn huis is nu onmogelijk geworden. Hoe heeft Jozef daarover gepiekerd! Twee wegen staan hem open. Hij kan vooreerst haar aanklagen bij het gerecht, wegens echtbreuk. Dat betekent, in de omstandigheden, waarin Israël verkeerde (bezet gebied!), nu wel niet de dood [1]), maar dan toch, dat zij als overspeelster misschien gegeseld, in elk geval als ontrouwe bruid openlijk gebrandmerkt zal worden. En die schande wil hij haar besparen. Er is (gelijk Jozef overlegt) echter nog een tweede weg: hij kan haar „heimelijk verlaten", wat (zoals u weet) betekent, dat hij een scheidbrief opstelt, deze door twee getuigen laat ondertekenen, en zo van haar scheidt, zonder dat het publiek wordt.

20 En hij besluit die tweede weg in te slaan.

Dat heeft de HERE echter niet gewild.

En dit heeft Hij Jozef ook op een bizondere manier kenbaar gemaakt.

Zijn hart is zó vol van deze dingen, dat hij er zelfs van dróómt. En in die droom zendt God de HERE Zijn engel tot hem, om Zijn openbaringswoord over te brengen. Dat geeft hem de volstrekt-onverwachte oplossing van het probleem, waarover hij tobt [2]).

Want deze engel des HEREN zegt tot hem allereerst: Jozef, zoon van David, wees niet bevreesd, uw bruid tot u te nemen, als uw wettige vrouw! Hier is geen overspel, noch echtbreuk: het Kind, dat zij ter wereld brengen zal, is geen kind der schande, want het heeft wel degelijk een vader: God de Heilige Geest is Zijn Vader! Ge behoeft

---

1) Zie blz. 17, noot 2.
2) De tekst geeft dit onverwachte aan in het woordje „zie....".

niet te denken: mijn geluk is weg, en mijn huwelijk vernietigd — de wet van Mozes staat u niet in de weg, om dit huwelijk te sluiten.

21 Wacht maar rustig en gelovig de geboorte van Maria's Kind af: zij zal een Zoon baren, en gij — al zijt gij niet Zijn vader-naar-het-vlees — moet Hem een naam geven, déze naam: *Jezus*! de HERE verlost! want dit is Zijn heerlijk ambt, waarmee de Vader Hem bekleedt: Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden! [1])

22 Nu lezers, ziet gij het dan niet, dat Jezus van Nazareth reeds door Zijn geboorte aangewezen wordt als de Beloofde Messias?

Hier toch is vervulling van de profetie!

23 Ge weet wel, uit de rol des boeks, uit de profeet Jesaja [2]), dat de HERE Zelf aan de ongelovige koning Achaz ongevraagd een teken heeft gegeven:

Ziet, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een zoon baren, en zijn naam *Immanuël* heten!

Betekent deze wonderschone naam niet: *„met ons is God!"*?

Ja, dat is nu Jezus, de Zaligmaker: in Hem, in Hem alléén, is God met ons!

24 En Jozef heeft gelóófd! Hij ging, aanstonds op de volgende dag, naar Maria, en nam haar tot zich, naar het bevel des HEREN, dat via de engel hem bereikt had. En daarmee werd het Kind, dat zij verwachten mocht, de wettige Troonopvolger van David. Naar het vlees uit David, door Maria — en als pretendent op de kroon uit David, door deze daad van Jozef!

25 Hoezeer hij met vreze en eerbied vervuld was voor de wil van God, is wel hieruit gebleken, dat Jozef zich van alle echtelijk verkeer met Maria onthield, totdat het Heilige, dat uit haar geboren zou worden, als haar eerstgeboren Zoon, het levenslicht aanschouwde.

En gelovig noemt hij, de vader-naar-de-wet, deze eerstgeborene van Maria: *Jezus*.

---

1) Vgl. Luc. 1 : 31; Handel. 4 : 12.
2) Jesaja 7 : 14.

C. AANGEWEZEN IN DE AANBIDDING DER HEIDENSE MAGIËRS. 2 : 1-12.

2 : 1 Hoe is de majesteit van Jezus als de van-God-Beloofde reeds aanstonds aan het licht getreden!

Enige dagen nadat Jezus geboren was in de oude Davidsstad, Bethlehem (die, gelijk u weet, in Judea ligt), gebeurde het volgende — het was nog in de tijd, dat koning Herodes regeerde —:

Een karavaan uit verre Oosterse landen kwam te Jeruzalem, een deftig gezelschap van Oosterse magiërs of wijzen.

2, 3 Zoiets geschiedde wel meer. Maar ditmaal was 't toch wel iets heel bizonders, want deze mannen stelden aan verschillende mensen de vraag: Waar is de geboren Koning der Joden? Want wij hebben Zijn ster zien opgaan [1]), en nu zijn wij hierheen gekomen, om Hem onze hulde te brengen!

Natuurlijk ontstelde heel Jeruzalem daardoor: een prinsje geboren? Aangekondigd door een ster? Zou dat een zoon van David zijn? De ster uit Jacob misschien? [2])

Ook koning Herodes kwam dit gerucht ter ore. En hij raakte er helemaal van in de war! Hij wist wel van de machtige Messiasverwachting, welke onder het volk der Joden leefde. Een koning geboren?! Ze hebben zijn ster zien opgaan?! Herodes' bijgelovig hart klopte van vrees.

4 Toch heeft de sluwe vos niets van zijn angst laten blijken. Hij deed zelfs, alsof hij voor dit alles een welwillende belangstelling had. En om uit te vorsen, wat er van waar kon zijn, ontbood hij de Hoge Raad in zijn paleis. De Schriftgeleerden en de overpriesters durfden dat niet te weigeren: ze kwamen! [3])

Hij informeerde bij hen, waar toch de Messias, Die de Hebreeën verwachtten, geboren zou worden.

5 Gewillig gaven de leden van de Hoge Raad hem de

---

1) Letterlijk: „wij hebben Zijn ster in haar opgang gezien".

2) Numeri 24 : 17.

3) Enige jaren geleden had Herodes 't bestaan, het ganse Sanhedrin te doen vermoorden!

gevraagde inlichtingen. Dat wisten zij wel: de Christus zou in Bethlehem geboren worden. Ze kenden de profetie wel uit 't hoofd, die uit Micha:

6 En gij, Bethlehem, land van Juda, zijt geenszins de minste onder de leiders van Juda, want uit u zal een leidsman voortkomen, die mijn volk Israël weiden zal.

7 Toen wist Herodes genoeg. Hij liet vervolgens — maar in het diepste geheim — de wijzen bij zich komen, en informeerde bij hen naar de tijd, waarop de ster geschenen had.

8 Zij gaven hem dat nauwkeurig op, want natuurlijk hebben de wijzen gedacht, dat Herodes hen helpen wilde, om de geboren Koning te vinden [1]).

Huichelend adviseerde de koning hen, naar Bethlehem te gaan:

Gaat, en doet nauwkeurig onderzoek naar dat kind, en zodra gij het vindt, bericht het mij, opdat ik ook hem hulde ga bewijzen.

9 Daarop zijn de magiërs heengegaan, en de weg naar Bethlehem ingeslagen. En zie: ze zagen weer die ster! [2]) Daaruit wisten zij, dat ze op het goede spoor waren. Die ster wees hun de richting naar de plaats, waar inderdaad het Kind Zich bevond.

10 Over deze duidelijke aanwijzing hebben de wijzen zich zeer verheugd.

---

1) Uit de vondst van geschriften en inscripties is vast komen te staan, dat er in die jaren in het Oosten (Babylonië b.v.) een sterk verlangen leefde naar de komende wereldverlosser, een geheimzinnige figuur, die men aanduidde als „de koning van het Westland". Waarschijnlijk is dit verlangen vrucht geweest van aanraking met de openbaring Gods, gelijk die door Daniël ook voor 't oor van heidenen verkondigd was (deze bracht het immers tot „president van het college der Chaldeeuwse magiërs"), en vrucht van „Bijbelverspreiding": het O.T. was immers tussen 250 en 150 v. Chr. in het Grieks vertaald (de z.g. „Septuagintha" of „vertaling der zeventig") en op brede schaal verspreid, zodat de Oosterse wetenschap daarvan kennis heeft kunnen nemen.

2) God heeft hun dit teken gegeven in hun „eigen taal". Er is veel over gefantaseerd, wat dit voor een verschijnsel is geweest. Een komeet? een nieuwontdekte ster? een z.g. sterrenconjunctie? een lichtverschijnsel door een bepaalde breking van de dampkring? We weten het niet. Hoofdzaak is, te aanvaarden, dat ook hierin glanst de majesteit van het Vleesgeworden Woord, Dat over alle werelden beschikt.

11 Maria had, met Jozef en haar Eerstgeborene, tijdelijk intrek genomen in een huis. Daar zijn de magiërs naar binnen gegaan — daar hebben zij het Kind, met Zijn moeder, ontmoet. En ze hebben niet getwijfeld, maar zijn voor Jezus neergeknield, om Hem hulde te bewijzen. Ze hebben zelfs hun schathouders geopend, en Hem goud, wierook en myrrhe geofferd [1]).

God Zelf heeft hierin de profetie tot vervulling doen komen, dat de heidenen komen zouden tot aanbidding van de Messias [2]).

12 Maar tot Herodes zijn de wijzen niet teruggekeerd; want opnieuw kwam in een nachtelijke droom een openbaring Gods tot hen, om hen te waarschuwen: Gaat niet naar Jeruzalem, tot Herodes terug, maar keert langs een andere weg weer naar uw vaderland.

En dat hebben de wijzen dan ook gedaan [3]).

D. AANGEWEZEN IN DE VERVULLING VAN VERSCHILLENDE PROFETIEËN. 2 : 13-23.

1. *In de profetie over Zijn geroepen-zijn uit Egypte.* 2 : 13-15.

2 : 13 Toen deze buitenlandse wijzen waren weggetrokken, kwam er op een nacht weer een engel des HEREN tot Jozef, met het bevel:

Sta op, maak u reisvaardig, want ge moet, met het Kind en Zijn moeder, naar Egypte [4]) vluchten: Herodes

---

1) Veel is gefantaseerd over de symbolische betekenis van deze gaven. Vele uitleggers zien in deze cadeaux de offerande van het drievoudig ambt der gelovigen: goud zou afbeelden het koninklijke, wierook het priesterlijke, myrrhe het profetische in dit ambt. Ik acht dit pure „inlegkunde"....

2) Vgl. b.v. Ps. 72 : 10; Jes. 60 : 5-10.

3) We moeten m.i. oppassen, om uit het Schriftverhaal meer te willen distilleren, dan het geeft. Doorgaans verklaart men deze magiërs tot de eerste Christenen. Maar van *geloof*, in de zin van Schrift en belijdenis, leest u niets, gelijk wel in Luc. 1 en 2, en in Handel. 8 b.v. (de Moorse kamerling). Natuurlijk is het mogelijk, dat de wijzen het heil in Christus deelachtig zijn geworden. Maar de Schrift biedt er geen enkel gegeven voor; wij moeten ons dus van fantasie onthouden.

4) Sommige uitleggers wijzen er op, dat het bittere van de vlucht verzoet zou worden door de toevoeging „naar Egypte", omdat dit land vrij goed bereikbaar

toch zal alles in het werk stellen, het Kind om te brengen [1]). En blijf daar dan, tot Ik u opdracht geef, weer te keren.

14 Jozef is gehoorzaam! Hij weet niet haastig genoeg weg te gaan: nog in de nacht staat hij op, neemt de nodige maatregelen, keert met zijn gezin Bethlehem de rug toe, en aanvaardt de grote reis naar Egypte [2]).

15 Zolang Herodes de Grote nog geleefd heeft, zijn Jozef en Maria met hun Eerstgeborene in dat vreemde land gebleven [3]).

En dat was nodig ter vervulling van de profetie. Want Hosea heeft gesproken:

Uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen [4]).

Natuurlijk doelde de profeet op het Bondsvolk: hij herinnerde het in zijn afval van de HERE aan zijn Bondsadel. Maar toen God Jezus van Nazareth naar Egypte deed gaan, kwam Hosea's profetie tot haar uiteindelijke vervulling. Daarin bleek Hij juist de Beloofde Verlosser: zó één heeft Hij Zich met de ellende en de vloek en de smaad van Zijn volk willen laten maken, dat ook Hij uit Egypte geroepen is!

2. *In de profetie over Rachels wenen.* 2 : 16-18.

2 : 16 Herodes heeft een poos gewacht — maar van de Oosterse magiërs hoort hij geen taal of teken meer. Toen begreep hij, dat zij hem misleid hadden, en er niet voor voelden, hem in de kaart te spelen. En dat heeft hem buiten zichzelf gebracht van woede.

---

was, en er veel Joden woonden, zodat Jozef en Maria opgenomen konden worden in een kolonie van volksgenoten. Ik acht, dat het raadsel van het moetenvluchten voor hen nog verzwaard is juist door het feit, dat zij in Egypte moeten „onderduiken", in het diensthuis der slavernij, waaruit de HERE eens Zijn volk had uitgeleid. Hun geloof: ons Kind is de Beloofde Verlosser, wordt daardoor wel zeer op de proef gesteld: begint zó de Messiaanse eeuw?

1) Dit is een voorbeeld van wat de Schrift profeteert in Openb. 12 : 1-6: het woeden van de draak tegen het Kind der vrouw.

2) Hierbij zijn hem ongetwijfeld de rijke gaven der Oosterlingen uitnemend te pas gekomen.

3) Hoe lang het verblijf in Egypte geduurd heeft, valt niet precies te berekenen (vgl. Ridderbos, K.V. van Matth., I, blz. 42, 43).

4) Hosea 11 : 1.

Maar die geboren Koning der Joden mag hem niet ontkomen: hij zal het zekere (tenminste wat hij zeker noemt) voor het onzekere nemen. Hij geeft zijn staatspolitie de geheime opdracht, kort en goed alle jongens beneden de drie jaar in heel het grondgebied van Bethlehem om 't leven te brengen [1]). Een echte Edomietendaad! Die leeftijdsgrens stelt hij zo ruim mogelijk, afgaande op de tijd, die hij van de wijzen zo nauwkeurig te weten is gekomen.

17, 18 Dat is een ontzettende ramp geweest.

Maar ook dit gebeuren is vervulling van wat in de heilige boekrollen is geprofeteerd.

Want eens sprak de profeet Jeremia:

Een stem is te Rama gehoord,
geween en veel geklaag:
Rachel, wenend om haar kinderen, weigert zich te laten troosten, omdat zij niet meer zijn [2]).

En dat is nu het vreselijkste in deze geschiedenis: dat de ouders van die kinderen zich aangesteld hebben als Rachel, de egoïstische, ontroostbare stammoeder Israëls, die het kind, dat haar het leven kost, „Ben-oni" noemde: „zoon mijner smart", „ongelukskind". Jeremia zag dat herhaald in het ontroostbaar weeklagen der achterblijvenden, toen Nebucadnezar de bloem der Joodse natie te Rama had verzameld, om deze in ballingschap te voeren; ongelovig zeiden dezen immers: Nu is het uit! die komen nooit meer terug! Dat was in beide gevallen verwerping van de Christus.

En dat heeft zich herhaald bij dit treurspel van Bethlehem.

Die ouders hebben het natuurlijk best geweten, dat Jozef en Maria met hun Kind, waarvan getuigd was, dat het de Messias was, spoorloos verdwenen waren. Hadden zij geloofd, dan was dit hun troost geweest: onze Messias heeft Herodes toch niet in handen kunnen krijgen. En dat had 't hun gemakkelijker gemaakt, het offer van hun zoontjes te brengen. Maar zij hebben zich aan dit Kind geërgerd, en daarmee geweigerd, de ware en enige troost

---

1) Gewoonlijk schat men het aantal vermoorde jongetjes op ongeveer dertig.
2) Jeremia 31 : 15.

te aanvaarden. Trieste vervulling van Jeremia's woorden....

3. *In de profetie over Jezus' „minderwaardige" afkomst.* 2 : 19-23.

2 : 19 Niet lang na deze dingen is Herodes gestorven [1]).
En dat heeft de HERE weer door een speciale openbaring aan de in Egypte vertoevende Jozef doen weten: opnieuw verschijnt hem in de droom een engel.
20 Nu ontving hij deze opdracht:
Ge kunt nu de terugreis naar het land Israël weer ondernemen, Jozef! met Maria en het Kind — van Herodes en diens handlangers, die zo hittig uw Jezus naar het leven stonden, hebt ge niets meer te duchten: de koning is dood.
21 Daarop heeft Jozef, met zijn gezin, de terugtocht naar het vaderland aanvaard. Hij was voornemens, zich in Judea te vestigen, want Jezus is toch de Grote Zoon van David!
22 Zodra hij echter de grens van Palestina overschreden had, bemerkte hij, dat het hele land in rep en roer was. Archelaüs is koning (eigenlijk tetrarch of viervorst) [2]) over Judea geworden. En nu vreesde Jozef naar Judea te gaan: hij hoorde wel, dat Archelaüs een echte zoon van zijn vader was, die voor bloedvergieten niet terugdeinsde [3]).
Weer komt God Zijn raadsbestel aan hem openbaren, in een droom: Jozef moet zich in het gebied van Galilea gaan vestigen, waar Herodes Antipas regeert.
23 Zo is hij naar het Noorden getrokken, en heeft zich de vroegere woonplaats van Maria, het stadje Nazareth, ter vestiging gekozen.
En daarmee is vervuld geworden, wat de profeten reeds voorzegd hebben over de „minderwaardige" afkomst van de Messias. Want men zou Hem voortaan niet aanduiden als de Bethlehemiet, doch als de Nazoreeër. En dat is

---

1) Volgens Flavius Josephus te Jericho, aan een afschuwelijke ziekte.

2) Een tetrarch is, oorspronkelijk, heerser over één der vier delen, waarin een bepaald rijk uiteenviel.

3) De erfkwestie na Herodes' dood heeft ontzaglijke beroeringen in Palestina ten gevolge gehad: twisten onder zijn drie zoons: Archelaüs, Antipas en Filippus (de eerste man van Herodias), en opstanden tegen Archelaüs zowel als tegen het Romeinse bewind, die van beider zijde in bloed werden gesmoord.

een schimpnaam voor Hem geweest! Nazareth had geen belofte in de rol des boeks (zoals Bethlehem), en stond in een slechte reputatie: „Kan uit Nazareth iets goeds komen?" [1]).

„Nazoreeër!" [2]) Zo werd de Messias aangeduid: inwoner van Nazareth [3]).

Daar ziet ge dus uit, dat Jezus van Nazareth waarlijk is de Christus der Schriften: hebben de profeten niet telkens de nederheid en onaanzienlijkheid van Zijn afkomst voorzegd? [4])

E. AANGEWEZEN IN DE PREDIKING VAN ZIJN HERAUT. 3 : 1-12.

3 : 1 In die dagen van verwarring, benauwenis en troebelen, waarin het Bondsvolk uitzag naar de komende Koning en Bevrijder, trad in de woestijn van Judea [5]) een tot nog toe volslagen onbekend man naar voren: Johannes, bijgenaamd „de Doper".

Dat was de heraut van de Grote Koning, Die tot u gekomen is in de Naam des HEREN.

2 Telkens weer predikte hij:

Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.

Ja, bekéren moesten de mensen zich, gelijk hij met diepe, vurige ernst predikte — er anders over gaan denken! [6])

Hij predikte hun, dat zij niet een aards koninkrijk moesten verwachten, maar een Rijk, welks oorsprong in

---

1) Vgl. Joh. 1 : 47.

2) Deze naam heeft niets te maken met de schone naam uit het Oude Verbond „nazireeër", want de Heiland is geen nazireeër geweest. Hij betekent hier eenvoudig: uit Nazareth afkomstig. Daarom is het volstrekt onnodig, de naam „Nazoreeër" te willen verklaren uit Hebreeuwse woorden, welke op de Messias toegepast worden, b.v. „nezer", d.i. kroon (Ps. 132 : 18), of „netser", d.w.z. spruit (Jesaja 11 : 1).

3) Vgl. Marc. 1 : 24; 10 : 47; 14 : 67; Joh. 18 : 5; 19 : 19.

4) Vgl. b.v. Ps. 22 : 7; Jesaja 11 : 1; 53 : 2.

5) De woestijn van Judea duidt het Oostelijke helling-gebied van het gebergte van Juda aan, dat afloopt naar de Jordaan — een vrij troosteloze, kale wildernis, schaars aan planten, arm aan regen.

6) Het Nieuwtestamentisch Grieks heeft twee woorden voor „zich bekeren";

de hemelen ligt — dat zij hun nood niet moesten zien in de banden, waarmee de Romeinse overheersing hen knelde, maar in die van de zonde en van de duivel.

3 Door deze heraut en zijn prediking is Jezus van Nazareth wel zeer duidelijk aangewezen als de Beloofde Verlosser, gelijk u kunt weten uit de Schriftrollen. Ge hebt dat toch wel eens gelezen bij Jesaja? Hij schreef immers [1]):

> De stem van een, die roept in de woestijn: Bereidt de weg des HEREN, maakt recht Zijn paden [2]).

4 Ja, deze Doper was wel echt een profeet!

Als Elia was hij. Een man van de woestijn, in alles. Dat bleek bijvoorbeeld uit zijn kleding: die was steeds van kameelhaar, een ruw kleed, aan de lendenen opgebonden met een leren riem [3]). — En ook zijn leefwijze en voedsel getuigde daarvan, want dat was zo karig en eenvoudig mogelijk: hij stelde zich tevreden met sprinkhanen en wilde honing [4]).

Een boetprediker was de Doper: in zijn vlammend preken zowel als in zijn allersoberste leefwijze was hij één levend protest tegen het weelderige, wereldse, vermaterialiseerde leven onder zijn volk.

---

het ene heeft de betekenis van: er anders over gaan *denken*, het andere van: een andere *weg inslaan*". (In Hand. 3 : 19 komen beide woorden in één zin voor.) — Opmerkelijk is, dat in feite dezelfde onderscheiding ook in het O.T. voorkomt, n.l. in Jes. 55 : 7, waar de profeet het afvallige Bondsvolk oproept tot bekering: „De goddeloze verlate zijn *weg*, en de ongerechtige man zijn *gedachten*". In vs 8 en 9 doet hij de tegenstelling uitkomen van de (goddeloze) wegen en gedachten van het volk, die rechtdraads ingaan tegen de wegen en gedachten van de HERE.

1) Jes. 40 : 3.

2) Dit slaat duidelijk op herautentaak: wanneer een koning een stad of een heel landsdeel met zijn bezoek vereerde, werd hij aangekondigd door zijn heraut: de wegen, waarlangs de vorst reisde, moesten zo goed mogelijk in orde gebracht worden, door de kuilen dicht te maken, de grote stenen op te ruimen, een rechte baan aan te leggen.

3) Er moet op gelet worden, dat de Griekse tekst niet zegt: „hij dan had een kemelsharen kleed", alsof Johannes dus slechts één kledingstuk bezat — maar: „hij dan had zijn gewaad van kameelhaar" (de St. Vert. is bij dit vers nauwkeuriger dan de Vert. N.B.G.).

4) Sprinkhanen in water met wat zout gekookt of op kolen geroosterd; wilde honing, te vinden in de spleten der rotsen.

5 Johannes predikte dan „in de woestijn", bij voorkeur aan de overgangen van de Jordaan, waar tal van handelslieden en pelgrims langs trokken.

En hoe werd hij in korte tijd populair! Een enorme toeloop had hij. Van heinde en ver kwamen de mensen hem beluisteren, en van allerlei rang en stand bevond zich onder het publiek, dat naar hem toestroomde. Uit heel de omgeving van de Jordaan, uit gans Judea, ook uit Jeruzalem, trok hij zijn gehoor, massa's mensen.

6 En aanvankelijk scheen zijn prediking rijke vrucht te dragen: zeer velen kwamen tot het inzicht, dat zij zich hadden te bekeren. De eenvoudige, concrete prediking van de Doper ontdekte hen aan hun zondig leven, en bracht hen tot het verlangen, burgers van het Koninkrijk der hemelen te zijn. Dus deden zij belijdenis van hun overtredingen, en lieten zich door Johannes dopen, onderdompelen in het daar ondiepe water.

Die doop werd hun een teken en zegel van de vergeving hunner zonden, van hun noodzakelijke reinmaking [1]).

7 Zelfs kwamen vele Farizeeën en Sadduceeën tot de Doper — en dat niet slechts om hem eens te beluisteren, maar ook om de doop aan te vragen! Mensen dus, die de leiders van het volk waren, en — wonderlijk genoeg! — anders elkaars felle tegenstanders!

Wat zou hen toch bewogen hebben?

Werkelijk schuldbesef en verslagenheid over hun zonden?

O, de Doper heeft ze wel dóór gehad: hun beweegredenen waren niet oprecht.

Zij deden het uit een zekere politieke berekening: die Johannes krijgt te veel invloed, en dat breekt de onze! — òf er was bij hen een uiterlijk, oppervlakkig toestemmen: ja, we hebben Gods gunst

---

[1]) In die tijd was de doop, als proselietendoop, reeds onder Israël bekend: van de heidenen, die zich bij het Bondsvolk wilden laten inlijven, werd n.l. geeist, dat zij zich niet alleen lieten besnijden, maar zich ook de doop lieten toedienen, als symbool van reinverklaring. Door aan Jóden de doop te bedienen, werd de acte der bekering wel heel scherp onderlijnd: hun trots, Abrahams zaad te zijn, werd daarmee gebroken, en de noodzaak, er anders over te gaan denken, klaar geaccentueerd.

nodig, het kan dus geen kwaad, ons ook te laten dopen.

En Johannes heeft 't hun duidelijk laten blijken, dat hij ze doorzag. Hoe „onderscheidenlijk" preekte hij! Scherp en met diepe ernst, toch bewogen, richtte hij zich tot hen:

Slangenbroed, wie heeft u voorgespiegeld [1]), dat gij de toorn, die op komst is, in het Goddelijk gericht, wel zoudt kunnen ontvluchten? Als er geen waarachtige bekering is — dacht ge dan door de doop behouden te kunnen worden, en Gods rechtvaardige straf te ontgaan?

8 Geen sprake van! Als ge u werkelijk bekeert, dan brengt ge ook vruchten voort, die aan de bekering beantwoorden. Maar daarvan ontdek ik niets bij u. Er móét radicale verandering bij u komen: ge moet uw valse rust, uw hoogmoedige eigenwaan laten breken — ge moet van een andere geest worden! Bekeert u, bekeert u toch!

9 Wat durft gij tegen te werpen? Dat gij kinderen van Abraham zijt, en dat het daarom met u wel in orde zou wezen? Dwazen, die gij zijt! Alsof de HERE aan het vleselijk nageslacht van Abraham gebonden zou zijn! Uw afkomst geeft u geen voorrang. Ik zeg u: God kan zelfs uit deze dode stenen Zich kinderen verwekken. Het komt er maar op aan, dat ge u bekéért! En indien niet — ge gaat met heel uw afstamming en trots op uw zuiver bloed verloren!

10 Bekeert u, want de tijd is uiterst kort: de bijl ligt reeds aan de wortel der bomen! De Christus is geboren, en Zijn wan is in Zijn hand. Straks slaat Hij toe: wee alle boom, die geen goede vrucht voortbrengt, geen vrucht van wezenlijke bekering.

11 Misschien hebben sommigen onder die gedoopten wel gedacht — onder de indruk als zij waren van Johannes' verschijning en prediking —, dat de Doper Zelf de Messias was.

Maar dat heeft hij hun dan toch volkomen uit handen geslagen. Want Johannes predikte de scharen:

Ge denkt toch niet, dat ik de Beloofde der vaderen ben? Volstrekt niet — ik ben slechts Zijn bode. Ik heb u met water gedoopt, als teken van reinmaking, en ik heb

---

[1]) Letterlijk staat er: „wie heeft u heimelijk de weg gewezen?"

u de noodzaak tot bekering voorgehouden, de eis van de HERE uw God. Maar *ik* kan u niets geven. Dat kan alleen Hij, Die na mij komt! Die is sterker dan ik. Bij Hem vergeleken ben ik machteloos, ja, minder dan een slaaf, want ik ben het niet waard, Zijn sandalen Hem na te dragen. En Hij komt met de volheid van genade en van gericht: Hij zal u dopen met de Heilige Geest, en uw harten nieuw maken, ze neigende tot gehoorzaamheid; Hij zal u dopen met vuur, want wie zich niet oprecht, van heler harte bekeert, die wordt van voor Gods aangezicht verdaan.

12 Hij komt ten gerichte! Hij is de Grote Wanner, Die met Goddelijke nauwkeurigheid Zijn dorsvloer doorzuivert, en de absolute scheiding brengt tussen het koren en het kaf. Ge begrijpt dat nu wel: het koren — dat zijn de rechtvaardigen, de zich-bekerenden; het kaf — dat zijn de goddelozen, de zich-verhardenden. Hij komt, Hij komt — en Zijn wan is in Zijn hand. Het koren brengt Hij saam in Zijn schuren, en het kaf verbrandt Hij in een vuurgloed, die nimmermeer te blussen is.

Zo groot, zo heerlijk is Hij, Die na mij komt! Bekéért u, bekéért u!

F. AANGEWEZEN IN ZIJN DOOP. 3 : 13-17.

3 : 13 Toen al die scharen begonnen toe te stromen, om zich te laten dopen [1]), stond daar op zekere dag opeens iemand voor Johannes' ogen, die ook begeerde de doop te ontvangen — iemand, die de Doper allerminst had verwacht: *Jezus van Nazareth*, Die uit Galilea naar de Jordaan bleek gekomen te zijn.

Nu, daar was Johannes helemaal ontdaan van: dat Jezus hem kwam vragen, om gedoopt te worden!

14 Hij probeerde dan ook, Hem daarvan terug te houden [2]), met de woorden:

Ik heb nodig door U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?

---

1) Uit Luc. 3 : 21 blijkt, dat de doop van de Heiland niet in de allereerste tijd van Johannes' optreden heeft plaatsgevonden, maar toen de grootste toeloop van het volk reeds aan de gang was.

2) De Griekse werkwoordsvorm doet duidelijk blijken, dat het een voortdurend weigeren betreft.

15 Maar daarin toonde de Doper toch, dat hij maar de heraut was, de zondige knecht van de Grote Koning. Zacht, maar beslist heeft Jezus hem dit laten gevoelen, want Hij antwoordde hem:

Laat Mij thans begaan, want aldus betaamt het ons, alle gerechtigheid te vervullen [1]).

Toen gaf Johannes eindelijk toe.

Zo moest het ook, want daarin openbaarde Jezus Zich als de Borg van Zijn volk, Die Zich één heeft willen maken met hun ellende, schuld en vloek: de doop van Johannes was immers de doop der bekering, tot vergeving der zonden? Als de Doper was blijven weigeren, Jezus te dopen, dan had de doop van alle anderen niets betekend — dan had Johannes alleen maar „met water gemorst". Want slechts Christus' bloed, dat Hij storten ging, is de waarheid van het Sacrament [2]).

16 En terstond toen Jezus gedoopt was, en uit het water van de Jordaan opklom, openden zich de hemelen, en zag Johannes een wondere verschijning: de gedaante van een duif, die op de Heiland neerdaalde. En hij wist het: dit is de Geest van God.

17 Tegelijkertijd klonk er een stem vanuit de hemel, zeggende:

Deze is Mijn Zoon, de Geliefde, in Wie Ik Mijn welbehagen heb! [3])

En zo is uit de doop van Jezus klaar en afdoende gebleken, dat Hij de Knecht des HEREN was, in de Schriften aangekondigd [4]).

G. AANGEWEZEN IN ZIJN OVERWINNING VAN DUIVELSE VERZOEKING. 4 : 1-11.

4 : 1 Zo was dan de Heilige Geest op Jezus van Nazareth

---

1) De St. V. heeft hier: „laat nu af"; de Vert. 1951: „laat Mij thans geworden"; het Griekse werkwoord betekent eigenlijk: vrijlaten, toegeven; de vertaling „laat (Mij) thans begaan" acht ik het duidelijkst.

2) Vgl. Art. 35 N.G.B.

3) Zowel St. V. als Vert. N.B.G. vertalen: „heb"; de Griekse tekst zegt echter „had", maar gebruikt een werkwoordsvorm, die aanduidt, dat de handeling wèl voltooid is, maar in het heden voortduurt.

4) Vgl. Ps. 2 : 7; Jesaja 42 : 1.

gekomen. Nu kon Hij Zijn eigenlijke Messiaanse taak aanvangen.

Maar toen is die Geest begonnen, met Hem naar de woestijn te drijven, naar de eenzaamheid van het woeste heuvellandschap. Want Hij was gekomen om de werken van de duivel te verbreken. 't Sprak dus wel vanzelf, dat Zijn werk beginnen moest met strijd: de duivel komt Hem tegen. Evenals deze dit bij de eerste Adam gedaan heeft, probeert hij 't nu met de tweede Adam: hij wil Jezus verzoeken. En 't is Diens eerste ambtelijke bezigheid, deze verzoeking af te wijzen.

2 En zó was de Heilige Geest met Hem bezig, om Hem voor te bereiden tot die zware geestelijke kamp, dat Jezus veertig dagen en veertig nachten heeft moeten vasten: Zijn luisteren naar wat de Vader Hem openbaarde [1]), Zijn met gans Zijn hart indringen in het Woord Gods, Zijn oefenen van gemeenschap in het gebed — dat alles nam Hem zo in beslag, dat Hem de tijd ontbrak voor een onderbreken tot het nemen van voedsel.

Geen wonder, dat Hem ten slotte hongerde: na bijna zes weken vasten!

3 Toen achtte de verzoeker het ogenblik gekomen, de aanval te openen.

Hij zeide tot Hem:

Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg dan, dat deze stenen broden worden!

Hoe sluw! De duivel ontkende niet, dat Jezus Gods Zoon was — hoe zou hij dat gekund hebben? Neen, daar gaat hij van uit, dat staat ook voor hem wel vast. Maar juist omdat hij daarvan uitging, was zijn voorstel zo geslepen, één verzoeking! Dit lag er immers achter: Jezus, Gij hebt honger? welnu, als Gods Zoon hebt Ge de bevoegdheid, van zo'n steen aan Uw voeten brood te maken!

4 Toen heeft Jezus de verzoeker verslagen met het Woord Gods. Want dit zeide Hij tot de duivel:

Er staat geschreven:

Niet alleen van brood zal de mens leven, maar van alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat [2]).

---

1) Vgl. Jesaja 50 : 4.
2) Deuter. 8 : 3.

En daarmee bewees Hij Zich de gehoorzame Knecht des HEREN. Want Zijn Vader had Hem in deze situatie gebracht, dat Hem hongerde, en er geen brood voorhanden was. Maar Hij vertrouwde op Zijn Vader, en ging Diens weg: al was op dat moment de honger Zijn brood, Hij wist, dat de Vader aan het middel niet gebonden is, en Zijn spijze is het altijd geweest, de wil Zijns Vaders te doen [1]).

5 Doch de duivel gaf het niet op!

Met een tweede verzoeking kwam hij tot Jezus. Nu ging hij Hem verzoeken rechtstreeks in Zijn ambt. Daartoe nam hij Jezus mee naar Jeruzalem, de heilige stad, en stelde Hem op de rand van het tempeldak, tot Hem sprekend:

6 Indien Gij Gods Zoon zijt, werp Uzelf dan naar beneden!

Hoe sluw was ook dit uitgedacht! Want als Jezus dat gedaan had, zouden de mensen aan Hem geloofd hebben om dit wonderlijke teken: dat moet Messias zijn, die van zo'n hoogte springt, en ongedeerd beneden komt! Priesters en scharen zouden gejubeld hebben: „Hosanna de Zone Davids!".

Ja, geniaal-sluw is deze opperste verzoeker. Want hij heeft uitnemend gemerkt, dat Christus onder al Zijn werk het ene fundament van het Woord Gods leggen wil. En nu komt ook de duivel met de Schrift aandragen! Hij haalt een tekst aan uit de psalmen, en zegt:

Er staat immers geschreven:
Aan Zijn engelen zal Hij opdracht geven aangaande u,
en op de handen zullen zij u dragen,
opdat gij uw voet niet aan een steen stoot [2]).

7 Maar Jezus doorzag de duivel, met diens misbruiken van de Schrift er bij, opnieuw.

De satan haalde wel een Schriftwoord aan, maar rukte het uit het verband. Want God zegt die engelenhulp slechts toe aan hen, die niet eigengekozen wegen gaan, maar Gods wegen!

---

1) Vgl. Joh. 4 : 34.
2) Ps. 91 : 11, 12.

En toen brak Jezus satans valse tekstengebruik met een ander Schriftwoord. Hij antwoordde hem:

Er staat ook geschreven:

Gij zult de HERE, uw God, niet verzoeken! [1])

Want, o duivel, dat woord uit psalm 91 moogt ge niet gebruiken, om God maar eens op de proef te stellen [2]), en Hem te dwingen, Zijn toezegging van engelenbewaring waar te maken voor eigenwillige en dus zondige gevallen!

8 En nòg gaf de verzoeker het niet op.

Een derde poging waagde hij nog.

Nu nam de duivel Jezus mee naar een zeer hoge berg, en toonde Hem in een punt des tijds al de wereldse koninkrijken, blinkend in hun vergankelijke heerlijkheid. Want hij wist wel, dat de Zoon van God verordineerd was tot Erfgenaam van alle dingen, tot Wereldkoning [3]).

9 En op die berg kwam hij tot Jezus met de voorslag:

Dit alles zal ik U geven, indien Gij U nederwerpt en mij aanbidt.

Welk een vernuftige verzoeking! In plaats van de lange lijdensweg, vol smarten, op één slag de wereldkroon te mogen dragen....

10 Doch ook in deze strik van satan is de Heiland niet gevallen.

Met heilige afschuw en toorn heeft Jezus die helse verzoeking afgewezen. Zó de wereld Gods te verkrijgen, was Hem geen knieval waard. Hij antwoordde:

Ga weg, satan! Er staat immers geschreven:

De HERE, uw God, zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen [4]).

Christus is trouw gebleven aan Zijn ambtsopdracht: gehoorzaam luisteren naar het Woord, en zo volbrengen het program van Zijn uitgang te Jeruzalem.

11 Toen heeft de duivel het voorlopig opgegeven; hij

---

1) Deut. 6 : 16.

2) „Verzoeken" heeft hier een andere zin dan in vs 1 en 3; daar betekent het: tot zonde verleiden, hier: op de proef stellen.

3) Vgl. Efeze 1 : 20-22; Col. 1 : 15-17; Hebr. 1 : 1, 2.

4) Deut. 6 : 16.

week terug, en liet Jezus met rust [1]). Het was wel slechts voor een tijd [2]), maar Jezus heeft dan toch onder deze verzoekingen bewezen, dat Hij de Christus is, want Hij deed alles in Zijn leven naar het gebod Zijns Vaders.

En zie, toen kwamen de engelen, en dienden Hem. Zij verzorgden zijn uitgeputte lichaam en Zijn moegestreden ziel.

Hij begeerde geen brood buiten het Woord des HEREN om — Hij verlangde geen hulp van engelen in een eigenwillige weg — Hij wenste niet de souvereiniteit over de wereld te verkrijgen door één lofzang voor satan.

Toen gaf Zijn Vader Hem in de dienst der engelen het bewijs, dat de HERE altijd de gehoorzaamheid kroont!

---

[1]) Er zit een climax in de verzoekingen: de eerste raakt Jezus' levens*onderhoud*, de tweede Zijn levens*taak*, de derde Zijn levens*bekroning*.
[2]) Vgl. Luc. 4 : 13.

TWEEDE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR ZICH OPENBAREND ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 4 : 12—9 : 34.

A. ZICH OPENBAREND IN ZIJN EERSTE OPTREDEN. 4:12-25.

4 : 12 Na deze verzoeking werkte de Here Jezus enige tijd in Judea, en speciaal te Jeruzalem, gelijk ook Zijn wegbereider dat deed [1]).

Maar toen deze op last van Herodes Antipas gearresteerd en gevangen gezet was, heeft de Heiland Zich teruggetrokken naar Galilea. Dat was ook wel Herodes' machtsgebied, maar daar zou Hij voorlopig Zijn werk hebben te doen, omdat dit in de Schriften geprofeteerd was.

13 Hij vestigde Zich echter niet in Nazareth ter woon, maar in Kapernaüm, 'n stad aan de Zee van Tiberias, waarlangs de verkeersweg van het Oostjordaanse naar de Middellandse Zee liep; een grensstad met een tolkantoor. Vroeger woonden in die streek de stammen Zebulon en Naftali.

14 En daarmee werd dan de Schrift vervuld. Jesaja immers had geprofeteerd [2]):

15 Het land Zebulon en het land Naftali, aan de zeeweg [3]), over de Jordaan [4]), Galilea der heidenen [5]):

16 het volk, dat in duisternis gezeten is, heeft een groot licht gezien, en voor hen, die gezeten zijn in het

---

1) Vgl. Joh. 2 : 13—4 : 3.

2) Jes. 8 : 23 en 9 : 1.

3) Met „de zeeweg" wordt vermoedelijk bedoeld een strook lands ten W. van 't gebied van Zebulon en Naftali, in de richting van de Middellandse Zee.

4) Het Overjordaanse (ten O. van de Zee van Tiberias) behoorde niet tot 't bovengenoemde gebied, maar zal genoemd zijn, omdat velen daarvandaan tot Jezus kwamen.

5) Oorspronkelijk „galiel" (= de streek): het Noordelijk deel, waar veel heidenen woonden.

land en de schaduw des doods, is een licht opgegaan.

17 Nu de mond van de heraut gesnoerd was, door diens verblijf in de kerker, ging de Heer Zelf prediken. En Zijn prediking had geen andere inhoud dan die van de Doper. Onvermoeid zette Jezus de bazuin aan de mond:

Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen!

De tijd is vervuld, de grote dag des HEREN gekomen: verandert uw hart, betert uw leven! [1])

18 In deze dagen is de Heiland ook begonnen, met het fundament, waarop Zijn gemeente gebouwd zou worden, aan te vullen: het fundament der Apostelen en Profeten, waarvan Hij is de uiterste Hoeksteen [2]).

Zoals elke Rabbi in Israël zich omringde met een aantal discipelen, zo deed de Christus ook.

Toen Hij op zekere dag langs de oever van de Zee van Galilea wandelde, zag Hij twee broers, namelijk Simon (die later de toenaam Petrus zou ontvangen) en Andreas. Zij waren daar bezig met hun dagelijkse arbeid: zij wierpen een net in zee, want van beroep waren zij vissers.

19 Met een zinspeling op hun ambacht, zeide Jezus tot hen:

Komt, volgt Mij [3]), en Ik zal u vissers van mensen maken!

20 En als de Heer tot dienaar roept, wie mag dan weigeren? Simon en Andreas begrepen aanstonds, dat hier maar één antwoord paste: onverwijld gehoorzamen! Dus lieten zij hun vistuig in de steek, en zijn Hem gevolgd.

21 Met hun drieën liepen zij verder. En zie, daar troffen zij opnieuw een vissersscheepje aan, waarin zich enkele mannen bevonden, onder wie een vader met twee zoons: Zebedeüs, en de gebroeders Jacobus en Johannes, met een paar knechts [4]). Zij waren bezig hun netten in orde te brengen.

---

1) Vgl. blz. 26, noot 6.
2) Vgl. Efeze 2 : 20.
3) In de litteratuur der Rabbijnen komt de uitdrukking „iemand volgen" vaak voor in de zin van „iemands leerling zijn"; ze drukt dus een vaste verbondenheid uit.
4) Gelijk blijkt uit Marc. 1 : 20.

Ook dit broederpaar had de Christus nodig: dus riep Hij hen, om voortaan Hem te volgen.

22 Die zonen van Zebedeüs zijn eveneens terstond gehoorzaam geweest: zij zijn van het schip afgekomen, hebben hun vader met zijn knechts vaarwel gezegd, en sloten zich als discipelen bij de Here aan.

23 Van die dag af trok de Heiland, met dit viertal, door geheel Galilea, optredende als Schriftgeleerde. Want Hij trad in de synagogen op, om het volk te onderwijzen in de Schriften. Hij predikte het Evangelie van het Koninkrijk Gods, geheel in overeenstemming met wat in de profetie voorspeld was aangaande het licht, dat zou opgaan in de duisternis. Ja, méér nog dan Zijn wègbereider deed Hij, want behalve dat Hij predikte met het Woord, deed Hij dit ook met de daad: als een zegel aan de verkondiging van het Evangelie ging Hij immers allerlei ziekten en kwalen genezen. Daarmee bewees Hij Zich de Verlosser van het ganse leven, in alle schaduw des doods!

24 Geen wonder, dat Jezus van Nazareth al spoedig ontzaglijk populair werd: de faam van Zijn optreden verspreidde zich door geheel Syrië [1]), en dat kon des te gemakkelijker, omdat Kapernaüm een knooppunt van verkeer was. Van alle kanten stroomden dan ook de mensen naar Hem toe, vooral zij, die in hun naaste familie zieken hadden. En geen een wees de Here terug; Hij genas ze allen, het deed er niet toe, wat voor patiënten het waren, zelfs van-de-duivel-bezetenen, maanzieken [2]) en verlamden. Zo bond Hij de worsteling met de satan aan.

25 Met de dag groeide Zijn populariteit. Een grote menigte, uit alle delen van het land, volgde Hem. Waar ze al niet vandaan kwamen — uit Galilea allereerst, maar ook uit de Decapolis [3]), en uit Judea, zelfs van Jeruzalem, en uit heel het Overjordaanse!

---

1) Met „Syrië" kan bedoeld zijn de Romeinse provincie van die naam, maar ook het achterland van Antiochië, ten Noorden van Galilea. Veel verschil maakt 't niet. Ridderbos (K.V. Matth. I, blz. 80, 81) kiest zeer positief de tweede betekenis.

2) Maanzieken, een soort toevallijders, wier ziekte beïnvloed werd door de maan.

3) Decapolis = tien steden, een bond van tien vrije steden, waartoe o.a. behoorden: Scythopolis (ten W. van de Jordaan), Gerasa, Philadelphia, Pella.

B. ZICH OPENBAREND ALS DE SOUVEREINE LERAAR IN ISRAËL. 5 : 1—7 : 29.

5 : 1 In die eerste tijd van Jezus' publieke optreden werden er onder de scharen die Hem volgden, velen Zijn discipelen.

Op zekere dag, toen Jezus weer eens zo'n massale schare om Zich heen zag, ging Hij een eindweegs de helling van een berg op, naar een geschikte plaats, waar de mensen zich in het gras konden zetten.

Op een grote steen ging Hij zitten. En de discipelen begrepen aanstonds, dat Hij hun nu onderwijs wilde gaan geven [1]): ze kwamen naar Hem toe, en zetten zich op de grond neer, om naar Hem te gaan luisteren.

2 Inderdaad lag dit in de bedoeling van de Here: Hij opende Zijn mond, en ging hen onderwijzen. Ook de scharen, rond de discipelen, beluisterden dit onderwijs [2]).

I. VERKONDIGING VAN HET EVANGELIE DES KONINKRIJKS. 5 : 3-12.

5 : 3 Aldus onderwees Christus hen:

Wat zijt gij onnoemelijk rijk, ja, wat zijt ge geluk te wensen [3]), als gij burgers van het Koninkrijk der hemelen zijt!

Want deze burgers zijn armen van geest!

---

1) In de scholen der Rabbijnen was de zittende houding voor de leraar karakteristiek.

2) Vgl. Matth. 7 : 24, 28, 29; Luc. 7 : 1. Onder de uitleggers is groot verschil van mening over de vraag, aan wier adrès de z.g. „bergrede" gericht is. Sprak Christus alleen de twaalf Apostelen toe, of een grotere kring van discipelen? En hoe staat het met de scharen? Vormen die a.h.w. een derde „concentrische" kring, rond de eerste der Apostelen, en de tweede der overige discipelen? Het is hier de plaats niet, om er breedvoerig op in te gaan. Evenmin als op andere „kwesties", die de godgeleerde wetenschap opwerpt inzake de „bergrede". Wie er meer van zou willen weten, verwijs ik naar Dr H. N. Ridderbos, „De strekking der Bergrede naar Mattheüs" (dissertatie), Kampen, J. H. Kok N.V., 1936; D. J. Couvée, „Met Jezus op den berg", Kampen, J. H. Kok N.V., z.j., woord vooraf gedateerd: Pasen 1941.

3) Het Griekse woord voor „zalig" betekent eigenlijk „gelukgewenst!". Ook in het O.T. heeft het dezelfde betekenis (St. V.: welgelukzalig!), vgl. Deut. 33 : 29; Ps. 1 : 1; Spr. 16 : 20; Pred. 10 : 17; Jes. 30 : 18.

Neen, niet zoals de Schriftgeleerden, die zich rijk wanen in hun „goede-werken-dienst" — maar die burgers zijn in zichzelf volslagen-arm, ze weten, dat ze niets hebben dan zonde en schuld, en dus afhankelijk zijn van de genade Gods. Maar dat is nu juist het bewijs, dat het Koninkrijk der hemelen hun eeuwig deel is: omdat zij bédelaars zijn, zijn ze bezìtters! [1])

4 Ja, omdat ze treuren, omdat ze in hun hart zo doorstoken zijn over hun zondenood, dat zij een voortdurende smart kennen, zullen ze heerlijk vertroost worden. De Farizeeën spreiden een geveinsde droefheid ten toon: ze laten als teken van godsvrucht hun hoofd hangen als een geknakte bieze, wanneer zij over straat lopen. 't Is alles schijnvertoon. De burgers van het Rijk Gods kennen de droefheid naar God, welke hen doet schreeuwen om genade. Hen troost God door hun Zichzelf te geven! [2])

5 Voorts zijn zij zachtmoedig: zij stellen de twistzaak van Gods volk, dat verdrukt en vervolgd wordt, in de hand des HEREN, op Hem alleen vertrouwend [3]). Anders dan de leidslieden van het volk, die aanzetten tot haat en wrok, in de vermeende „twistzaak" vanwege de Romeinse bezetting, en alle schande daaraan verbonden. Deze zachtmoedigen wacht een schone toekomst: zij zijn de erfgenamen, op wier naam God Zijn aarde zet. En zij zullen eeuwig op die aarde wonen ook!

6 Zij leven niet, als de zelfverzekerde en zelfverzadigde Schriftgeleerden, in een valse gerustheid, want zij weten, dat zij dan slechts verzadiging ontvangen, vervulling van hun hart en bestaan met vrede en blijdschap, als zij de gerechtigheid, die gans volkomen is en der Wet Gods in alle stukken gelijkvormig [4]), in God zoeken, met een begeren, zó hevig als honger en dorst.

7 En deze burgers zijn de barmhartigen: ze staan tegenover hun medezondaren in diepe bewogenheid — heel anders dan de leidslieden van het volk, die voor zichzelf

---

1) Dit is vervulling van de Messiaanse profetieën, b.v. in Jes. 11 : 4; 61 : 1-3; Ps. 72 : 2-4.
2) Vgl. Jes. 40 : 1; 51 : 12; 52 : 9; 61 : 2; 66 : 13.
3) Vgl. Ps. 37 : 11.
4) Vgl. Cat., Antw. 62; zie ook Jes. 55 : 1-3.

een plaats „in Abrahams schoot" reserveren, maar de massa van het Bondsvolk, de schare, die de Wet niet kent, excommuniceren. En omdat zij barmhartig zijn, kunnen zij alleen de Goddelijke barmhartigheid voor zich zelf verwachten.

8 Zij zijn ook de reinen van hart, die niet — als de „vrome" Wetgeleerden, de reinigingswetten van buiten kennend — tevreden zijn met uitwendige, ceremoniële reinheid! Zij weten: het gaat om een rein hart, een hart, walgend van de zonde, een hart, dat zich vernieuwen laat door Gods Geest. Zij jagen naar een heilig leven, en in die weg alléén zullen zij God zien [1]).

9 Voorts jagen deze burgers naar de vrede, naar de herstelde orde Gods [2]) in deze wereld, vol van verscheurdheid en partijzucht, twist en tweedracht. De leidslieden van 't volk hebben onder elkaar de hoogste ruzie, en zonderen zich op de meest-hatelijke manier af van wie niet tot hun „partij" behoren. In het Koninkrijk Gods zoekt wie daar burger is waarachtig naar de vrede; hij tracht allen te verenigen onder het éne, schone juk van de liefdedienst des HEREN. En daarmee ontvangen zij het voorrecht, kinderen Gods genoemd te worden. Die burgers zijn vredestichters.

10 Natuurlijk betekent dit alles het voortdurende conflict met hen, die het Koningschap Gods tegenstaan, het hatend en verwerpend. Maar zij dragen dat onrecht, die smaad, die verdrukking, want het is hun als een zegel, dat juist zij bezitters zijn van het Koninkrijk der hemelen.

11 Ja, dat is een gelukwens waard, wanneer de wereld, die van Mijn Rijk en zijn gerechtigheid niet weten wil, u met hoon en spot overlaadt, u uitstoot en lastig valt, u vals en in bewust liegen van allerlei kwaad beticht, omdat gij Mijn Naam belijdt.

12 Weest daar maar blij om, en laat uw hart opspringen van vreugd, want uw loon is groot in de hemelen: God beloont uw moeiten in een zeer genadige vergelding. Alzo is

---

1) Vgl. Ps. 51 : 12; Job 42 : 5; 1 Thess. 4 : 3; Hebr. 12 : 14; 1 Joh. 3 : 2.

2) „Vrede" is in de Schrift het herstel van de oorspronkelijke orde Gods, Zijn scheppingsorde, Zijn wereldoeconomie (= bestel, inrichting), vgl. Ef. 1 : 9.

het immers ook geweest met de profeten, die eveneens aan vervolging hebben blootgestaan; en is hun niet een heerlijkheid bereid, gelijk het hart van een mens nimmermeer zou kunnen bedenken? [1])

— — — — — — — — — — — — — —

Zo heeft de Here als het ware de zaligheid naar Zijn discipelen toegedragen!

II. OPROEP OM TE WANDELEN NAAR DE REGEL DES KONINKRIJKS. 5 : 13—7 : 27.

a. *Het fundament van die wandel.* 5 : 13-16.

5 : 13 Gij, die Mijn discipelen en dus burgers van het Koninkrijk moogt zijn, zijt tot een hoge adeldom verwaardigd: gij zijt het zout der aarde! [2]) Heel deze wereld is tot het verderf opgeschreven — gij zijt het zout, dat haar bederf weren zal! dat haar reinigen zal!

Welk een roeping hebt ge hiermee te vervullen. Laat die toch in uw hart gebrand staan, want als het zout zijn kracht verliest [3]), als gij zo dwaas zoudt zijn, geen levende getuigen van het Woord des Koninkrijks meer te zijn, waarmee zal het gezouten worden? Als gij tegen uw adeldom inleeft en uw burgerschap veracht, wat kracht gaat er dan nog van u uit? Als zulk zout bederven ging, wat zou er mee gebeuren? De mensen zouden het naar buiten werpen, door de deur of door een raam, en op straat zou het vertreden worden, oplossen in het wegslijk! [4]) O, zulke burgers zouden buiten het Koninkrijk geworpen worden.

---

1) Vgl. het slot van Art. 37 N.G.B.

2) Hoezeer dit spreken van de Heiland voor de discipelen een verrassing geweest moet zijn, blijkt wel, als ge er op let, dat de Schriftgeleerden, de Wetskenners (in hun eigen oog althans!) zich het monopolie toeëigenden, alleen de zoutdragers en de zoutverspreiders te zijn.

3) Letterlijk staat er: „indien het zout *dom* wordt"; hier wordt 't zelfde woord gebruikt als door Paulus wordt gebezigd voor „dwaas worden of maken", Rom. 1 : 22, 1 Cor. 1 : 20.

4) Er is op gewezen, dat rein zout, zolang het bestaat, zijn eigenschappen nooit verliest, dat het dus niet smakeloos of stinkend worden kan — wat aanleiding gaf tot critiek op deze beeldspraak van Jezus. Uit de vorige noot blijkt wel, dat de Heiland geen „domme flater slaat" (gelijk wel men beweerd heeft), Zich alleen maar ietwat compact (saamgedrongen) heeft uitgedrukt.

14 Ik wil uw adeldom nog ànders uitdrukken; gij zijt het licht der wereld! [1]) En licht straalt uit, is direct voor ieder waarneembaar. Of kan soms een stad, die tegen de helling en op de top van een berg ligt, verborgen blijven?

15 Nu, zo is 't ook met een lamp, als die tenminste een lichtbron zal zijn in een donker huis: dan zet men haar niet onder een schepel, een korenmaat, maar op de standerd, opdat het schijnsel vanuit de hoogte heel de kamer verlichten kan, en stralen door de vensters: iedereen in huis heeft er dan wat aan.

16 Nu, zó is uw roeping! Het licht moet op de standerd: de mensen moeten het zien, dat gij Mijn Rijksburgers zijt! Iedereen, die met u in aanraking komt, moet dat aanstonds aan uw goede werken bemerken. Want uw geloofswerken, waarin de gerechtigheid en de barmhartigheid Gods doorglanzen, zijn het licht, dat gij van u uit doet stralen. En zó moeten de mensen door het schijnsel van uw goede werken getroffen worden, dat zij, o neen niet ú roemen (wat een prachtmens!), maar uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken, want Hij werkt die goede werken in u! [2])

b. *De regel voor die wandel.* 5 : 17-48.

5 : 17 Maar nu moet gij niet gaan menen, dat Ik gekomen ben, om u te leren: ge hebt met de Wet of met de Profeten [3]), met de eis des HEREN in heel de Schrift niets te maken! Al heb Ik volstrekt afgewezen, dat een mens zalig zou kunnen worden op grond van zijn Wetsvolbrenging — dat betekent niet, dat Ik iets van de geopenbaarde wil van God zou laten vallen of u leren zou, dat wat in de Wet of in de Profeten staat niet meer van kracht zou zijn! Ik ben niet gekomen, om die ongeldig te verklaren, maar juist om ze te vervullen: slechts door naar Mijn onderwijs te luis-

---

1) Hier kan 't zelfde opgemerkt worden als in noot 2 van blz. 42: Israëls leidslieden eigenden zich die naam toe: het licht der wereld te zijn, gelijk uit 't getuigenis van de oud-Farizeeër Paulus blijkt (Rom. 2 : 19, 20).

2) Ook hier ligt weer de tegenstelling met de Farizeeën op de achtergrond: zij waren zo partijzuchtig, zo exclusivistisch, dat heidense geschiedschrijvers hen „misanthropen", mensenhaters hebben genoemd (vgl. de paraphrase van vs 9).

3) In het N.T. duidt de uitdrukking „de Wet" de boeken van Mozes aan, en de uitdrukking „de Profeten" de overige boeken van het O.T.

teren, en Mij gehoorzaam te volgen, zult ge zien, wat het eigenlijk betekent, als burgers van het Koninkrijk gebonden te zijn aan de éne en oorspronkelijke eis van Mijn Vader.

18 Want wat Ik nu ga zeggen, dat is waar en zeker [1]): eerder is het mogelijk, dat de hemel en de aarde vergaan zullen (en dit zijn toch wel onwrikbaar-vaststaande ordeningen Gods!), dan dat er één jota of één tittel van de Wet door God zal worden prijsgegeven! [2]) Van de inhoud Zijner eisen zal Hij ook niet het allergeringste laten vallen, totdat alles wat Hij in Zijn Woord openbaart de vervulling zal hebben ontvangen, die Hij er mee op het oog heeft.

19 Ge moet dat dus goed en helder zien, Mijn discipelen: gij wordt straks geroepen, om in Mijn Koninkrijk als leraars op te treden — wie uwer ook maar één van de minst-belangrijke geboden [3]) van zijn kracht berooft, door Mijn Rijksburgers daaraan niet te binden, die zal in het Koninkrijk der hemelen zeer klein genaamd worden — maar wie er zelf naar leeft, en ook anderen onderwijst om ze te houden, die mag in dat Koninkrijk groot heten! [4])

20 Misschien denkt ge: ja, maar zó onderhouden de Schriftgeleerden en de Farizeeën [5]) de Wet des HEREN toch! Wie onderhoudt de geboden zó slaafs als zij? Wie

---

1) Christus sprak eigenlijk: „Want amen zeg Ik u....". „Amen" is een Hebr. woord, afgeleid van een werkwoord, dat betekent „vast-zijn" (vgl. Cat. Antw. 129).

2) De „jota" is de kleinste letter van het Hebreeuwse alphabet; een „tittel" (letterlijk staat er in de grondtaal „haakje") is een klein streepje of boogje, waardoor sommige Hebreeuwse letters zich van elkaar onderscheiden. Deze zegswijze is natuurlijk figuurlijk bedoeld, gelijk in de paraphrase van dit vs uitkomt.

3) Christus neemt hier — zonder verdere waardering — even de onderscheiding der Farizeeën en Schriftgeleerden over, die onderscheid maakten tussen „zware" en „lichte" geboden. Een „licht" gebod was b.v. de vrijlating van de moedervogel (Deut. 22: 7); een „zwaar" dat der besnijdenis (Gen. 17 : 10).

4) Een Rijksburger die, struikelend, een bepaald gebod Gods als minderbelangrijk of niet-geldend voorstelt, behoeft dáárom nog niet de zaligheid te missen! (vgl. 1 Cor. 3 : 12 v.v.; Gal. 2 : 11 v.v.)

5) Feitelijk zijn dit twee groepen: de Schriftgeleerden of Rabbi's waren „de mensen van het vak", die hun taak vonden in het onderwijzen van de Schriften; de Farizeeën vormden een partij, en waren leerlingen der voorgangers, die zich afzonderden (de naam betekent: afgescheidenen) van „de schare, die de Wet niet kent"; zij noemden elkaar „kameraad".

wandelt zó nauwgezet naar de Wet en de Profeten? [1])

Doch Ik zeg u: dat is maar een schijn-gerechtigheid. Zij onderhouden de geboden van het Koninkrijk vanuit de gedachte: vóór wat hóórt wat! Ik leef nauwkeurig naar de Wet, wijk er geen streep van af, en ontvang dùs het léven! Maar de liefde ontbreekt: ze leven als slaven-van-het-gebod, doch niet als gehoorzame kinderen Gods, wier lust het is, de HERE, hun Vader, te dienen. En als úw gerechtigheid, uw Wetsvervulling, uw Wetsverklaring, uw Wetsonderwijs, hùn gerechtigheid niet ver te boven gaat, dan zult ge in der eeuwigheid geen onderdanen zijn in het eeuwig Koninkrijk van Gods genade!

Ik ga u dit nu nader toelichten, aan enkele geboden!

1. *Inzake de regel van het zesde gebod.* 5 : 21-26.

5 : 21 Gij hebt natuurlijk al heel vaak gehoord, wat de ouden [2]) voor rechtsregel hebben toegevoegd aan het gebod des HEREN: „Gij zult niet doden" — deze namelijk: wie moordt, zal vervallen aan het driemansgericht [3]).

22 Maar *Ik* zeg u: let op de practijken der elkaar-verketterende, dood-zwijgende, met banbliksems werpende Rabbi's! Die zijn voortdurend bezig, elkaar te vermoorden. Wie echter in toorn leeft tegen zijn naaste [4]), die is al

---

1) Hierbij valt er op te letten, dat de Farizeeën welgeteld 613 ge- en verboden kenden: 365 geboden (naar de dagen van 't jaar) en 248 verboden (naar 't getal der leden van het menselijk lichaam)!

2) Met de „ouden" worden hier niet Mozes en andere profeten bedoeld (gelijk b.v. de bekende Russische schrijver Tolstoï beweerd heeft), maar de stand der Joodse leraars, opgekomen na de ballingschap. Deze „ouden" onderwezen hun leerlingen in het ongeschreven gewoonterecht, dat zich als een sneeuwbal rondom de Mozaïsche Wet ontwikkeld had, de z.g. „Halacha".

M.i. is hier de vertaling „*door* de ouden" te verkiezen boven „*tot* de ouden" (gelijk St. Vert. en Vert. 1951 hebben).

3) Het „driemansgericht" was de laagste Joodse rechtbank in die dagen, welke in elk dorp gevonden werd. Een werkelijke moordzaak mocht in feite slechts door het Sanhedrin behandeld worden, door de „commissie van 23" (leden van de Hoge Raad). De Rabbijnen kònden derhalve een „halszaak" niet naar het laagste rechtscollege verwijzen. We zullen hier dus moeten denken aan „vermoorden" in figuurlijke zin: iemand zó treiteren, dat hem het leven onmogelijk wordt gemaakt.

4) „Broeder" betekende onder de Joden de naaste, die mede naar de Wet leefde.

strafbaar door het plaatselijk gericht! [1]) En wie tegen zijn broeder zegt: „Raka!" „Leeghoofd!" — die is strafbaar door het Sanhedrin! Ja, ja, maar wie hem scheldt: „Gij dwaas!", die komt te vervallen aan het hellevuur! [2]) Zijn dat alle maar „geringe" zonden? Zonden, niet vallend onder het gebod: „Gij zult niet doodslaan!" —?

Dat is dwaasheid! Iedere zonde van „vermoorden" (al is 't maar „toornig-zijn" of „dwaas" zeggen) haat de HERE als doodslag en betaamt de burgers van Zijn Rijk niet!

23 Ik zal u dit met een ander voorbeeld toelichten.

Wanneer gij opgaat naar het altaar, om daar uw offerande te brengen, en het schiet u te binnen, dat uw broeder iets tegen u heeft, dat er dus tussen hem en u een
24 kwestie ligt, doet dan niet, zoals de Rabbijnen leren: God gaat vóór, offer dus éérst, en maak dáárna de zaak met uw broeder in orde! — maar laat uw gave voor het altaar liggen, gaat haastig naar uw broeder, verzoent u met hem, en offert daarna uw gave! Doet ge dit niet, dan kan uw offer de HERE niet aangenaam zijn, omdat ge in een onverzoende verhouding leeft — en dat is wel degelijk overtreding van het gebod, niet dood te slaan.

25 Nòg een voorbeeld geef Ik u.

Daar ligt tussen een broeder en u een geschil, dat ge niet kunt oplossen, tenzij dan dat ge samen besluit, u daartoe tot de rechter te wenden. Ge zijt daartoe op weg, en ge twist maar voort. Och, maakt, dat ge tijdig en onverwijld goede vrienden met uw tegenpartij wordt, en treft een schikking in der minne, want het zou wel eens kunnen zijn, dat het met uw vermeende recht niet best stond, en

---

[1]) De Here Jezus sluit Zich hier wel aan bij de spitsvondige indeling der Rabbijnen, die allerlei juridische onderscheidingen aanbrachten in de strafmaat, naar gelang van het „lichtere" of „zwaardere" van de zonde. Maar al neemt Hij hun spreekwijze over, de drie genoemde zonden (ten onrechte toornig zijn — „raka" zeggen — een „dwaas" schelden) liggen op één lijn, en zijn alle drie z.g. „lichtere" zonden, welke de Schriftgeleerden en Farizeeën niet als overtredingen van het 6e Wetswoord beschouwden.

[2]) „Het helse vuur" betekende in de mond der Rabbijnen: het met vuur verbrand worden in het dal van Hinnom, waar Israëls goddeloze koningen de offerdienst voor Moloch hadden ingesteld, bij welke kinderen geofferd werden. Dit dal was in Jezus' dagen Jeruzalems „vuilnisbelt", waar b.v. de resten der offerdieren verbrand werden.

dat uw tegenpartij in het gelijk werd gesteld — dat de rechter u tot gevangenisstraf veroordeelde, en de cipier u moest insluiten.

26 Dat zou wel heel ernstig zijn, want als de rechter het eenmaal in handen heeft, en u veroordeelde, dan komt ge niet uit de gevangenis, voordat ge uw schuld tot de laatste penning toe betaald zult hebben. Dat is voor de aardse rechter al zo — hoeveel te meer voor de Hemelse.... Waakt dus tegen alle wortels van de doodslag, als nijd en haat, toorn en onverzoenlijkheid!

2. *Inzake de regel van het zevende gebod.* 5 : 27-32.

5 : 27 U is ook wel bekend met wat de ouden verstaan onder het gebod: „Gij zult niet echtbreken!". Zij zeggen, dat dit betekent: een gehuwde of een niet-getrouwde man mag geen echtelijk verkeer hebben met de wettige echtgenote van een andere man [1]).

28 Maar *Ik* zeg u, dat de man, die naar de vrouw van een ander ook maar kijkt, bewust haar opnemende, om haar schoon voor zich te begeren, die héeft al reeds in zijn hart overspel met haar gepleegd.

29 De Wet des HEREN toch luistert zo nauw, dat ge dit
30 bedenken moet: als uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, of als dit het geval zou zijn met uw rechterhand, ruk dan liever uw oog uit, en kap liever uw hand af, ze wegwerpende, dan dat ze u oorzaak tot zonde zouden worden: het is beter voor u, dat een van uw leden verloren ga, en gij dus verminkt het eeuwige leven ingaat, dan dat ge met uw gehele lichaam ter helle [2]) zoudt varen [3]).

---

1) Zo was de rabbinistische uitlegging inzake „echtbreuk", gelijk dit algemeen bekend was onder 't volk, dus ook aan de discipelen. Christus doelt daarop, blijkens Zijn „*Ik* zeg u!" (de klemtoon valt op „Ik"), dat Hij stelt tegenover de uitspraken van Rabbi A, of B, of C. Voorts gebruikt Hij een woord voor „overspel doen", dat alleen slaat op de *man*, die zich aan deze zonde schuldig maakt. Volgens de Rabbijnen was niet elke vleselijke omgang met een vreemde vrouw echtbreuk, b.v. niét die met de vrouw van een niet-Jood!

2) Het hier-gebruikte Griekse woord (gehenna) is de vertaling van het Hebreeuwse „ge-hinnom", d.i. dal van Hinnom, dat in de dagen van Jeremia reeds genoemd werd: „tofeth", d.i. brandplaats, verbrandingsoord (Jerem. 7 : 32; 19 : 6, 14), vgl. blz. 46, noot 2.

3) Niet onmogelijk schuilt in de beeldspraak van „het rechteroog uitrukken"

31 Ook is er gezegd (en gij kent die regel wel): „Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven!". Gij weet voorts wel, welke duistere practijken door deze regel der Rabbi's gedekt worden. Om allerlei redenen, veelal zelfs belachelijke [1]), achten zij echtscheiding geoorloofd.

32 Maar *Ik* zeg u: alléén het geval van gepleegde echtbreuk mag tot ontbinding van een gesloten huwelijk leiden, want wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoererij, hij moge menen, dat hij, door haar een scheidbrief te geven, haar in de volle vrijheid stelt, voor de HERE blijft zo'n huwelijk bestaan, en dus stelt hij haar bloot aan overspel, indien namelijk een andere man daarna met haar huwt [2]); en ook wie de verstotene echtgenote trouwt pleegt echtbreuk!

3. *Inzake de regel van het derde gebod.* 5 : 33-37.

5 : 33 Ge hebt voorts gehoord, dat door de ouden gezegd is: Ge zult uw eed niet breken, namelijk uw eed, waarbij ge de Naam des HEREN uitdrukkelijk noemt, doch ge zult den HERE uw eden gestand doen [3]).

34 Maar *Ik* zeg u: ge moet helemaal niet zweren! Ge moet geen eed afleggen bij de hemel (en dan denken: daar

---

een toespeling op wat een bepaalde groep Farizeeën leerde: je moet liever met je handen je ogen dichtdrukken *tot bloedens toe*, dan een vrouw aanzien. In 't algemeen zagen de „vrome" Schriftgeleerden de vrouw op zichzelf als een gevaar, als één stuk sexualiteit, en dus schuld. Daarom leerden ze, dat men maar zo weinig mogelijk met een vrouw spreken moest! De Heiland breekt die totaal-onbijbelse opvatting, door rustig ook met vrouwen te spreken (vgl. Luc. 7 : 44; Joh. 4 : 27), en haar op gelijke voet als mannen tot het burgerschap van Gods Koninkrijk toe te laten (vgl. Gal. 3 : 28).

1) Het aantal echtscheidingen was in Jezus' dagen legio. Geen wonder, als u bedenkt, dat in de z.g. „school van Rabbi Hillel" (de „mildere", staande tegenover de „strengere" van Rabbi Schammai) zelfs het laten aanbranden van het eten, of het niet meer mogen lijden van zijn vrouw, voldoende grond tot echtscheiding was!

2) In de scheidbrief ontving de weggezonden vrouw de vrijheid om met een andere man te huwen.

3) Dat dit Jezus' bedoeling is, blijkt duidelijk uit de volgende verzen. De Schriftgeleerden maakten onderscheid tussen „verbindende" eden (die welke bij Jahweh gezworen werden) en „niet-verbindende" (b.v. bij Jeruzalem, de Tempel, zijn hoofd, enz.). Vgl. Matth. 23 : 16 v.v.

heeft de HERE niet mee te maken!), want de hemel is de Troon van God.

35 Ook niet bij de aarde, want zij is de voetbank Zijner voeten. Al evenmin bij Jeruzalem: zij is toch de stad des Groten Konings?

36 Ja, zelfs bij uw hoofd zult gij niet zweren, want daarmee betuigt ge toch eigenlijk, dat ge uw leven wilt geven, als ge geen waarheid zoudt spreken — maar daarover hebt ge toch niet zèlf de beschikking? Ge kunt niet eens beschikken over de kleur van uw haar! Of kunt gij dat soms wit maken, of zwart? Zelfs als ge bij uw haar zweert, legt ge in feite een eed af bij de Naam van uw God!

37 Al dat zweren is onder broeders, onder burgers van het Koninkrijk der hemelen, volmaakt-overbodig: in dàt klimaat is het voldoende, dat uw woord, indien gij „ja" bedoelt, eenvoudig „ja" zij — en indien gij „neen" bedoelt, wederom eenvoudig „neen"! En àl wat boven die simpele bevestiging of ontkenning uitgaat, met de bedoeling, om deze te bekrachtigen, komt voort uit het feit, dat het hart van de mens boos en leugenachtig is. In het Koninkrijk der hemelen worden echter zíj toegelaten, wier hart rein is, en die dus waarheid begeren te spreken. Daar is de eedzwering overbodig!

4. *Inzake de Wetsregel tot liefhebben van de naaste.* 5 : 38-48.

5 : 38 Gij hebt gehoord, dat de Schriftgeleerden zeggen: „Oog om oog, en tand om tand!". En ge weet, hoe zij dat toepassen: als iemand u een tand uitslaat, dan hebt gij het recht, er hèm een uit te slaan! [1])

39 Maar Ik zeg u, dat, wanneer daar onder u iemand is, die boos van hart is, en u beledigt, gij hem op geen enkele manier tegenweer zult bieden. Integendeel, als een broeder

---

[1]) Inderdaad is dit een regel uit de Mozaïsche strafwet, vgl. Ex. 21 : 24; Lev. 24 : 20; Deut. 19 : 21. Maar tot dit „jus talionis", dit recht van gelijke vergelding, geeft de HERE de bevoegdheid aan de Overheid, niet aan de leden van Zijn Bondsvolk individueel; voor de particulier gold de eis, geen kwaad met kwaad te vergelden, vgl. Lev. 19 :18; Spr. 24 : 29. De zonde der Farizeeën was, dat zij van het Overheidsrecht een regel voor het particuliere leven maakten.

u beledigt, door u met de rug van zijn rechterhand op de rechterwang te slaan [1]), lijd gewillig dit onrecht, door hem ook de andere toe te keren [2]).

40 En als iemand een proces voor de rechter met u wil beginnen, bijvoorbeeld over uw onderkleed, dat hij als pand eist [3]), geef hem dan ook, vóór het zover komt, uw bovenkleed!

41 En wanneer iemand u zou willen pressen, een verzoek om geleide doende, één mijl [4]) met hem te gaan — doe méér dan hij vraagt, en ga twee mijlen met hem.

42 Is daar een arme, die iets van u vraagt, wie dan ook, géef het hem, en keer u niet af van degene, die iets van u lenen wil [5]).

43 Gij hebt ook wel van deze inzetting der ouden gehoord: Gij zult uw naaste liefhebben, en uw vijand zult gij haten. Zeker, de Wet van Mozes spreekt wel van naastenliefde [6]) — maar ge weet wel, hoe dat tegenwoordig uitgelegd wordt: de „naaste" — dat is de partijgenoot! Alle andere „naasten", binnen en buiten het volk, moet je haten....

44 Maar *Ik* zeg u: hebt uw vijanden lief, en bidt voor wie u vervolgen! [7]) Ge moogt in die naasten geen uitzondering maken — of het nu uw persoonlijke vijanden zijn [8]), dan wel zij, die u om Mijnentwil gram zijn, en u zullen trachten te verdrukken — het doet er niet toe: àllen moet ge met liefde en barmhartigheid bejegenen!

---

1) Dat is een echt-Joodse belediging: dit slaan geschiedde n.l. niet om iemand pijn te doen (want dan slaat men een ander met de binnenkant van de rechterhand op diens linkerwang!), maar om iemand smaad aan te doen.

2) Vgl. Jesaja 50 : 6.

3) Vgl. Ex. 22 : 16; Deut. 24 : 12, 13; Ezech. 18 : 7; Amos 2 : 8.

4) Eén mijl = 1000 schreden.

5) Het gaat hier om de verzorging der armen, in de zin van Deut. 15 : 7, 8; Ps. 112 : 5, 9. De zonde der Farizeeën was hierbij, dat zij alleen maar aan hun broeder (d.i. hun „partijgenoten") bereid waren iets te lenen of barmhartige handreiking te doen.

6) Lev. 19 : 18; Ex. 23 : 4, 5; vgl. Spr. 25 : 21, 22. „Uw vijand haten" is ongetwijfeld een toevoeging der Farizeeën geweest.

7) De N.V. 1951 laat een deel van dit vers weg, daar vele geleerden menen, dat deze woorden zijn ingevoegd uit Luc. 6 : 27, 28.

8) De Griekse tekst gebruikt hier het woord, dat de persoonlijke vijand aanduidt.

45 Want juist daarin moet gij u kinderen betonen van uw Vader, Die in de hemelen is; hoe lankmoedig is immers Híj over wie in boosheid wandelen: Hij doet elke dag maar weer Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en Hij geeft regelmatig Zijn regens over rechtvaardigen en onrechtvaardigen!

46 Ja, daarin komt uw burgerschap van Mijn Rijk uit: indien gij immers alleen maar liefhebt die u liefhebben, wat voor verdienstelijks doet gij dan? De tollenaars [1]) zijn dan geen haar slechter dan gij, want zij doen dat ook!

47 En indien gij alleen uw broeders groet, wat doet gij dan méér dan anderen? Zo doen de heidenen ook!

48 Neen, gij moet niet tevreden zijn met dat mindere, dat de Farizeeën najagen, dat de tollenaars en de heidenen bezitten — gij moet volmaakt zijn, zoals uw hemelse Vader volmaakt is! Ge moet geen grenzen stellen aan de liefde: díe wèl, maar déze níet! in dìt geval kan ik liefhebben, maar in dàt — neen, nooit! De gerechtigheid van het Koninkrijk bestaat hierin, dat ge als geliefde kinderen uw Vader navolgt!

c. *Openbaringen van die wandel.* 6 : 1-18.

6 : 1 Maar ziet nu bij dit alles op één ding scherp toe: dat ge uw wandel als burgers van Mijn Rijk niet maakt tot een ten-toon-stelling van zogenaamde vroomheid! Neemt u in acht, dat gij uw gerechtigheid [2]) niet doet voor het oog der mensen, om hun ten schouwspel [3]) te zijn. Want dan verspeelt gij uw loon bij uw Vader, Die in de hemelen is [4]).

1. *Het aalmoezen geven.* 6 : 2-4.

6 : 2 Wanneer gij bijvoorbeeld weldadigheid bewijst, door aan de armen aalmoezen te geven, houdt u dan ver van de

---

[1]) Tollenaars zijn douane-beambten, die tegen een vaste jaarlijkse som het recht pachtten, de in- en uitvoerrechten te heffen. Wegens hun practijken vol corruptie waren zij zeer gehaat. „Tollenaar" is vrijwel synoniem voor zondaar.

[2]) De beste (oudste) handschriften hebben hier de lezing „uw gerechtigheid", welke ook de N.V. 1951 volgt. Het woord heeft hier de zin van vroomheid.

[3]) Schouwspel, kijkspel, theater.

[4]) Dit is een „vaderlijke" beloning, geen loon uit verdienste.

gewoonte, die de huichelaars [1]) er op nahouden: om — als zij een uitdeling houden — dit te laten omroepen in de synagogen en in de stegen, waar de armen wonen, opdat de mensen hen toch maar hoog zouden roemen: wat heeft mijnheer Die-en-die toch weer veel gegeven! [2]) Ik wil u wel zeggen (en dat is vast en betrouwbaar): deze geveinsden hèbben hun loon al! Met die menselijke ophemeling is 't hun al uitbetaald — ze behoeven niet meer te rekenen op een loon in de hemelen! [3])

3 Neen, als gij aalmoezen geeft, moet dat zó stil geschieden, dat uw linkerhand niet weet, wat uw rechter doet [4]).

4 Want een aalmoes geven is een werk, dat in het verborgene dient te geschieden, en uw Vader, Die in het verborgene ziet, Die dus wéét, wat geen enkel mens weet (als gij er immers maar voor zorgt, dat uw linkerhand niet weet, wat uw rechter doet!), zal het u zonder twijfel genadig vergelden.

2. *Het bidden.* 6 : 5-15.

6 : 5 En wanneer gij bidt, waakt dan tegen het doen van die huichelaars, die ook dìt heilige en tere werk tot een vertoning maken, om maar door de mensen gezien en geprezen te worden! Want als het de ure des gebeds is! nu, wáár zij ook zijn, hetzij in de synagoge, hetzij dat zij zich opstellen op de hoeken van de straten [5]) — ze gaan daar goed zichtbaar staan bidden, de ogen en de handen naar boven geslagen, opdat de mensen maar zullen zeggen: wat een vrome man! Voorwaar, Ik zeg u: ze hebben hun loon reeds uitbetaald gekregen! Hun berekening faalt: zij denken daarmee zich een hemels loon te verwerven, doch ze worden uitbetaald met een aards, vergankelijk loon: lof van mensen!

---

1) Ongetwijfeld doelt Christus hier op de Farizeeën.

2) Wie veel gaf, kreeg soms een ereplaats naast de Rabbi!

3) De Heiland spreekt hier met heilige, vlijmscherpe ironie: het woord, vertaald door „(hun loon) reeds hebben", is in het Grieks van die dagen de vaststaande term voor ons „voldaan", dat we op een nota zetten.

4) „Zwijgen" is hier goud — hemels goud!

5) Voor straten wordt hier een ander woord dan in vs 2 gebruikt; daar betekent het: nauwe stegen, hier: de bredere straten, waardoor het verkeer ging.

6 Maar gij, wanneer gij bidt, houd u van zulke vertoning ver, ga in uw binnenkamer [1]), sluit uw deur, en bid in alle stilte en verborgenheid tot uw Vader. Dat is Hem aangenaam. Hij ziet in het verborgene, en op zulk bidden schenkt Hij schone vruchten: uw hemelse Vader zal het vergelden.

7 En hoedt u ook voor alle omhaal van woorden, zoals de heidenen doen, die maar eindeloos dezelfde woorden herhalen [2]), in de gedachte, dat zij een stortvloed van woorden moeten uitbrengen om verhoord te worden.

8 Doet het niet op die manier; al die herhaling is ijdel en overbodig, want uw Vader wéét al uw nooddruft wel, nog vóór gij 't Hem vraagt.

9 Neen, weest sober, en bidt aldus [3]):
Onze Vader, Die in de hemelen zijt,
Uw naam worde geheiligd;
10 Uw Koninkrijk kome;
Uw wil geschiede,
gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.
11 Geef ons heden ons dagelijks brood;
12 en vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;
13 en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht
en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen [4]).

---

1) Het minst in het oog lopende vertrek, meestal de opkamer op het dak.

2) Het Griekse werkwoord betekent eigenlijk: klanknabootsen.

3) Van paraphrasering van dit gebedsformulier meende ik te moeten afzien. Zou dit behóórlijk geschieden, dan dijde de paraphrase allicht uit tot een brede verklaring, zó diep en rijk is dit „model", dat de Heiland ons naliet.

Laat ons ons voorts niet verbazen, dat er verschil is tussen de tekst van Mattheüs en die van Lucas (11 : 2-4). Niet alleen, dat de omstandigheden, waaronder Jezus beide malen sprak, geheel verschillend waren, maar ook moeten we letten op het feit, dat de Here voortdurend Zijn discipelen onderwees, waarbij meermalen dezelfde onderwerpen ter sprake kwamen. En daarbij behoeft Hij 't alles niet precies-eender gezegd te hebben, dat doen wij bij ons onderwijs ook niet. We moeten ons wachten voor alle letterknechterij!

4) In de N.V. 1951 ziet u de z.g. doxologie of lofverheffing tussen vierkante haakjes staan, d.w.z. dat zij in de tekst van enkele oude handschriften ontbreekt.

Naar het mij voorkomt, moeten we de tekst der Statenvertalers (dus zònder die haken) maar rustig handhaven. De Here Christus sloot Zich in al Zijn profeteren en onderwijzen bij de Schriften van het O.T. aan, en daar vinden we

14 Als gij, Mijn discipelen, dit nu bidt, denkt er dan wel aan, dat ge zelf een vergevensgezind hart hebt, want daarin bewijst ge uw kindschap van God! Als een getuigenis van Zijn genade in u, moet gij de mensen hun overtredingen vergeven — dan alleen moogt ge er op rekenen, dat uw hemelse Vader ze ook u vergeeft.

15 Doet ge dat niet, dan houdt uw Vader ook ú uw overtredingen: uw gebed kan dan geen doortocht vinden naar Zijn hart [1]).

3. *Het vasten.* 6 : 16-18.

6 : 16 En eveneens als gij vàst, hoed u voor de practijken der huichelaars! Ge weet dat wel: als die aanstellers vasten, dan trekken zij niet alleen een extra-somber gezicht, en laten ze niet alleen hun hoofd als een geknakte bieze op de borst hangen [2]), maar ze maken ook hun aangezicht ontoonbaar, om maar bij de mensen in het oog te lopen: ze wassen zich niet, en ze zalven zich niet, en ze bestrooien hun aangezichten met as, om er maar zo vuil en afstotelijk mogelijk uit te zien. Nu, Ik zeg u, daarmee hebben zij hun loon al binnen! [3])

---

dergelijke doxologieën veelvuldig. Bovendien is het een feit, dat deze lofverheffing in andere oude handschriften van Mattheüs wèl voorkomt. Weglating bij het overschrijven is te verklaren uit het bekend zijn van deze lofverheffing bij de oude Christenen. Vóór de handhaving er van pleit ook, dat in een geschriftje „De leer der twaalf Apostelen" (ontdekt in 1875 te Constantinopel, in een klooster) het volledige Gebed des Heren (dus mèt de lofverheffing) voorkomt, en ook het advies, dit formuliergebed drie maal 's daags te bidden. Dit geschriftje dateert uit de tijd omstreeks 150 n. Chr.

1) Het gaat er hier natuurlijk helemaal niet om, dat de Heiland onze vergevensgezindheid tot een grond of tot een (verdienende) voorwaarde van Gods bereidheid tot vergeven zou stellen; maar om de echt-bijbelse regel, dat Hij gebeden uit een onoprecht hart, gepaard met een onbekeerlijke wandel, niet wil en niet kan aannemen (vgl. b.v. Jes. 1 : 15; 1 Tim. 2 : 8; Jac. 4 : 3-10). Terecht spreekt daarom de H. Cat. in Zondag 51, bij de verklaring van de vijfde bede, over „dat wij *dit* getuigenis Uwer genade in ons bevinden....". Vgl. ook nog Matth. 18 : 15-35.

2) Vgl. Jesaja 58 : 5.

3) In de Mozaïsche Wet was het vasten Israël alleen opgelegd op de Grote Verzoendag (Lev. 16 : 29; 23 : 29). Later hielden de Joden extra vastendagen, n.l. in de ballingschap, naar aanleiding van de smartelijke nationale gebeurtenissen, resp. in de 4e, 5e, 7e en 10e maand (vgl. Zach. 8 : 19). De streng-orthodoxe Joden vastten in Jezus' dagen twee maal per week ('s Maandags en 's Donderdags), vgl. Luc. 18 : 12.

17 Doch als gijlieden vast, maakt er geen uiterlijk vertoon van, opdat de mensen het maar zullen opmerken! Neen, was uw aangezicht, en zalf uw hoofd, en vertoon u zó, al
18 vastend, alleen aan de Vader. En wanneer Zijn oog, dat in het verborgene ziet, dàt opmerkt, zal uw loon u niet ontgaan: Hij zal het u vergelden.

d. *De koers in die wandel.* 6 : 19-34.

6 : 19 Omdat gij burgers zijt van het Koninkrijk der hemelen, bewaart de rechte koers in heel uw wandel, laat uw vroomheid openbaar komen, door niet aardse schatten u te verzamelen: die zijn toch aan de ontbinding onderworpen; de mot kan immers de schoonste gewaden vernielen, en de roest de mooiste dingen ontoonbaar maken; bovendien staat ge altijd bloot aan het gevaar van inbraak en diefstal.
20 Verzamelt u hemelse schatten: die zijn gevrijwaard voor mot en roest en roof!
21 Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn: daaruit toch zijn de oorsprongen des levens [1]); dus bepaalt de gesteldheid van uw hart de koers in uw wandel.
22 De lamp van het lichaam is het oog: het vangt het licht op, en dan alleen kan het lichaam zich ongestoord en langs een vaste koers bewegen.
Indien dan uw oog zuiver is, zal geheel uw lichaam verlicht zijn — de richting van uw wandel is dan de rechte.
23 Maar als uw oog slecht is en verblind, dan zal geheel uw lichaam duister zijn — de koers van uw wandel is dan volkomen onzuiver! Ontzettend eigenlijk: als dat éne orgaan, uw oog, reeds duister is, hoe groot moet dan de duisternis zelve zijn! Ge wandelt dan geheel en al in het donker, en het ergste is: de koers is levensgevaarlijk. . . .
24 Denkt er dus steeds om: het gaat in Mijn dienst om de innerlijke keuze van het hart. Dus kunt ge nimmer twee heren tegelijk dienen, want elke heer legt volledig beslag op zijn slaaf. Dus kunt ge niet twee heren tegelijk te vriend houden; zoudt ge dat tòch willen beproeven, dan moet ge òf de een haten, en de ander liefhebben, òf althans aan de een u toewijden, en de ander verwaarlozen. Dus het be-

[1]) Vgl. Spr. 4 : 23.

stáát niet, dat gij tegelijk God en Mammon [1]) kunt dienen.
25 Daarom [2]) — omdat ge als burgers van Mijn Rijk met heel uw hart God, uw Vader, aanhangt — weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten of drinken, en maakt u zelf geen zorg over uw lichaam, waarmee gij het kleden zult. Ik weet wel, dat gij om Mijnentwil alles verlaten hebt, en dat uw volgen van Mij de uiterste versobering en misschien zelfs wel eens ontbering betekent — maar daar behoeft ge geen moment over te tobben, want ge leeft voor rekening van uw hemelse Vader: Hij zorgt immers voor uw lichaam en waakt over uw leven; is dan het leven niet méér dan het voedsel en het lichaam dan de kleding?
26 Dat léven en gekléód-worden mogelijk zijn zonder de minste bezorgdheid — wel, let maar op de vogelen des hemels, die daar boven uw hoofd scheren en zwenken [3]): doen zíj wat voor hun bestaan? Ze zaaien niet, en ze maaien niet, en ze tasten geen voorraden op in schuren — en tòch voedt uw hemelse Vader hen! Welnu, gaat gij, als Zijn eigen kinderen, hen niet vèr te boven?
27 Wie van u zou, met al zijn tobben, één el aan zijn levensduur [4]) kunnen toevoegen?
28 En waarom zoudt gij u over het vraagstuk van uw kleding bezorgd maken? Let maar eens op de veldleliën, hoe hoog zij opschieten [5]): zwoegen zij, of spinnen zij?

---

1) Deze naam is, wat zijn afleiding betreft, moeilijk te verklaren. Sommigen menen, dat het een afgod aanduidde, die door de Syriërs vereerd werd. Anderen, dat het afgeleid is van „mamon", d.i. vermogen. Weer anderen dat het terug te leiden is tot het Hebreeuwse „matmon" (van een werkwoord, dat verbergen betekent), d.i. schatten (de *t* zou dan tot *m* geworden zijn: ma*t*mon — ma*m*mon). In elk geval duidt het in Jezus' onderwijs de personificatie aan van aards bezit.

2) Er is op gewezen, dat dit fragment van de bergrede (25—34) in de vorm feitelijk een gedicht is: eerst twee coupletten van 6 regels (vs 25, en 26/27), dan twee strofen van 9 regels (28—30, en 31—33), ten slotte één couplet van 3 regels (34).

3) In Galilea bevonden zich ontelbare aantallen rotsduiven, die boven de hoofden der luisteraars heen en weer gevlogen zullen hebben.

4) Het woord uit de grondtekst wordt soms vertaald door „lichaamslengte", soms door „leeftijd". Hier zal 't laatste bedoeld zijn: in de Oosterse wereld is het gebruik van een lengtemaat voor de levensduur niet vreemd, vgl. Ps. 39 : 6.

5) Er bestaat verschil van mening over de vraag, welke bloemen hier bedoeld zijn. Sommigen denken aan anemonen, of irissen; ik gevoel veel voor de mening, dat hier bedoeld wordt de asfodil, een licht-rose of oranjegele veldbloem, die hoog opschiet.

29 Geen sprake van — en Ik zeg u, dat zelfs Salomo, hoeveel prachtige gewaden zijn kleermakers voor hem vervaardigden, in al zijn heerlijkheid niet bekleed is geweest als één van deze bloemen, die daar in het rond om u heen bloeien.

30 Weest dan niet kleingelovig: indien God zó het gras des velds bekleedt, dat vandaag in kleurenweelde bloeit en morgen in de bakoven geworpen wordt, na gemaaid en gedroogd te zijn, om als brandstof te dienen, — hoeveel te méér úlieden!

31 Wat voor reden zoudt ge dan toch hebben, om u bezorgd te maken, en te zeggen: Wat zullen wij eten? of: wat zullen wij drinken? of: waarmee zullen wij ons kleden? Dat moet ge niet doen: uw Vader zorgt voor u.

32 Dat doen de héidenen wel, die niet uit Gods geopende Vaderhand leven. Daar zijn ze vol van: zij leven alleen maar voor de broodkwestie en al wat daarmee samenhangt.

Maar dat pàst niet aan Gods kinderen: uw hemelse Vader weet wel, dat gij dit alles nodig hebt, en Zijn wéten is tegelijk Zijn zòrgen!

33 Daarom behoort gij éérst dàt te zoeken, wat de schat van uw hart moet zijn en de koers in uw wandel dient te bepalen: het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid! Heel uw ziel moet naar God uitgaan en gespitst zijn op de volbrenging van Zijn Verbondseis — dan wordt u alles wat nodig is tot onderhouding van uw leven en van uw lichaam, als een toegift, geschonken.

34 En deze toezegging geldt al uw levensdagen; waarom zoudt gij dan onrustig zijn over wat er morgen aan zorg zou kunnen opdoemen? Uw Vader weet wel, wat gij „morgen" behoeft; en dan kunnen er vele en kwade dingen zijn, „morgen" — maar elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. En iedere dag is uw Vader machtig, te midden van dat kwaad volstrekt en afdoende voor u te zorgen: weest dan niet bezorgd, laat Hèm besturen, waken!

e. *Het gericht over die wandel.* 7 : 1-27.

7 : 1 Verdoemt niet, opdat gij niet verdoemd wordt! Ge weet wel, hoe die strenge, kei-harde Farizeeën zich daaraan schuldig maken: zij verdoemen rechts en

2 links [1]). Houdt u daar ver van, want met het oordeel, waarmee gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden, en met de maat, waarmee gij meet, zal u gemeten worden: God houdt in Zijn gericht rekening met het oordeel van al-of-niet verdoemen, dat de mens zelf over zijn naaste geveld heeft [2]).

3 Aan welk een ergerlijke dwaasheid maakt ge u schuldig, als ge zo doet: ge ziet wel de splinter in uws buurmans oog, maar niet de balk in uw eigen [3]), net als de Farizeeën!

4 Hoe zult ge dan tot uw broeder zeggen: laat mij de splinter uit uw oog wegdoen? terwijl, zie! in uw eigen oog zich een balk bevindt! Dwaas is dat: wat gij aan verkeerds bij uw broeder mocht ontdekken, betekent toch slechts een „splinter", vergeleken bij de „balk" van uw eigen schuld voor God!

5 Huichelaar, dat ge zijt! Ge plaatst u zelf op een voetstuk! Ge moet maar eens beginnen, met de balk uit uw eigen oog weg te doen, pas dan zult gij er op bedacht zijn, de splinter uit het oog van uw broeder te gaan verwijderen. Slechts wie eigen schuldenvracht voor de HERE kent, is in staat, zijn broeder op diens bepaalde zonde te wijzen!

6 Gij zijt kinderen Gods — maar daarom juist moet gij wel uiterst voorzichtig met het heilige van Zijn Rijk om-

---

1) Vgl. Joh. 7 : 49. De Farizeeën waren (gelijk iemand 't geestig uitdrukt) „grossiers in banformules".

2) Dat het om 't oordeel Gods gaat, en niet om het (wederkerig) oordeel van mensen, blijkt uit het verband: heel dit hoofdstuk loopt uit op het eindgericht, vgl. de beeldspraak in de verzen 24-27, en zie de verdere paraphrase van dit hoofdstuk. Bovendien kiest de Here hiermee positie tegenover de Joods-farizeïstische leer, als zou God twee maten hebben: de een van 't strakke recht, dat verdoemt, de ander van de milde goedheid, die aanneemt; de Farizeeën reserveerden voor zich alléén die laatste maat! Tweeërlei „moraal" dus!

3) Er is op gewezen, dat dit eigenlijk een zeer onwerkelijke beeldspraak zou zijn, omdat het niemand mogelijk is, met een splinter in zijn oog te blijven lopen, laat staan een balk daarin te hebben. Sommige geleerden wijzen er op, dat Mattheüs' Evangelie-beschrijving de Griekse vertaling zou zijn van een Aramees origineel (zie de inleiding, blz. 6/7), en dat het Griekse woord voor „oog", als men dat in het Hebreeuws (of Aramees) vertaalt, een woord oplevert, dat „oog" kan betekenen, maar ook „bron". Dan zou Jezus bedoeld hebben: iemand ziet bij zijn buurman een splinter op het oppervlak van de bron drijven, zonder te zien, dat in zijn eigen bron een balk drijft. — Waar hiervan niets vast staat, dienen we ons echter aan de Griekse tekst te houden.

gaan. Ge moet dat heilige niet aan de honden [1]) geven, aan hen, die zich door hun onbekeerlijkheid en onboetvaardigheid de zegeningen van het Evangelie onwaardig maken; en geen parels werpen voor de zwijnen, voor hen, die Gods Naam en Woord voortdurend blijven lasteren, in weerspannigheid [2]). Ge weet wel, hoe zo'n straathond of zo'n zwijn te werk kan gaan: niet alleen, dat zij met hun poten het heilige vertrappen — zij zouden zich ook kunnen omkeren, en u kunnen aanvallen, u verscheuren!

7 Gij denkt misschien: wat is dit alles moeilijk! hoe kan ik het volbrengen? Maar dan zeg Ik u: op het gebed ontvangt ge alles wat ge nodig hebt. Gij zijt toch, in het Verbond, kinderen des Vaders? Welnu, bidt, vraagt maar aanhoudend, en u zal gegeven worden; zoekt, zoekt maar volhardend, en gij zult vinden; klopt, klopt gestaag, en u zal opengedaan worden.

8 Want dàt is de regel in het verkeer tussen u en uw hemelse Vader: de belofte, die onwankelbaar vastligt, dat een ieder, die kinderlijk bidt, ontvangt — dat wie gehoorzaam zoekt, vindt — en dat wie in geloofsdrang klopt, opengedaan zal worden.

9 Dat ligt toch vanzelfsprekend opgesloten in de Vader-en-kind-verhouding, welke God in het Koninkrijk stelt? Zou er een aards vader onder u zijn, die, als zijn zoontje hem om brood [3]) vraagt, het een steen zou geven?

10 Of die, als het zoontje hem om vis vraagt, het een slang zou voorzetten?

11 Nu, en dan zijt gijlieden van nature nog boos! Maar indien gij, ondanks de slechtheid van uw hart, uw kinderen nog goede gaven weet te geven, hun verzoeken niet bot afwijst, hen niet bedriegt — hoeveel te méér zal uw hemelse Vader het goede geven aan hen, die Hem om Zijn genade en Heilige Geest bidden! [4])

---

1) De hond was in Palestina geen huisdier, maar een min-of-meer woest straatbeest, dat evenals het zwijn met zijn snoet in de modder snuffelde, om aan de kost te komen.

2) Vgl. Ezech. 3 : 24-27.

3) Brood en vis waren in Palestina algemeen de spijzen, die op iedere tafel voorkwamen (vgl. Joh. 21 : 9).

4) In Luc. 11 : 13 staat in plaats van „het goede": „de Heilige Geest". Vgl. Jes. 49 : 15, Cat. Antw. 116.

12 Zo vat Ik dan heel de wandel, die de Vader bij u, als kinderen des Koninkrijks, begeert te zien, aldus samen:
Alles nu wat gij wilt, dat ú de mensen doen, doet gij hun ook aldus!
Dat is niets nieuws, Mijn discipelen, want zo leert het u de Schrift [1]).

13 Ge hebt dus maar één ding te doen: elke dag weer opnieuw in te gaan door de enge poort der kinderlijke en volkomen gehoorzaamheid aan de Wet en de Profeten — steeds maar te wandelen op de weg der gerechtigheid van het Koninkrijk, die Ik u heb gewezen [2]). Want er zijn er velen, die deze poort wijd maken, en menen, dat de weg ten leven breed is! [3]) De dwazen! Ze zien niet, dat dit juist naar het verderf leidt!
14 In hun hoogmoedige verblindheid hebben zij er geen oog voor, dat de poort, die ten leven leidt, eng is; dat de weg, die naar het eeuwig zalig licht voert, nauw is — ja, dat er maar weinigen zijn, die deze weg vinden!
15 Hoedt u dan, dat ge de rechte gidsen volgt, op die weg! Want er zullen valse profeten tot u komen; herders, die zich ten onrechte uitgeven als van God gezonden. Die zijn niet gemakkelijk te herkennen, want zij gelijken precies op de echte herders: ze komen, gehuld in een schapevacht,

---

1) Terecht is er op gewezen, dat de Heiland hier zeer positief spreekt; dat deze „gulden regel" dus heel iets anders is dan het vlakke humanistische: „wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan and'ren niet" — en dan de puurfarizeïstische regel van Rabbi Hillel: „Wat u zelf onaangenaam is, doe dit uw gezel niet aan....", waarbij met „gezel" weer de „kameraad" van de partij bedoeld is.

2) Het is wel heel dwaas, om te gaan fantaseren over een ènge poort, die *aan het eind* van de smàlle weg zou staan, en een wíjde, waarop de bréde weg zou uitlopen (gelijk in die bekende schilderij van de brede en de smalle weg). En eveneens over poorten, die *aan het begin* van die wegen zouden staan. Dit heeft de ziekelijke gedachte in de hand gewerkt, dat met „de enge poort" zo iets bedoeld zou zijn als de wedergeboorte. Met „poort" en „weg" bedoelt de Heiland hetzelfde: de gehoorzaamheid der liefde en des geloofs in het Koninkrijk.

3) Hier zinspeelt de Heiland hoogstwaarschijnlijk op de Farizese Schriftgeleerden, die in zichzelf zich rechtvaardig achtten, en steunden op hun ontwijfelbaar „recht", verworven door hun nauwe „wetsonderhouding", in tegenstelling met de schare der „ondeskundigen", die op de „onzekere(!) genade" waren aangewezen.

maar daarachter verbergen zij hun ware gestalte, die van
een roofzuchtige wolf.
16 Toetst dezulken, want aan hun vrùchten zult gij hen
kennen. Net zo min als ge verwachten kunt, dat van doorn-
struiken druiven zijn te plukken, of van distels vijgen —
net zo min kunt ge bij zulke schijnherders de ware vruch-
ten aantreffen!
17 Let dus op de vruchten: daardoor komt 't wel open-
baar, of ge met een kwade dan wel met een goede herder
te maken hebt! Want iedere goede boom brengt goede
vruchten voort, gelijk iedere slechte boom slechte.
18 De gezindheid en de daad, de innerlijke gesteldheid
en de levensopenbaring komen altijd overeen: een goede
boom kan geen kwade vruchten dragen, noch een slechte
boom goede.
19 Ge weet toch, hoe 't met zo'n boom gaat, die geen
goede vrucht voortbrengt: hij wordt omgekapt, en dient
als brandstof voor het vuur! Zo is het ook met hen, aan
wier vruchten te constateren is, dat zij de echte liefde tot
de gerechtigheid van het Koninkrijk missen: in het eind-
gericht verwijst God hen naar het vuur....
20 Tóétst dan: aan hun vruchten immers zult gij hen
kennen!
21 Ja, Goddelijke keur gaat over uw wandel: Hij wéégt
u, of ge wel waarlijk de gerechtigheid van het Koninkrijk
bezit. Er zullen er velen zijn, die tot Mij zeggen: „Heer!"
„Heer!" [1]). Maar dat is niet genoeg! Niet een ieder, die dit
zegt, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan — daar-
toe is bekering nodig, en bekering is een geregeld dóen
van de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is.
22 Wanneer Ik op de dag van het eindgericht [2]) de har-
ten en de werken keur, dan zullen velen tot Mij zeggen:
Heer, Heer! we hebben toch zo veel voor U gedaan: heb-
ben wij niet in Uw naam geprofeteerd? niet in Uw naam
boze geesten uitgedreven? niet in Uw naam vele krachten
verricht? Heer! vóór wat hóórt wat!

---

1) Dit is hier niet te verstaan in de zin van de naam *Kurios*, welke Christus in Zijn verhoging draagt (Filipp. 2 : 11), maar als eerbiedige aanspraaktitel.
2) „Te dien dage", vgl. Jes. 2 : 11, 17; Jerem. 30 : 7; Mal. 4 : 1.

23 En dan zullen zij ontdekt worden aan dat verschrikkelijke, dat zij het éne nodige niet bezeten hebben: gehoorzamen de wil Mijns Vaders! Ik zal het hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend! [1]) Gaat weg van Mij! Ik verban u, gij werkers der wetteloosheid!

24 Het komt er dus op aan, dat de opzet van uw levensbouw, als burger van Mijn Rijk, goed is. Want een ieder, die deze Mijn woorden hoort en ze doet — die is te vergelijken met een man, die een huis ging bouwen, en daartoe diep ging graven, opdat hij het fundament er van op rotsgrond leggen kon.

25 En toen de wolkbreuk kwam, en de hevige storm de waterstroom hoog tegen het huis opjoeg — toen kon al dat geweld van water en wind het huis niet aan het wankelen brengen, want het stond stoer en stevig op de rots gegrondvest.

26 En een ieder, die deze Mijn woorden hoort, maar ze niet doet — hij is te vergelijken met de bouwer van een huis, die er helemaal niet naar omziet of het fundament wel steunt op een vaste rotsbodem, doch het huis haastig
27 optrekt op de zandlaag. De dwaas! Want toen het winterse noodweer kwam, toen de hevige plasregens neerstortten, en de orkaan bolderde, en de waterstroom beukte — toen stortte zijn woning terstond in, en werd één ruïne.... en zijn val was groot.

Ge zijt nu gewaarschuwd, Mijn discipelen — ziet toe, dat ge niet slechts hóórders van Mijn woorden zijt, maar ook dáders!

28 Toen zweeg Jezus.

En de scharen, die met klimmende verbazing naar Zijn rede geluisterd hadden, stonden versteld, waren geheel uit het veld geslagen: wat een prediking! welk een leer!

29 Hoe heel ànders sprak Jezus van Nazareth dan de Schriftgeleerden! Die beriepen zich bij iedere uitspraak op hun voorgangers: Rabbi „die" zegt 't zo! En Rabbi

---

[1]) Dit heeft Jezus' hoorders-van-toen wel beklemmend toegesproken: zij wisten wel, hoe er toen dikwijls Rabbi's waren, die ijskoud tot een collega zeiden: „ik heb u nimmer gekend!", en daarmee zijn bevoegdheid ontkenden.

„deze" zegt 't zus! Maar Jezus.... al maar door zei Hij: *Ik* zeg u....! Hij sprak met vorstelijk gezag! Hij is ook de Koning!

C. ZICH OPENBAREND IN ZIJN KONINKLIJKE MACHT. 8 : 1—9 : 34.

a. *Genezing en reiniging van een melaatse man.* 8 : 1-4.

8 : 1 Nadat Jezus van de berg, waar Hij al deze woorden gesproken had, was afgedaald, zijn Hem vele scharen, die diep onder de indruk van Zijn prediking gekomen waren, achterna gegaan. Grote groepen volgden Hem, op de weg naar Kapernaüm.

2 Ze kwamen vlak bij een stadje [1]), en daar kwam plotseling een melaatse tot Hem, die zich op zijn aangezicht aan Jezus' voeten wierp, uitroepende: Here, indien Gij wilt, Gij zijt in staat mij te reinigen.

3 Met ontferming bewogen, strekte Jezus daarop Zijn hand uit, en raakte — tot verbazing der omstanders, die wel wisten, dat wie een melaatse aanraakte zelf ook onrein werd — de man aan, zeggende: Ik wil het, word rein! Toen geschiedde het wonder: in een oogwenk verdween de melaatsheid — fris, gezond, rein stond de man daar tegenover de Heiland.

4 Daarop gaf Jezus hem het gebod, dit aan niemand te zeggen — Hij wilde niet, dat er ophef over gemaakt werd —, maar heen te gaan naar de priester, om zich, naar de voorschriften der Wet [2]), aan hem te vertonen, en het reinigingsoffer te brengen, zoals Mozes dat had voorgeschreven.

En daar had de Heiland een bepaald doel mee: aan allen, maar vooral aan de priesters een getuigenis te geven dat Hij niet een verdacht wonderdoener en volksverleider was, maar inderdaad de beloofde Messias!

b. *De slaaf van een te Kapernaüm gedetacheerde officier genezen.* 8 : 5-13.

8 : 5 Daarop zette Jezus Zijn tocht naar Kapernaüm voort.

---

1) Vgl. Luc. 5 : 12.
2) Vgl. Lev. 14 : 2-32.

Toen Hij de stad binnenging, kwam Hem een officier tege-
6 moet, een centurio [1]), die Hem de mededeling deed [2]):
Heer, ik heb in mijn huis een slaaf ziek liggen, met ver-
schrikkelijke pijnen — hij is er helemaal verlamd van! Die
het hoorden, zullen gedacht hebben: hoe moet dàt nu? de
Meester kan toch niet het huis van een heiden binnengaan,
dan verontreinigt Hij Zich!
7 Daarop antwoordde Jezus hem: Zal *Ik* komen, en hem
genezen?
8 Waarop de officier ootmoedig beleed: Heer, dàt ben
ik niet waard, dat Gij mijn huis zoudt betreden, maar dat
is ook niet nodig: spreek slechts één woord, en mijn slaaf
zal herstellen!
9 U hebt immers maar te commanderen! Ik neem zelf
ook maar een ondergeschikte rang in, maar toch heb ik
soldaten onder mij; en ik zeg tot de een: ga heen! en hij
gaat heen; en tot de ander: kom! en hij komt; en tot mijn
slaaf: doe dit! en hij doet het. Zo hebt Gij ook alleen maar
te bevelen, en het gebeurt.
10 Zulk een vast, onschokbaar vertrouwen heeft de Hei-
land niet verwacht — en dat bij een heiden! In verbazing
zeide Hij dan ook tot wie Hem volgden: Voorwaar, zeg Ik
u, bij niemand onder het Bondsvolk heb Ik zo'n groot ge-
loofsvertrouwen gevonden!
11 Ik zeg u, dat er velen zullen komen uit de verre hei-
denlanden, van Oost en van West, en aanliggen met Abra-
ham, Izak en Jacob in het Koninkrijk der hemelen, want het
Verbond wordt verbreed tot de heidenen, en in Abrahams
zaad zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden.
12 Maar de kinderen des Koninkrijks, die door hun af-
stamming en hun geboorte erfgenamen van de belofte des
Verbonds zijn, zullen — omdat zij niet in Mijn prediking
geloven zullen — uitgeworpen worden in de buitenste
duisternis, de plaats der rampzaligheid, waar zij het verst
van God verwijderd zullen zijn — daar zal het geween
zijn en de tandknersing, vanwege hun spijtwroeging, die

---

1) = hoofdman over honderd, in dienst van Herodes Antipas.
2) Volgens Lucas (7 : 1-10) is dit gesprek gevoerd via enige voormannen der Joden.

dan echter te láát zal wezen, te láát. . . .: had ik maar geloofd!

13 En tot de officier zeide Hij: Ga heen, u geschiede naar gij geloofd hebt!

Precies op datzelfde uur genas de tot stervens zieke slaaf, plotseling.

c. *Een stroom van genezingen.* 8 : 14-17.

8 : 14 Korte tijd daarna [1]) kwam Jezus in het huis van Petrus. Daar woonde ook diens schoonmoeder in. Bij Zijn binnenkomen bleek, dat deze ziek te bed was gaan liggen: de Heiland zag aanstonds, dat zij hoge koortsen had [2]).

15 Hij trad op haar toe, en pakte haar hand beet. Terstond week de koorts! En dat niet alleen, maar zij gevoelde zich op slag geheel gezond en krachtig, zodat zij aanstonds haar zorg als huisvrouw ging uitoefenen, en Jezus diende met de verzorging en aanrichting van een maaltijd.

16 Dit gebeurde op een Sabbath, toen heel het leven stil lag, ook daar in Kapernaüm. Maar nauwelijks was 't zes uur geweest, en dus de rustdag voorbij, of men bracht van alle kant zieken tot de Profeet uit Nazareth, onder wie vele bezetenen. Nu mocht dat immers volgens de Wetgeleerden: zieken transporteren!

De Here Jezus heeft toen een stroom van genezingen verricht: tot die bezetenen sprak Hij Zijn machtswoord, en de boze geesten werden alle uitgedreven. En al die lijdende ellendigen, met welke kwaal zij ook behept waren, genas Hij.

17 Daarin kwam toch wel heel sterk openbaar, dat Hij de Messias was, in Wie Jesaja's woord vervuld werd:

Hij heeft onze zwakheden op Zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen [3]).

d. *Gesprekken over het volgen.* 8 : 18-22.

8 : 18 Welk een Koning is Jezus! In daad en in woord! Dit

---

1) Vgl. Marc. 1 : 21, 29; Luc. 4 : 33, 38.

2) Misschien ten gevolge van zware kou: in Palestina komen vaak snelle overgangen van zeer warm naar behoorlijk koud voor.

3) Vgl. Jes. 53 : 4.

laatste kwam weer eens helder aan het licht, toen het volgende gebeurde: de schare, die Hem achterna liep, groeide zo aan, en was zó belust op wondertekenen, dat de Heiland inzag: op deze manier komt er te veel spanning om Mij onder het volk. Dus beval Hij Zijn discipelen, over te steken naar de andere zijde van het Meer van Gennésareth.

19 Maar juist toen zij zich wilden gaan inschepen, kwam daar een Schriftgeleerde tot Hem, die zeide: Meester, ik zal U volgen, waar Gij ook heen gaat!

Dat was toch wel heel prachtig en treffend: een Rabbi, die léérling wilde worden, van déze Meester nog wel! Welk een invloed kreeg de Heiland!

20 Maar de Here wilde deze man precies doen weten, wat dat inhoudt: dit volgen van Hem. En dus antwoordde Jezus: Weet wat ge doet! De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten — die stomme dieren bezitten dus een vaste woning, waarheen ze na al hun zwerven terugkeren —, maar Ik, Die de Zoon des mensen [1]) ben, heb geen plaats, waar Ik Mijn hoofd kan neerleggen! Wie Mij volgt, heeft geen rust: hij moet zich met heel zijn leven opofferen [2]). Dat is de stijl van Mijn Koninkrijk.

21 Gelijkertijd kwam een ander, die al langer tot de discipelen behoorde, tot Hem, met deze vraag: Heer, ik wil U wel blijven volgen, maar sta mij toe, eerst heen te gaan, om mijn vader, die gestorven is, te begraven!

22 Doch hem antwoordde Jezus: Neen, gij moet Mij nú volgen — laat de doden hun doden begraven! Want in het Koninkrijk gaat het ambt boven het bloed uit. Uw ambt, uw taak is vandaag: Mij gehoorzaam te volgen; als ge naar uw kring teruggaat, waaruit ge voortkomt, dan is het gevaar groot, dat ge een verkeerde keus doet, want zíj zijn „doden", geestelijk-doden, die zich door Mijn prediking niet in beweging laten brengen. En als 't zo staat, dan gaat de gehoorzaamheid aan Mij boven uw kinderplichten.

---

1) De uitdrukking „de Zoon des mensen" is hier een term uit de profetie (Dan. 7 : 13), de Messias aanduidende.

2) Dit woord wijst niet heen (zoals 't dikwijls opgevat wordt) naar Christus' armoede: in het dagelijks leven was Jezus niet arm (vgl. Luc. 8 : 1-3).

e. *De Koning toont Zich Gebieder van de storm.* 8 : 23-27.

8 : 23 Eindelijk konden Jezus en Zijn discipelen in het gereedgemaakte schip gaan, om over te steken. Gehoorzaam voeren de discipelen af: de Meester had 't immers bevolen! [1])

24 En zie, toen zij — na het invallen der duisternis — met hun vissersbootje over de zee voeren, stak er plotseling een wervelstorm op, die het eerst rustige watervlak veranderde in een kokende zee. De golven sloegen over de boot, en ze maakte water. Terwijl Jezus, Die vermoeid was, rustig op de peluw van de roerbank lag te slapen!

25 Maar dat ging toch zo niet! Vol angst kwamen de discipelen naar de achtersteven, maakten Jezus wakker, en schreeuwden Hem in het oor: Here, help ons, wij vergaan!

26 Kalm ging de Meester zitten, en sprak: Waarom zijt gij toch zo bang, kleingelovigen?

Daarop stond Hij op, volmaakt-rustig, rechtop in de boot, en — alsof die torenhoge golven en die fluitende orkaan bezetenen waren — sprak Hij: Zwijgt! weest onmiddellijk stil! hoe durft gij! Ogenblikkelijk ging de storm volkomen liggen, en werd het meer één spiegelglad vlak.

27 Hoe hebben de discipelen, en later alle mensen, die daarvan hoorden, zich hierover verwonderd! Ze zeiden: Wat voor iemand is Deze, dat Hij zulke bevelen geeft aan een storm, die toch niet horen kan, en aan de zee, die eveneens zonder gehoor is, en dat het alles Hem gehoorzaamt?

f. *De Koning toont Zich Gebieder over de duivelen.* 8 : 28-34.

8 : 28 Zo werd de tocht zonder enig gevaar voortgezet, tot ze aan de overkant landden. Daarmee kwamen zij in het land der Gadarenen [2]).

---

[1]) Dit was tè opmerkelijker, omdat zij, als ervaren vissers, wel wisten, dat het betrekkelijk smalle meerbekken 's middags en 's avonds niet zo veilig was, vanwege plotseling-opstekende „vliegende stormen" en wervelwinden.

[2]) Dit is het gebied van Decapolis (zie noot op 4 : 25). Een welvarende land-

Nauwelijks was Jezus van boord gegaan, of er kwamen Hem vanuit de graven, welke in de witte kalkrotsen waren uitgehouwen [1]), twee uiterst-gevaarlijke van-de-duivel-bezetenen tegemoet. Ze waren zó woest en ontembaar, dat niemand langs die weg (van de zee naar Gadara) kon en durfde voorbijgaan, als zij schreeuwend en schuimbckkend uit de graven te voorschijn kwamen.

29 Een verschrikkelijke ontmoeting was dat! [2])

In hun wilde bezetenheid, waarmee zij op het naderende gezelschap afrenden, schreeuwden zij met een schelle, door merg en been dringende stem: Wat hebt Gij met ons te maken, Zoon van God? Zijt Gij hier gekomen, om ons vóór de tijd te pijnigen? De stakkerds! Ze werden tot deze brutale vragen geprest door de onreine geesten, die in hen huisden.

30 Nu werd er op een aanzienlijke afstand van hen een grote kudde zwijnen gehoed.

31 En wat vroegen toen de duivelen [3]), die deze bezetenen tot hun slachtoffers hadden gemaakt? Zij deden dit satanisch-berekenende verzoek: Indien Gij ons uitdrijft, laat ons dan in de kudde zwijnen varen!

Ja, hoe sluw-overlegd was dit: juist omdat de varkensfokkerij, ten behoeve van Zeus' offerdienst, een bloeiend bedrijf vormde, wilden de duivelen in die kudde zwijnen varen [4]); daardoor zouden immers hun bezitters als het

---

streek, met een gemengde bevolking van Joden en heidenen, zeer onder de invloed staande van het Hellenisme, dat is de stroming en de geest van de Griekse godsdienst en beschaving en cultuur. De Griekse hoofdgod Zeus werd daar zeer vereerd, en daarom bloeide in die streek de varkensfokkerij: het zwijn (bij de Joden een onrein dier) was het eigen offerdier van deze heidense „allerhoogste". Ook waren er warme bronnen, waaraan geneeskracht verbonden was, of althans werd toegekend; vandaar, dat in dit gebied een lucratief badbedrijf bestond, met al de onzedelijkheid er aan verbonden.

1) Nog zijn vandaag de ruïnes van dit gravencomplex, dat rijk met beeldhouwwerk was versierd, te zien.

2) Gelijk bekend, spreken Marcus (5 : 1-17) en Lucas (8 : 26-37) van één bezetene. Dit verschil is niet gemakkelijk te verklaren. Gewoonlijk zegt men: het zullen er wel twee geweest zijn, maar één trad dan op de voorgrond.

3) Dat er vele duivelen waren, blijkt wel uit het feit, dat de éne bezetene zegt: mijn naam is Legio, d.i. legioen (Mc. 5 : 9; Luc. 8 : 30). Een Romeins legioen op oorlogssterkte telde 6000 man.

4) Marcus noemt hun getal: 2000! (5 : 13)

ware geruïneerd worden, en zo in woede op Jezus ontsteken, dat ze Hem zouden gaan verdrijven, misschien wel vermoorden.

32 In rustige majesteit willigde de Heiland dit verzoek in; Hij zeide tot hen: Gaat heen! Zo voeren dan de boze geesten uit, en trokken in de zwijnen in: zie, daar stormt, wild en verschrikt, de ganse kudde de helling af, stort zich in zee, en sterft, tot het laatste beest toe, de verdrinkingsdood!

33 Toen de hoeders dat zagen, vluchtten zij, in paniek, in de richting van de stad, om het aan de mensen, in de eerste plaats aan de eigenaars, te vertellen. Alles vertelden zij, ook dat van de bezetenen [1]).

34 Geen wonder, dat heel de stad uitliep, toen de mensen van deze ramp hoorden. Van alle kant, ook van de landhoeven in de omgeving, kwamen zij toegesneld, in de richting der grafspelonken.

En toen zij bij Jezus kwamen, bestormden zij Hem met het verzoek, hun gebied te verlaten. Ze zijn natuurlijk bang geworden, dat die vreemde duivelbezweerder van de overkant hun nog meer schade zou berokkenen! En Jezus heeft hun bede ingewilligd.

g. *Een verlamde genezen.* 9 : 1-8.

9 : 1 Toen heeft Jezus Zich ingescheept, is overgestoken, en weer gaan arbeiden in Zijn woonplaats te Kapernaüm.

Hier bracht men op zekere dag een verlamde tot Hem, op een ligmat gelegen [2]).

2 Daar de Heiland het geloof opmerkte, zowel van de patiënt zelf als van de mannen, die hem droegen, richtte Hij Zich tot de verlamde, en zeide: Houd moed, Mijn kind, uw zonden worden vergeven! Hij wist wel, dat volgens de

---

1) Waarschijnlijk hebben zij het spookachtig en razend schreeuwen der ongelukkigen gehoord, en met hun scherpe ogen waargenomen, dat deze „dollen" opeens rustig geworden waren.

2) Uit Marc. 2 : 3-12 en Luc. 5 : 18-26 blijkt, dat er vier dragers waren, die in het overvolle huis, waar Jezus Zich bevond, alleen konden komen, door een gat in het dak te maken.

gangbare Joodse opvatting zulk een lijder een vervloekte was! Natuurlijk (zo zei men) moet zo'n man zwaar gezondigd hebben, anders zou God hem niet zo fel kastijden. Hoe moet die verlamde daaronder geleden, daarover getobd hebben....

3 Nu waren er ook Schriftgeleerden onder de scharen. En sommigen van hen zeiden in hun binnenste: Die Jezus van Nazareth lastert God! Wat verbeeldt die Man Zich?! Zonden vergeven — daartoe heeft Gòd toch alleen de bevoegdheid? Wat matigt Hij Zichzelf aan?

4 Maar Jezus wist wel, dat zij dergelijke overleggingen koesterden. En daarom sprak Hij nu die Wetgeleerden aan, zeggende: Waarom overlegt gij zulke boze dingen in uw hart?

5 Want Ik weet wel, wat gij denkt! Dat Ik er geen kans toe zie, deze stakkerd te genezen! En dat het erg gemakkelijk is, te zeggen: Uw zonden worden vergeven! — dat kan niemand controleren! Veel moeilijker acht gij het, te zeggen: Sta op en wandel!

6 Ik zal u tonen, dat de Zoon des mensen de bevoegdheid heeft, op aarde zonden te vergeven!

Daarop wendde Hij Zích tot de lamme, en zeide tot hem: Sta op, rol uw bedmat op, en ga naar uw huis!

7 Wat Hij gebiedt, geschiedt altijd. Zo was 't ook hier: opeens stond die lamme op, en wandelde, gezond en wel, naar zijn huis. Voor aller oog!

8 Ontzetting greep de scharen aan, die van deze genezing getuigen waren. Ook zij keerden huiswaarts, hun mond vol lof aan God. En tòch, tòch kenden zij Hem nog niet als de Messias, want waarom prezen zij de HERE? Omdat God zulk een bevoegdheid „aan de *mensen*" had gegeven. Wat Jézus hier deed, achtten zij dus ook mogelijk voor àndere „wonderdoeners".... Hadden ze maar gelóófd, dat hier de Chrìstus aan het werk was geweest!

h. *Zijn roepen van Mattheüs, dat wrijving brengt.* 9 : 9-13.

9 : 9 Na die verlamde genezen te hebben, was de Here Jezus buiten de stad gegaan, om wat te gaan wandelen langs het strand. Op de weg daarheen passeerde Hij het

grote douanekantoor, waar in- en uitvoerrechten werden geheven. Bij dat kantoor zag Hij een hulpbeambte [1]) zitten, een zekere Mattheüs, de zoon van Alfeüs [2]). Tot hem zeide de Meester opeens: Volg Mij! Op staande voet heeft Mattheüs toen zijn betrekking in de steek gelaten, en is Jezus als discipel gevolgd.

10 Daarmee brak Mattheüs in feite ook met de grote kring van vrienden, die hij had: andere belastingambtenaren, en mensen, die als „zondaren" bekend stonden. Dat waren lieden, die het helemaal niet nauw namen met de onderhouding van de inzettingen en voorschriften der Farizeeën. Voor hen richtte Mattheüs een maaltijd aan, ten afscheid. Eigenlijk deed hij dit voor Zijn Meester, maar hij wilde de kring van zijn oude vrienden tegelijk met Jezus in contact brengen.

11 Hoe heeft dit doen van Mattheüs de woede der Wetgeleerden opgewekt! En vooral dat die profeet uit Nazareth zonder enig bezwaar te maken met zulke tollenaars en zondaars tafelgemeenschap onderhield!

Toen ze daar achter kwamen, wachtten zij de discipelen op, na afloop van de maaltijd, en vroegen zij, op zuurzoete, ironische toon: Waarom eet uw Meester met de tollenaars en zondaars, die onreinen?

12 Maar Jezus hoorde dat wel. Hij trad naderbij, en diende hun van bescheid, met deze woorden: Zij, die gezond zijn, hebben geen geneesheer nodig, maar zij, die ziek zijn. Welnu, deze in uw oog verachten zijn de zieken, die de dokter nodig hebben. Gij zijt de gezonden — gij kunt de dokter wel missen!

13 Althans, — in uw eigen ogen zijt gij gezond — ach, ge weet niet, hoe doodziek gijlieden zijt! Gaat daar nu maar eens over denken, en leert, wat dat betekent, als de Schrift zegt: Barmhartigheid wil Ik, en geen offerande! [3]) Want Ik ben niet gekomen om mensen te roepen, die zich zelf rechtvaardig achten, menende dat zij geen zonde hebben,

---

1) Mattheüs was waarschijnlijk niet de hoofdpachter, maar een der kommiezen.

2) Uit Marcus en Lucas blijkt, dat de man oorspronkelijk Levi heette, maar zich later, onder de invloed van het Hellenisme, een vergriekste naam heeft gekozen.

3) Hosea 6 : 6, vgl. 1 Sam. 15 : 22, Micha 6 : 8.

maar Ik roep zondaars tot bekering, opdat zij een ander, een nieuw leven zouden gaan leiden!

i. *Onderwijs over het vasten.* 9 : 14-17.

9 : 14 Nu gebeurde dit juist op een vastendag [1]). Die onderhielden de Schriftgeleerden angstvallig en nauwgezet [2]). En ook de discipelen, die Johannes de Doper volgden, deden dit.

Maar de Heiland gaf, door Zijn deelname aan de maaltijd in Mattheüs' huis, blijk, dat Hij de onderhouding van die vastendagen niet nodig vond.

Daar hebben de Schriftgeleerden met de discipelen van de Doper over gesproken, en zij werden er door in het nauw gebracht [3]). Dus kwamen er enigen van hen tot Jezus, en legden Hem bescheiden maar eerlijk de kwestie voor: Waarom vasten wij en de Farizeeën wèl, maar Uw discipelen niet?

15 Jezus gaf hun de oplossing aldus: Kunnen soms bruiloftsgasten treuren, zolang de bruidegom bij hen is? — Dat was duidelijk, want de Meester wilde er mee zeggen: Ik ben de Bruidegom in het Koninkrijk der hemelen, en dan spreekt het toch vanzelf, dat gij niet in zak en as behoeft te zitten, nu Ik bij u ben, en gij de krachten der verlossing ervaart!

Laten de bruiloftsgasten hun tranen en zuchten maar voor later bewaren! Want er komen dagen, dat de Bruidegom van hen weggenomen is, en dan zullen zij vasten. Daarmee doelde de Here Jezus op Zijn gewelddadig einde.

16 Zijt gij vergeten, wat u geleerd is, discipelen, door uw meester, de Doper? Dat er een nieuwe tijd is aangebroken met de komst van het Koninkrijk Gods, en dat dus het oude der verdwijning nabij is? Ge zijt niet meer verplicht te vasten, want Mijn Rijk is gekomen. Ge moogt dat nog wèl vrijwillig doen, want ge kunt dat nieuwe nog niet aanvaarden, ge moet het volle Evangelie des Koninkrijks nog leren verstaan, ge moet de tijd hebben, er aan te wennen.

---

1) Vgl. Marc. 2 : 18.
2) Vgl. blz. 54, noot 3.
3) Vgl. Marc. 2 : 18.

Er is geen sterveling, die een lapje ongekrompen stof neemt, om daarmee een oud kledingstuk te verstellen, want zodra dat verstelde kleed in de regen komt, of gewassen moet worden, krimpt de nieuwe lap, scheurt iets af van het oude, en er ontstaat een erger scheur.

17 Evenmin doet iemand jonge, gistende wijn in oude leren zakken, die de soepelheid verloren hebben, en niet meer kunnen uitzetten. Wie het tòch doet, zal ervaren, dat door de spanning van de sterke gisting de zakken barsten, en dan zal de wijn wegvloeien, en ge zijt alles kwijt!

Jonge wijn doet men in nieuwe zakken, en beide blijven samen behouden.

Geen nieuw bij oud, of omgekeerd [1]).

Zo hoort het ook vandaag, nu de Bruidegom bij u is!

j. *De Koning toont Zich Gebieder van de dood.* 9 : 18-26.

9 : 18 Nog maar nauwelijks was de Here Jezus uitgesproken, of daar naderde in grote opwinding een in Kapernaüm algemeen bekend en geacht man: een der leiders van de synagoge. Die viel voor Jezus te voet, en legde Hem de grote nood, waarin hij gekomen was, aldus voor: Mijn dochter is zo juist gestorven, maar kom, en leg Uw hand op haar, en zij zal leven! Welk een groot vertrouwen had deze man in de Profeet van Nazareth! [2])

19 Aanstonds was Jezus bereid mee te gaan: met Zijn discipelen volgde hij de overste door de nauwe straten van Kapernaüm. Een grote menigte omstuwde Hem op de weg naar de woning van de overste.

20 In dat gedrang mengde zich een vrouw, die zich zeker

---

[1]) De diepste zin van deze woorden is niet gemakkelijk te grijpen. Ik moge hier verwijzen naar de preek van B. Holwerda († 1952) over „Christelijke Vrijheid" (Luc. 5 : 33-39), verschenen in „Tot de dag aanlicht" (Oosterbaan en Le Cointre, Goes, 1950), blz. 224—244.

[2]) De moeilijkheid, dat Marcus en Lucas deze historie iets ànders vertellen, n.l. zó, dat toen Jaïrus bij Jezus kwam, hij kwam vragen of Hij zijn dochtertje (toen nog levend) wilde genezen, en dat pas onderweg de tijding van haar sterven hem bereikte, zal hieruit te verklaren zijn, dat Mattheüs al die details weglaat, omdat 't hem er om te doen is, het volle licht te doen vallen op de openbaring van Jezus' koninklijke macht, als bewijs, dat Hij waarlijk de Christus is.

niet openlijk tot de Heiland durfde te begeven. Iedereen wist van haar wel, dat zij onrein was, omdat zij reeds twaalf jaar aan bloedvloeiingen leed [1]). Ook nu zij vlak achter Jezus liep, durfde zij niet te spreken, uit schaamte en vrees. Haar hoop was echter op Hem gevestigd: Hij alléén zou haar nog kunnen genezen! Toen had zij dit bedacht: ze raakte, achter Hem lopende, de kwast [2]) van Zijn opperkleed aan.

21 Want — zo had zij bij zich zelf geredeneerd — indien ik slechts Zijn kleed aanraak, zal ik genezen worden.

22 Maar Jezus, Die gevoelde, dat er kracht van Hem uitging, keerde Zich om, zag haar aan, en zeide: Houd moed, dochter, uw geloof heeft u behouden!

En op datzelfde moment was zij van haar uitputtende en onrein-makende kwaal genezen.

23 Daarop zette Hij Zijn tocht naar het huis van de overste der synagoge voort. Dat had al volkomen het uiterlijk van een sterfhuis: de fluitspelers en de klaagvrouwen, die gehuurd werden om klaagliederen te zingen, waren al druk aan de gang met hun rouwmisbaar en geween.

24 Toen Hij binnentrad, zeide Hij tot hen: Gaat heen, want het meisje is niet gestorven, het slaapt slechts. Als de Heer van leven en dood was Hij reeds besloten, haar tot het leven terug te roepen. Toen vergaten plotseling al die rouwbedrijvers, waarvoor zij daar aanwezig waren, en lachten Hem rondweg en spottend uit! Want zij waren er van overtuigd, dat het meisje dood was.... en dood zou blijven!

25 Toen joeg Jezus hen allen uit het huis weg — niemand durfde tegen te stribbelen. Daarna ging Hij naar de kamer, waar het dode dochtertje lag, greep haar hand, en deed het leven terugkomen: het meisje ontwaakte en stond op.

26 Geen wonder, dat de roep hierover zich door de ge-

---

1) Vgl. Lev. 15 : 19 v.v., vooral vs 25, 27. — Het zal voorts algemeen bekend geweest zijn, dat zij al die tijd gedokterd had.

2) Volgens Num. 15 : 37-41 moest iedere Israëlietische man aan de slippen van zijn opperkleed vier wollen met hemelsblauw purperdraad omwonden kwasten dragen, ter herinnering aan de Wet des HEREN (vgl. Deut. 22 : 12). De heidenen deden dat ook vaak, echter bij wijze van amuletten, om zich te vrijwaren voor invloeden van boze geesten.

hele streek verbreidde: weet je wel, die Jezus van Nazareth heeft zelfs een dode opgewekt!

k. *Nieuwe genezingen.* 9 : 27-34.

9 : 27 Toen Jezus het huis van Jaïrus verlaten had, en de stad weer inging, volgden Hem op enige afstand twee blinden, met hun begeleiders, die al maar door bleven roepen: Heb medelijden met ons, Gij Zoon van David! Daarmee erkenden zij dus, dat zij van Hem geloofden: Hij is de Messias.

28 Toch scheen de Heiland op hun smeken geen acht te slaan, want Hij ging zonder een woord te spreken Zijn huis binnen. Hij heeft natuurlijk hun geloofsvertrouwen op de proef willen stellen. Maar de blinden gaven 't niet op: ze vroegen hun begeleiders, hen ook in dat huis te brengen, en herhaalden daar hun bede. Daarop stelde Jezus hun de vraag, of zij geloofden, dat Hij daartoe de macht bezat. En spontaan antwoordden zij: Ja, Heer!

29 Toen raakte Hij hun ogen aan, zeggende: U geschiede naar uw geloof!

30 En terstond kwam het licht in hun ogen: zij konden zien!

Maar de Heiland had het niet gewaardeerd, dat zij Hem nageroepen hadden als: Zoon van David! want Hij wilde niet, dat er propaganda voor Hem gemaakt zou worden. Daarom sprak Hij hen streng toe, om hen in te scherpen, dat zij geen opzettelijke ruchtbaarheid aan deze genezing mochten geven.

31 De beide genezenen waren echter zo overgelukkig, dat zij zich niet aan Zijn gebod hielden, doch aan ieder in die omgeving Zijn daad bekend maakten, en de aandacht op Hem vestigden.

32 Terwijl die beide genezenen naar buiten gingen, betrad al weer een andere groep het huis. Ditmaal bracht men een van de duivel bezetene bij Hem, die bovendien doofstom was. En ook deze stakker genas de
33 Heiland. Hij dreef met een enkel machtswoord de boze geest uit. En toen was tegelijk de oorzaak van de doofstomheid weggenomen, want de man sprak. De scharen waren

buiten zichzelf van verbazing, en ze zeiden: Wat een macht oefent de Profeet van Nazareth toch! Hij geneest maar, en Hij wekt zelfs doden op! Zoiets is nog nooit in Israël voorgekomen!

34 Doch de Farizeeën, die àl meer geladen werden van woede, hebben daartegenover een fluistercampagne op touw gezet, en verspreidden van Jezus deze lage laster: Gelooft toch niet, dat Hij dit alles door Goddelijke krachten doet — Hij drijft de geesten uit door de overste der boze geesten! [1])

---

[1]) Zie verder hierover de paraphrase van hfst. 12 : 22 v.v.

DERDE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR VERWORPEN ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 9 : 35—16 : 12.

a. *Christus ziet het Bondsvolk op de tweesprong.* 9 : 35-38.

9 : 35 Zo was de Heiland al maar door bezig met de steden en dorpen daar in Noord-Palestina rond te trekken. Overal waar een synagoge was, onderwees Hij de mensen in de Schriften, verkondigende het Evangelie van het Koninkrijk der hemelen, en dat bevestigende door te genezen van allerlei ziekten en kwalen.

36 Daardoor leerde Hij de ongelooflijk-droeve toestand van het Bondsvolk kennen. En hoe riep dat Zijn diepste ontfermingen op! Hoe meer Hij rondreisde en predikte, hoe sterker Zijn priesterlijke hart met bewogenheid vervuld werd. Hij werd er door herinnerd aan het beeld, dat in de Schriften meermalen gebruikt was [1]): ze waren als schapen zonder herder. Daar waren wel herders in overvloed. Maar die mochten eigenlijk de schone naam van herder niet dragen! Dat waren huurlingen [2]). Die lieten in feite de kudde aan zich zelf over. Geen wonder, dat de mensen de indruk op Hem maakten van schapen, welke in de steppen ronddolen, gewond en moe, voor welke ten slotte niets overblijft dan uitgeput neer te liggen.... En, verteerd door de ijver voor Gods Huis, predikte Hij onvermoeid, dat er alleen in het horen naar Zijn Woord leven was, en vrede, en blijdschap.

37 Hij wilde ook heel het volk in de crisis brengen, want slechts als het in Hèm als de Messías geloofde, was er redding en uitkomst. Maar het werkterrein was zo gróót, de arbeid zo veelomvàttend. Daarom zeide Hij op een keer tot Zijn discipelen: De oogst is zo omvangrijk, doch arbeiders zijn er weinig. Hebt daar toch een open oog voor!

---

1) 1 Kon. 22 : 17; Ps. 80 : 2; Ezech. 34.
2) Vgl. Joh. 10 : 11-13.

38 Laat u dat toch uitdrijven tot het aanhoudend gebed. Bidt toch de Here van de oogst, Hem aanlopende als een waterstroom, dat Hij arbeiders tot Zijn oogst uitstote!

b. *Christus zendt en instrueert Zijn ambassadeurs.* 10 : 1—11 : 1.

10 : 1 Jezus had er reeds twaalf uitgekozen — naar de twaalf stammen Israëls —, om Zijn Apostelen te zijn. Toen Hij dan zo aangegrepen was door de barre nood van Zijn volk, nam Hij deze twaalf apart, en gaf Hij hun een volmacht, welke betekende, dat zij delen mochten in Zijn Messiaanse bevoegdheid: zij mochten, evenals Hij, de onreine geesten uit bezetenen uitdrijven, en alle ziekten en kwalen genezen. Want hoe stuitte Hij voortdurend op het anti-bedrijf van Gods grote tegenstander, de satan. Daardoor niet in het minst kwam het Bondsvolk op de tweesprong te staan!

2 Wie die twaalf ambassadeurs (gezanten) van Koning Jezus waren? Hier hebt u hun namen!

Het meest op de voorgrond tredend was wel *Simon*, wiens bijnaam was *Petrus*. Voorts waren daar *Andreas*, een broer van Simon, en de zonen van Zebedeüs: *Jacobus* en *Johannes*.

3 Vervolgens zijn te noemen: *Filippus* en *Bartholomeüs* [1]); *Thomas* en *Mattheüs*, de tollenaar; nog een *Jacobus* (maar dat was een zoon van Alfeüs) en *Thaddeüs* [2]).

4 Ten slotte *Simon* de Kananeeër [3]), en *Judas*, de man van Karioth [4]) — dat is degene, die Jezus ook verraden heeft.

5 Deze twaalf dus heeft de Heiland als ambassadeurs van het Koninkrijk uitgezonden.

En daarbij heeft Hij hun brede instructies gegeven. Hij gebood hun het volgende:

Ge moet niet het Joodse Land uitgaan, dus niet afwij-

---

1) Deze is hoogstwaarschijnlijk dezelfde als Nathanaël (vgl. Joh. 1 : 45-47).

2) Sommige handschriften lezen hier: Lebbeüs. In Luc. 6 : 16 en Hand. 1 : 13 heet hij Judas Jacobuszoon.

3) „Kananeeër" duidde onder Israël hetzelfde begrip aan als „zeloot", d.i. nationalist (vgl. Luc. 6 : 15; Hand. 1 : 13).

4) Karioth lag in Judea. Vermoedelijk is Judas de enige der Apostelen, die niet uit Galilea kwam.

ken in de richting der heidenen, en ook niet heengaan naar een Samaritaanse stad [1]).

6 Begeeft u liever tot de schapen van het huis Israëls, van het Bondsvolk, dat op de tweesprong staat, dat in een gevaarlijke toestand verkeert: het dreigt namelijk verloren te gaan. Aan het volk des Verbonds moet ge het Woord
7 gaan prediken en het verkondigen: Het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen! Zó komt het volk in aanraking met Mij, door uw prediking.

8 En ten bewijze daarvan, dat het Koninkrijk gekomen is, draag Ik Mijn bevoegdheid mede op u over: geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit. Maar bedenkt bij dit alles steeds, dat het Evangelie des Koninkrijks een boodschap van louter genade is. Vraagt dus nooit geld of wat voor beloning ook voor de wondertekenen, die ge verricht, dat is in strijd met het karakter van uw ambt als gezant des Koninkrijks: ge hebt het om niet ontvangen.

9 En laat alle bizondere voorzorgsmaatregelen achterwege; gij moet prediken, dat het alles genade is in het hemels Koninkrijk — welnu, dan moet ge ook in heel uw leefwijze en optreden tonen, dat ge zèlf in diepe afhankelijkheid leeft. Voorziet u niet van goud, zilver of ook zelfs maar van kopergeld in uw gordels [2]).

10 Neemt voor onderweg ook geen reiszak mee, met een reserve-stel ondergoed en sandalen [3]), noch een staf, want de arbeider is zijn onderhoud waardig: degenen, die gij voor het Evangelie wint, moeten zorgen, dat ge ook van het Evangelie kunt leven [4]).

11 Welke stad of welk dorp gij ook binnenkomt, onderzoekt daar eerst, wie het waard zijn, u onderdak te verlenen: alleen zij, die heilbegerig zijn naar het Evangelie des Koninkrijks; bij hen zult ge uw intrek nemen, totdat ge daar klaar zijt met de verkondiging van Mijn Woord.

---

1) Omdat daar een half-Joods, half-heidense bevolking woonde.
2) In de gordels werden de beurzen meegedragen.
3) Jezus' bedoeling was niet, dat de Apostelen barrevoets moesten gaan (vgl. Luc. 22 : 35), maar dat ze geen extra-paar sandalen mochten meenemen.
4) Hier stelt de Heiland dus dezelfde regel als later Paulus, vgl. 1 Cor. 9 : 7-14.

12 En als ge zo'n huis binnentreedt, spreekt daarover de groet des vredes uit.
13 Indien dat huis het waard is, dan kòmt de vrede, in de boodschap van het Evangelie dat gij brengt, over de bewoners er van. Maar blijkt het, dat er verzet is tegen dat Evangelie, dat men niet van genade wil weten, dan keert uw vrede tot u terug.
14 Beseft goed wat er geschiedt; indien iemand u niet mocht willen ontvangen, of naar uw prediking niet wil luisteren, verlaat dan dat huis of die stad, en predikt hun, door het stof van uw voeten zorgvuldig te verwijderen, dat zij de vloek des HEREN over zich gehaald hebben [1]).
15 Het Evangelie, dat bedoeld is als reuk des levens, wordt hun dan een reuk des doods.

Voorwaar, zeg Ik u, zij laden met hun verzet en afwijzing een dure verantwoording op zich: steden als Sodom en Gomorra zullen het in de dag des oordeels minder zwaar te verduren hebben dan zulk een rampzalige stad, die de weg ten leven geweten, maar moedwillig niet betreden heeft.
16 Ge zult daarbij ook ervaren, dat uw apostelschap verdrukking en vervolging met zich brengt [2]).

Want zie, Ik zend u als weerloze schapen midden onder een hongerige troep wolven. En dat zal van u blijvend een wijs optreden vragen: enerzijds moet ge voorzichtig zijn als de slangen, en u dus niet nodeloos in gevaar begeven, ge behoeft het lijden der verdrukking niet opzettelijk te zoeken — maar anderzijds moet ge ook oprecht zijn als de duiven, en u wachten voor alle dubbelhartigheid en valse streken, ge moet mensen zijn uit één stuk!
17 Weest op uw hoede! Ge zult ervaren, dat het Bondsvolk al sterker Mij als Messias verwerpen gaat, en dus zullen de mensen u gaan overleveren aan de

---

1) Hierin neemt Christus een Joods gebruik van die tijd over: wanneer Joden een reis door heidens gebied hadden gemaakt (dat onrein was), reinigden zij hun sandalen en klederen van alle stof, vóór zij het Joodse territorium weer betraden.

2) Dit vers vormt de overgang van het eerste naar het tweede deel der instructies: Jezus gaat nu spreken over wat (blijkens de historie) de Apostelen overkomen kan en zal na Zijn verblijf op aarde.

gerechtshoven, en u doen geselen in hun synagogen [1]).
18 Maar daarbij zal het niet blijven: naast de Joden zullen ook de onbesnedenen u vervolgen, want men zal u leiden voor stadhouders en koningen, omdat gij Mij als de Enige Verlosser en Koning zult prediken. Zo zal de gang van het Evangelie zijn: het wordt in die weg een getuigenis ten overstaan van het Bondsvolk en van de heidenen.
19 Als de mensen zó met u zullen handelen, dan zult ge misschien op het moment, dat ge voor burgerlijke en kerkelijke overheden gesleept wordt, denken: hoe moet dat nu? hoe zal ik mij kunnen verdedigen? Maar maakt u daar niet bekommerd over: het zal u in die ure gegeven worden, op welke manier (eerbiedig en toch kloek!) gij spreken zult, en wat de inhoud van uw getuigen moet zijn.
20 In dat uur van verantwoording zal de Geest uws Vaders uw Advocaat zijn, en als met Zijn mond zult ge spreken: Hij zal u zó verlichten, zó welsprekend maken, dat het is, alsof Hij spreekt, en niet gij zelf [2]).
21 Zó fel en meedogenloos zal zijn de vijandschap tegen Mijn Woord, dat zelfs de bloedsbanden er voor verloochend worden: een broeder zal zijn broeder overleveren, al weet hij, dat de dood er mee gemoeid is, en een vader zijn kind. Ja, kinderen zullen opstaan tegen hun ouders, om die te verraden, en dus oorzaak zijn, dat ze ter dood gebracht worden.
22 In zulk een situatie vindt ge een muur van vijandschap tegenover u, niet maar een enkele keer, doch voortdurend: om Mijns naams wil zult ge van allen gehaat worden. Laat u daardoor niet afschrikken, alsof er totaal geen uitzicht voor u zou bestaan, want wie tot het einde [3]) toe volharden zal, die zal behouden worden.
23 Wanneer men u dan in een bepaalde stad achternazit,

---

1) Onder deze gerechtshoven zijn te verstaan de Joodse rechtbanken van 23 leden, die in alle grotere plaatsen zijn, en ook het Sanhedrin; terwijl de kerkelijke autoriteiten in de synagogen meermalen lichamelijke tuchtiging toepasten (vgl. Hand. 22 : 19; 2 Cor. 11 : 24).

2) Denk aan de rede van Stefanus (Hand. 7).

3) Letterlijk staat er: tot het hoogtepunt toe. Daarmee wordt bedoeld het einde der vervolging, wat voor vele discipelen practisch samenvalt met hun levenseinde.

met het doel, u in de gevangenis te werpen en te doden, vlucht naar een andere! want voorwaar zeg Ik u, gij zult niet alle steden van Israël zijn rondgekomen voordat de Zoon des mensen zal gekomen zijn! [1])

24 Acht dit alles niet vreemd, want een discipel staat niet boven zijn meester, of een slaaf boven zijn heer.

25 De discipel moet het dus niet dwaas vinden, 't zich zelfs een eer rekenen, dat hem 't zelfde ten deel valt als zijn meester; wie slaaf is, deelt ook in wat zijn heer ondervindt. Indien men aan Mij, Die in de gemeenschap des Koninkrijks de Huisheer [2]) ben, de lasterlijke naam heeft durven geven Beëlzebul [3]), nu, dan zal men aan u, als Mijn huisgenoten, nog veel meer durven doen horen!

26 Maar ge behoeft voor uw vijanden niet te vrezen, want er is niets bedekt, dat niet geopenbaard, niets verborgen, dat niet bekend zal worden. Ik bedoel daarmee, dat ge door het geloof eens zult verstaan, dat het in het Koninkrijk der hemelen gaat door lijden tot heerlijkheid, via het kruis tot de kroon. De kracht van uw geloof zal eens heerlijk aan het licht komen.

27 Wat Ik u zeg, niet in het publiek, maar in dit Mijn onderricht, alleen voor ú bestemd, zegt gij dat in het openbaar, voor aller oor; en wat gij u vandaag als het ware in uw oor hoort fluisteren, predikt dat straks openlijk, tot op de daken toe [4]).

28 Weest dus geen moment bevreesd voor mensen, die wèl het lichaam kunnen doden, maar niet de ziel — als er sprake moet zijn van vrezen, vreest dan liever de HERE God, Die beide, ziel en lichaam, kan ver-

---

1) Hiermee wordt ongetwijfeld gedoeld op Christus' wederkomst. De moeilijkheid, dat de Apostelen deze niet hebben beleefd, is m.i. aldus op te lossen: 1°. zijn in de Apostelen de getuigen uit alle komende eeuwen als het ware begrepen; en 2°. we hebben hier het profetisch verschijnsel, dat het eindgericht in de profetie dikwijls getekend wordt in beelden en kleuren, aan het heden of aan de naaste toekomst van oud-Israël ontleend (zie verder de paraphrase van Matth. 24).

2) Hier ligt misschien een woordspeling in met het volgende, want Beëlzebul betekent, volgens sommige uitleggers: heer der woning.

3) Vgl. 9 : 34.

4) Er staat letterlijk: „op de daken", waarbij waarschijnlijk gedacht moet worden aan prediking in de opkamers, op 't dak gebouwd, vgl. Hand. 20 : 8.

derven in de eeuwige dood, met helse smarten en foltering.
29 Ge hebt toch helemaal geen reden, om u daarover angstig te maken: uw hemelse Vader is immers de Almachtige, Wiens zorgende bemoeienis over alle schepselen gaat: worden niet twee musjes te koop aangeboden voor één penning? [1]) En toch, geen enkel musje zal dood ter aarde vallen, indien uw Vader dat niet wil.
30 En van u zijn zelfs de haren van uw hoofd alle geteld! [2])
31 Weest dan toch niet bevreesd: hoe ver steekt gij boven vele mussen bij elkaar uit, in de liefdevolle zorg des Vaders!
32 Houdt dit het Bondsvolk, maar ook u zelf, als predikers, klaar en duidelijk voor:
Een ieder dan, die Mij belijden zal voor de mensen, die van Mij getuigt wat de Schriften ook van Mij getuigen — die zal ook Ik belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is: Ik zal verklaren, dat hij bij Mij hoort!
33 Maar al wie Mij verloochenen zal voor de mensen, wie dus ontkent wat de rol der profetie van Mij getuigt, en dat hij met Mij in die éne betrekking van saamhorigheid staat — die zal ook Ik verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is: Ik zal getuigen, dat hij niet bij Mij hoort!
34 Want Ik breng het Bondsvolk, ja heel de wereld in de crisis, door Mijn komst op aarde. Die komst werkt tegenactie. Ge moet vooral niet menen, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen! Waar Ik kom, daar blijft het leven niet onberoerd, daar ontstaat strijd! Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. En een zwaard verdeelt!
35 Waar Ik kom, daar wordt het kiezen. En dat brengt tweedracht. Dat betekent zelfs het doorsnijden van natuurlijke banden. Dat kàn niet anders, want het zal gaan om de waarachtige band, die blijft. Ik ben gekomen om verdeeldheid te brengen tussen een man en zijn vader, tussen

---

[1]) Een penning (Grieks: assárion) of as had een waarde van een paar centen. De mussen werden gevangen, en aan rissen ter markt gebracht, als een zeer goedkoop volksvoedsel.
[2]) Hier gebruikt de Heiland een echt Oudtestamentisch beeld, vgl. 1 Sam. 14 : 45; 2 Sam. 14 : 11; 1 Kon. 1 : 52.

een dochter en haar moeder, tussen een schoondochter en
36 haar schoonmoeder. Het kan dus gebeuren, dat iemands huisgenoten zijn bitterste vijanden zijn.
37 Dat kan voor allerlei uiterst-moeilijke beslissingen plaatsen. Maar wéét het goed: wie, bij het nemen van zulk een beslissing, de bloedsband en de aardse liefde stelt boven het gehoorzaam-zijn aan Mij, die kiest volstrekt verkeerd. Wie vader of moeder, zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig.
38 En wie het kruis, het lijden, dat die keuze met zich brengt, niet gewillig opneemt en aanvaardt, om zó achter Mij te gaan — die is Mijns niet waardig.
39 Wie zijn ziel vindt, Ik bedoel daarmee: wie geen offer voor Mij over heeft, en toch denkt, een rijk en vol leven te kunnen hebben — die zal haar verliezen, want hij zal de werkelijke, de eeuwige verlossing moeten missen. Maar wie om Mijnentwil zijn ziel verliest, Ik bedoel daarmee: wie ter wille van Mijn dienst opofferen wil, wat hem daartoe in de weg zou staan — die zal haar vinden, want alleen in Mijn gehoorzame ambtsdienst verkrijgt hij de ingang in Mijn eeuwig Koninkrijk.
40 Die hoorders van uw prediking echter, die u ontvangen, u als ambassadeurs van Mijn Rijk erkennende, en het Woord gelovende, dat gij verkondigt, zullen Mij ontvangen, en met Mij al de genade van het Koninkrijk, want wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, Die Mij gezonden heeft! Die zal dus eeuwig burger van het hemels Koninkrijk mogen zijn — en is dat niet alles waard?
41 Wie een profeet ontvangt, een dienaar van het Evangelie, omdat hij profeet is, die zal het loon van een profeet ontvangen: God kroont hem met dezelfde kroon als een getrouwe prediker. En wie een rechtvaardige ontvangt, omdat hij een rechtvaardige is — en een rechtvaardige is hij, die in Mij gelooft en naar de regel van het Koninkrijk wandelt —, die zal het loon van een rechtvaardige ontvangen: de gemeenschap met de Vader.
42 Zulke rechtvaardigen mogen in de ogen der mensen maar „kleinen" zijn, geringen en verachten — maar wie aan één van hen, omdat hij een discipel is, ook maar een beker koud water te drinken geeft, voorwaar, Ik zeg u,

zijn loon bij de Vader, een heerlijk Goddelijk loon, zal hem geenszins ontgaan.

11 : 1 Toen Jezus al deze instructies aan Zijn Apostelen ten einde had gebracht, is Hij van de plaats, waar dit onderricht geschiedde, vertrokken. De oogst was immers groot? Er was nog zo ontzaglijk veel werk te doen! Dus heeft Jezus Zijn dagelijkse arbeid om te leren en te prediken aanstonds voortgezet.

c. *Christus werpt de Bondskring in de crisis, naar aanleiding van de ergernis van Zijn heraut.* 11 : 2-19.

11 : 2 Ondertussen zat Johannes de Doper àl maar in de gevangenis [1]). Hij had daar echter doorlopend contact met zijn discipelen, en kon voortdurend op de hoogte blijven van Christus' werkzaamheid. Maar dit juist veroorzaakte in zijn ziel een hevig conflict. Want hij vond het optreden van Jezus zo tam! Waar bleef nu het werk van de bijl? En dat van de wan? Waarom zette Jezus niet meer vaart achter Zijn werk? Zeker, hij geloofde wel, dat Jezus de Messias was — maar tegelijk ergerde [2]) hij zich aan het rustige in Zijn arbeid.

3 Dus besloot Johannes, door een paar van zijn discipelen de vraag aan de Meester te laten overbrengen, waarin hij aan zijn ergernis uiting geeft: „Zijt Gij het, Die komen zou, of hebben wij een ander te verwachten?".

Dat was een vraag met een sarcastische klank er in, want de Doper bedoelde daarmee te zeggen: Er zit geen vaart in Uw werk. Meester! zo blijven we maar op een halteplaats zitten, terwijl het eindstation al lang bereikt moest zijn!

---

1) In de vesting Machaerus, gelegen in het Overjordaanse, dicht bij de Dode Zee.

2) De mening, dat de Doper in twijfel verkeerde, of Jezus wel de Christus was, acht ik volstrekt onjuist. De vraag van vs 3 moeten we niet op-de-klank-af lezen, maar belichten vanuit het verband. De Heiland zegt niet (vs 6): „zalig is wie aan Mij niet twijfelt", maar: „wie aan Mij geen aanstoot neemt". Voorts valt er op te letten, dat (zie vs 7—15) Christus Zijn heraut krachtig tegenover de scharen verdedigt, en alle misverstand afsnijdt, als zou de Doper in zijn gevangenis aan het twijfelen geslagen zijn. Ten diepste gaat het niet over een conflict in Johannes' ziel, maar over een zeer critiek moment in de geschiedenis der Messiaanse heilsopenbaring.

4 Toen aan Jezus deze vraag was overgebracht, nam Hij de discipelen van Johannes een paar dagen met Zich mee [1]), ging rustig door met Zijn dagelijks werk, en liet hen daarop gaan met déze antwoord-boodschap:

5 Bericht Johannes maar wat gij hoort en ziet: blinden worden ziende, en lammen wandelen, melaatsen worden gereinigd, doven horen, doden worden opgewekt — en aan de armen wordt het Evangelie verkondigd!

6 En zalig is wie aan Mij geen aanstoot neemt!

Want dit Mijn dagelijks werkprogram klopt volkomen op de profetie [2]); daaruit kunt ge dus weten, dat de grote heilstijd gekomen is, dat Ik de Messias ben, de Knecht des HEREN, Die in alles, ook in de vaart van Mijn werk, de Wet en de Profeten kom vervullen!

7 Natuurlijk zag de Heiland achter dit alles het werk van de duivel wel: die wilde door de vraag van niemand minder dan van 's Konings heraut het Bondsvolk verleiden tot ongeloof.

En daarom is Jezus terstond alle verkeerde gevolgtrekkingen, welke de scharen mochten trekken, gaan afkappen.

Dacht gij soms — zo begon Hij te prediken —, dat Mijn wegbereider aan het twijfelen was geslagen? Wat zijt gij in de woestijn gaan aanschouwen? Een riet, door de wind bewogen? Het is dwaas, mensen, om dat te denken!

8 Dacht gij soms, dat de Doper zo'n vleierige hoveling was, een ja-broer, wiens leven bestaat in ogendienst? Maar wat zijt gij dan gaan zien? Een mens in weelderige kleding? Zie, die weelderige kleren dragen, moet ge zoeken aan de hoven der koningen, niet in de woestijnen!

9 Of hebt ge in hem een doodgewone profeet gezien? Zijt gij hem daarom achterna gaan lopen? Maar dan zeg Ik u: de Doper was méér dan een profeet!

10 Hij is het immers, van wie in de rol des boeks geschreven staat:

Zie, Ik zend Mijn bode voor uw aangezicht uit, die uw weg voor u heen bereiden zal [3]).

---

1) Af te leiden uit het „wat gij hoort en ziet", in vers 4.
2) Vgl. Jes. 35 : 1, 5, 6; 29 : 18; 61 : 1.
3) Mal. 3 : 1.

11 Hebt toch het rechte gezicht op Mijn wegbereider, want voorwaar, Ik zeg u, onder hen, die van vrouwen geboren zijn, is er niemand opgestaan, groter dan Johannes de Doper: aan het eind van de rij der oude profeten staat híj, de meeste van allen, omdat híj alleen de eer verkregen heeft, Mijn bruidsjonker te zijn; maar de kleinste in het Koninkrijk der hemelen is groter dan hij, wijl hij leven mag in de bedeling der vervulling, terwijl de Doper tenslotte nog gearbeid heeft in die der schaduwen.

12 Vanaf het ogenblik dat Johannes de Doper begonnen is met zijn prediking tot op dit moment toe, breekt het Koninkrijk der hemelen zich baan met geweld [1]) — het is het geweld van de prediking, het geweld van de Geest des HEREN! Dat is de geestelijke worsteling, die gij aan de gang ziet, achter zijn en Mijn prediking, en achter al die wonderen, welke Ik verricht. En slechts zij, die met kracht en inspanning te werk gaan, nemen dat Koninkrijk als buit!

13 Wat Johannes verkondigde, was echter niets nieuws: slechts de samenvatting en afsluiting van alles wat in de
14 Schriften reeds geprofeteerd is. Het komt er maar op aan, dat gij gelovig Gods Woord aanvaarden wilt, want dan ziet ge in de Doper de profetie vervuld: hij is inderdaad de Elia, van wie de profeten hebben aangekondigd, dat hij komen zou! [2]) En als gij van hèm aanvaardt, dat hij die Elia, die wegbereider, inderdaad is, dan gelooft gij ook in Mij, de Beloofde Messias!

15 Het komt er maar op aan, dat gij waarlijk hoort! Wie oren heeft, die hore!

16 Maar Jezus wist wel, dat het Bondsvolk zich hoe langer hoe meer van Hem zou afwenden, Hem verwerpen. En daarom deed Hij opnieuw een dringend beroep op hun hart: als zij dan tegen Hem kiezen, dan zal dit tenminste niet ongewaarschuwd zijn....

En Hij overwoog bij Zichzelf: met welke gelijkenis zal Ik de eis tot geloof en bekering de scharen nog eens op het hart binden? Hij kwam op déze gelijkenis:

---

1) De Griekse werkwoordsvorm kan op twee manieren worden vertaald: „wordt geweld aangedaan", en „gaat met geweld voort". Algemeen wordt de laatste vertaling aanvaard, zie Vert. N.B.G., en vgl. Luc. 16 : 16.

2) Mal. 4 : 5, 6.

Waarmede zal Ik dit geslacht (en met Zijn hand wees Hij 't publiek rondom Hem aan) vergelijken?

Het is gelijk aan kinderen, die op een marktpleintje zitten, bezig met spelletjes te doen. De ene groep wil bruiloftje spelen — maar de andere heeft er geen zin in. Dan wil die eerste groep begrafenisje spelen — doch de andere heeft er al weer geen zin in. Alles mislukt, en opeens slaat luid gekibbel uit:

17 Wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld, en jullie hebt niet gedanst [1]) — wij hebben klaagliederen gezongen, en jullie hebt geen misbaar gemaakt [2]). Nare lui zijn jullie: nergens had je zin in!

18 Welnu, zo is het met ú, Mijn volk! Ge hebt geen zin om u te bekeren, en het Evangelie des Koninkrijks te geloven. Want dat is u op tweeërlei manier gebracht: in fluitspel en in klaagzang, in mineur- en in majeurmelodie.

Johannes de Doper toch is gekomen noch etende noch drinkende — dat was de prediking in mineur! In zijn woorden klonk de donder van het oordeel door....

Maar wat zeggen velen? Ze lachen om zijn vermaan, en lasteren: „hij heeft de duivel!".

19 Toen kwam de Zoon des mensen, wèl etende en wèl drinkende — dat was de prediking in majeur! In Zijn woorden ruisten de zachte tonen der lokkende liefde....

Maar wat zeggen velen? Ze halen de schouders op, en lasteren: „Kijk toch zo'n vraat! zo'n wijnzuiper! zo'n vriend van tollenaren en zondaren!".

Zo is dit geslacht: als kinderen, die geen zin hebben! Er is geen beweging in te krijgen.

Maar de wijsheid Gods [3]) is gerechtvaardigd uit haar werken [4]). Wie waarlijk een kind Gods is, en dus Mijn woorden hoort en bewaart, heeft het leven gevonden, en prijst daarin de HERE!

---

1) Toespeling op het bruiloftje-spelen.
2) Toespeling op het begrafenisje-spelen.
3) Vermoedelijk is hier een toespeling op Spr. 8 : 32-36.
4) Sommige handschriften lezen hier: „uit haar kinderen", andere: „uit haar werken". Zakelijk komt het echter op hetzelfde neer.

d. *De verwerping van de Middelaar gaat zich aftekenen.* 11 : 20-24.

11 : 20 Langzamerhand ging het openbaar komen, dat het Bondsvolk, in zijn brede lagen, Jezus als de Christus verwerpen zou.

En in die tijd begon de Heiland juist in de Noordpalestijnse steden, waarin Hij de meeste krachten had gedaan, de bevolking haar blijvende onbekeerlijkheid te verwijten, haar het gericht aankondigende:

21 Wee u, Chórazin, wee u, Bethsáïda!

Want indien in Tyrus en Sidon, die trotse en goddeloze heidense steden [1]), de krachten der genade waren geschied, welke in u hebben plaatsgevonden — ze zouden zich al lang in verootmoediging en berouw bekeerd, en — ten teken daarvan — neergelegd hebben in zak en as!

22 Maar Ik zeg u: Tyrus en Sidon zullen het in het oordeel niet zo zwaar te verantwoorden hebben als gij, omdat gij, veel meer dan zij, de genade des Koninkrijks hebt horen prediken, maar u niet hebt bekeerd: ge hadt er geen zin in....

23 En gij, Kapernaüm, meent ge, dat gij u zelf, door uw eigen krachten en glorie, tot de hemelen [2]) verheffen zult? Het zal juist tegenovergesteld zijn: omdat gij de genade Gods versmaad en veracht hebt (en dat nog wel, waar Ik in u woonde!), zult gij tot het dodenrijk neergestoten worden. Want indien in Sodom — die stad, welke het inbegrip der goddeloosheid is — de krachten waren geschied, die in u hebben plaatsgevonden — het zou niet van de aarde zijn weggevaagd, de stad zou vandaag nog bestaan!

24 Maar Ik zeg u: in de dag des oordeels zal het land van Sodom minder vloek te verdragen hebben dan gij, Kapernaüm — het zal u ontzettend-zwaar worden aangerekend, dat ge geen zin hadt om u te bekeren....

e. *Christus handhavend het Evangelie van het welbehagen des Vaders.* 11 : 25-30.

11 : 25 Toen Jezus zag, dat het Bondsvolk al meer op de twee-

1) Vgl. Jesaja 23 en Ezech. 26-28.
2) Woordspeling, ontleend aan Jes. 14 : 13, 15.

sprong kwam te staan en steeds sterker neigde tot verwerping van Hem, maar dat er toch een kleine kern groeide, die Hem als Messias aanvaardde [1]), sprak Hij openlijk een ontroerend dankgebed uit:

Ik dank U, Vader, Here des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor mensen, die van zichzelf menen, dat zij zeer wijs en verstandig zijn, hebt verborgen, maar aan hen, die waarlijk kinderen zijn en ootmoedig luisteren willen, hebt geopenbaard.

26 Alzo is immers Uw welbehagen geweest, o Vader! Gij doet het de armen van geest kennen, maar Gij gaat hen voorbij, die wanen, dat zij alleen de kennis bezitten.

27 Zij hebben helemaal geen kennis — U hebt alle dingen slechts aan Mij willen openbaren! En niemand kent de Zoon dan Gij, o Vader! Ook kent niemand U, Vader, dan de Zoon — èn degenen, aan wie de Zoon het wil openbaren, krachtens Uw welbehagen!

28 Jezus Christus, aldus gedankt hebbende, zag die scharen vóór Zich: schapen zonder herder. Hoe was dat Bondsvolk jaar uit jaar in vermoeid geworden met de valse leer, die de Schriftgeleerden er bij de mensen van de jeugd af aan hadden ingehamerd. Welk een ondraaglijk, schrijnend juk hadden deze kwade herders de arme kudde opgelegd: als jullie niet precies, tot op tittel en jota toe, de inzettingen der Wet onderhoudt — er is geen sprake van, dat ge zalig kunt worden!

En zó greep de bewogenheid der ontferming Hem aan, dat Hij luid en vurig uitriep: „Hierheen, naar *Míj!* o, komt toch tot *Míj*, gij àllen, die vermoeid en belast zijt [2]), onder dat onmenselijke, dwaze juk der Wetgeleerden — *Ik* zal u rust geven, en u doen ingaan tot het feest der zaligheid.

---

[1]) Blijkens Lucas (10 : 17-22) heeft Christus deze dankzegging gesproken, nadat de 70 discipelen tot Hem waren weergekeerd met de opgetogen verzekering: „Heer, ook aan ons onderwerpen zich de duivelen, in Uw naam".

[2]) Wie deze woorden uit het verband belicht, kan zich nooit meer bezondigen aan de „stichtelijke" toepassing, als zouden ze betekenen: mensen, moede mensen, moe van uw zonden, moe van uw zorgen, moe van uw verdrietelijkheden, vlucht toch tot de Heiland....!!

29 Neemt toch *Míjn* juk op u [1]): — hoort naar Mijn woorden, en doet er naar! Ja, leert van *Míj*, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart — in tegenstelling met de Farizeeën en Schriftgeleerden, die hoog en verwaten zich boven u stellen, en daarom mateloos-hard en onbarmhartig zijn in hun oordeel over u! Dan alleen zult ge rust vinden voor uw zielen.

30 Want *Míjn* juk is zacht — *Ik* vermoei u niet met een vracht van voorwaarden, die ge eerst moet vervuld hebben, zult ge de zaligheid kunnen deelachtig zijn. En *Míjn* last is licht — *Ik* leg op uw schouders geen vracht van uiterlijke, zware plichten, waaronder ge moet voortzeulen, zonder eigenlijk ooit zekerheid te hebben, dat ge het Koninkrijk beërft! [2])

Hierheen, mensen, komt tot *Míj!* [3]).

f. *Het conflict verscherpt zich, door de bestrijding der Farizeeën.* 12 : 1-50.

Conflict door Sabbathskwesties. 12 : 1-21.

12 : 1 In diezelfde tijd gebeurde het eens, dat Jezus, Die op de Sabbathen het Evangelie placht te prediken in de synagogen, Zijn weg nam door de korenvelden heen. Terwijl zij daar liepen, gingen de discipelen gevoelen, dat zij honger hadden, en om die te stillen, plukten zij aren, wreven de korrels er uit, en aten die op. Ze overtraden daarmee de Wet van Mozes niet [4]).

---

1) Hiervan geldt hetzelfde als in de vorige noot gezegd is: het is onmogelijk, dat „juk" betekenen zou het juk der zonden, of de last van zorgen. Want de zonden neemt Christus juist wèg, en de levensmoeiten mogen we op Hèm wentelen (vgl. de prachtige Kanttekening der St. Vertalers).

2) Volgens de synagogale verlossingsleer had elke Bondeling een „rekening bij God", een balans van verdiensten en zonden; het kwam er maar op aan, dat „credit" en „debet" precies in evenwicht waren, want indien het aantal overtredingen der Wet (zie bij vs 25) dat der verdiensten ook maar met één overtrof, hoe zou men kunnen ingaan in de rust? En daar niemand met zekerheid weten kon, hoe de stand van zijn „rekening" was (behalve natuurlijk die Wetgeleerden zelf!), tobden de arme schapen voort in verterende onzekerheid.

3) Blijkens de Griekse tekst valt telkens de klemtoon op de woorden „Ik", „Mij" en „Mijn".

4) Vgl. Deuter. 23 : 25.

2 De Farizeeën — steeds bezig 's Heilands gedragingen na te gaan, om maar wat te vinden, waarop zij Hem konden dwarszitten en aanklagen bij het gerecht! — lagen ook nu weer op de loer, en zagen het. Ze stelden Hem de stekelige vraag: Waarom doen Uw discipelen dat? Het is ongehoord! Dat màg toch niet op de Sabbath! Dat is een verboden werk! [1])

3 Doch Jezus antwoordde hun: Al wàs 't zo, dat uw uitlegging de juiste ware — ge kent toch de Schriften? En ge hebt daar toch wel in gelezen, wat David gedaan heeft, toen hij en die met hem waren honger kregen?

4 Gij, die deskundigen zijt in de uitlegging der Wet, weet toch wel, hoe David gegaan is naar de Tabernakel, en hoe hij en zijn mannen van de heilige toonbroden hebben gegeten? [2]). Mochten zij dat? Die waren toch zeker niet voor hèn bestemd, maar voor de priesters?! En het is toch ook úw mening, dat David op dàt moment en in dié situatie het wèl doen mocht, daar hij de gezalfde des HEREN was, en de zaak Gods het nodig maakte?! Welnu dan!

5 Of, Wetskenners, hebt gij niet gelezen in de Wet, dat op de Sabbathen de priesters voortdurend bezig zijn met wat gijlieden Sabbathsschennis noemt? Ze zijn dan bezig offeranden te brengen, en daardoor allerlei werk te doen, dat gij „verboden werk" noemt. En toch zijn zij daardoor niet schuldig! [3])

6 Maar Ik zeg u (zeide Jezus, wijzende op Zichzelf): méér dan de Tempel is hier. En deze Mijn discipelen zijn Míjn priesters.

7 Onwijze wetskenners zijt gij, want indien gij geweten hadt, wat het zeggen wil: „Barmhartigheid wil Ik, en geen offerande!" — dan zoudt ge geen onschuldigen hebben veroordeeld.

8 Dan zoudt ge begrijpen: de Zoon des mensen is Heer van de Sabbath; deze staat in Zijn dienst.

---

[1]) Volgens de overlevering der ouden hadden de discipelen zich schuldig gemaakt aan *oogsten* op de Sabbath, door Mozes streng verboden (vgl. Ex. 34 : 21). Het was oogsten op kleine schaal, maar dan toch oogsten!!

[2]) 1 Sam. 21 : 1-10.

[3]) Vgl. b.v. Num. 28 : 9.

9 Op een volgende Zaterdag [1]) ging de Here, na dag aan dag Zijn werk verricht te hebben, naar de synagoge, welke deze Farizeeën gewoon waren te bezoeken.

10 En zie, daar was een man met een geheel verdroogde en verschrompelde hand. Toen dachten die Wetgeleerden: dat is een prachtkans, om Jezus een valstrik te zetten. Want zij hadden 't natuurlijk in de gaten, dat die man hoopte, door de Profeet van Nazareth genezen te worden. Dus kwamen zij Hem beleefd vragen: is het geoorloofd om op de Sabbath te genezen? Naar hun opvattingen was het genezen op deze heilige dag slechts dan geoorloofd, als er dreigend levensgevaar was — en dat was bij deze patiënt niet het geval. Zij zochten dus een aanleiding, om Jezus bij het gerecht te kunnen beschuldigen.

11 Maar Jezus liet Zich in hun netten niet vangen. Hij beantwoordde hun vraag niet met ja of neen, doch stelde hun een tegenvraag:

Als er onder u iemand is, die slechts één schaap bezit, en dit valt op Sabbath in een put of in een kuil — zou hij het dier dan niet grijpen en er uit trekken?

12 Daar stonden de Farizeeën schaakmat. Want dat stonden ze wèl toe, althans de mildere richting onder hen. Ze zwegen — waarop Jezus vervolgde: Een mèns gaat dan toch zeker een scháap heel wat te boven!? Dus is het volkomen geoorloofd, op de Sabbath wèl te doen!

13 Vervolgens richtte Hij Zich tot de man met de verdorde hand, en beval deze, het enige te doen, wat hij juist niet doen kòn: zijn hand uit te strekken. Daaruit bleek, dat het bij die man om geloofsvertrouwen ging.

De man aarzelde geen ogenblik, maar beproefde aanstonds zijn zieke hand uit te strekken. En zie: het ging! De hand was weer gezond, er was geen spier verschil met zijn andere meer te ontdekken.

14 Woedend maar verslagen gingen de Farizeeën heen. Zij hadden 't ditmaal verloren, maar ze zouden die Jezus. . . .! Daar moest toch een mogelijkheid zijn, zich van

---

[1]) Volgens Lucas had het nu volgende gebeuren plaats op een andere Sabbath (6 : 6). Marcus (3 : 1) zegt dat niet uitdrukkelijk, maar geeft wel de indruk, dat het zo is. Strikt genomen, valt hier bij Mattheüs af te leiden, dat 't op dezelfde Sabbath geschiedde, maar zijn tijdsbepalingen zijn zeer ruim.

Hem te ontdoen, en het volk te verlossen van die verleider. Hij moest dood! Over de wijze waarop zij dit boze plan zouden moeten uitvoeren, beraadden zij zich voortdurend. Het was een complete samenzwering! [1])

15 De Here doorzag echter hun plannen wel, en ging vandaar weg, want het tijdstip voor een openlijk conflict met de autoriteiten wist Hij nog niet gekomen.

Maar wáár Hij Zich ook terugtrok, een grote schare volgde Hem, onder wie tal van zieken, en Hij genas allen, die tot Hem kwamen.

16 Alleen scherpte Hij hun dit uitdrukkelijk verbod in, niet overal rond te bazuinen, waar Hij Zich bevond, en
17 geen propaganda voor Hem te maken. En dat was weer, opdat de profetie vervuld zou worden, gesproken door de profeet Jesaja — de profetie, welke aldus luidde [2]):

18 Zie, Mijn knecht, die Ik verkoren heb, Mijn geliefde, in wie Mijn ziel een welbehagen heeft;
Ik zal Mijn Geest op hem leggen en hij zal de heidenen het oordeel verkondigen.
19 Hij zal niet twisten of schreeuwen, en niemand zal op de pleinen zijn stem horen.
20 Het geknakte riet zal hij niet verbreken en de walmende vlaspit zal hij niet uitdoven, voordat hij het oordeel tot overwinning heeft gebracht.
21 En op zijn naam zullen de heidenen hopen.

Het conflict door de lastering der Farizeeën op het allerscherpst gesteld. 12 : 22-37.

12 : 22 In diezelfde tijd bracht men een zieke tot Jezus, die wel een wrak mocht heten, want de stakker was blind en stom, en van de duivel bezeten. Ook over deze lijder ontfermde de Here Zich, want Hij wierp de boze geest uit, en genas zijn stomheid en blindheid, zodat de man sprak en zag.

23 Dit was zulk een opvallend genezingswonder, dat begrijpelijkerwijze de scharen verstomd van verbazing en opwinding stonden. De vraag, die reeds zo hier en daar door

---

[1]) Marcus vermeldt nog (3 : 6), dat de Farizeeën gemene zaak maakten met de Herodianen — de partij, die op de hand der Herodes-dynastie was. Een volledige anti-Jezus-bond dus!

[2]) Jesaja 42 : 1-4.

iemand persoonlijk gesteld was, ging nu van mond tot mond: zou Deze dan toch de Zoon van David zijn, de Messias, Die wij verwachten?

24 Dat kwam al spoedig de Farizeeën ter ore, wier gedachten vervuld waren met moordplannen, maar voor de uitvoering nog geen weg zagen. Zij schrikten er van op! Dat gaat niet goed, zeiden ze, dat men in brede kring Jezus als de Zoon van David gaat beschouwen! Dus bezonnen ze zich, om op een andere manier Zijn invloed te breken. En die vonden ze in het op touw zetten van een lastercampagne. Ze fluisterden rond: Deze drijft de boze geesten slechts uit door Beëlzebul [1]), de overste der duivelen!

25 Al hoorde Jezus persoonlijk hun roddelen niet, Hij doorgrondde hun gedachten; en zo trad Hij hen openlijk tegemoet, om hun lage vijandige beschuldigingen voor 't volk te ontmaskeren. Hij zeide tot hen, de ongerijmdheid van hun lasterpraat aantonende:

Wie heeft er ooit gehoord van een koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, en toch blijft bestaan? Dat gaat toch ten onder! En een stad of een huis, waarin de ene helft van de burgerij of van het gezin de andere helft aanvalt, kunnen die standhouden? Geen sprake van: het einde is verwoesting!

26 Welnu, zulk een zotte bewering doet gij, door te zeggen, dat Ik de duivelen uitwerp met behulp van Beëlzebul! Dat betekent immers, dat de satan de satan uitdrijft, en dat deze tegen zichzelf strijdt — hoe kan dan toch zijn heerschappij standhouden?

27 En bovendien: uw lasterpraat is een mes, waarmee gij u zelf in uw vlees snijdt. Want indien Ik door Beëlzebul, als Mijn compagnon, de boze geesten uitdrijf, vertel dan de scharen eens, door wie uw zonen, uw aanhangers en partijgenoten [2]), datzelfde doen? Ja, geeft daar nu eens antwoord op! Als uw stelling wáár is, dat Ik dit wonder gedaan heb met behulp van de duivel, dan geldt dat toch

---

[1]) De naam „Beëlzebul" wordt door sommigen verklaard als „heer der woning", door anderen als „god van de mest". In elk geval wordt er een vorst onder de duivelen mee aangeduid.

[2]) Duivelbanners of exorcisten kwamen onder de discipelen en partijgenoten der Farizeeën voor. Ze beweerden die macht ontvangen te hebben van Salomo,

zeker ook voor uw eigen boze-geesten-banners! Daarom zullen zij uw rechters zijn: zij moeten dan maar uitmaken, of gij waarheid hebt gesproken!

Zo dreef Jezus deze lasteraars in het nauw. Want gaven de duivelbezweerders de Schriftgeleerden gelijk, dan veroordeelden zij daarmee zichzelf. Vielen zij hun partijleiders af, dan moesten zij ook van Jézus getuigen, dat deze geen duivelen kon uitwerpen in complot met de duivel zelf!

28 De Here Jezus vervolgde Zijn verdediging aldus:

Ik werp echter de daemonen niet uit door Beëlzebul, maar door de Geest Gods. En wéét goed, wat dit betekent: dat het Koninkrijk Gods over u gekomen is [1]). Want dat wordt bewezen juist door het feit, dat de satan volledig aan Mij onderworpen is.

29 Of is dit ooit gehoord, dat iemand graag de woning van een sterk man, voor wie alle mensen ontzag hebben, zou willen binnendringen om zijn huisraad te roven, zonder dat hij eerst die sterke zelf besprongen en in banden geslagen heeft? Dacht ge, dat Ik de duivelse knechten baas kon worden, als Ik niet de overste der duivelen, de satan, volkomen in Mijn macht gekregen had?

30 Zo sprak Christus rechtstreeks tot de Farizeeën. Nu wendde Hij Zich tot Zijn hoorders in 't algemeen, en vervolgde Zijn rede aldus:

De zaak staat dus zó, dat het om tweeërlei rijk gaat: Gods Koninkrijk, en dat van de satan. Dus zult gij allen moeten kiezen: niemand kan neutraal blijven. Wie met Mij [2]) niet is, die is tegen Mij! Een andere mogelijkheid

---

in de weg van een ononderbroken successie. De duivelbezwering geschiedde (of heette te geschieden) door bezweringsformules, besprengingen, en 't doen gebruiken van kruiden en amuletten.

[1]) Letterlijk staat er: u ingehaald heeft.

[2]) „Met Mij zijn" heeft hier een bepaalde kleur: tot de gemeenschap der ware Kerk behoren, tegenover die der valse kerk, als hoedanig straks Israëls synagogale gemeenschap, onder leiding van de autoriteiten, openbaar zal worden. Hier is onderscheid met de uitdrukking „vóór Mij zijn", die Jezus bij een andere gelegenheid gebruikt (vgl. Marc. 9 : 39-41; Luc. 9 : 49, 50); in die geschiedenis gaat het over de vraag, waarin alleen Christus beslist, of mensen, die wel Zijn naam noemen, maar zich niet bij de kring, welke Hem volgt, aansluiten, Zijn discipelen mogen heten.

is er niet. Verstaat dat toch recht, gij allen, die Mij hoort. Hier zijn herders, die u in hun synagogen willen bijeenbrengen, maar in werkelijkheid verstrooien ze u! Doch Ik ben de Herder, Die waarachtig en in eeuwige zalige verbondenheid de kudde bijeenbrengt. Wie met Mij niet vergadert [1]), die verstrooit [2]). En dat is de tweesprong, waarop gij staat: deze kwade hèrders volgen, maar dat is uw eeuwige ondergang — òf: in Míj geloven, en dat is uw eeuwig leven!

31 Omdat het dus gaat om Mijn Kerkvergaderend werk, wil Ik u sterk waarschuwen, want deze lasteraars miskennen de arbeid en de majesteit van Gods Heilige Geest!

Ik zeg u: God de HERE zal allerlei overtredingen, ook het spreken van een vals getuigenis tegen zijn naaste, vergeven — indien zulk een zondaar namelijk berouw toont en met zijn zonde breekt. Maar de lastering tegen de Heilige Geest, het bewust toeschrijven van Mijn werken aan de duivel — neen, die zal God nimmer vergeven!

32 Begrijpt dus goed, wat Ik bedoel: als daar iemand is, die van Mij, de Zoon des mensen, zegt, dat Ik de Verlosser niet ben — er zal voor zo iemand, indien hij maar tot inkeer komt, nog vergeving zijn. Maar blijft hij willens zondigen, tegen beter weten in [3]), dan spreekt hij vals getuigenis tegen de Geest Gods, de Heilige Geest — en voor die rampzalige, die zijn geweten met een brandijzer heeft toegeschroeid, is er geen vergeving mogelijk, nòch in deze eeuw, de tijd vóór de Jongste Dag, nòch in de toekomende, de eeuwigheid na het eindgericht! [4])

33 Laat u dus niet door de haat dezer kwade herders meeslepen, ook niet tot een neutrale houding: die bestaat niet, want het is *mèt Mij zijn*, of *tégen Mij zijn*! Beoordeelt Mij naar Mijn werk, en dan is er maar tweeërlei mogelijkheid: òf ge acht de boom góed — maar dan ook zijn

---

1) Letterlijk staat hier: in synagoge bijeenbrengen.

2) Bij de artt. 27-29 N.G.B. voerden in de dagen der Grote Hervorming onze „vaderen" deze tekst o.m. als Schriftbewijs aan.

3) Vgl. Hebr. 10 : 26-29.

4) Wie méér over de lastering tegen de Geest wil weten, leze het artikel van Prof. Dr K. Schilder over dit onderwerp, opgenomen in „Om Woord en Kerk", I, blz. 205—230, uitgave Oosterbaan en Le Cointre, Goes.

vrùcht — òf ge acht de boom slècht — doch dan ook zijn vrùcht; èlke boom wordt immers aan zijn vruchten gekend — zo kunt gij ook Míj aan Mijn werken kennen.

34 En nu wendde Jezus, in heilige toorn, Zich weer rechtstreeks tot de Farizeeën:

Slangenbroed! hoe kunt gij, die zulke boze, verdorven harten hebt, iets goeds zeggen? Uw woorden zijn giftige beten, omdat uw hart een slangenhart is. Dat kan niet anders verwacht worden, want waar het hàrt van overvloeit, daarvan spreekt de mònd!

35 Een mens, die de schat van een goed hart bezit, brengt daaruit goede dingen voort — maar ook het omgekeerde is waar: een mens, wiens innerlijkst bezit slechtheid en gruwel is, kan niet anders dan boze dingen voortbrengen.

36 Het woord, dat ge spreekt, is uiting van wat in uw binnenste leeft. Daarom zeg Ik u: Voor elk boos en tegen Gods Wet gericht woord, dat de mensen spreken, zullen zij zich moeten verantwoorden op de dag des oordeels.

37 Omdat in uw woorden uitkomt, wat er innerlijk in uw harten leeft, zult ge ook naar uw woorden al of niet vrijgesproken worden, ter rechtvaardigheid of ter veroordeling.

De schijnvroomheid der Farizeeën ontmaskerd.
12 : 38-45.

12 : 38 Toen Jezus, ten gevolge van de bestrijding der Farizeeën, de zaken zó absoluut gesteld had, wierpen dezen het over een andere boeg: schijnvroom kwamen zij, even later, tot de Heiland met de vraag: Meester, wij zouden wel graag willen, dat U Zich legitimeerde — we zouden wel eens een teken van U willen zien, ten bewijze, dat U inderdaad de Zoon des mensen bent, voor wie U Zich uitgeeft!

39 Maar ook dit had de Heiland aanstonds door: Hij doorzag wel, dat deze vraag niet voortkwam uit geloof, maar uit ongeloof en vijandschap; slechts uit verstandelijke redenering, die Hem tot het geven van zulk een teken geenszins in staat acht, en niet uit een hart, dat zich waarlijk bekeert. Daarom antwoordde Hij hun:

Een boos en echtbreukig geslacht, een geslacht, dat de

trouw aan God breekt, Die immers Israëls Man is [1]), verlangt een téken, ter waarborg, dat Ik inderdaad de Zoon des mensen ben — maar het zal geen teken ontvangen dan dat van Jona, de profeet! [2])

40 Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was [3]), op precies dezelfde wijze zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn: drie dagen en drie nachten! [4])

Het teken van Jona wijst u dus heen naar het Woord, dat in zich zelf volkomen betrouwbaar is: Jona immers, die door zijn ontrouw zijn Zender in de weg stond, is in de zee geworpen, opdat hij zelf een teken zou zijn van de kracht en de majesteit van het Woord! En dat Woord moet gelóófd worden.

41 Dat hebben die heidense Ninevieten, op wie gíj in souvereine minachting neerziet, wèl gedaan: zij hebben zich bekeerd op de prediking van het Woord des HEREN door Jona — en daarom zullen zij tegen dit boze, ongelovige, overspelige geslacht een zwaar-belastend getuigenis zijn — want gij hoort Iemand prediken, Die oneindig-méér dan Jona is, doch gij hebt geen zin, gij bekeert u niet!

42 De koningin van het Zuiden, ge weet wel, die vorstin van Scheba [5]), zal in het eindgericht éénzelfde getuigenis zijn tegen dit geslacht, want zij kwam uit een ver land, en daar had ze toch van de wondere kracht van Jahweh's

---

1) In de O.T.ische profetie wordt vaak het beeld gebruikt, dat Israël de vrouw des HEREN is, b.v. Jesaja 54 : 5; Jerem. 3 : 1; Hosea 2 : 1, 15; 3 : 3.

2) Christus antwoordt hiermee Zijn vijanden wèl naar hun „zotheid". Want de profeet Jona was bij de Schriftgeleerden niet „getapt" — ze hadden negen „heiligen", van wie ze beweerden, dat deze levend ten hemel waren gevaren — maar daar was Jona niet bij! Dat kon volgens hen ook niet, want ze vergeleken hem met de ontrouwe knecht van een priester. De priester mocht geen kerkhof betreden: dat maakte hem onrein, vanwege de aanraking met de dood. En als nu de knecht aan de priester ontrouw wilde worden, dan moest hij maar naar de dodenakker toe: daar kon zijn meester hem niet vandaan halen. Voelt u: Jona was naar de *heidenen* gegaan! Daarom stak dit beeld op zich zelf de Schriftgeleerden en Farizeeën reeds.

3) Zie Jona 1 : 17.

4) Drie dagen en drie nachten is strikt genomen hier niet juist; maar de Joden telden gedeelten van dagen (Vrijdag — Zaterdag — Zondag) als hele etmalen.

5) Scheba, of Arabia felix (= gelukkig Arabië), lag ten Zuiden van Palestina.

naam gehoord [1]), en ze was tot Salomo gekomen, om zich persoonlijk van Salomo's wijsheid te overtuigen, en te zien, wat er toch wel wáár was van die naam van Jahweh! *Zij* heeft gelóófd — maar nu hier voor u staat Hij, Die oneindig-groter is dan de wijze Salomo, Die de Opperste Wijsheid is [2]) — nu gelooft gijlieden niet!

43 Daarom, bekeert u, want als ge dat niet doet, doch in verharding voortleeft, dan gaat het van kwaad tot erger. Zoals 't zich toedraagt met een onreine geest [3]); wanneer hij uit een mens, die hij eerst tot zijn woning koos, uitvaart, dan gaat hij heen naar woeste streken, strokend met zijn natuur, om rust te zoeken, om op zijn gemak en met genoegen daar te verkeren. Die rust vindt hij natuurlijk niet: ligt hij niet onder de vloek Gods?

44 Dan overlegt hij bij zichzelf: weet je wat, ik keer terug naar mijn oorspronkelijke woning, naar die mens, uit wie ik ben uitgevaren!

Als hij dan terugkomt, vindt hij een lege woning. O zeker, geveegd en opgeruimd: er zijn geen sporen meer te vinden van hem als de vroegere bewoner. Maar.... leeg! Want *de* Bewoner, Die er in moest trekken: de Geest, heeft die mens, in zijn ongeloof en onboetvaardigheid, niet toegelaten.

45 Wat doet dan die daemon? Hij trekt heen, en zoekt zeven kwader duivelen nog dan hij zelf — met zijn achten trekken ze nu in die leegstaande woning. Nu kunnen ze nog méér bereiken! Ja, zo verleiden ze die mens tot nog veel ingrijpender zonden dan voorheen: het wordt met hem in het einde erger dan in het begin.... Doordat hij, op het moment, dat het gunstig was, zijn hart niet opende voor de Heilige Geest, wordt hij nu absoluut en definitief een prooi van de satan.

Alzo zal het ook dit boos geslacht vergaan!

De bestrijding der Farizeeën maakt zelfs indruk op Jezus' naaste familie. 12 : 46-50.

12 : 46 Terwijl de Here in het huis, waar Hij deze dingen

1) Vgl. 1 Kon. 10 : 1-10, zie bizonder vs 1.
2) Vgl. Spreuken 8.
3) Jezus gaat hier in pakkende, aanschouwelijke beeldspraak vermanen.

tot Zijn talrijk gehoor sprak, vertoefde, zie, Zijn moeder en Zijn broeders [1]) stonden buiten; ze wilden Hem spreken, maar er was geen doorkomen aan. Zijn broeders dachten, dat Hij op z'n minst zenuwoverspannen was [2]) — ze geloofden toen nog niet in Hem [3]). En Maria wist ook geen raad meer met haar Zoon — zeiden ze al niet, dat Hij van de duivel bezeten was?! [4])

47 Iemand uit de schare maakte de Heiland op deze begeerte en dit pogen opmerkzaam.

48 Maar ten aanhoren van de schare, daar vergaderd, antwoordde Hij hem, die als tussenpersoon had willen fungeren:

Wie *is* Mijn móeder? En wie *zijn* Mijn bróeders?

49 Daarop maakte Hij een omtrekkend handgebaar over Zijn discipelen, en zeide:

Ziedaar Mijn moeder en Mijn broeders!

50 Het gaat bij de Zoon des mensen niet om Zijn natuurlijke, maar om Zijn geestelijke familie! Want ieder, die de wil van Mijn Vader volbrengt, die is Mijn broeder en zuster en moeder!

g. *Christus werkt naar het conflict toe door Zijn spreken in gelijkenissen.* 13 : 1-52.

Gelijkenis van de zaaier. 13 : 1-9.

13 : 1 Op diezelfde dag verliet Jezus Zijn huis, en begaf Zich weer naar de Zee van Tiberias.

2 Velen volgden Hem, en al meer mensen sloten zich daarachter aan. De toeloop werd ten slotte zo groot, dat Hij besloot, met Zijn Apostelen, op een aan de oever gemeerd schip Zich te begeven, waar Hij kon gaan neerzitten, om zo heel de menigte te bereiken, die zich op het zand en tegen de glooiende grasvelden zette, om zo te kunnen luisteren.

---

1) Dit zijn Jezus' broeders-naar-het-vlees: zoons van Jozef en Maria, later uit hun huwelijk geboren — voor hun namen, zie 13 : 55.
2) Gelijk Marcus meedeelt, 3 : 20, 21.
3) Vgl. Joh. 7 : 5.
4) Vgl. Marc. 3 : 22.

3 Daar begon Jezus Zijn onderwijs te geven in de vorm van gelijkenissen. Daardoor wilde Hij op het conflict aanwerken: de mensen moesten toch tot een positiekeuze komen ten aanzien van Hem. Door dat onderricht in gelijkenisvorm zou het wel openbaar worden, wie nu eigenlijk naar Hem luisterden alleen omdat ze Zijn verteltrant zo mooi vonden, en Zijn gedachten zo verheven, en wie Hem volgden om het Evangelie des Koninkrijks, in die beelden als het ware verpakt, en dus verborgen [1]).

Hij vertelde dan allereerst de volgende gelijkenis:

Er was eens een landbouwer, die naar zijn akkers ging, want het was de tijd van zaaien.

4 Hij ging al zaaiende over zijn veld, maar passeerde daarbij een voetpad, hard en platgetreden. Het zaad, dat hij daar met een wijde boog uitwierp, werd later door vogels opgepikt; dat ging dus te loor.

5, 6 Ook strooide hij zaad uit op plekken, waar maar een dunne laag aarde de steenachtige bodem bedekte. Het schoot wel wortel, en kwam ook op — maar toen dat gewas de felle zonneschijn had te verduren, verkwijnde het, want door de rotsachtige onderbodem had het haast geen vocht.

7 Weer een ander deel viel tussen de distels, daar waar dit onkruid reeds wortel geschoten had: die stevige planten groeiden tegelijk met het zaad op, en zo kwam 't in het gedrang en werd verstikt.

8 Maar een ander deel viel in goede en vruchtbare aarde, schoot omhoog, en bracht vrucht voort, op de ene plaats dertig-, en op de andere zestig-, en weer op een andere honderdvoud.

9 Geeft u nu goed rekenschap van wat Ik hiermee gezegd heb: wie oren heeft, die hore!

Waarom Christus in gelijkenissen spreekt. 13 : 10-17.

13 : 10 De discipelen hoorden met lichte verbazing (welke echter gróéide, toen de Meester àl maar en alléén maar in gelíjkenissen onderwijs gaf aan de scharen), dat Jezus niet

[1]) Zie verder de paraphrase van vs 10-17.

meer in klare, begrijpelijke taal het Evangelie van het Koninkrijk verkondigde, maar nu tot déze leervorm was overgegaan. Daarom kwamen zij tot de Heiland [1]) met de vraag: Waarom zijt Gij tot de scharen in gelijkenissen gaan spreken? [2])

11 Daarop antwoordde Jezus aldus:

Dat dóe Ik, om allen te brengen tot de positiekeuze tegenover Mij en het Koninkrijk! Het moet openbaar komen, wie goede verstaanders zijn en wie niet — met andere woorden: wie vóór of tegen Mij is. Want het is úlieden gegeven, de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen: gij gelóóft immers, en daarom wilt gij nader onderzoeken, zijt gij begerig, Mijn Evangelie te verstaan. Maar aan de scháren is dat niet gegeven: Mijn prediking heeft de massa tot nu toe onbewogen gelaten; ze weigeren zich te bekeren, en zijn onwillige leerlingen gebleken, die zich van het nabij gekomen Koninkrijk niets aantrekken.

12 Onthoudt toch eens en voor altijd, dat in het Koninkrijk Gods dìt een der grondwetten is: wie héeft — wie gelooft en dus geloofskennis en leerzucht bezit —, die zal gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben; maar wie niét heeft — wie het Evangelie in onbekeerlijkheid niet wil aannemen, en dus geen belangstelling heeft voor Mijn Woord —, ook wàt hij heeft, zal hem ontnomen worden; dat hij de krachten der toekomende eeuw heeft gesmaakt en een zekere verlichting des Geestes genoten heeft, is hem tot een te zwaarder oordeel [3]).

13 Dáárom spreek Ik dus tot hen in gelijkenissen, omdat zij zich openbaren als mensen, die ziende niet zien, en horende niet horen. En waar hun ongelovigheid de oorzaak van hun verblindheid is, en zij de genadegave Gods versmaden, móét Ik ook wel in gelijkenissen tot hen spreken,

---

[1]) Dit heeft zonder twijfel pas plaatsgevonden na wat ons in heel hfdst. 13 door Mattheüs is bericht (vgl. Marc. 4 : 10); de Evangelist zal het in zakelijke aansluiting hier hebben ingevoegd.

[2]) De gelijkenis als leervorm was onder 't Joodse volk overbekend: de Rabbijnen gebruikten deze methode ook veelvuldig. De verwondering der discipelen raakt de vraag, waarom Christus niet meer onomwonden onderwijs geeft.

[3]) Vgl. Hebr. 6 : 4-6.

opdat die verblindheid duidelijk aan de dag trede [1]).

14 Herinnert u maar, wat reeds door de profeet Jesaja aangaande het Bondsvolk is gezegd [2]), en waarin tot uiting komt, dat de ongelovige en onboetvaardige mens, die zich verhardt, alles doelbewust schijnt te gaan doen, wat zijn verharding maar kan bevorderen en dus zijn ondergang zeker maken:

Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken;

15 want het hart van dit volk is vet geworden [3]),
en hun oren zijn hardhorend geworden,
en hun ogen hebben zij toegesloten,
opdat zij niet zien met hun ogen,
en met oren niet horen,
en met hun hart niet verstaan, en zich bekeren,
en Ik hen zou genezen [4]).

16 Maar wat ú betreft, die Mijn Woord gelovig hebt aangenomen: uw ogen zijn zalig, omdat zij zien! uw oren zalig, omdat zij horen!

17 Voorwaar, Ik zeg u: daar zijn in de Oude Bedeling tal van profeten en rechtvaardigen geweest, die met groot heimwee hebben uitgezien naar de vervulling van al die beloften, waarin gesproken werd over de komst van de Messias en van Zijn schoon en heerlijk Koninkrijk! Zij hebben tevergeefs verlangd te mogen zien en te mogen horen wat gij vandaag ziet en hoort: de vervulling dier beloften hebben zíj niet verkregen.

De gelijkenis van de zaaier verklaard. 13 : 18-23.

13 : 18 In ditzelfde verband ging de Here Jezus de gelijkenis

---

1) Mattheüs heeft „*om*dat" (wat de oorzaak en de grond van de verblindheid aanduidt); Marcus en Lucas hebben „*op*dat" (wat het doel aangeeft). Dat is niet tegenstrijdig. Dr H. Ridderbos schrijft: „Deze verblindheid is *doel*, omdat zij in het ongeloof haar grond en dus ook haar *oorzaak* heeft" (De Komst van het Koninkrijk, blz. 123, uitgave J. H. Kok N.V., Kampen, 1950).

2) Jes. 6 : 9, 10 (aangehaald naar de Septuaginth).

3) Er zit a.h.w. een dikke vetlaag om, waardoor het hart gevoelloos is geworden, en niet meer te bereiken is.

4) Vgl. Rom. 11 : 7-10.

van de zaaier verklaren aan Zijn discipelen. Deze toch moesten zij goed begrijpen, als de sleutel tot het verstaan van al Zijn onderricht in de leervorm der gelijkenissen. Want het was hun nog verborgen, dat de Koning van het gekomen Rijk Gods in de komende Nieuwe Bedeling slechts door het instrument van het gepredikte Woord dat Rijk zou gaan bouwen, en voortgang doen vinden. Dat Woord zou *het zaad der wedergeboorte* en *de spijze der ziel* zijn [1]).

Aldus lichtte Jezus die gelijkenis toe:

19 Wanneer Ik zie, hoe de mensen luisteren naar het Woord, dan doen velen Mij denken aan dat zaad, dat uitgestrooid werd langs het voetpad. Want zij horen wel, maar verstaan niet. En zo komt de boze tot hen, en rooft het zaad der wedergeboorte weg.

20 Anderen weer doen Mij denken aan het zaad, dat op steenachtige plaatsen terecht kwam: zij horen het Woord, geraken in geestdrift, en nemen het aanstonds met blijd-
21 schap aan. Maar ze zijn mensen van het ogenblik: net zo min als in die dunne laag aarde het zaad krachtige wortels schieten kan, zo is het in hun hart: het diepste innerlijk wordt er niet door geraakt. En dat komt openbaar, wanneer de hitte van verdrukking of vervolging om der wille van het Woord over die mensen komt: dan ergeren die mensen zich, en terstond vallen zij uit, en dus.... af.

22 Een andere groep van hoorders doet Mij denken aan het zaad, dat tussen de distels werd gezaaid. Ze nemen het Woord wel aan, en het doet ook wel krachten in hun leven. Maar de zorgen, die zij hebben om door de wereld te komen, en de schoonschijnende verleiding van de rijkdom overwoekeren de invloed van het Woord, en verstikken de kracht er van, zodat zich geen vrucht zet, en zij onvruchtbaar worden.

23 Gelukkig zijn er ook, die Mij doen denken aan het zaad, in de goede aarde gezaaid: dat zijn zij, die het Woord horen, er gelovig mee werkzaam zijn, en er uit leven. Bij hen is er altoos vruchtenbloei. Bij de een meer dan bij de ander. Er is verschil, net als bij het zaad. Hier honderd-

---

1) Vgl. D.L., III/IV, § 17.

voud, ginds zestigvoud, elders dertigvoud. Maar het bloeit bij een ieder, die hoorder en dader des Woords is.

De gelijkenis van de onkruid-zaaiende vijand.
13 : 24-30.

13 : 24 Nadat de Heiland de gelijkenis van de zaaier gesproken had, heeft Hij de scharen er nog een voorgehouden, aan het leven van de landbouw ontleend. Eenvoudig-weg vertelde Hij:

Het Koninkrijk der hemelen is te vergelijken met een landbouwer, die goed zaad in zijn akker gezaaid had.

25 Maar toen de nacht viel, en de mensen sliepen, zag zijn vijand, die hem dwars zat waar hij maar kon, de kans schoon, om hem een poets te bakken, een gemene poets: híj zaaide namelijk onkruid midden tussen het koren [1]), en verdween naar huis, vóór het morgenlicht rees, zodat geen haan er naar kraaide [2]).

26 Toen het graan opkwam, en de vrucht zich in de tarwe zette, toen werd ook het onkruid overal zichtbaar.

27 En dat in niet mindere hoeveelheid dan de tarwe. Dat wekte de verwondering en de argwaan van de knechten, zodat zij besloten, zich tot hun heer te wenden met de vraag: Heer, hebt u niet goed zaad in uw akker gezaaid? Hoe komt 't dan, dat hij net zo goed een onkruid-akker kan genoemd worden als een tarwe-akker? Want een partij dolik dat er op 't veld staat!

28 Toen had die landeigenaar 't aanstonds door. Dat kòn niet anders dan die-en-die gedaan hebben! En dat gaf hij zijn slaven ook ten antwoord: Dit heeft iemand gedaan, die mij vijandig gezind is.

De arbeiders zeiden tot hem: Wilt u dan, dat wij het onkruid van tussen de tarwe weghalen?

29 Maar de heer antwoordde: Neen, dat moeten jullie

---

[1]) Uit de grondtekst valt af te leiden, dat met dit onkruid bedoeld is de z.g. dolik, een grasachtig gewas, dat veel op tarwe gelijkt en aanvankelijk er moeilijk van te onderscheiden is.

[2]) Sommige uitleggers hebben er op gewezen, dat deze handelwijze in de practijk niet of haast niet voorkomt. Maar al zou dit waar zijn — de gelijkenis wordt er dès te sprekender door.

liever maar niet doen, want bij het bijeenhalen van het onkruid zoudt ge tevens het koren kunnen uittrekken [1]).
30 Laat beide samen opgroeien tot de oogsttijd. Als die zal gekomen zijn, zal ik de maaiers opdracht geven, eerst het onkruid bijeen te halen, en het in bossen te binden, om 't dan alles tegelijk te verbranden — en dàn kunnen zij het koren oogsten en bijeenbrengen in mijn schuur.

De gelijkenis van het mosterdzaad. 13 : 31, 32.

13 : 31 Met een andere gelijkenis, die Jezus hun voorhield, heeft Hij hun willen laten zien, dat zij zich niet blind moesten staren op het ogenschijnlijk klein en onaanzienlijk begin van het Koninkrijk Gods, want dit komt toch tot een heerlijkheid, waarin het alle rijken der aarde overtreft [2]). Hij zeide dan:

Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mosterdzaadje, ge weet wel, o zo klein! [3]) Wanneer iemand zo'n zaadje in zijn akker legt, dan denkt hij onwillekeurig: wat moet daarvan terechtkomen?
32 Ja, maar kijk nu eens wat er van dat kleinste van alle zaden terechtkomt! Het is groter dan alle tuingewassen! Ge zoudt haast zeggen: er is een boom uit opgekomen! zo groot! [4]) In zijn takken kunnen de vogelen des hemels nestelen!

De gelijkenis van het zuurdeeg. 13 : 33.

13 : 33 Voorts heeft Jezus ook de kracht van het Koninkrijk Gods in zijn innerlijke werkingen laten zien in de volgende gelijkenis:

---

1) Door kenners van Palestina is er op gewezen, dat in een bepaald stadium de wortels van tarwe en dolik zich zo met elkander kunnen vervlechten, dat het onkruid niet valt uit te trekken zonder het graan te beschadigen.
2) Vgl. Daniël 4.
3) Onder de tuinzaden, die de Joden gebruikten, was het zaad van de mosterd, vooral de zwarte mosterd, het kleinste, en van de uiterste fijnheid. De doorsnede is 1 mM, 't gewicht 1 m.gram.
4) Strikt genomen is de mosterdplant geen boom, maar wel zo'n forse struik, dat zij 3 à 4 M. hoog kon worden, met wijd-uitgespreide stengels, onder welke een hutje kon worden gebouwd, en in welke de vogels nesten maakten.

Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een klompje zuurdeeg, dat een vrouw nam en door drie maten meel [1]) kneedde. Toen kon ze rustig afwachten: het werd toch wel geheel doorzuurd!

Nog eens het doel van het spreken in gelijkenissen. 13 : 34, 35.

13 : 34 Zo gaf Jezus in de leervorm der gelijkenissen onderricht aan de scharen. En dat wel uitsluitend op die manier, want zonder gelijkenissen sprak Hij tot hen niet meer.

Daarmee bracht Hij de profetie tot vervulling, waarin gezegd was:

35 Ik zal Mijn mond open doen met gelijkenissen, Ik zal verkondigen wat sinds de grondlegging der wereld verborgen gebleven is [2]).

En daarmee heeft Jezus van Nazareth Zich ook al weer bewezen, de aangekondigde Messias te zijn!

De gelijkenis van het onkruid verklaard. 13 : 36-43.

13 : 36 Nadat de Heiland dit Zijn onderricht aan de scharen beëindigd had, zond Hij de mensen heen, en ging naar Zijn huis, in Kapernaüm. Gelijk wij reeds zagen, zijn toen de Apostelen tot Hem gekomen, om nader onderricht te vragen. De Here heeft hun toen eerst uiteengezet, waaròm Hij uitsluitend in deze leervorm was gaan prediken, en daarop heeft Hij de gelijkenis van de zaaier hun uitgelegd. Ook die van het onkruid tussen de tarwe hadden zij echter niet begrepen — daarom vroegen zij de Meester, ook deze hun te verklaren.

37 Jezus deed dat gaarne, en zeide:

De Zaaier van het goede zaad is de Zoon des mensen, de grote Prediker in het Koninkrijk Gods.

38 En de akker, het terrein dus, waarop die prediking plaatsvindt, is de wereld. Het goede zaad, dat is het Woord Gods, gelijk dat in de gelovige kinderen des Koninkrijks

---

1) Een maat (of saton) als hier bedoeld, bergde 12 à 13 L.; drie sata dus 36 à 39 L.; het brood werd meestal voor één week tegelijk gebakken.

2) Ps. 78 : 2.

vrucht heeft gezet [1]), terwijl Ik met het onkruid bedoeld heb de kinderen van de boze, die het Woord verwerpen, in ongeloof en onbekeerlijkheid.

39 De vijandige mens, die dat onkruid heimelijk uitzaaide, is de duivel, de felle tegenstander van God en Zijn Rijk en Zijn Woord. De oogst geschiedt bij de voleinding der wereld, en de engelen, Gods dienstvaardige geesten, zijn de maaiers.

40 En zoals het gaat bij het oogsten, zo zal 't gebeuren op de dag der voleinding van de wereld: het onkruid wordt verzameld, niet waar? en met vuur verbrand.

41 Welnu, alzo zal de Zoon des mensen in het eindoordeel Zijn engelen uitzenden, met deze opdracht: Vergadert u uit Mijn Koninkrijk al wat tot zonde verleidt, en allen, die de ongerechtigheid bedrijven!

42 En werpt hen in de vuuroven van Gods wrekende majesteit, waar het geween zal zijn, en het tandgeknars. Dat zullen de engelen Gods dan ook doen!

43 Maar dan zullen de rechtvaardigen, die het Woord Gods hebben aanvaard in geloof, en die er naar geleefd hebben, in de volle heerlijkheid van het Koninkrijk huns Vaders stralen als de zon [2]).

Ook voor ú, Mijn jongeren, geldt hetzelfde, wat Ik daarstraks tot de scharen zei: Wie oren heeft, die hore! Gij hoort allen gelijkelijk het Woord: het komt er maar op aan, dat ieder uwer dat ook als een schat bewaart, het gelooft, en gij uw leven er naar inricht. Geeft u daar goed rekenschap van, opdat gij in die dag der grote en definitieve schifting aan de goede kant van de scheidslijn gevonden wordt!

Christus predikt tot de Apostelen afzonderlijk in de leervorm der gelijkenissen. 13 : 44-52.

De gelijkenis van de schat in de akker. 13 : 44.

13 : 44 Ja, wie oren heeft, die hore! Want het Koninkrijk der

1) Een beknopte, saamgedrongen wijze van spreken is dit eigenlijk.
2) Vgl. Dan. 12 : 3 (waar „leraars" niet betekent: de dominees(!), maar: alle vrome „verstandigen").

hemelen is een bezit van zó onvergelijkelijke waarde, dat het alle opoffering waard is. Ik zou het willen vergelijken met een schat, die in een akker verborgen ligt — en nu komt daar een mens, die de akker huurt en bewerkt, en plotseling deze verborgen schat ontdekt. Hoe blij is de man met die vondst! Maar zal hij bezitter van de schat kunnen worden, dan moet hij de akker kopen, en deze koopsom kan hij niet bij elkaar brengen, tenzij dat hij het vrij schamel bezit, dat hij heeft, verkoopt; nu is het voor elkaar: hij kan de akker kopen, en is daardoor eigenaar van de schat. Hij verliest veel, maar wint alles!

De gelijkenis van de kostbare parel. 13 : 45, 46.

13 : 45 46 Of, om een andere gelijkenis te gebruiken, het Koninkrijk der hemelen is te vergelijken met dit gebeuren: Er was een koopman, die in parelen [1]) handelde. Hij trachtte dus voortdurend de mooiste exemplaren te vinden. Toen vond hij op zekere dag een zeer schone, en dus uiterst-kostbare parel. Om die te kunnen kopen, was een bedrag nodig, waarvoor hij alles wat hij bezat verkopen moest. Maar hij aarzelde geen ogenblik, en deed dit. Zo werd hij eigenaar van die éne parel van grote waarde [2]). Hij gaf veel prijs, maar ontving alles!

De gelijkenis van het sleepnet. 13 : 47-50.

13 : 47 En nu gaat gij, Mijn jongeren, het Evangelie van dit Koninkrijk prediken. Weet dan: het is gelijk aan een sleepnet [3]), dat neergelaten wordt in de zee, en dan van 't strand

---

[1]) Parels „groeien" in oesters: aan de binnenkant der oesterschelp bevindt zich een laagje „parelmoer". De stof hiervan kluit zich om b.v. een zandkorrel, die onder de schelp gekomen is; zo ontstaat een kleinere of grotere parel.

[2]) Het verhaal lijkt voor onze Westerse begrippen wat onwezenlijk, maar Dr H. A. van Andel (in „De verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen", I, blz. 272, uitgave T. Wever, Franeker, 1938) vertelt een dergelijk staaltje meegemaakt te hebben in Oost-Indië, op een der kleinere Babar-eilanden, waar de parelvisserij beoefend wordt.

[3]) Sleepnet — in ons land ook wel geheten: „zegen". Dit woord is de Hollandse vervorming van het hier gebruikte Griekse woord, dat vermoedelijk via het Latijnse (sagena) in onze taal is binnengedrongen.

of van 't schip af wordt voortgetrokken. Van alles komt
er in.
48 Wanneer het vol is, haalt men het net op de oever, en
dan gaat men sorteren: het goede, dat gevangen is, verza-
melt men in vaten, doch het ondeugdelijke werpt men weg.
49 Zo zal het gaan in de voleinding der wereld: het zal
dan immers blijken, dat niet alles echt is wat door het
Evangelie aangetrokken werd. De engelen zullen uitgaan,
om hun taak van definitief schiften te volbrengen: ze zullen
de bozen afzonderen uit het midden der rechtvaardigen,
50 en deze in de vuuroven werpen, waar het geween is en de
tandknersing.

Gravers in de goudmijn van het Woord. 13 : 51, 52.

13 : 51 Toen Jezus dit gesproken had, vroeg Hij hun: Hebt
gij dit alles begrepen? Daarop antwoordden de discipelen
bevestigend.
52 De Here besloot vervolgens dit gesprek met Zijn jon-
geren aldus:
Het is schoon, dat gij Mijn onderwijs verstaan hebt!
Want nu zijt gij Schriftgeleerden, die onderwezen zijt in
de dingen van het Koninkrijk der hemelen, in tegenstelling
met de velen, die zich met hoge borst ook zo noemen,
maar de verborgenheden van het Koninkrijk niet verstaan.
En ieder waarachtig Schriftgeleerde is te vergelijken bij
een huisheer, die zijn huishouding op wil zetten, en daar-
toe uit zijn magazijn nieuwe en oude dingen te voorschijn
brengt. Want hij kan nu onderwijzen aangaande de vervul-
ling van wat eeuwen lang beloofd werd: het nieuwe, dat
gekomen is, en waarin het oude is verwerkelijkt!

h. *Zijn vaderstad verwerpt Jezus.* 13 : 53-58.

13 : 53 Daarna, na het beëindigen van Zijn spreken in gelij-
kenissen bij Kapernaüm, aan het strand der zee, is Jezus
vandaar weggegaan, en heeft Zich naar Nazareth begeven.
54 Ook hier, in Zijn vaderstad, bezocht Hij getrouw de
samenkomsten in de synagoge. En niet alleen dat Hij enige
wondertekenen verrichtte, Hij trad ook in de synagoge op,

om het volk te onderrichten. De mensen stonden er versteld van. Maar ze kenden Hem in Nazareth zo goed: Hij was immers in hun midden opgegroeid, als een der hunnen? En zo drong de vraag zich naar voren: Hoe komt die Jezus toch aan al deze wijsheid? En hoe kan Hij al deze krachten doen? Waar heeft Hij de bevoegdheid vandaan, als Rabbi op te treden?

55 Hij is toch maar de zoon van die timmerman? [1]) Heet Zijn moeder niet Maria? Nu, die kennen we allemaal goed! Evenals Zijn broers, Jacobus en Jozef en Simon en Judas!
56 En Zijn zusters wonen toch ook maar heel gewoon hier bij ons in de plaats! Hoe komt Hij dan toch aan dit alles?
57 Daar konden ze maar niet overheen komen.

En in plaats van in Zijn van-God-de-Vader-gezonden-zijn te geloven, ergerden zij zich aan Hem.

Hoezeer dit de Heiland ook pijn gedaan heeft, Hij heeft Zich aan de burgers van Zijn vaderstad niet willen opdringen, maar alleen dit gezegd: Waar een profeet ook eer ontvangt — nergens zo weinig als in zijn vaderstad en in zijn huis!

58 Doch het was geen wonder, dat Hij in Nazareth niet vele krachten heeft kunnen uitoefenen: ze geloofden immers niet in Hem! En dus kwamen ze met hun noden en kwalen ook niet tot Hem. Heel duidelijk tekende de verwerping als Middelaar zich in Zijn vaderstad af.

i. *Christus krijgt al meer bekendheid, maar daardoor gaat het conflict zijn ontknoping tegemoet.* 14 : 1—16 : 12.

Herodes op Jezus opmerkzaam geworden. 14 : 1-12.

14 : 1 In deze periode van 's Heilands werkzaamheid hoorde ook de man, die over Galilea regeerde, Herodes Antipas, wat er alzo over Jezus van Nazareth verteld werd. Deze viervorst vertoefde slechts zo nu en dan in Tiberias, waar hij een paleis had staan. Vaak was hij ook in de burcht Machaerus, in het Zuiden van Perea [2]). Dat was de oorzaak,

---

[1]) Uit deze manier van spreken valt te vermoeden, dat Jozef reeds overleden was (vgl. 12 : 46 v.v.).

[2]) Volgens mededelingen van de Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus, die ook bericht, dat de Doper in Machaerus gevangen zat.

dat Herodes pas later van Jezus' optreden hoorde.
2 Hoe schrok hij daarvan! Zijn geweten ging spreken — u moet weten, dat deze koning Johannes de Doper had laten ombrengen. In bijgelovige vrees zei hij tot zijn dienaars: Jezus?! Dat is die Johannes de Doper! Hij is opgewekt uit de doden, en daarom werken die bovennatuurlijke krachten in hem!
3 Ja, dat wàs wat met deze vorst. Hij had namelijk Johannes laten arresteren, en hem geboeid in de gevangenis laten werpen. En waarom? Wel, omdat Herodias, zijn vrouw, hem daartoe had aangezet. Nu ja, zijn vrouw.... eigenlijk was zij de wettige echtgenote van zijn broer Filippus.
4 En de Doper had Herodes om dit overspel ernstig bestraft; herhaaldelijk had Johannes tot de koning gezegd: Dat is u niet geoorloofd, al zijt gij nu honderdmaal koning! ge moogt het niet met de vrouw van een ander houden!
5 Dat had Johannes de haat van Herodias bezorgd, een haat, die zij koelen wilde door die man ter dood te brengen. Haar man was het daarmee eigenlijk wel eens, doch hij durfde dat niet recht: hij was bang, dat een terechtstelling van Johannes het vrijheidslievende, oproerige volk der Galileeërs in rep en roer zou brengen, want ze hielden de Doper voor een profeet, gelijk Herodes wel wist [1]).
6 De sluwe Herodias wachtte echter haar kans af, evenals een spin, die loert op haar prooi. Toen haar man een keer zijn verjaardag vierde, en hij een feestgelag aanrichtte voor zijn hof, danste zijn knappe dochter voor het uitgelezen gezelschap mannen, aan de maaltijd bijeen. Haar wulpse schoonheid viel bij die half-dronken tafelbroeders, die het met de zeden zo nauw niet genomen zullen hebben, bijzonder in de smaak. Ook bij de koning zelf.
7 Daarom beloofde Herodes haar, en hij bezwoer het met een eed: Vraag mij maar, wat je hartje begeert, en ik zal het je geven!
8 Ja, wat zou ze vragen? Ze ging naar haar moeder, en

---

1) Uit Marc. 6 : 20 blijkt, dat Herodes ook tegengehouden werd door de wetenschap, dat de Doper een rechtvaardig en heilig mens was, die hij zelfs graag hoorde spreken.

overlegde met haar. Toen stookte Herodias haar dochter op, en zei: 't Hoofd van Johannes de Doper! Teruggekeerd in de feestzaal, sprak het meisje, onder ademloze stilte: Dan wil ik graag, dat u mij op een schotel het hoofd van Johannes de Doper geeft!

9 Bij het horen van dat verzoek ontstelde de koning zeer: hij kreeg er niet alleen achteraf spijt van, dat hij zo gul was geweest met zijn beloften, maar 't ging hem, om Johannes wil, toch ook aan zijn hart. Wat moest hij doen? Hij had er een eed op gezworen, en wat zou dat voor indruk geven bij zijn hovelingen, als hij die eed nu brak? Er zat niets anders op, dan het verzoek in te willigen.

10 Dus gaf hij bevel aan zijn lijfwacht, om Johannes in de gevangenis te onthoofden....

11 Op een schotel werd toen het afgehouwen hoofd van de Doper binnengebracht, en plechtig aan de dochter van Herodes overhandigd, die de schotel koelbloedig aannam en deze op haar beurt tot haar moeder bracht.

12 Aan de discipelen van de Doper, die verslagen deze droeve tijding hoorden, werd toegestaan, het lijk van hun meester weg te halen, om het te begraven.

Nadat ze deze taak volbracht hadden, hebben zij de reis naar Galilea aanvaard, en deze schokkende gebeurtenis aan de Here Jezus bericht.

Vijfduizend wonderbaar gespijzigd. 14 : 13-21.

14 : 13 Geen wonder, dat deze tijding de Heiland zeer aangreep, zodat Hij er behoefte aan kreeg, Zich terug te trekken, naar een eenzame plaats, om daar gebedsgemeenschap met Zijn Vader te zoeken. Want achter deze moord op Zijn heraut zag Hij wel de werking en de woede van de „oude slang", de satan, die bezig was Hem te dwarsbomen. En Hij wist: zó zal hij ook niet rusten, voor hij Míj in de dood gedreven heeft!

Maar waar een plaats voor stille afzondering te vinden? Hij besloot, Zich met de twaalve in te schepen in een boot, en Zich naar de Oostelijke oever van het meer te begeven: dáár, op de onbewoonde, grasrijke hellingen was wel een eenzame plaats tot het gebed.

De scharen echter zagen Hem wegvaren, en gaven nauwkeurig acht op de koers, welke het schip hield. Het was hun niet naar de zin, en belust op nieuwe sensaties, begaven zij zich te voet, om het meer heen, ook naar het gebied van de Decapolis.

14 Toen de boot dus de oever naderde, stond er al weer een geweldige schare te wachten [1]).

En hoewel Jezus het plan koesterde, de stilte der eenzaamheid te zoeken, werd Zijn Priesterhart met zo grote ontferming over hen bewogen, dat Hij, Zichzelf vergetende, aanstonds weer aan de arbeid ging: al onderwijzend [2]), genas Hij tal van zieken, onvermoeid.

15 Het uur, waarop de Rabbi's hun onderwijs eindigden, verstreek; het etensuur al even zo — en toch bleef Jezus maar doorgaan met prediken en genezen, zodat het reeds tegen de avond ging lopen [3]). Dat werd de discipelen toch àl te bar, en zij besloten, de Meester aan de mouw te trekken, en Hem te herinneren, dat er een eind aan moest komen: Meester, zeiden zij, het is hier een onbewoonde omgeving, waar geen voedsel te krijgen is, en 't is al ver over de middag, aanstonds is de werktijd voorbij: laat nu de mensen toch heengaan, dan kunnen ze zien, wat eten te krijgen, in de nabije dorpen!

16 Toen heeft de Meester hen op de proef willen stellen, want Hij gaf hun dit verrassend-onverwachte antwoord: Het is helemaal niet nodig, dat de mensen weggaan — geeft gíjlieden hun te eten!

17 Maar de Apostelen antwoordden: Meester, hoe kàn dat nu? Zo'n grote menigte — en we hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen — nu vraagt U toch iets van ons, dat onmogelijk is! [4]) Hiermee toonden zij, dat ze toch

---

1) De stoet zal als een soort sneeuwbal aangegroeid zijn: het liep tegen Pasen, en dan liet de stand van de arbeid op de akkers het toe; bovendien zullen vele feestgangers, uit Galilea op weg naar Jeruzalem, er zich ook bij aangesloten hebben.

2) Mattheüs spreekt niet van prediking, maar dit blijkt wel uit Marc. 6 : 34 en Luc. 9 : 11.

3) D.w.z. zo tegen 5 uur in de middag.

4) Uit Joh. 6 : 9 blijkt, dat de discipelen zelf niets hebben; de vijf broden en de twee (gezouten) vissen waren van een jongen, die daar juist aankwam.

nog maar een heel mager inzicht hadden in de dingen van het Koninkrijk Gods....

18, 19 Daarop antwoordde Jezus: Brengt ze Mij hier. Tegelijk gaf Hij opdracht aan de scharen, om in groepen neer te gaan zitten op het gras, tegen de helling op. Toen allen hieraan gevolg gegeven hadden, en de discipelen gespannen afwachtten (wat zou er nú gebeuren?), zagen zij de Meester opzien naar de hemelen, om van Zijn Vader kracht te begeren, en hoorden zij Hem een lofprijzing uitspreken over het weinige voedsel, dat vóór Hem lag. Daarna brak Hij de broden — en, wonderbaar! er scheen geen eind te komen aan dat breken: al maar door ging de Heiland voort, en de discipelen hadden handen vol werk, om al dat brood en die vis aan de scharen uit te delen.

20 Zóveel was het, dat zij allen in overvloed konden eten, en niemand behoefde te zeggen: ik heb niet genoeg! Ja, er bleef zelfs nog over, want de Heiland beval Zijn jongeren, het overgeblevene in manden in te zamelen [1]); en toen had elk der twaalve nog een volle korf!

21 Zo openbaarde Christus Zijn heerlijkheid als de van God gezonden Messias en Koning, want 't betrof hier zulk een grote menigte, dat — afgezien van de vrouwen en kinderen — er alleen al ongeveer vijfduizend mannen geteld waren!

Natuurlijk groeide daardoor Zijn populariteit, en het enthousiasme zowel van de scharen als van de jongeren laaide te vuriger op [2]).

Maar Jezus heeft hieronder intens moeten lijden: hoe weinig begreep het Bondsvolk van Zijn roeping, en van de dingen des Koninkrijks! Zelfs voor de discipelen gold dit, gelijk wel uit het volgende voorval blijkt.

Kleingeloof te midden van de storm. 14 : 22-33.

14 : 22 Er dreigde namelijk haast een conflict te ontstaan tussen de Meester en de jongeren! De Here wilde Zich terugtrekken in de eenzaamheid, en drong er bij Zijn disci-

---

1) De Here volgt hier de bij elke Joodse maaltijd voorgeschreven verplichting.
2) Dit blijkt duidelijk uit wat de andere Evangelisten meedelen, vgl. Marc. 6 : 45; Joh. 6 : 15.

pelen op aan, zich in te schepen en over te varen. Maar die voelden daar niets voor. Dit was toch, naar zij meenden, een groots moment, zeer geschikt om Jezus openlijk tot Koning uit te roepen! De Meester moest hen dwingen, in de boot te gaan, en weg te varen. Daarna zond Hij ook al de scharen heen.

23 Toen pas kon de Heiland aan Zijn voornemen gevolg geven, Zich in de eenzaamheid terug te trekken, waartoe Hij dieper het woeste, heuvelachtige terrein inging. En terwijl de avond viel, worstelde Jezus, geheel eenzaam, in het gebed. Want Hij zag aan de horizon de storm opsteken, Hij wist dat Zijn ure naderde....

24 Ondertussen stak er een der vele nachtelijke stormen op, bolderend over de Zee van Tiberias [1]). Als een woedende vijand [2]) viel deze storm het schip aan, waarin de discipelen overstaken. Ze waren reeds gevorderd tot midden op het meer, maar hun boot leek wel een speelbal der kokende golven, en elk ogenblik vreesden ze, te vergaan. Ach, nu zijn ze zonder de Meester! wat moet dàt worden?

25 In puur ongeloof worstelden de discipelen met de woedende elementen. O, de Here had hen niet vergeten: in de vierde nachtwake, tussen drie en zes uur, kwam Hij in de heldere maneschijn, of in het eerste morgenlicht, rustig over de zee aanwandelen.

26 Maar zo weinig leefden de discipelen uit het geloof, zo zeer hadden ze de wondere macht van hun Meester uit het oog verloren, dat zij in de grootste ontsteltenis uitriepen: Een spooksel! Een spooksel! Ze schreeuwden wild van angst.

27 Terstond echter sprak Jezus hen aan, om hen gerust te stellen: Houdt toch op met bang te zijn: Ik ben het toch! Grijpt moed!

28 Petrus was de eerste, die tot bezinning kwam. De Meester?! En wandelend op de zee, nog wel in zulk een storm? Hard riep hij: Heer, indien Gij 't zijt, gebied mij dan tot U te komen op het water!

---

1) Vgl. noot op 8 : 23.

2) In het Grieks wordt een woord gebruikt, waarin een klank van vijandschap verborgen ligt.

29 De Heiland antwoordde niets anders dan dat ene, kleine woordje: Kom!
Daarop klom Simon, de zoon van Jona, pardoes over boord, en wandelde de zee op, in de richting van zijn Meester.
30 Maar het noodweer hield aan, en toen Petrus een eindje van de boot weg was, zag hij niet meer op zijn Meester, noch op Diens wondere kracht van bescherming en redding, doch op de wind en de golven.... toen begon hij weg te zinken, en in zijn angst en nood riep hij: o, Heer, red mij toch!
31 En de Meester verhoorde zijn smeken ogenblikkelijk: Hij stak Petrus de hand toe, greep hem stevig vast, en behoedde hem voor de verdrinkingsdood. Maar tegelijk deed Jezus hem gevoelen, wat de oorzaak was van zijn wankeling: Gij kleingelovige, zo sprak Hij, waarom zijt gij gaan twijfelen? [1])
32 Daarop klommen de Heiland en Zijn discipel samen in de boot, en op datzelfde moment ging de storm liggen, en was het gevaar voorbij.
33 Toen knielden de discipelen aan Zijn voeten neer, en aanbaden Hem: Waarlijk, Gij zijt de Zoon van God! — Hoe hadden ze zo ongelovig en kortzichtig kunnen zijn....

De Medicijnmeester zet Zijn arbeid voort. 14 : 34-36.

14 : 34 Nadat deze onvergetelijke overtocht volbracht werd, meerde de boot aan de Westelijke oever, daar waar de vlakte van Gennésareth begon. Een dichtbevolkte streek.
35 Nauwelijks herkenden de mannen van die streek de Rabbi van Nazareth, of zij verspreidden de tijding, dat Hij er weer was, door de gehele omgeving. En ze stroomden opnieuw toe, van alle kant: ongelukkige en doodzieke patiënten.
36 Zoveel vertrouwen had men in Jezus, dat ze smeekten,

---

[1]) In het Nieuwe Testament komt het woord „kleingeloof" uitsluitend voor in verband met het menselijk kunnen. Het kan òf aanduiden een houding van *tekort* aan geloof (vgl. Matth. 6 : 27, 30; Luc. 12 : 26) òf een *gebrek* aan geloof (vgl. Matth. 17 : 20). Vaak spelen beide betekenissen door elkaar heen. Hier is het duidelijk in de eerste betekenis te nemen.

of ze alleen maar de kwast van Zijn kleed mochten aanraken. In Zijn diepe ontferming stond de Here dat toe, en wie dat deden, werden op hetzelfde ogenblik gezond.

Maar Jezus leed: Hij wist wel, dat de scharen Hem zochten als Medicijnmeester voor 't lichaam, niet voor de ziel....

Het conflict gaat al sterker rijpen. 15 : 1-20.

15 : 1 Zozeer begon de faam van Jezus' optreden zich te verspreiden, dat de autoriteiten van het volk te Jeruzalem van oordeel werden, dat er hoog nodig zo spoedig mogelijk moest worden ingegrepen. Ze zochten naar een gelegenheid, om die „profeet uit Nazareth" uit te schakelen, en zijn invloed te breken. Konden ze maar eens aantonen, dat Hij in strijd handelde met de Wet! Daartoe was het nodig, dat men Jezus op een overtreding kon betrappen, en dus had de anti-Jezusbond [1]) enige aanhangers van de partij der Farizeeën en enige Schriftgeleerden de opdracht gegeven, zich tot dat doel onder de scharen te mengen.

2 Nauwkeurig sloegen zij al het doen en spreken niet alleen van Jezus Zelf, doch ook van Zijn discipelen, gade. En waarlijk, daar meenden ze iets ontdekt te hebben, een grote zonde! Ze kwamen met een plechtig gezicht tot Jezus, en stelden Hem de vraag: Meester, waarom overtreden Uw discipelen de „halacha", de overlevering der ouden? [2]) Ja zeker, want zij spoelen nimmer hun handen af, als zij gaan brood-eten! En dat is toch vreselijk onbehoorlijk! [3])

3 De geveinsden....! Ze hadden 't niet in de gaten, dat de Heiland dwars door hun hart heenkeek. Hij stelde hun een onverwachte tegenvraag: Waarom overtreedt gijlieden,

---

[1]) Uit Matth. 12 : 14, in vergelijking met Marc. 3 : 6, blijkt, dat de leidslieden Israëls zich met de Herodianen tot een tijdelijke bond verenigd hadden.

[2]) De „halacha" is de (mondelinge) overlevering der ouden, d.w.z. der Wetgeleerden van na de ballingschap (vgl. blz. 45, noot 2).

[3]) De Schriftgeleerden hadden als wetsregel voorgeschreven, dat voor elke maaltijd de handen moesten worden gewassen, opdat men ceremonieel rein zou zijn. Brood vormde het hoofdbestanddeel van iedere maaltijd; wat verder gegeten werd (vis of groenten) gold als toespijs (vgl. Joh. 21 : 5). Daarom spraken de Farizeeën hier van „brood eten".

die zo nauwgezet vasthoudt aan uw eigengemaakte inzettingen, de Wet Gods?

4 Natuurlijk keken die heren leidslieden verbluft op. Maar Jezus vervolgde: Ja, Ik zal het u bewijzen! God de HERE heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder! [1]) Ook heeft Hij gesproken: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven [2]).

5, 6 Maar wat belieft gijlieden in uw overlevering te bepalen? Dat kinderen, die hun ouders moeten onderhouden, zich aan die verplichting kunnen onttrekken, door heel simpel te zeggen: Het is korban! [3]) Wat ik aan onderhoud van u kwijt zou zijn, en waar gij dus voordeel van zoudt hebben, is een offergave aan God! Nu, dan mag dat nooit herroepen worden, bepaalt gij. Maar dat komt hierop neer, dat ge het woord der Wet: „eer uw vader en uw moeder" krachteloos maakt, en uw menselijke inzetting stelt boven Gods Woord!

7 Huichelaars, dat ge zijt! Ge doet u vroom voor, maar van binnen zijt gij boos. Wat de profeet Jesaja van het Bondsvolk zijner dagen zei, past precies op u!

8, 9 Jesaja toornde aldus tegen het uiterlijk-godsdienstige, maar innerlijk-goddeloze volk:

Dit volk eert Mij met de lippen,
maar hun hart is verre van Mij.
Tevergeefs eren zij Mij,
omdat zij leringen leren,
die geboden van mensen zijn.

10 Nijdig, maar geslagen, dropen toen de Farizeeën en Schriftgeleerden af: hoe durfde die „profeet" uit Nazareth hen zo aan de kaak te stellen, nog wel ten aanhoren van de schare!

Maar de Here Jezus wendde Zich daarop tot de menigte, die het twistgesprek gevolgd had, en zeide tot hen:

11 Let nu eens goed op, luistert scherp, en neemt het ter harte! Niet wat de mond binnengaat, maar wat de mond uitkomt, dat maakt de mens onrein! Het komt er ten diep-

---

1) Ex. 20 : 12; Deut. 5 : 16.
2) Ex. 21 : 17; Levit. 20 : 9; Spr. 20 : 20; 28 : 24.
3) „Korban" = gewijde offergave.

ste niet op aan, in welke lichamelijke gesteldheid gij eet of drinkt, maar wat er in uw hart leeft!

12 De afgedropen Jeruzalemse leidslieden luchtten op enige afstand van Jezus hun ergernis en woede. Dat bemerkten de discipelen, en daarom kwamen zij even daarna tot de Meester, met de vraag: Weet u wel, dat de Farizeeën, toen zij Uw antwoord hoorden, woedend waren, en zich daaraan gestoten hebben?

13, 14 Waarop de Heiland antwoordde (want Hij doorzag zeer bewust en klaar de situatie: hier begon de verwerping zich concreet af te tekenen):

Alle gewas, dat Mijn Vader in de hemelen niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden. Laat ze varen, die verkeerde leidslieden! Het zijn immers blinden, die blinden leiden. Wat moet daarvan terecht komen? Als een blinde een blinde leidt, lopen zij de kans, samen in een put te vallen! Samen zullen die leidslieden en wie zich door hen laten leiden in het oordeel omkomen.

15 Zo heeft de Meester Zijn eigen discipelen dwingend en onontwijkbaar voor de keuze gesteld. Toch hebben de discipelen toen de spreuk niet aanstonds begrepen, welke de Here tot de schare gesproken had. Petrus althans, als steeds de woordvoerder, stelde Hem de vraag: Wat hebt u zo even eigenlijk bedoeld?

16 Jezus antwoordde, in verdrietige verbazing, dat de jongeren nog zo weinig doorzicht hadden in Zijn woorden:

17 Zijt ook gijlieden nog onbevattelijk? Begrijpt ge niet, wat Ik bedoeld heb? Al wat de mond binnenkomt, dat gaat naar de buik, en wordt in de afzondering verwijderd.

18 Maar wat de mens wel verontreinigt, dat is wat van hem, door zijn mond heen, openbaar komt! Dat komt immers uit de bron van zijn hart. En ieder mensenhart is onrein.

19 Daaruit komen de zondige gedachten, woorden en werken voort, als uit een troebele, vergiftigde bron: boze overleggingen, moord, echtbreuk, hoererij, diefstal, leugenachtige getuigenissen, godslasteringen.

20 En daar is het oog van die blinde geveinsden voor gesloten! De dwazen! Zij menen, dat eten met ongewassen handen een mens onrein maakt. Wat een formalistische,

wettische opvattingen! Onthoudt dit eens en voor al: alles wat onbestreden uit die vuile bron van wanbedrijven, in 't hart van de mens, voortkomt, dàt maakt hem onrein!

Het naderend conflict openbaar in de aanneming van „honden" boven „kinderen". 15 : 21-28.

15 : 21 Jezus zag dit echter wel klaar in, dat al die groeiende populariteit in wezen maar als een zeepbel is, die plotseling vaneenbarst, en dat achter de schermen de machten der duisternis reeds verlangden naar het uur, waarop zij konden toeslaan. Hij wist echter ook, dat dit pas gebeuren mocht op de tijd en bij de gelegenheid, van de Vader bepaald. Daarom onttrok Hij Zich voor een poosje aan de openbaarheid, en ging daartoe zelfs buiten de grenzen van Kanaän, naar het Phoenicische kustland: daar zou Hij zeker geen last van de toeloop der Joden hebben, want tussen de Tyriërs en hen bestond een vrij grote animositeit.

22 Tòch was ook in die streek de faam van Zijn optreden en vermogen al doorgedrongen [1]). Want zie, toen Hij op zekere dag met Zijn jongeren daar over straat ging, kwam er een Kananese [2]) vrouw uit de streek achter Hem aan, die al maar door Hem nariep: Erbarm U mijner, Heer! [3]) Gij, Zoon van David! [4]) mijn dochter is zo deerlijk bezeten, de duivelen hebben zoveel macht over haar!

23 De Heiland scheen Zich dóóf te houden, want Hij wandelde rustig voort, en antwoordde haar met geen enkel woord.

De discipelen echter vonden het maar een lastig geval: wat heeft die vrouw de Meester zo na te roepen? Hij vertoeft hier immers, om Zich in afzondering terug te trekken

---

1) Vgl. Matth. 4 : 25; Marc. 3 : 8.

2) De oude naam voor de oorspronkelijke, heidense inwoners van Palestina. Vermoedelijk was deze vrouw een afstammelinge van Cham, via Kanaän, Noachs gevloekte zoon en kleinzoon.

3) De vrouw gebruikt hier de titel „Kurios", waarop de Romeinse keizers zo prat gingen.

4) Dat zij Jezus zo noemt, geeft aan, dat zij in elk geval Zijn afkomst wist; 't behoeft niet in te sluiten, dat zij Hem ook reeds belijdt als de beloofde Verlosser.

— maar op zo'n manier wordt Hij hier ook al bekend — waarom willigt de Meester haar verzoek niet in? 't Is voor Hem toch een kleinigheid, dat meisje te genezen?

In deze overleggingen kwamen ze tot Jezus met het verzoek: Meester, zend die vrouw toch weg, willig haar verzoek in, wat hebben we aan al die last? zij roept ons maar na! [1])

24 Doch de Heiland begeerde Zich in alles te houden aan de orde Zijns Vaders: het is nog geen Pinksteren geweest, en daarom kan Hij de Pinksterpoorten, de poorten naar het universele heil, nog niet openwerpen. Dus antwoordde Jezus: Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls! Eerst moest (gelijk de Heer wist) het Bondsvolk tot de keuze gedwongen worden: mèt of tégen Hem zijn.

25 De Kananese volhardde echter in haar smeken; ze kwam naderbij, wierp zich voor Hem op de knieën, en smeekte: Heer, help mij toch! help mij. . . .!

26 Nog scheen de Heiland Zich niet te laten vermurwen. Hij wilde niet ingaan tegen de van-Zijn-Vader-gestelde orde, tenzij 't Hem duidelijk werd, dat Hij dat doen mocht. Daarom antwoordde Hij: Het betaamt [2]) niet, het brood der kinderen te nemen, en dat de hondekes [3]) voor te werpen! Het was immers nog geen Pinkstertijd.

27 En toch liet deze vrouw zich niet uit het veld slaan. Ze bleek niet alleen een gevatte vrouw te zijn, maar ook een heidin, die de vrijmacht Gods, in het onderscheid tussen „kinderen" en „honden", tussen Joden en heidenen toestemt. Hoor, wat zij antwoordde — en daar bleek haar ongeschokt en krachtig geloofsvertrouwen in —: Zeker, Heer, maar ook de honden eten immers van de kruimels, die van de tafels hunner meesters vallen!

28 Toen zag de Heiland, dat Hij in dit geval de orde Gods

---

1) Blijkens Christus' antwoord is 't hun bedoeling, dat Jezus haar bede zal inwilligen.

2) Christus spreekt hier dus niet van een absolute onmogelijkheid, doch van een onbetamelijkheid, een ingaan tegen de gestelde orde.

3) Hij gebruikt hier niet 't gewone woord voor hond, aanduidende de verachtelijke straathonden, maar een verkleinwoord, dat op de huis- en schoothondjes, door de dames vertroeteld, doelt.

verbreken mocht, en voortijdig de Pinksterpoorten openwerpen. In verwondering en ontroering antwoordde Hij: O, vrouw, groot is uw geloof; u geschiede gelijk gij wenst!

En op datzelfde ogenblik weken de duivelen van haar dochter: het meisje was genezen!

Christus dringt al maar heen naar kleur bekennen.
15 : 29-39.

15 : 29 Na daar in het Phoenicische land een tijd vertoefd te hebben, ging Jezus weer naar het Joodse grondgebied terug, ditmaal naar de streek ten Oosten van de Zee van Galilea. Wederom klom Hij op een berg, waar Hij Zich neerzette. Al spoedig bracht het gerucht, dat de Profeet van Nazareth teruggekomen was, vele scharen tot Hem. En getrouw begon Hij Zijn Messiaanse taak voort te zetten, wetend, dat God de Vader bezig was Hem tot een Teken te stellen, waardoor de gedachten uit vele harten openbaar moesten komen [1]).

30 Wat voerden die scharen tal van patiënten met zich mee: mensen met verlamde handen, kreupelen, blinden, stommen, lijders aan allerlei ziekten. Ze werden eenvoudig aan Zijn voeten neergelegd, en allen, zonder uitzondering, werden genezen.

31 Het sloeg de massa van het volk met enthousiaste verbazing. Kijk toch: daar spreekt alweer een stomme! Daar springt alweer een kreupele rond als een hert! Daar loopt een verlamde heen! Daar ziet een blinde!

Algemeen prezen de scharen de gunst van Israëls God: hoe groot is Hij, en hoe heerlijk! [2])

Maar Jezus wist wel, dat dit nog niet betekende, dat zij Hem als de van God gezonden Messias aanvaardden.

En dáárom was 't Hem toch te doen: Hij wilde de discipelen allereerst, en vervolgens heel het Bondsvolk kleur doen bekennen.

De discipelen allereerst: zij moeten in Hem geloven als de Messias, de Zoon van God.

32 Zijn ze al zo ver?

---

1) Vgl. Luc. 2 : 34, 35.
2) Te opmerkelijker, omdat daar vele heidenen woonden, te midden van Israël.

Aan de avond van de derde dag riep de Meester Zijn jongeren tot Zich, apart, en zeide tot hen: Ik heb groot medelijden met al dat volk! Ze zijn nu al drie dagen bij Mij gebleven, en de mondvoorraad, die ze meegenomen hadden, is natuurlijk al lang op. Ik wil de mensen ook niet zonder eten naar huis laten gaan, want ze zouden misschien onderweg bezwijken van honger en uitputting, vooral die van ver weg komen.

33 Zullen de twaalve geléérd hebben? 't Was nog niet lang geleden, dat ze de wondermacht van de Meester klaar gezien hadden: in dat wonder van de vermenigvuldiging der broden en vissen, en in Zijn beheersen van de storm en de woedende golven.

Ach, hoe werd de Heiland teleurgesteld....

Zelfs bij de Apostelen is daar nog geen krachtig leven uit het geloof. Want hoort, wat zij antwoordden:

Maar Meester, het is zo'n grote schare, en we zitten hier in een volslagen onbewoonde streek — waar moeten wij het brood vandaan halen?!

34 O, wat was de Meester zachtmoedig, en vol liefdevol geduld. Hij voer niet tegen hen uit, hoewel daar toch reden te over voor was, maar vroeg simpel: Hoeveel broden hebt ge?

Zij antwoordden: Zeven, en een paar visjes.

35 Toen deed Jezus weer precies als de vorige maal: Hij beval de scharen, zich neer te zetten op het steppegras.

36 Daarop nam Hij de voorhanden zijnde broden en vissen, sprak een dankgebed uit, en reikte het voedsel aan de jongeren, met de opdracht: deelt nu maar uit, aan al 't volk.

37 Beschaamd deden de jongeren het, en zie: weer vermenigvuldigde zich dat weinige voedsel op een wondere manier, zodat al die mensen tot verzadigens toe aten. Er bleef zelfs over, want de discipelen moesten weer met rieten manden rondgaan, om de brokken te verzamelen; ze kwamen met zeven van die grote manden terug!

38 En 't was weer zo'n grote menigte: vierduizend mannen, de vrouwen en kinderen niet meegerekend!

39 Daarop heeft Jezus de scharen weggezonden.

Zelf stak Hij met een scheepje over naar de streek van Magadan [1]).

De Apostelen moeten kiezen: Jezus volgen betekent: breuk met Israëls leiders! 16 : 1-12.

16 : 1 Wanneer Jezus Zich weer in Galilea bevindt, in het zuiver-Joodse gebied, gaat de breuk met de officiële leiders van het Bondsvolk zich al scherper aftekenen. Dat blijkt wel uit wat ik nú vertellen ga.

Toen de Heiland daar was, kwam er op zekere dag een deputaatschap van het Sanhedrin tot Hem. Ditmaal waren er niet alleen afgezanten van de partij der Farizeeën, maar ook van die der Sadduceeën, die tot de adellijke priestergeslachten behoorden. Zozeer had dus Zijn optreden de aandacht der autoriteiten getrokken, dat zelfs deze zich de moeite getroostten, helemaal naar dat verachte, provinciaalse Galilea te komen! En wat was hun doel? Ze wilden de Profeet uit Nazareth *verzoeken*, Hem in zo'n lastig parket brengen, dat Zijn invloed op het volk met één slag gebroken zou zijn. En daartoe vielen zij Hem deze keer niet op Zijn leer aan, maar op Zijn bevoegdheid. Waar haalde Hij de durf vandaan, om als Rabbi op te treden?!! Dus vroegen zij Hem, of Hij Zich legitimeren kon! Of Hij nu eens met een teken rechtstreeks uit de hemel bewijzen kon, dat Hij werkelijk was voor wie Hij Zich uitgaf. Niet dus met zo'n genezingswonder — zij waren immers van oordeel, dat Jezus dat door bemiddeling van de duivelen deed [2]) —, maar door een hemels teken, zodat iedereen erkennen moest: dit is Gods profeet!

2, 3 Rustig antwoordde Jezus [3]):

De tekenen der natuur weet gij wel te onderscheiden, want als 's avonds de hemel rood ziet, dan zegt gij dadelijk: morgen mooi weer! en als 's morgens de hemel nevelig is,

---

1) Magadan is de lezing in de beste handschriften. Vermoedelijk wordt met deze naam Magdala bedoeld, een plaats aan de Westelijke oever. Marcus heeft: Dalmanutha, een dorpje waarschijnlijk vlak bij Magdala liggende.

2) Vgl. Matth. 12 : 24.

3) In sommige handschriften ontbreken deze verzen. Er is echter m.i. geen reden, aan te nemen, dat ze in de oorspronkelijke tekst niet thuis horen.

en donker-rood, dan staat ge direct klaar met uw conclusie: vandaag slecht weer! En zijt ge nu niet eens zo knap, dat gij niet de tekenen der tijden kunt onderscheiden? Als ge de Schriften waarlijk kendet, zoudt ge 't al lang geweten hebben, dat met Mijn komst en arbeid de profetie vervuld is!

4 Daarna wendde Hij Zich tot de omstanders, en zeide: Dit boos en echtbreukig geslacht vraagt om een teken, maar hun zal geen ander teken gegeven worden dan dat van Jona, de profeet! [1])

Verder keurde Hij hun geen woord waardig. Hij liet hen staan, na deze gevoelige afstraffing, en ging heen.

5 Maar begrijpend, dat dit hun vijandschap vergroten en hen tot meerdere activiteit prikkelen zou, scheepte Hij Zich opnieuw, met de discipelen, in, en stak over naar de andere oever van het meer, de Oostelijke oever. En dit geschiedde zo haastig, dat de jongeren vergaten, proviand in te slaan.

6 Toen zij overvoeren, kwam de Meester op het zo-even gebeurde terug. De discipelen moesten het goed begrijpen, dat zij te kiezen hadden, en dat deze keuze betekende de definitieve breuk met Israëls blinde, ongelovige, zich-verhardende leidslieden. Daarom waarschuwde Hij hun aldus: Ziet toe, en wacht u voor het zuurdeeg der Farizeeën en Sadduceeën! Hij bedoelde daarmee hun leer en optreden, die mensen buiten het Koninkrijk Gods hielden. De inhoud van hun leer en hun gedrag was als zuurdeeg, dat immers alles doortrekt: deze mensen maakten het leven kapot, en trokken het naar de dood.

7 Zozeer echter waren de discipelen vervuld met de zorg voor het aardse, dat zij Jezus' woorden letterlijk verstonden en uitlegden. Zij meenden, dat de Meester hen verweet: ge hebt niet voor proviand gezorgd! En zij zeiden onder elkaar: Dit ziet hierop, dat wij geen brood hebben meegenomen!

8 De Heiland bemerkte hun overleggingen wel. Wat een taai kleingeloof, en welk een hardnekkige kortzichtigheid openbaarde zich daarin toch! Het bedroefde Hem, dat ze

---

[1]) Vgl. Matth. 12 : 39, en de noot aldaar.

nog niet geleerd hadden, en Hij antwoordde hun: Hoe kunt ge dat toch zeggen, kleingelovigen, dat ge zijt? Alsof Ik daarover gevallen zou zijn, dat ge niet aan meenemen van brood gedacht hebt! Wat geeft dat nu?

9 Ligt er dan nog een sluier over uw harten? Herinnert ge u dan niet, dat Ik tot twee maal toe u getoond heb, alle macht over het benodigde voedsel te bezitten? De eerste keer hadt ge maar vijf broden — heb Ik er niet vijfduizend mee gespijzigd? Hoeveel manden met het overschot naamt ge niet op?

10 En de tweede maal hadt ge maar zeven broden — heb Ik er niet voedsel van gemaakt voor vierduizend? En hoeveel korven met het resterende naamt ge niet op? Zou Ik dan niet voor u twaalven kunnen zorgen?

11 Kleingelovigen! hoe verstaat ge dan niet, dat ik geen aards brood op 't oog had?! Ik waarschuw u nog eens met nadruk: wacht u voor het zuurdeeg der Farizeeën en Sadduceeën!

12 Toen eindelijk begrepen de discipelen, dat de Meester niet gedoeld had op het stoffelijk brood, dat ze in het raam van hun reisplan vergeten hadden in te slaan, maar op de leer der Hem vijandige leidslieden van het volk.

Dat zij, als ze mèt Hem wilden zijn, anti die leidslieden moesten wezen, met hen dienden te breken!

Zo werd de antithese tussen het zaad der vrouw en het zaad der slang al scherper gesteld.

VIERDE HOOFDDEEL: AAN DE MIDDELAAR DE SCHEIDBRIEF GEGEVEN ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 16 : 13—23 : 39.

a. *In Petrus' belijdenis breekt de keuze der jongeren door.* 16 : 13-19.

16 : 13 De Here Jezus, wetende, dat Zijn arbeid van nu af aan zich al meer op Jeruzalem zou gaan concentreren, en dat daar de definitieve scheiding zich zou voltrekken, in de verwerping door de leidslieden en het volk, achtte het nodig, Zich met de twaalve terug te trekken naar een gebied, waar de scharen Hem niet zouden volgen, om eens rustig met Zijn jongeren te kunnen praten, en hen te brengen tot een positieve uitspraak over Zijn persoon, en hen te onderwijzen aangaande de gang van Zijn Middelaarswerk.

Daartoe begaf Hij Zich met hen ver Noordwaarts, naar de heidense streek rondom Caesarea-Filippi [1]).

Al sprekende vroeg Hij Zijn jongeren naar de publieke opinie over Hem: Wie zeggen de mensen, dat de Zoon des mensen is? [2])

14 De discipelen hebben Hem daar eerlijk op geantwoord. Ze zeiden ronduit, dat de „grote men" Hem niet voor de beloofde Messias hield, maar dat er verschillend over Hem gedacht werd. Meester! zo zeiden ze, sommigen denken, dat U Johannes de Doper is, die in U is herleefd; anderen, dat U Elia zou zijn, ze verwachten immers Elia als voorloper van de Messias; weer anderen, dat in U de een of andere grote profeet uit de oude tijd is opgestaan, bijvoorbeeld Jeremia!

15 Daarop stelde de Heiland hen opeens voor de nadruk-

---

1) Deze stad lag ten Zuiden van de Hermon, bij de bronnen van de Jordaan. Oorspronkelijk heette zij Paneas. Door de viervorst Filippus was zij uitgebouwd en verfraaid. Deze had haar naar de keizer genoemd (Caesar-ea), en in onderscheiding van het door Herodes gebouwde Caesarea aan de Westkust, werd zij aangeduid als Caesarea-Filippi.

2) Zoon des mensen, vgl. blz. 66, noot 1.

kelijke vraag: Maar gijlieden, voor wie houdt gíj Mij nu?

16 Dat was een aangrijpend moment, toen de Apostelen voor deze beslissende levensvraag geplaatst werden. Hoe zullen ze elkaar even aangezien hebben! Maar na een ogenblik van stilte trad Simon Petrus naar voren, en antwoordde, sober doch resoluut: Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God! [1])

17 Toen antwoordde de Meester, vol heilige Middelaarsvreugde, dat in deze woorden de goede belijdenis gegeven werd, en de vaste keuze der jongeren doorbrak —: Hoe zijt gij daarom geluk te wensen en zalig te noemen [2]), Simon, zoon van Jona! Dat hebt gij niet van u zelf, dat is genade-werk! Vlees en bloed [3]) heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is, Die door Zijn Geest en Woord dit geloof in uw hart heeft gewrocht.

18 Van u zelf zijt ge slechts de zoon van Jona, een mens van vlees en bloed — maar nu zeg Ik u: gij moogt Petrus zijn, de rots! en op u, als petra [4]), als rots, zal Ik Mijn gemeente, Mijn éne, catholieke Kerk bouwen! Een gemeente, die staat midden in de branding van haat en vijandschap tegen de HERE en Zijn Gezalfde, de branding van het antichristelijk drijven der wereld, ook der „vrome" wereld! Maar juist omdat Ik Mijn Kerk op deze rots bouwen zal, zeg Ik haar toe, dat de poorten van het dodenrijk [5]) haar nimmer zullen overweldigen!

---

1) „De levende God" is in Petrus' mond de aanduiding voor Jahweh, Israëls BondsGod (vgl. Deut. 6 : 4).

2) Vgl. blz. 39, noot 3.

3) „Vlees en bloed" duidt aan het puur-menselijke.

4) „Petros" is het mannelijke, „petra" het vrouwelijke Griekse woord voor rots. Vele Schriftverklaarders menen, dat Jezus hier 't woord „petra" gebruikt, omdat het zou slaan op Simons *belijdenis*, in onderscheiding met „Petros" als persoon. Anderen (o.m. Dr Herm. Ridderbos, K.V. Matth. II, blz. 11, „De komst van het Koninkrijk", blz. 311) verwerpen dit, en oordelen, dat dit „petra" wel degelijk slaat op de man Petrus, niet echter als mens z.m., maar als Apostel en Kerkbouwer. Dit laatste lijkt mij juist toe.

5) Letterlijk staat er in het Grieks: de poorten van de hades, het dodenrijk. De Joden stelden zich het dodenrijk voor als een burcht, door welker poorten alle doden ingaan. De gewone verklaring, dat Christus hiermee bedoeld zou hebben: „de machten des duivels en der hel" acht ik niet juist. Op dit „heilshistorisch moment" ziet Hij m.i. de „poorten der hel" niet ergens in het heelal zweven, maar Hij ziet de burcht der vijandschap binnen Israëls grenzen staan, in de vijandschap en verwerping der autoriteiten.

19 Ja, Petrus, Ik geef u [1]) een vèr-strekkende bevoegdheid: gij zult Mijn gevolmachtigde zijn als ambtsdrager in Mijn gemeente! Want Ik wijs u de sleutelmacht van het Koninkrijk der hemelen toe. Dat betekent: wat gij binden zult, wat gij voor geoorloofd zult verklaren [2]) op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn — en wat gij op de aarde ontbinden zult, dat zal in de hemelen ontbonden zijn!

b. *Christus onthult Zijn jongeren, hóe Hem de scheidbrief gegeven zal worden.* 16 : 20-28.

16 : 20 Zo hadden dan de discipelen beleden, dat zij in Jezus van Nazareth geloofden als de Messias.

Maar de Heiland heeft hen toen zeer streng op het hart gebonden, tegen niemand te zeggen, dat Hij de Christus Gods was; ja, Hij heeft 't hun uitdrukkelijk verboden! Want de massa van het volk leefde uit de nationalistische Messiasverwachting, en als de Apostelen publiek zouden prediken: Hij is de Messias! zou het gevaar groot zijn, dat de scharen in Hem slechts de bevrijder zagen van 't Romeinse juk, en Hem met geweld tot Koning zouden uitroepen, de troon van David herstellende, waarvan zij droomden. Terwijl zij in Hem moesten geloven om Zijn Woord alleen!

21 Trouwens, ook de discipelen zelf moesten leren, wat het betekende, dat Hij de Zoon des mensen was, van Wie Daniël reeds geprofeteerd had. Daarom begon Jezus Christus hen te onderwijzen, opdat alle vleselijk misverstand bij hen zou weggenomen worden. Hij toonde hun aan, met beroep op de Schriften [3]), dat de beloofde Verlosser slechts door lijden tot heerlijkheid kon komen. Dat Hij dus moest heengaan naar Jeruzalem, de stad, waar het

---

1) Blijkens de grondtekst zegt de Heiland dit in het enkelvoud, dus tot Petrus alleen. Wat echter, blijkens Matth. 18 : 18 v.v., Joh. 20 : 21-23, Ef. 2 : 20, niet inhoudt, dat de andere Apostelen niet met dezelfde bevoegdheid bekleed zouden zijn.

2) „Binden" en „ontbinden" zijn in de rabbinistische litteratuur de „technische termen" voor al of niet geoorloofd verklaren, en in verband daarmee: vrijspreken of in de ban doen.

3) Dat dit ongetwijfeld het geval was, blijkt wel uit Marc. 9 : 12, waar duidelijk op Jes. 53 : 3 wordt gezinspeeld.

hart van het oude Bondsvolk klopte. En dat Hij daar in conflict zou komen met de autoriteiten van het Sanhedrin, met de ouderlingen, de overpriesters en de Schriftgeleerden [1]). Een conflict, dat voor Hem zwaar lijden betekende, en op de volstrekte verwerping als Messias zou uitlopen, want men zou Hem ter dood brengen. Slechts in die weg zou Hij tot de glorie van het Messiasschap komen, wat zeker geschieden zou, daar Hij ten derden dage opgewekt zou worden.

22 Dat hadden de discipelen met geen haar op hun hoofd verwacht. Daar waren ze totaal verslagen van. De Meester lijden en sterven?! Dat kòn toch niet! Petrus was de eerste, die zich herstelde. Hij liep vlak achter Jezus, greep Hem bij de arm, en riep hartstochtelijk uit: Meester, God zij U genadig! Daar is geen sprake van! Dat zal in geen geval gebeuren: U moet dat maar helemaal van U wegwerpen!

23 Maar de Heiland doorzag de strik wel, die de duivel Hem hiermee spande: hier maakte hij zich van de Rotsman meester, om Hem te verzoeken. Daarom keerde de Meester Zich om, zag de zoon van Jona streng aan, en zeide vlijmscherp: Ga heen, pak u weg, satan! gij zijt Mij een aanstoot! [2]) Wat, Simon! zoudt gíj Mij nu tot zonde verleiden willen? achter Mij! Dit heeft vlees en bloed u geopenbaard, niet God! Dwaas die ge zijt, om het menselijke te bedenken, en niet het Goddelijke!

24 In dit onderwijs moesten de discipelen echter niet alleen leren zien, wat de Meester als Messias overkomen ging, maar ook waarop zij zèlf moesten rekenen, in hun discipel-zijn van Hem. Daarom sprak Hij tot hen: Indien iemand Mij als discipel volgen wil, die moet wèl weten, dat dit betekent het dragen van het kruis Mijner smaadheid. Dat moet hij gewillig op zich nemen, als ware het zijn eigen kruis. En daartoe zal hij zich zelf moeten verloochenen, zichzelf met zijn verlangens en streven en willen moeten wegcijferen. Zó alleen kan hij Mij volgen.

---

[1]) Het Sanhedrin was samengesteld uit drieërlei soort van leden: ouderlingen (vertegenwoordigers uit de aanzienlijke burgers), overpriesters (leden van de hogepriesterlijke familie), Schriftgeleerden (erkende Rabbi's).

[2]) In het Grieks staat „skandalon", letterlijk: het haakje van een ratteklem, dat de val doet dichtslaan, als een rat er tegen aan stoot.

25 Want wie zijn eigen leven liefheeft, en dus dit offer er niet voor over heeft, wie dat leven wil sparen en behouden, die zal het verliezen; maar wie om Mijnentwil, en om in Mijn dienst te staan, dat offer brengen wil en dus zijn eigen leven zal verliezen, juist die zal het behouden.

26 Wat denkt ge: zou een mens daar baat bij hebben, als hij de hele wereld, met al haar tijdelijke, vergankelijke goederen en waarden winnen zou, maar hij zou doodarm in de eeuwigheid zijn, omdat hij schade lijdt aan zijn ziel, die dan niet deelt in het waarachtige, eeuwige leven? Of wat zal een mens kunnen aandragen en voorleggen, opdat hij zijn ziel zal kunnen redden van het eeuwig verderf?

27 Neen, dit is geen theoretische vraag! Daar zult gij allen heel concreet mee te maken krijgen. Gij moet dus hiér en nú al kiezen: Ik, Die de Zoon des mensen ben, aan Wie de Vader het wereldgericht in handen heeft gegeven [1]), zal eens als Koning komen in de heerlijkheid, waarmee Mijn Vader Mij bekleden zal, omstuwd met de hofstoet van Zijn heilige engelen, en dan zal Ik een ieder vergelden naar zijn doen: wie zijn leven behouden wilde, die doe Ik het verliezen, maar dan voor eeuwig.... en wie zijn leven verliezen wilde, die doe Ik het behouden, wederom voor eeuwig....!

28 Voorwaar zeg Ik u — en Ik zeg dit, om u aan te tonen, hoe waarachtig en betrouwbaar Mijn spreken is, èn in Mijn beloven èn in Mijn dreigen —: daar zijn er onder u sommigen, die niet eerder sterven zullen dan nadat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in de betoning van Zijn koninklijke krachten en waardigheid! [2])

c. *Christus lijdend onder de kortzichtigheid en de ongelovigheid van Zijn discipelen.* 17 : 1-23.

17 : 1 Na het verblijf in 't gebied van Caesarea-Filippi hebben de Meester en Zijn discipelen de terugtocht aanvaard. Het gebeurde nu, zes dagen na het gesprek, waarin Petrus

---

1) Vgl. Dan. 7 : 13, 14, 22, 26.

2) Deze woorden zijn wel heel zwaar om te verstaan. Het beste schijnt mij nog die verklaring, welke er op wijst, dat de Here hier spreekt in de stijl der Oudtestamentische profetie, waarbij immers het ganse werk en heel de toekomst van

de goede belijdenis had gedaan, dat Jezus Zich wilde terugtrekken in de nachtelijke eenzaamheid [1]). Daartoe besteeg Hij een hoge berg [2]). Ditmaal echter nam Hij drie van Zijn Apostelen met Zich mee: Petrus, en de broeders Jacobus en Johannes.

2 Plotseling zagen deze drie, dat hun Meester, in gebed verzonken [3]), een totale gedaanteverwisseling scheen te ondergaan: Zijn aangezicht begon te stralen als de zon, en Zijn kleding glansde zo sterk, dat zij wit als het licht werd: een bovenaardse glans!

3 Ja, er gebeurde nog iets wonderbaarlijks: ze zagen opeens naast de Heiland twee lichtende gestalten staan, badend in hemelglorie, in wie zij Mozes en Elia herkenden [4]).

4 Er werd aan de discipelen niets gezegd en ook niets gevraagd. Maar Petrus voelde bij intuïtie, dat dit gebeuren ook hèn aanging.

Maar ach, hoe dwaas en zondig was Petrus' reactie. Hij wist niet, wat hij zeide: hoe goed ook bedoeld, in zijn voorslag kwam weer de verzoeking van satan op Jezus af.

Wat zei hij dan? Dit: Meester, wat treft 't buitengewoon, dat wij drieën hier zijn! Als U het goedvindt, willen we hier drie loofhutten maken, drie noodverblijven, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een!

Wellicht wilde hij hen tegen de nachtelijke koude wat beschutting geven. Misschien vond hij 't ook zo mooi, dat hij de heerlijkheid van dit gebeuren nog wat wilde rekken. Ook was 't mogelijk, dat hij dit als het begin van het ingaan tot Jezus' koninklijke heerlijkheid beschouwde: nu ging de

---

de Messias als één geheel wordt gezien.

De verhoging van de Middelaar is dan in deze woorden saamgevat als één totaliteit. Pas later zouden de discipelen verstaan, dat deze verhoging in verschillende „trappen" verloopt. Opstanding en hemelvaart zijn dus onderdelen van het komen in koninklijke waardigheid.

1) Uit Luc. 9 : 32 valt af te leiden, dat wat hier beschreven is, in de nacht moet gebeurd zijn.

2) De traditie meent, dat deze berg de Thabor was; waarschijnlijk echter is dit niet, omdat in die tijd op die berg een nederzetting was.

3) Vgl. Lucas 9 : 28.

4) Hoe de drie deze gestalten herkenden, wordt niet gemeld; de tekst zegt echter duidelijk, dat zij Mozes en Elia kenden.

Meester Zich dan toch als Vorst Messias openbaren!

5 Maar Jezus behoefde hem ditmaal geen antwoord te geven: de Vader Zelf deed het. Vanuit de hemel deed Hij de heerlijkheid des HEREN [1]) hen omschijnen: een lichtende wolk omgaf hen van alle kant. En tegelijk weerklonk daar een machtige stem vanuit de wolk. De Spreker zagen ze niet, maar de discipelen begrepen wel, dat het God de Vader was, Die sprak, want tot hen werd gezegd: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem!

Dat was hetzelfde woord als zij bij de doop van Jezus hadden vernomen; alleen werd er nu aan toegevoegd: hoort Hem! Ze moesten dus scherp acht geven op Zijn onderwijs, dat hun leerde: Mijn weg en werk gaat door lijden tot heerlijkheid! [2])

6 Toen de Apostelen die stem hoorden, begrepen zij, dat Jahweh Zelf uit Zijn hoogwaardige heerlijkheid gesproken had, en sidderend van vrees vielen zij plat ter aarde neer, hun ogen sluitende.

7 Maar de Meester begaf Zich naar hen toe, raakte hen een voor een aan, en zeide, om hen gerust te stellen: Staat op, en vreest niet!

8 Bij het horen van die welbekende, rustgevende stem durfden zij de ogen weer op te slaan. Wonderlijk, ze zagen niemand dan Jezus alleen....

9 Of zij die nacht nog verder geslapen zullen hebben? Hun gedachten en onderlinge gesprekken zullen vol van dit gebeuren zijn geweest. Hetgeen wel blijkt uit het volgende.

Toen zij de volgende morgen [3]) van de berg afdaalden, gaf Jezus hun de opdracht, met niemand (dus ook niet met de andere negen Apostelen) te spreken over wat zij op de berg hadden meegemaakt. Zij mochten daar pas over spreken, nadat de Meester uit de doden zou zijn opgestaan, en Zich zo zou geopenbaard hebben als de Zoon des mensen, reeds in de profetie aangekondigd.

10 Nu, daar begrepen de discipelen niet veel van. Waar-

---

1) Vgl. Ex. 13 : 21; 1 Kon. 8 : 10, 11; Luc. 2 : 9; 2 Petr. 1 : 17.
2) Vgl. Hebr. 2 : 10; 1 Petr. 1 : 11; 2 Petr. 1 : 19.
3) Dit blijkt uit Luc. 9 : 37.

om moesten ze hierover toch zwijgen? Nu was Elia tot de Meester gekomen, en Mozes bovendien! Was dat dan niet — zo vroegen ze Jezus —, gelijk de Schriftgeleerden het volk altijd onderwezen hadden? Die zeiden immers, dat de komst van de Messias voorafgegaan zou worden door die van Elia, om Hem de weg te banen, alle hindernissen uit de weg te ruimen, en zo de Messias binnen te leiden in Zijn heerlijkheid als de Zoon van David! En dan dat opstaan uit de doden.... nu ja, dat was iets voor de jongste dag, maar....

11 De Heiland antwoordde hun: Zeker, wat de Rabbijnen leren, is naar de Schrift! Daarin wordt geprofeteerd, dat Elia eerst komen zal, om alles te herstellen [1]).

12 Maar Ik zeg u: die Schrift is reeds vervuld, want Elia *is* al gekomen! Helaas, de mensen, aan wie hij gepredikt heeft, hebben in hun blindheid hem niet als Elia erkend, maar hem in ongeloof verworpen, en met hem naar willekeur en naar het ingeven van hun eigen boze hart gehandeld. Hij heeft dus gedeeld in het lijden, dat ook over de Zoon des mensen zal komen, en Deze aangedaan zal worden door diezelfde mensen.

13 Toen kwamen de discipelen tot het inzicht, dat Hij hun van Johannes de Doper gesproken had, van wie de Meester al eens meer verklaard had, dat hij de Elia was, die komen zou [2]).

14 De Christus heeft niet alleen geleden onder de kortzichtigheid, maar ook onder de ongelovigheid van Zijn discipelen. Want toen de Meester met Zijn drie jongeren aan de voet van de berg gekomen waren, stuitten zij daar op een volksoploop, die in hevige vervoering scheen te zijn: boze stemmen en opgewonden uitroepen drongen tot hen door. Al spoedig maakte zich uit het kluwen van mensen een man los, die haastig op de Here toetrad, ten teken van eerbied voor Hem op de knieën viel, en zeide:

15 Heer, heb toch deernis met mijn zoon, want hij is maanziek [3]), hij lijdt op een vreselijke manier aan toeval-

---

1) Vgl. Maleachi 4 : 6.
2) Vgl. Matth. 11 : 10, 14.
3) Hier wordt bedoeld de ziekte der epilepsie (vallende ziekte), welker toestanden men met de schijngestalten der maan in verbinding bracht.

len, en dat is dikwijls zo erg, dat hij soms in het vuur valt, en soms in het water.

16 Ontferm U zijner, Meester, want ik heb hem tot Uw discipelen gebracht, toen ik U niet zag, en zij hebben hem niet kunnen genezen.... [1]).

17 Inderdaad zag de Meester Zijn andere negen discipelen bij de patiënt, onder de scharen staan, met beschaamde aangezichten....

Toen ontstak Jezus in heilige toorn, en verontwaardigd riep Hij met sterke stem: O, ongelovig en verkeerd geslacht — hoe lang zal Ik u nog verdragen? [2]) Achter al die ongelovigheid wist Christus de satan te staan, die Hem tegenwerkte, en alles op het spel zou zetten, om Hem naar de verzenen te bijten. En tòch zou Hij Zich het Grote Vrouwenzaad bewijzen, dat der slang de kop verpletteren zou. Daarom, en tevens vanuit Zijn priesterlijke bewogenheid over de ellende van die ongelukkige knaap, gebood Hij: Brengt de jongen bij Mij!

18 Men deed dit aanstonds. En ogenblikkelijk bestrafte Jezus de daemon, die met een laatste krachtsinspanning de arme jongen er erbarmelijk aan toe deed zijn [3]). Terstond ging de boze geest van de knaap uit — en zie, daar stond de jongen, in bloeiende gezondheid, naast zijn vader!

19 Spoedig daarna, toen de jongeren in de gelegenheid waren, met de Meester alleen te spreken, vroegen ze Hem: Maar Meester, U hadt ons toch de bevoegdheid gegeven, om duivelen uit te werpen — waarom hebben wij 't in dit geval niet gekund?

20 Waarop de Here Jezus hun dit antwoord gaf: Eenvoudig, omdat ge ongelovig [4]) zijt geweest! Daar lag het aan, en daaraan alléén. Want Ik verzeker u, dat, indien gij een geloof hadt zo groot als een mosterdzaadje (en welk een

---

1) Uit Marc. 9 : 18, Luc. 9 : 39, 40, en ook uit vs 18 blijkt, dat een boze geest de „verwekker" van deze ziekte was.

2) Sommigen, o.a. de bekende Nietzsche, hebben gelasterd, dat Jezus niet geweest is de Sterke Held, van Wie de Christelijke Kerk getuigt. Nietzsche beweerde, dat Jezus maar een levensmoede en melancholieke Jood was, die er niet meer tegen op kon, en klagend hijgde naar de dood! Goddeloze laster....

3) Vgl. Marc. 9 : 26; Luc. 9 : 42.

4) Vgl. blz. 118, noot 1.

uiterst klein zaadje is dat!), gij tot deze berg (en Hij wees op de berg, die zij pas waren afgekomen) zoudt zeggen: Verwijder u van hier naar ginds — en 't zou gebeuren! Als gij waarlijk gelooft, zal niets u onmogelijk zijn!

21 Maar tegen dit slag van schepselen, deze boze geesten, baat geen ander middel dan bidden en vasten. . . .

22 In deze tijd trad de Heiland een poosje niet publiek onder de scharen op, maar trok Hij Zich met Zijn discipelen in afzondering terug. Blijkbaar om hen te onderwijzen. Want opnieuw kondigde Hij hun aan: De Zoon des mensen zal overgeleverd worden in de handen der mensen. En als
23 ze Hem in handen hebben, zullen ze Hem doden. Maar ten derden dage zal Hij weer opgewekt worden.

Ach, de discipelen begrepen er nog niets van. Maar dit was nu al de tweede keer, dat de Meester dat zo pertinent zei. Zou 't dan toch werkelijk waar wezen? De jongeren werden zeer bedroefd.

d. *Aan Christus wordt met de Wet van Mozes een valstrik gespannen.* 17 : 24-27.

17 : 24 Zo onopvallend mogelijk hield Jezus Zich in Galilea op. Hun reis voerde ook weer eens naar Kapernaüm — daar vertoefden zij een poosje. Toch was hun verblijf daar niet onopgemerkt gebleven. Want toen Simon Petrus eens een keer over straat liep, kwamen er een paar belastingambtenaren op hem af, Joden, die belast waren met het innen van de jaarlijkse bijdrage voor de tempeldienst, welke een didrachme bedroeg, dat was naar onze waarde f 0.75 [1]). Met een streng gezicht, maar met honingzoete stem, stelden zij hem, die ze wel als de voorman der discipelen kenden, de vraag: Uw Meester — betaalt Hij de didrachmen niet?

Het lag ongetwijfeld in hun bedoeling, Jezus een valstrik te spannen, want ook Petrus had dat jaar nog niet aan zijn verplichting voldaan! [2])

---

[1]) Elke mannelijke Israëliet van 20 jaar en ouder moest een jaarlijkse bijdrage voor de eredienst in de Tempel betalen (vgl. Ex. 30 : 13; 38 : 26), t.w. 1 beka = ½ sikkel of ½ stater = 2 drachmen. De zilveren sikkel was f 1.50 waard.

[2]) Dat blijkt uit vs 27.

Als ze die Profeet van Nazareth eens konden betrappen op overtreding en verachting van de Mozaïsche Wet!
25 Wrevelig antwoordde Petrus, kort-af: Welzeker! Toen keerde hij hun de rug toe.

Ogenblikkelijk begaf de zoon van Jona zich naar de woning, waar de Meester vertoefde, ongetwijfeld met de bedoeling, Hem te waarschuwen, dat deze belastingbetaling nog plaats moest vinden.

Maar vóór hij spreken kon, zei de Heiland al: Wat denkt ge er van, Simon: de koningen der wereld, van wie heffen zij belasting of schatting [1]) — van hun zonen, of van de vreemden? [2])
26 Petrus antwoordde Hem: Van de vreemden natuurlijk! Waarop de Meester zei: Dus zijn de zonen vrij! En Hij bedoelde daarmee, dat Hij, Die gekomen was, om de ware Tempel Gods te bouwen, Die dus meerder was dan dat aardse heiligdom te Jeruzalem, in geen geval verplicht kon worden, de tempelbelasting te betalen!
27 Maar Jezus wilde niet door dit incident moeilijkheden krijgen met de autoriteiten en het volk, want dan zou Hij niet alleen op een allerminiemst bijzaakje in handen der mensen kunnen raken, maar de Joden zouden een weigering om te betalen opvatten als verachting van het heiligdom Zijns Vaders. En dat zou voor hen een ergernis kunnen betekenen, die Hij — gelijk Hij daarop tot Petrus zeide — niet geven wilde. Daarom ging Hij, hoewel *Zoon* des Vaders en *Heer* van de Tempel, vrijwillig in de rij der belastingbetalende *vreemden* staan, en zei tot Simon: Ga naar de zee, werp uw vislijn uit, en als ge dan aan de eerste vis, die ge aan uw haak slaat, de bek opent, zult ge daarin een stater vinden — nu, dan hebt gij het hoofdgeld zowel voor Mij als voor u; ga dat maar betalen!

Zo konden de ambtenaren en hun geestelijke vaders zich niet aan hen stoten, en bleek hierin, dat Hij volkomen gehoorzaam was aan de Wet Zijns Vaders.

---

1) Het eerste woord ziet op indirecte, het tweede op directe belastingen, dus belasting resp. op grondbezit, en op goederen, die verhandeld werden.

2) „Zonen" kan aanduiden: eigen familie of eigen volk; „vreemden": onderdanen, of onderworpen volkeren.

e. *Christus onderwijst Zijn Apostelen over de stijl van Zijn Koninkrijk.* 18 : 1-35.

18 : 1 Op diezelfde dag kwamen de jongeren tot Christus, om Hem een vraag voor te leggen, waarmee ze zaten, en waarover ze onderweg [1]) getwist hadden. Deze vraag: wie van hen toch wel de voornaamste plaats zou mogen bekleden, als de Zoon des mensen in Zijn Koninkrijk aan de macht gekomen zou zijn.

2 De Heiland antwoordde niet onmiddellijk op deze vraag, maar riep een kind, dat daar in de buurt aan 't spelen was, en stelde dat in het midden van hun kring. Verlegen en bedeesd stond dat kind daar tussen al die grote mannen.

3 Toen begon Hij te spreken: Voorwaar zeg Ik u: indien gij u niet bekeert van uw hoogmoedigheid en vleselijke levensinstelling, en wordt als de kinderen (zoals gij er hier een ziet staan, schuchter en zonder enige aanmatiging), er zal geen sprake van zijn, dat gij het Koninkrijk der hemelen zult binnengaan!

4 Kijk, dat is nu de stijl van Mijn Rijk: niet als mensen, met zichzelf tot-en-met ingenomen, en vol pretenties, maar als verlegen kinderen, zoals dìt, dat hier voor u staat, zijt ge de ware burgers van het hemels Koninkrijk — en wie zich 't diepst vernedert, die acht Mijn Vader de meeste!

5 En wie van zo'n kind, dat niets te eisen of in de melk te brokken heeft, zich het lot aantrekt in Mijn naam, om Mijnentwil, en het in zijn huis opneemt, die neemt Míj in zijn huis op, en krijgt deel aan Mij.

6 Maar wie een van deze kleinen, deze zwakke, pretentieloze burgers, die in Mij geloven, door zijn slordige wandel of door hem te haten en te minachten, een struikelblok in de weg legt, zodat hij komt te vallen — het ware voor hem verkieslijker, dat hij, aleer tot deze verfoeilijke zonde te komen, met een molensteen om zijn hals verzonken ware in de diepte der zee — zulk een zware schuld zou hij op zich laden. . . .

7 Wee over de wereld, vanwege de ergernissen, de ver-

---

[1]) Vgl. Marc. 9 : 33, 34.

leidingen tot zonde, die even zo veel struikelblokken betekenen! Ja, wee, want het is onvermijdelijk, dat deze ergernissen komen: elke zonde baart weer nieuwe zonde. Maar wee over die mens, die door zijn ongerechtigheden in het leven van anderen struikelblokken legt, en zo hun tot een ergernis wordt.

8 Indien dan uw hand of uw voet u tot zonde zouden verleiden, kapt ze liever af en werpt ze van u: het is beter voor u, al zoudt ge dan kreupel of verminkt zijn, tot het leven in te gaan, dan dat ge met een volmaakt lichaam, twee handen en twee voeten hebbende, ter helle zoudt varen [1]).

9 En als uw oog u een oorzaak van zonde zou worden, trekt het liever uit, en werpt het van u, want ge kunt beter in het bezit van slechts één oog tot het leven ingaan, dan nog twee ogen hebbende, terechtkomen in het helse vuur [2]).

10 Ziet dus scherp en constant toe, dat gij niet één van deze kleinen veracht, een struikelblok op hun weg leggende, want Ik zeg ulieden: Mijn Vader, Die in de hemelen is, heeft hen zo lief, dat Hij Zijn engelen, die altijd Zijn aangezicht zien en rechtstreeks toegang hebben tot Zijn troon, opgedragen heeft, hen te beschermen [3]).

11 Ja, vergeet niet, dat de Zoon des mensen gekomen is, om zalig te maken wat verloren was.

12 Wat denkt ge hiervan? Als daar een mens was, eigenaar van honderd schapen, en een van die schapen was verdwaald en weggeraakt, ergens in het bergland — zal dit niet zo zijn hart vervullen, dat hij de negen en negentig, die op weg naar de schaapskooi zijn, verlaat, en dat éne dolende gaat zoeken?

13 En gebeurt het, dat hij het vindt — voorwaar, zeg Ik u, dat zijn hart vol diepe overweldigende blijdschap is, meer dan over al die andere tezamen, over die kudde, welke hij verlaten heeft.

---

1) Zie blz. 46, noot 2 en blz. 47, noot 2.

2) De vraag, of de Heiland dit in letterlijke zin bedoelt, moet m.i. ontkennend beantwoord worden. Zijn bedoeling is, dat we eventueel het kostbaarste wat we hebben moeten prijsgeven en offeren, liever dan dat we door het bezit er van tot zonde zouden komen.

3) Vgl. Ps. 34 : 8; 91 : 11; Dan. 12 : 1; Hebr. 1 : 14.

14 Ziet, dat is nu de stijl van het Koninkrijk: ge moet uw roeping jegens die kleinen, die ge nimmer moogt ergeren, verstaan, wetende, dat het niet de wil is van uw hemelse Vader, Die hen liefheeft als „de appel van Zijn oog", dat een van deze kleinen ten val zou komen, en verloren gaan.

15 Het kan voorkomen, Mijn jongeren, dat er een broeder is, die gezondigd heeft. Een medegelovige dus. Het doet er niet toe, of hij u persoonlijk leed of onrecht of krenking heeft aangedaan, dan wel of hij voor zichzelf in 't algemeen een zonde beging [1]). Maar dan moet gij heengaan, en hem onder vier ogen bestraffen. Het kan dan zijn, dat hij naar u luisteren wil, zijn zonde gaat inzien, en zich er van bekeert — dan hebt gij in hem een broeder behouden [2]).

16 Wil hij echter aan uw vermaan geen gehoor geven, herhaal het dan nog eens met één of twee getuigen er bij, opdat het goed vaststa, dat degene, die gezondigd heeft, behoorlijk en in liefde, maar toch ook beslist en krachtig vermaand is. De Schrift zegt immers, dat in de mond van twee of van drie getuigen elke zaak vaststaat [3]).

17 Komt er ook door deze vermaning geen verandering, en blijft de betrokken zondaar hardnekkig weigeren gehoor te geven, dan moet het aan de gemeente gezegd worden [4]). En indien hij zelfs naar het vermaan der gemeente niet luisteren wil — ja, dan moet hij u zijn, zoals gij vandaag heidenen en tollenaren beschouwt: als uitgebannenen uit de gemeenschap [5]).

---

1) De woordjes „tegen u", die in de St. Vert. voorkomen, ontbreken in vele handschriften. Het meest-waarschijnlijk schijnt te zijn, dat ze in die manuscripten, waarin ze wel voorkomen, ingevoegd zijn, en niet tot de oorspronkelijke tekst dus behoren. Zakelijk maakt het niet zoveel verschil. Natuurlijk heeft de Heiland het òf met òf zonder dat „tegen u" gezegd. Feitelijk is de paraphrasering, hier gegeven, onjuist: zó heeft Jezus 't niet gezegd.

2) Vgl. Levit. 19 : 17; Hebr. 10 : 24; 1 Joh. 5 : 16.

3) Deuteron. 19 : 15.

4) „De gemeente" — 't kan niet anders, dan dat hier bedoeld wordt: het „adres" der gemeente, dat — blijkens het Nieuwe Testament, vooral de brieven — bij het opzienersambt berust.

5) Evenals in de Oudtestamentische gemeenschap is hier vanzelfsprekend de ban of excommunicatie aan verbonden. (Ex. 22 : 20; Lev. 24 : 11-16). De synagoges kenden de *niduï* (tijdelijke uitstoting) en de *cherem* (afsnijding).

18 Voorwaar zeg Ik u: alles wat gijlieden op de aarde voor geoorloofd, voor vrijgesproken zult verklaren, dat zal in de hemelen vrijgesproken worden — en alles wat gijlieden op de aarde in de ban zult doen, dat zal in de hemelen in de ban gedaan worden [1]).

19 Ik wil daar nog iets aan toevoegen, dat Ik u met even grote stelligheid zeg: Indien er twee van u overeenstemmen op de aarde, over enige zaak, die zich aan hen voordoet, en waarbij zij de leiding Gods en Zijn bijstand inroepen, in overeenstemming met de door Mij gegeven regel, dan zal Mijn hemelse Vader hun dat begeren inwilligen.

20 Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, en zich dus strikt houden aan de wetten van Mijn Rijk, daar ben Ik in het midden van hen, en geldt hun gebed en hun handelen voor het Mijne, dat de Vader altijd hoort en goedkeurt. Zo is de stijl van Mijn Rijk!

21 Het gebeurde vlak na Jezus' spreken over deze dingen, dat Petrus tot de Meester kwam met de vraag: Here, U hebt ons geleerd, dat wij zeer vergevensgezind moeten zijn — maar daar is toch wel een grens aan? [2]) Hoeveel keer zal mijn broeder tegen mij zondigen, dat ik hem vergiffenis moet schenken? Zeven keer?

22 Maar de Here liet Petrus voelen, dat dit nu echt-rabbinistisch geredeneerd was, want Hij antwoordde de zoon van Jona: Hoeveel maal? Ik zeg u, niet tot zeven maal, maar tot zeventig maal zeven keer! Dat is oneindig! Vergeving, ware vergeving kent geen limiet! [3])

23 Dat is de stijl van het Koninkrijk der hemelen! Weet ge wel, Simon, hoe 't met dat Koninkrijk staat? Ik zal een gelijkenis gebruiken.

Het is er immers mee als met een koning, die afrekening wilde houden met zijn knechten, aan wie hij 't beheer over zijn goed had toevertrouwd.

24 Toen hij daarmee begonnen was, werd er een dienst-

---

1) Vgl. blz. 131, noot 2.

2) Misschien leerden de Rabbijnen toen reeds, wat zij later zeker als stelregel uitgaven: je moest je naaste drie maal vergeven! Dan behoefde 't niet meer.

3) Limiet = topgrens.

knecht tot hem gebracht, die een onmogelijk-hoge schuld bij hem had: tien duizend talenten [1]).

25 Neen, daar zag de man onmogelijk kans toe! Waarop de vorst hem aldus vonniste: dan moet gij verkocht worden, en uw vrouw, en uw kinderen, want er móét betaald worden.

26 In zijn diepe nood en angst wierp de knecht zich voor de voeten van de koning, bracht hem hulde, en smeekte: Ach, heer, dàt niet — heb toch medelijden met mij, dan zal ik u alles betalen. De man wist van benauwdheid niet meer, wat hij zei!

27 Maar de koning werd zo bewogen door de smart en de radeloosheid van zijn knecht, dat hij hem alles kwijtschold, en liet vertrekken, zonder hem gevangen te laten nemen.

28 Daarop ging de man verheugd naar buiten.

Laat hij nu toch een mededienaar van de koning, die hem zo edelmoedig behandeld had, ontmoeten, die hèm wat schuldig was — honderd denariën [2]). En totaal vergetende, wat zich zo-even in het paleis had afgespeeld, greep hij die mede-dienstknecht aan, vrij hardhandig (hij kneep hem de keel haast dicht!) en eiste: Betaal mij wat gij mij schuldig zijt — en anders, naar de rechter!

29 Toen viel deze voor hem op de knieën, en smeekte: Heb medelijden met mij; geef mij enig uitstel, en ik zal u alles betalen [3]).

30 Maar de man, wien zo'n grote schuld was kwijtgescholden, wilde dit verzoek niet inwilligen, doch liep naar de rechter, en wist zijn schuldenaar in de gevangenis te krijgen.

31 Dat bemerkten echter zijn mededienstknechten, die er zeer bedroefd over werden, niet alleen omdat hij zich zo'n hardvochtig mens toonde, maar ook omdat hij, die zèlf zó genadig behandeld was, aldus durfde te handelen. Ze vroegen een audiëntie aan, en vertelden de koning al wat er gebeurd was.

---

1) Een enorme schuld, in die tijd practisch niet voorkomende. Eén talent = 3000 sikkel, dus 3000 × f 1.50 = f 4500.—. 't Zou dus 45 millioen zijn!

2) Een bedrag van ± f 45.—, waarvoor een dagloner 50 dagen werken moest.

3) Hier was dus wel de mogelijkheid tot vereffening van de schuld.

32 Toen heeft de vorst die man bij zich ontboden, en in rechtvaardige toorn hem verweten:
Op úw smeken heb ik u heel die grote en zware schuld kwijtgescholden.
33 Paste het u dan niet, dat gij over uw mededienstknecht ook ú ontfermd hadt, gelijk ik met u medelijden heb gehad?
34 Daarop beval de koning, dat de volle straf nu op hem moest worden toegepast, tot hij alles betaald zou hebben. Wat in feite betekende, dat de man heel zijn leven onder die schuld zuchten moest, en nooit tot afbetaling kwam. Bovendien bepaalde hij, dat de knecht, vanwege zijn wrede houding, door de beulen van het gerecht gepijnigd moest worden.
35 Op deze gelijkenis liet de Heiland met diepe ernst de toepassing volgen:
Alzo zal ook Mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet een ieder van harte — en dus niet uit een uitgerekend-koud plichtsgevoel — hùn vergiffenis schenkt, die uw schuldenaar zijn! Dat getuigenis Zijner genade moet ge in uw hart bevinden [1]).

f. *De Farizeeën trachten een conflict uit te lokken over het vraagstuk der echtscheiding.* 19 : 1-12.

19 : 1 Na dit onderwijs aan Zijn discipelen is Jezus uit Galilea weggegaan: Zijn werk daar was afgelopen. Hij is toen Zuidwaarts gereisd, naar de stad, waar Hem de scheidbrief zou worden gegeven, waar Hij lijden en sterven zou. Toch ging Hij niet aanstonds naar Jeruzalem, maar eerst naar het Overjordaanse, naar de streek vlak bij de Jordaan, die nog tot Judea gerekend werd.
2 Het gerucht van Zijn komst daar verbreidde zich zo snel, dat al spoedig een grote toeloop van mensen tot Hem kwam; mèt degenen, die Hem gevolgd waren, was het een grote schare, die vele zieken en invaliden bij zich had. In Zijn eindeloze ontferming genas Hij ook daar alle lijdenden en ellendigen, die tot Hem kwamen.

---

1) Vgl. Cat. Zondag 51.

3 Maar ook de anti-Jezus-bond kwam in actie! Want nu de man naar Jeruzalem komt (zeiden ze), wordt hij nog gevaarlijker. Dus waren de Farizeeën er op uit, Hem weer een valstrik te zetten. Deze maal hadden ze weer een andere verzoeking uitgedacht, in verband met hun eigen twistvragen inzake de al-of-niet gemakkelijke ontbindbaarheid van het huwelijk. Niet dat zij in werkelijkheid van Hem licht begeerden over hun onderlinge problemen [1]) — hun bedoeling was, Hem zùlk een antwoord te ontlokken, dat ze Hem beschuldigen konden, in strijd te zijn met de Wetten van Mozes. Ze vroegen aan de Heiland, of het een mens geoorloofd was, zijn vrouw te verstoten om de eerste de beste reden.

4 Maar Christus liet Zich in hun netten niet vangen! Hij, Die de Wet kwam vervullen, bindt hen allen aan de Wet, aan het oorspronkelijke paradijsgebod. Want Hij antwoordde hun met een wedervraag, niet zonder ironie. Met deze vraag: Hebt gij niet gelezen? Die Farizeeën gingen er immers zo prat op, dat zij de Wet kenden! Hebt gij niet gelezen, dat de Schepper hen van den beginne als man en vrouw heeft gemaakt, één man voor één vrouw, en één vrouw voor één man?

5 En dat Hij verordineerd heeft: „Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten, en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn. . . .”? [2])

6 Hij heeft dus man en vrouw in het huwelijk zó innig samen verbonden, dat ze niet meer twee zijn, maar één vlees. Dus moeten zij met alle kracht die in hen is, strijden om de bewaring van die eenheid in de echt: hetgeen God Zelf samengevoegd heeft, scheide de mens niet.

7 De Farizeeën waren echter nog niet uit het veld geslagen, doch meenden Jezus te kunnen weerleggen. Ze zeiden: Waarom heeft Mozes dan bevolen een

---

[1]) De Schriftgeleerden waren in twee partijen verdeeld: enerzijds behoorden ze tot de „strenge” school van Rabbi Sjammai, die echtscheiding maar heel weinig toeliet; anderzijds tot de „liberale” school van Rabbi Hillel, die meende, dat een man zijn vrouw een scheidbrief mocht geven, als ze hem niet meer beviel, zijn eten liet aanbranden, e.d. (vgl. blz. 48, noot 1).

[2]) Gen. 2 : 24.

scheidbrief te geven, en haar daarmede weg te zenden [1]).

8 Maar de Here wees hen terecht. En wel aldus: Zeker, Mozes heeft inderdaad dat voorschrift van een scheidingsacte gegeven. Doch waarom? Omdat gij zulke boze en harde harten altijd hebt gehad. Uw vaderen, maar gij ook! Mozes heeft die regeling heus niet gegeven, om echtscheiding u maar zo gemakkelijk mogelijk te maken. Omdat gij echter niet wildet buigen voor de eis des HEREN, die er van den beginne geweest is: een heilig onontbindbaar huwelijk tussen één man en één vrouw, daarom heeft Mozes, die rekening moest houden met uw en der vaderen hardigheid van hart, het u toegelaten, al keurde hij 't niet goed. Die kwestie van de scheidbrief diende hem niet als een aansporing, maar te scheiden, wanneer gij wilt, maar juist als een middel, om lichtvaardige ontbinding van het huwelijk tegen te gaan [2]).

9 Daarom zeg Ik u: Wie zijn vrouw verstoot en haar wegzendt met een scheidbrief [3]) om àndere redenen dan om hoererij, en vervolgens met een andere vrouw trouwt, die doet overspel. En wie dan de vrouw trouwt, wier huwelijk op zulke gronden ontbonden is, die doet ook overspel. Zulke mensen laden de zware toorn Gods op zich.

10 Toen zijn de Farizeeën afgedropen.

Maar hoezeer de verkeerde practijken inzake huwelijk en echtscheiding de gedachten van het volk beheersten, bleek wel uit de vraag, waarmee de discipelen tot de Meester kwamen. Ze vroegen n.l., of het, om geen last te krijgen met die strenge eisen Gods, dan maar niet beter was, om helemaal niet te trouwen, dan kwam je tenminste niet in botsing met Gods wil!

Dat was van de Apostelen ook zondig, want de Farizeeën zeiden: wij gaan onze eigen wegen, en bekommeren

---

1) Dit was een beroep op de Schrift, n.l. Deut. 24 : 1. Gelijk uit Christus' antwoord blijkt, was dit een onjuist beroep (zie de paraphrase van vs 8).

2) De fout bij de Farizeeën was dus, dat zij Deut. 24 : 1 verstonden als een gebod tot echtscheiding, terwijl het bedoeld is als een gebod om — indien men dan toch tot ontbinding van het huwelijk overging — dit (juridisch-burgerlijk gezien) ordelijk te verrichten, per scheidbrief.

3) Huwelijksontbinding wegens hoererij van een der partijen behoefde niet per scheidbrief te geschieden: op deze gruwelijke zonde stond de doodstraf.

ons niet om Gods gebod; maar de discipelen wilden met hun vraag zeggen: is 't dan niet profijtelijker, om — door niet te trouwen — alle moeilijkheden te omzeilen? Ontheiligden dus de Farizeeën Gods wil, de Apostelen gaven hiermee blijk, niet te willen komen tot het heiligen van die wil! Zó had de stijl der wereld hen te pakken.

11 Het antwoord van de Heiland was weer zulk een „masjaal" [1]), als waarin Hij dikwijls sprak. Hij zeide n.l.: Niet allen gaan, in geloofsgehoorzaamheid, voor dit woord, dit gebod Mijns Vaders, uit de weg; alléén degenen, aan wie het uit genade gegéven is, maken er plaats voor [2]).

12 Want daar zijn eunuchen [3]), ontmanden, die uit de moederschoot zo zijn geboren, dus met een lichamelijke afwijking — zulke mensen zijn natuurlijk ongeschikt voor het huwelijksleven, wijl zij van nature niet kennen de roep van het bloed.

Daar zijn ook eunuchen, die door een ingreep in hun lichamelijke constitutie ongeschikt geworden zijn voor de echt.

Maar voorts zijn er, die niet eunuch zíjn, doch vrijwillig zich van het huwelijksleven onthouden, met de uitgesproken bedoeling dus, om hun roeping in de dienst van het Koninkrijk der hemelen te kunnen vervullen, zonder daarbij zich te laten hinderen door de zorgen en lasten van het huwelijksleven.

Welnu, de stijl van het Koninkrijk der hemelen is, dat wie plaats kàn maken, wiens hart bereid is, zich zelf te offeren terwille van zijn mandaat in dat Rijk, die máke plaats! Want als de HERE met Zijn eisen komt, dan moet

---

1) Een paradoxaal-klinkend en daardoor tot-nadenken prikkelend woord.

2) „Vatten" wil hier en in vs 12 niet zeggen: verstandelijk begrijpen, maar: gehoorzaam er plaats voor maken, in bereidheid, om 't aan te nemen. Hetzelfde Griekse woord komt zo ook voor in Joh. 8 : 37, waar Christus tot de Joden zegt: „Mijn Woord heeft geen plaats in u!" d.w.z. „gij wilt voor Mijn Woord geen ruimte maken, u aan de eis er van niet onderwerpen". En in 2 Cor. 7 : 2, waar Paulus schrijft: „geeft ons plaats", d.i. „weest bereid, om u aan ons, in ons ambtelijk gezag, te onderwerpen, en ons aan te nemen".

3) Eunuchen zijn mannen, die het orgaan tot voortplanting missen. In 't Oosten deden ze vaak dienst als bewakers van een harem. In 't Grieks wordt hetzelfde woord gebruikt voor „kamerheer" (Hand. 8 : 27), maar dan wordt het de aanduiding van een hooggeplaatst hoveling, die niet per se gesnedene behóeft te zijn.

daarvoor onvoorwaardelijk ruimte worden gemaakt. Dan mag men niet op zijwegen gaan (zoals gij, discipelen, opperde, om dan maar níet te trouwen!), maar dan moet men de hoofdweg houden, d.w.z. Zijn wil volbrengen, ook al zou men vrijwillig daartoe afstand moeten doen van het echtelijk leven! [1])

g. *Christus' prediking over het ingaan tot Zijn Koninkrijk.* 19 : 13—20 : 16.

19 : 13 Omstreeks diezelfde tijd kwamen er ouders tot Jezus, die hun kleine kinderen met zich brachten — de meesten van hen moesten nog op de armen gedragen worden [2]). Deze ouders meenden namelijk, dat niet alleen zij zelf, maar ook hun kinderen behoorden te delen in de zegeningen, die de Profeet uit Nazareth bracht. Daarom begeerden zij van de Meester, dat Hij hun kroost de handen opleggen, en voor hen bidden zou. Terecht verkeerden zij in de mening, dat hun kinderen evengoed als zij in het Verbond begrepen waren, en dat het heil van het Koninkrijk der hemelen dus ook hen gold.

Maar toen kwamen de discipelen in actie. Wat? Zou de Meester, Wiens tijd zo overbezet was, en Die straks in Jeruzalem het Koninkrijk ging oprichten, lastig gevallen moeten worden met zo iets onbeduidends als zuigelingen?! Ze voeren op barse toon tegen die ouders uit.

14 Ach, wat hadden zij nog weinig verstaan van het ingaan tot Gods Rijk.... Jezus leed daaronder, en greep direct in. Hij gaf Zijn jongeren een gevoelig standje, want Hij beval hun: Laat toch die kinderen begaan, verspert hun het komen tot Mij niet, want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Heb Ik u niet onlangs gezegd, dat gij moest worden als de kinderkens? Verstaat gij het nòg niet, dat juist kinderen rekenen mogen op de gunst Mijns Vaders?

---

1) Dit betekent dus niet, dat Christus de onthouding van het huwelijk als iets beters en hogers stelt dan het leven in de echt; daarmee zou Hij immers de ordinantie Zijns Vaders tot het huwelijk opzij gezet hebben, en dat doet Hij hier juist niet, blijkens het beroep op het paradijsgebod, waarmee Hij Zijn tegenstanders verslaat.

2) Dit blijkt uit Luc. 18 : 15, waar een woord gebruikt wordt, dat zuigelingen betekenen kan, of kleine kinderen.

15 Terwijl de discipelen beschaamd zwegen, legde Jezus die kinderen de handen op, en zegende hen, daarmee de begeerte hunner ouders vervullende.

16 Nauwelijks was dit gebeurd, of zie, er kwam een man op Jezus toelopen, nog vrij jong [1]), en deftig gekleed — wat een teken was, dat hij tot de rijke stand behoorde [2]).

Hij stelde de Here deze vraag: Rabbi, wat voor goed moet ik doen, om het eeuwige leven te verwerven? Blijkbaar was hij er nog niet helemaal gerust op, of hij met al zijn accurate Wetsbetrachting het Koninkrijk Gods wel zou binnengaan.

17 Daarop antwoordde Jezus: Wat vraagt gij Mij naar het goede? [3]) Eén is slechts de Goede: God in de hemelen. Maar weet ge dan niet, wat ge doen moet, om ten leven in te gaan? Man, ge moet de geboden onderhouden.

18 De vrager dacht even na. De geboden onderhouden — ja, dat wist hij wel! dat was hem met de moedermelk ingegeven, als 't ware. Zou deze Rabbi misschien níeuwe geboden bedoelen? àndere, welke hij niet kende?

Dus vroeg hij: Welke geboden dan, Meester?

Toen noemde de Heiland hem heel eenvoudig de geboden op uit de Wet van Mozes: „gij zult niet doodslaan; gij zult niet echtbreken; gij zult niet stelen; gij zult geen
19 vals getuigenis geven; eer uw vader en uw moeder! kortom, heb uw naaste lief als u zelf!".

20 O, dacht de jongeling, méér niet? Dan behoefde hij zich ook niet ongerust te maken! Die Jezus kwam blijkbaar niet met andere eisen dan Mozes en de Rabbijnen. Dan kwam hij er wel! Dus antwoordde hij Jezus: Dat alles heb ik in acht genomen; waarin schiet ik nog te kort?

---

1) Het woord, voor jongeling gebruikt (zie vs 20), duidt mensen aan zo tussen de 14 en 40 jaar.

2) Uit Luc. 18 : 18, waar deze man „een hooggeplaatste" genoemd wordt, blijkt, dat hij tot de oversten van 't volk heeft behoord.

3) Zo is, naar de algemene opvatting der geleerden, hier de tekst te vertalen (zie N.V. 1951). Marcus en Lucas hebben: „wat noemt gij Mij goed?". Jezus heeft daarmee natuurlijk niet willen zeggen, dat Hij zondig was, maar de man willen waarschuwen, niet zo maar iedereen goed te noemen: hij zag, als een echte Jood, doordrenkt van de rabbinistische leer, dat Wetsonderhouding beërving van het eeuwige leven betekent, elke Rabbi voor „goed" aan; dus ook die Jezus van Nazareth!

21 De Heiland zeide echter tot hem: Zeker, gij hebt de geboden onderhouden. En tòch schiet gij nog in één ding te kort.

Gespannen keek de sympathieke jongeman Jezus aan [1]). Hij begreep niet, dat de Heiland dat éne afgodje in zijn hart wilde verbrijzelen, en hem zo bewegen, Hem te volgen, in volstrekte geloofsovergave.

Daar kwam het antwoord: Indien gij volmaakt wilt zijn, indien gij de consequentie van wat Ik u voorhield wilt trekken — ga dan heen, verkoop uw bezit, en geef het aan de armen! Dan zult ge een schat in de hemelen hebben, en waarlijk rijk zijn, want dan geeft God u een loon zeer groot! Kom dan hier, en volg Mij, als Mijn discipel! [2])

22 Dat woord, die eis.... het was voor de jongeman een koud-water-bad. Wat? hij al zijn vermogen weggeven? Straatarm worden? Neen, dat kon niet! Dat was het onmogelijke vragen. Hij werd bedroefd: hoe graag had hij Jezus willen volgen. Maar dit?! Zonder iets te zeggen, ging hij heen. Misschien niet eens beseffende, dat hij zijn afgod gekozen had boven de HERE....

23 Daarop wendde de Meester Zich tot Zijn discipelen, en zeide tot hen, op een toon, waarin de smart doorklonk, dat deze sympathieke overste Hem ten slotte tòch verwierp: Dit verzeker Ik u: een rijke zal moeilijk het Koninkrijk der hemelen ingaan! Zijn vermogen vormt de grote hinderpaal daartoe. Ja zeker, zo is het!

24 Ik zeg u: het is gemakkelijker, dat een kameel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke het Koninkrijk Gods binnengaat! [3])

---

1) Uit Marc. 10 : 21 blijkt duidelijk, dat hij een oprechte jongeman was, die het ernstig meende met het beërven van het eeuwige leven.

2) 't Is natuurlijk dwaas, wijl onschriftuurlijk, te menen, op grond van dit woord, dat Christus onderscheid zou maken tussen de massa der „goede" burgers in het Rijk, en een speciale groep der „volmaakten", nog hoger staande.

3) Dit is weer zulk een bekende „masjaal", die Christus spreekt. Men heeft de kracht er van willen verzwakken, door in de oorspronkelijke tekst niet te lezen: „kamèlos" (kameel), maar „kámilos" (kabeltouw)! Er staat echter onbetwistbaar: kameel. Ook heeft men de woorden: „oog ener naald" wel willen verklaren als „een nauwe poort", die zo genoemd werd, en waar een kameel niet doorheen kan. Bedoeld is echter een echte naainaald.

25 Daar konden de discipelen niet bij. Als een rijke, voor wie 't veel gemakkelijker was, de geboden te onderhouden, en de naasten goed te doen, al zo bezwaarlijk het eeuwige leven beërfde, wat eiste het volgen van Jezus dan een radicale overgave! Ze zeiden het ook rondweg: Wie kan dan behouden worden?

26 Vol liefde keek de Heiland hen aan, en zeide: Bij de mensen, vanuit hun eigen natuur en hun eigen werken, is dit ook onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk: Hij kan ieder, ook een rijke, brengen tot het eeuwig zalig licht [1]).

27 Maar de heftige ongerustheid der discipelen was met dit antwoord nog niet weggenomen. Petrus maakte zich weer tot hun tolk, door te vragen: Meester, als wij dan alleen door de wondere macht Gods zalig kunnen worden, hoe staat 't dan met òns? Wat zal ons deel zijn? Wij hebben toch alles prijsgegeven, en zijn U gevolgd!

28 Daarop gaf de Heiland ten antwoord: Gij behoeft u niet ongerust te maken, want Ik verzeker u, dat gij, die Mij gevolgd zijt, en dat gedaan hebt als door-God-begenadigden, in Mijn glorie als de Zoon des mensen delen zult! Want als Ik alle dingen nieuw gemaakt zal hebben, en zitten zal op de troon Mijner heerlijkheid, dan zult ook gijlieden zitten op twaalf tronen om te regeren over de twaalf stammen van Israël [2]) — en om deel te nemen aan het gericht over hen [3]).

29 Ja, God zal het ieder, die Mij volgt, ruim vergelden: wie ter wille van Mijn naam, die hij beleden heeft, offers heeft willen brengen, wie huizen, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of kinderen, of akkers, en welk grondbezit ook, heeft willen prijsgegeven — die zal vele malen meer terugontvangen, en het eeuwige leven ontvangen.

30 Denkt er echter om: de orde en waardebepalingen in Gods Rijk zijn ten enenmale anders dan op de aarde met haar maatstaf, want vele eersten zullen de laatsten zijn, en

---

1) Dit betekent dus de volkomen doorbreking van de rabbinistische verlossingswegen.

2) Christus spreekt hier in Oudtestamentische stijl: de 12 stammen van Israël wijst op de volheid van de Kerk.

3) Vgl. Openb. 3 : 21; 20 : 4; 1 Cor. 6 : 2.

vele laatsten de eersten. Onder de mensen maakt men aanspraak op de eerste plaats vanwege rang, positie, rijkdom, kennis. Maar in het Koninkrijk der hemelen komt het op zelfverloochening, wegcijfering, offerbereidheid, nederigheid aan!

20 : 1 Ik wil u dit alles nog nader toelichten met een gelijkenis.

Het gaat namelijk in het Koninkrijk der hemelen toe als in wat Ik u nu vertellen ga.

Daar is een grondbezitter, die in een mooi huis woont, en een uitgestrekte wijngaard bezit. Het is oogsttijd, en dan heeft deze heer tijdelijke werkkrachten nodig. Daartoe gaat hij 's morgens heel vroeg naar de markt, om te zien, of hij arbeiders kan huren.

2 Inderdaad vindt hij er enige, met wie hij een dagcontract sluit, hun een loon toezeggende van één denarie [1]) per dag. Dat nemen ze graag aan, want het is een best werkloon. Dus gaan ze in de wijngaard aan 't werk.

3 Een paar uur later, zo ongeveer om negen uur, begeeft de heer zich opnieuw naar de markt, want hij kan nog meer werklieden gebruiken.

4 Inderdaad staan er nog werk-zoekenden, en ook hen huurt de heer in, met de belofte: ik zal u een billijk loon geven. Op een vol dagloon hebben zij natuurlijk geen recht. Verheugd dat ze werk hebben, begeven ook deze mensen zich naar de wijngaard.

5 Datzelfde herhaalt de landeigenaar nog twee maal: om twaalf uur, en om drie uur.

6 Ja, zelfs heel laat op de dag, om vijf uur, begaf de heer zich met hetzelfde doel naar de markt, en waarlijk: nòg vindt hij daar wachtende werklozen. Hé, zegt de heer, waarom staan jullie hier de ganse dag werkeloos?

7 Hun antwoord is: Omdat niemand ons gehuurd heeft!

Nu, zegt de landeigenaar, je kunt bij mij komen werken: gaat maar naar de wijngaard.

8 Als het nu tegen zes uur loopt, en de heer, naar de Wet [2]), het loon wil uitbetalen, geeft hij daartoe opdracht

---

[1]) Eén denarie = f 0.45.
[2]) Vgl. Levit. 19 : 13; Deuter. 24 : 14, 15.

aan zijn opzichter, en wel in dezer voege, dat hij beginnen moet met die het laatst gekomen waren, en dan zo verder, tot de eersten toe.

9 Deze doet het, en betaalt eerst aan degenen, die pas om vijf uur gehuurd waren, één denarie. Zo gaat hij door.

10 Eindelijk zijn degenen, die het eerst gehuurd waren, aan de beurt. Hebben die anderen één denarie verdiend? Nu, zo denken ze, dan zullen wíj wel meer beuren.

Maar ook hun wordt ieder één denarie uitbetaald.

11 Natuurlijk némen zij dat niet, maar slaan er over
12 aan 't morren. Ze schreeuwen de landeigenaar toe: Dat is gemeen! Deze laatsten hebben maar één uurtje gewerkt, van vijf tot zes — wilt gij hen gelijkstellen met ons, die vanaf zes uur hebben gezwoegd, en de middaghitte moesten verduren?

13 Doch de huisheer antwoordt hun, het woord richtende tot één van hen, die zich als aanvoerder dezer arbeiders heeft opgeworpen: Neen, vriend, dat is helemaal niet onbillijk: ik behandel u niet onrechtvaardig. Denk maar eens even na: wat hebben wij vanochtend vroeg gecontracteerd? Toch, dat gij deze dag bij mij zoudt werken voor één denarie?!

14 Je hebt dus geen recht, om meer te eisen — hier is je loon, neem dat, en vertrek. Ik ben toch zeker volkomen vrij, aan die vijf-uur-mensen hetzelfde te geven als u?

15 Zoudt gij mij daarin willen beknibbelen? Is het míjn geld, dat ik uitreik, of niet? Zou er niet iets anders achter je gemor zitten? Is 't soms zo, dat je in je afgunst aan die anderen mijn goedheid niet gunt? Dat je daarom een boos oog hebt?

16 Kijk, Mijn jongeren, zo is 't nu met uw God: wat Hij geeft, is vrije gunst! Begrijpt gij het nu, dat de laatsten de eersten zullen zijn, en de eersten de laatsten?

h. *Christus begeeft Zich op weg tot Zijn uitgang te Jeruzalem.* 20 : 17—21 : 22.

20 : 17 De Here, wetende, dat Zijn uur nabij kwam, aanvaardde hierop, gehoorzaam aan de wil Zijns Vaders, met

de discipelen de reis naar Jeruzalem. Ook de scharen volgden Hem.

Op deze reis nam Jezus Zijn twaalf Apostelen apart. Hij voelde de broeiing van de haat der Joodse leiders over Zich hangen. En daarom achtte Hij het nodig, de jongeren nog eens nauwkeurig in te lichten over al dat verschrikkelijke, dat Hem in de stad des Groten Konings wedervaren zou. Hij zeide tot hen:

18 Zie, wij gaan nu op naar Jeruzalem, waar het feest is. Maar voor de Zoon des mensen zal dit feest geen feest zijn, want Hij zal daar verraderlijk worden overgeleverd in de handen van Zijn haters, de overpriesters en Schriftgeleerden. Eindelijk zullen ze hun doel bereiken, en over Mij het doodvonnis uitspreken.

19 En daarna zullen zij de Zoon des mensen overleveren aan de heidense Romeinen. Die zullen Hem bespotten, geselen en aan het kruis hangen. Maar ten derde dage zal Hij opgewekt worden uit de doden.

20 De Apostelen konden dit nog maar steeds niet verwerken. Ja, van dat lijden en dat sterven konden ze eigenlijk niets geloven. Dat zou wel meevallen, de Meester was al een poos zo somber-gestemd.... Was Hij niet de Christus? Welnu, de Schriften spraken van de maatloze glorie, met welke de Zoon des mensen gekroond zou worden! En daar hielden zij zich dan maar aan: Hij ging in Jeruzalem de troon van David bestijgen! Zij zouden Hem wel trouw ter zijde staan.

Nu volgden, mèt de twaalve, ook vele andere discipelen Hem. Onder meer verschillende vrouwen. En onder deze was ook de moeder van Jacobus en Johannes, de beide zoons van Zebedeüs. Deze meenden, dat zíj beiden dan toch wel tot de hóógste posten in het nieuwe Rijk geroepen waren [1]). Ze spraken er over met hun moeder, en wisten haar zover te krijgen, dat deze met hen tot de Meester ging, om deze kwestie Hem voor te leggen.

Eerbiedig boog deze vrouw zich voor Jezus neer.

---

[1]) Misschien was de grond daartoe, dat zij neven van Jezus waren. Hun moeder heette vermoedelijk Salome (vgl. Matth. 27 : 56; Marc. 15 : 40), en was misschien een zuster van Maria, de moeder des Heren (vgl. Joh. 19 : 25).

21 De Heiland bemerkte, dat zij Hem iets vragen wilde, en gaf haar daartoe verlof, door te zeggen: Wat wilt gij?
Zij vroeg Hem toen: Here, bepaal, en zeg dat ook openlijk, dat deze mijn twee zoons — en toen wees ze op Jacobus en Johannes — Uw éérste dienaren mogen zijn, als U straks Koning zult wezen, en zullen mogen zitten aan Uw rechterhand de een, aan Uw linkerhand de ander.

22 Hoe sloeg toen Jezus' antwoord heel die aardse, wereldgelijkvormige verwachtingen ter neer. In een mengeling van smart en medelijden antwoordde de Meester haar, die de spreekbuis van haar zoons was, en zeide tot alle drie: Gij weet niet, wat gij vraagt! Kan een van u de beker drinken, die aan Mijn lippen zal worden gezet, om te drinken?

23 Vol onverstandige overmoed verzekerden de beide zoons van Zebedeüs: Wij kunnen het! Waarop de Meester hun antwoordde: Ja, ja, Mijn beker zult ge wel drinken, want om Mijnentwil zult ge vervolging, lijden en martelingen moeten ondergaan. En daarna zult ge ook in Mijn glorie delen. Maar Ik heb niet de bevoegdheid, het zitten aan Mijn rechter- en aan Mijn linkerhand te vergeven. Dat doet Mijn Vader. Dat heeft Hij reeds bepaald, en te Zijner tijd zal Hij 't geven aan hen, voor wie het bereid is.

24 De overige tien Apostelen hoorden hiervan, en ergerden zich aan Jacobus en Johannes. Wat verbeeldden zij zich wel?! Wilden zij op slinkse manier zich van de ereplaatsen in het Koninkrijk meester maken? Zij namen het de zonen van Zebedeüs zeer kwalijk.

25 Er zou ongetwijfeld ruzie onder de Apostelen ontstaan zijn, als Jezus dit niet voorkomen had, door hen allen tot Zich te roepen, en te zeggen:
Gij weet toch wel, dat het in aardse koninkrijken zó gaat: zij, die de macht hebben, heersen als despoten over hun volk, en houden in hun machtsoefening hun onderdanen er onder.

26 Maar zó mogen de verhoudingen onder ú niet liggen. Wie onder u een aanzienlijke wil zijn, die moet te midden der anderen als dienaar verkeren.

27 En wie onder u de eerste wil zijn, die moet beginnen met als slaaf te willen staan.

28 Dat is de stijl van het Koninkrijk der hemelen. Neemt maar een voorbeeld aan de Zoon des mensen: Die is niet op aarde gekomen, om Zich als een aards despoot te laten dienen; integendeel, Hij is gekomen, om te dienen, als een slaaf der slaven, en om met opoffering van Zijn leven Zich te geven tot een losprijs, waarmee Hij hun schuld bij God betaalt.

29 De reis naar Jeruzalem maakte de Heiland langs een omweg, namelijk over Jericho.

Toen de Here Jezus met Zijn Apostelen daar vandaan ging, volgde Hem een grote menigte.

30 Zie, daar zaten twee blinden [1]) langs de weg. Zij hoorden, dat Jezus, de Profeet uit Nazareth, voorbijging. Toen begonnen zij uit alle macht te roepen: Heer, heb toch medelijden met ons, Gij Zoon van David!

31 Maar dat viel bij wie Jezus volgden niet in goede aarde. De schare bestrafte hen: Mensen, houdt toch je mond! Wat doe je de Profeet zo na te roepen!

Daardoor lieten echter de blinden zich niet afschrikken: dit was de kans van hun leven! Ze riepen nog luider, nog dringender: Heer, heb medelijden met ons, Gij Zoon van David!

32 Toen stond de Meester stil, en vroeg hun, bewogen over hun ellende: Wat wilt gij, dat Ik u doen zal?

33 Wat begeerden zij anders, dan dat hun ogen geopend mochten worden? Dat smeekten zij Hem dan ook.

34 Toen liet de Meester duidelijk blijken, dat heel Zijn Priesterhart in ontferming naar hen uitging. Hij raakte even hun ogen aan, en zie, daar geschiedde het wonder: zij werden van stonden af ziende. En wat méér was: zij gingen niet naar hun huis, maar sloten zich aanstonds aan bij wie Jezus volgden.

21 : 1 Had de Here tot nu toe gewild, dat er niet publiek zou gesproken worden over Zijn Messias-zijn — vanaf dit ogenblik wilde Hij het anders. Want Zijn ure nadert. Hij gaat nu de laatste week vóór Zijn sterven in. Hij is nu op

---

[1]) Marcus en Lucas vermelden, dat er maar één blinde was. Misschien voerde deze het woord.

weg naar de bruidsstad, die Hem buiten haar poorten gaat werpen, en daarmee bloedstad wordt. En dan moet ieder consequent weten wat hij doet. Christus moet publiek Zijn uitgang te Jeruzalem volbrengen.

Op Zijn tocht naar de heilige stad was Jezus gekomen over de weg, langs welke talrijke feestgangers zich naar Jeruzalem begaven. Die weg leidde over de Olijfberg, tegen de helling waarvan de twee dorpjes Bethfagé [1]) en Bethanië lagen. En op deze plaats riep de Meester twee van Zijn Apostelen tot Zich, en gaf hun wel een zeer bizondere opdracht.

2 Zij moesten namelijk heengaan naar dat dorpje Bethfagé, dat ze vanaf dat punt van de weg tegenover zich zagen liggen; daar zouden zij een ezelin zien staan, vastgebonden, met haar veulen bij zich. Ze moesten de ezelin losmaken, en het dier, dat vanzelfsprekend door haar veulen gevolgd werd, tot Hem brengen.

3 Indien nu iemand — de eigenaar b.v., of een van zijn slaven — daartegen bezwaar zou maken, dan hadden zij slechts dit éne te zeggen: de Here heeft ze nodig! — en dan zouden zij er zich niet meer tegen verzetten, maar de dieren terstond laten gaan [2]).

4 Waarom deed de Here dat? Om de profetie te vervullen, welke door de profeet gesproken was [3]).

5 Deze profetie luidde aldus:
Zegt der dochter Sions:
Zie, uw Koning komt tot u,
zachtmoedig en rijdend op een ezel,
en op een veulen, het jong van een lastdier.

6 Alles geschiedde, zoals de Heiland het had aangewezen: de discipelen gingen heen, en volbrachten de opdracht, door hun Meester hun gegeven.

7 Ze brachten de beide dieren tot Jezus, en legden hun opperklederen daarop, bij wijze van zadel. Want ze begrepen wel, wat de Meester van zins was: Hij wilde de stad Davids binnenrijden als een Koning! Het was immers het

---

1) Beth-fagé = huis der vijgen.
2) Men heeft hieruit wel afgeleid, dat de eigenaar een discipel, althans een bekende van Jezus was.
3) Zach. 9 : 9.

privilege van koningen en prinsen, de poorten van een stad, en zeker van de Davidsstad binnen te rijden. De gewone man deed dat niet, die stapte van zijn rijdier af, kwam lopende de stad binnen.

8 Zo trok daar dan de Messias heen, vervullende de Wet van Zijn Vader [1]), en Zich aldus bewijzende de Ware theocratische Koning. Want het was Israëls koningen verboden, zich veel paarden aan te schaffen, en *de* Koning van het Bondsvolk moest, naar de profetie, rijdend op een ezelin tot de dochter Sions komen.

En de menigte van feestgangers en van Jezus' volgelingen begreep, dat er iets groots gebeurde: ze spreidden in eerbiedig huldebetoon hun opperklederen op de weg, of sneden fris-groene takken van de bomen, en legden die voor de poten van Christus' rijdier.

9 Zowel vóór Hem uit als achter Hem aan trok een grote, enthousiaste schare op, die niet alleen de gewone feestgroet Hem toeriep [2]), waarmee alle pelgrimsgangers naar Jeruzalem begroet werden: Gezegend Hij, Die komt in de naam des HEREN! — maar die Hem ook bejubelde als de Messias, de lang-verwachte Telg uit Davids huis, want als een golf plantte zich het eindeloos Hosannageroep voort! Hosanna, heil de Zoon van David! Ja, zelfs wekte men de engelen op, God te loven: Hosanna in den hoge!

Het scheen haast een herhaling van de Kerstnacht: toen zongen de engelen, de knechten Gods, van heerlijkheid in den hoge — nu zongen de mensen, de kinderen Gods, van heil in den hoge! [3]) Maar ze zagen helaas dit gebeuren als nationalistische verlossing — gelijk wel heel spoedig blijken zou....

10 Zo reed Jezus de Koningsstad binnen — geen wonder, dat heel de stad in opschudding kwam, en dat de mensen zich afvroegen, wat dit alles toch eigenlijk te betekenen had, en wie deze figuur was, die zo de poorten binnenkwam.

11 En dan kwam uit de Jezus omstuwende scharen dit

---

1) Vgl. Deuter. 17 : 16.
2) Ps. 118 : 26.
3) Dit schijnt nog sterker zo, door de mededeling van Lucas (19 : 38), dat er óók geroepen werd: Vrede zij in de hemel!

antwoord: Het is Jezus, de Profeet, uit Nazareth in Galilea!

12 De Heiland is tegen de avond van die dag teruggegaan naar Bethanië [1]).

Maar de volgende morgen — dat was dus 's Maandags — is Hij opnieuw naar de stad gekomen, en heeft Hij Zich regelrecht naar de Tempel begeven. En daar heeft Hij Zich wel krachtig geopenbaard als Heer van de Tempel.

Want wat gebeurde? Jezus kwam eerst op de buitenste voorhof, de voorhof der heidenen. En daar bloeide een bedrijf, dat bij het heiligdom niet paste. Daar stonden verschillende tafels, waaraan wisselaars gezeten waren, die er hun werk van maakten, de munt in te wisselen, die de feestgangers nodig hadden, om de tempelbelasting te betalen; en voorts ook stellages vol duiven, die verkocht werden aan de minvermogenden, voor de hun door de Wet voorgeschreven offers. Op dit alles werd grof verdiend [2]).

Met heilige verontwaardiging en onmiskenbare autoriteit keerde de Heiland die tafels, met al dat geld er op, om, evenals de stellages, waarop de duiven te koop werden aangeboden — en Hij dreef al die mensen uit — als geslagen honden dropen zij af.

13 Dit vlammende woord sprak Hij daarbij tot hen: Er staat geschreven: Mijn huis zal een bedehuis heten [3]) — maar gij maakt het tot een rovershol! [4])

14 Nu Jezus Zich op het tempelterrein bevond, verspreidde zich het gerucht, dat Hij daar aanwezig was, als een lopend vuurtje — en al spoedig bracht men blinden en kreupelen tot Hem, die Hij allen genas.

15 Maar daar waren natuurlijk ook de autoriteiten aanwezig: de overpriesters, uit de voornaamste priestergeslachten, en de Schriftgeleerden, die zich de Rabbi's van Israël waanden. Zij waren spinnijdig, toen ze al die genezingswonderen zagen. En hun woede steeg tot het kook-

---

1) Vgl. Marc. 11 : 11, 15 v.v.

2) Deze wisselarij en verkoop werden door de priesters verpacht, wat hun een niet-onaanzienlijke bron van inkomsten bezorgde: er werden n.l. woekerprijzen genomen, in een goddeloze afpersing.

3) Jesaja 56 : 7.

4) Zinspeling, ontleend aan Jerem. 7 : 11.

punt, toen ze zagen, wat de kinderen deden, die ook op de voorhof aanwezig waren. Die maakten nota bene er een spel van! Ze hadden de vorige dag die intocht van de Profeet uit Nazareth wel gezien, en dat hadden ze machtig-mooi gevonden! Nu, dat willen ze vandaag nog eens dunnetjes overdoen! En dus zagen de leidslieden Jezus omstuwd van een schare jongens en meisjes, die Hem toewuifden met groene meien, en luidkeels riepen: Hosanna de Zone Davids!

Kinderspel! mompelden die deftige heren. Maar ze zagen er toch een mooie kans in, om de reputatie van die Jezus van Nazareth bij het volk te breken — hoe boos zij ook op die kinderen waren.

16 Dus kwamen zij tot de Heiland, en vroegen Hem met honingzoete, maar spottende stem: Hoort Gij niet, wat dezen zeggen?!

Maar in de ziel van de Heiland zong de Schrift: psalm 8! Hij wist wel, wat daar stond, en dat dit nu vervuld werd, in volle, levende werkelijkheid. Daarom antwoordde Hij Zijn tegenstanders:

Ja zeker, hóór Ik dat! Maar hebt gíj, kenners der Schriften, nooit gelezen: Uit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt Gij lof bereid! — ? [1])

17 Daarop keerde Hij hun, vol majesteit, de rug toe, en verliet de stad. Hij begaf Zich naar Bethanië, om daar te overnachten.

18 's Morgens vroeg was er echter nog iets gebeurd, dat ik u vertellen wil [2]).

Met Zijn discipelen op weg naar de stad, kreeg Jezus honger [3]).

19 Rondspeurende zag Hij een eindje verder langs de weg een vijgeboom staan, in volle bladerdos, en aanstonds kwam de gedachte bij de Heiland op: het is nog wel lang niet de

---

1) Psalm 8 : 3.

2) Uit vergelijking van dit vers met Marcus 11 : 12-14 blijkt, dat de vervloeking van de vijgeboom geschied is op de Maandagmorgen, vóór de tempelreiniging, en het gesprek daarover 's Dinsdagsochtends, toen de Meester met Zijn jongeren weer langs dezelfde weg naar Jeruzalem toog. Mattheüs vat saam wat zakelijk bij elkaar behoort.

3) Misschien heeft Jezus in de open lucht overnacht, en Zich niet eens gelegenheid gegund te ontbijten, vgl. Luc. 21 : 37; 22 : 39; Joh. 18 : 1, 2.

tijd voor de vijgen, n.l. de zomervijgen [1]), maar er zullen aan die boom wel z.g. voorjaarsvijgen [2]) zitten, want nu hij zo'n bladertooi draagt, mag dat verwacht worden.

Dus trad Jezus op de boom toe, om hem te inspecteren. Doch er bleken niets dan bladeren aan te zitten, geen enkel voorjaarsvijgje! De boom had dus al zijn groeikracht verteerd in die rijke bladerdos, en stelde de Heiland teleur. Daarop sprak Jezus tot de boom: Uit u zij geen vrucht meer tot in eeuwigheid! En zie, de vijgeboom begon terstond te verdorren.... [3]).

20 Toen de discipelen — de volgende morgen — zagen, met welk een dorheid de vijgeboom geslagen was, verwonderden zij zich er over, en zeiden: Hoe is dat mogelijk? In één dag is de boom volkomen verdord en dood!

21 Daarop heeft de Meester hun geantwoord:

Voorwaar, Ik zeg u: zó is nu de kracht van het geloof! En op dat geloof komt het aan, in het Koninkrijk der hemelen: wie gelooft, beschikt over diezelfde krachten [4]). Indien gij maar geloof hebt, en niet twijfelt — indien gij maar rotsvast steunt op uw God, Die de Almachtige is, in Wiens hand het heelal rust — gij zoudt niet alleen doen, wat Ik nu met die vijgeboom gedaan heb — maar als ge tot deze berg [5]) zoudt zeggen: Hef u op, en werp u in de zee! het zou geschieden!

---

1) De zomervijgen of de eigenlijke vruchtenbloei was gewoonlijk in de maand Augustus; reeds in de voorzomer (eind Mei, Juni) konden zich vaak tegelijk met de bladeren schijnvruchten vormen, die wat bitter van smaak waren, maar toch goed eetbaar. Alleen konden ze niet bewaard worden. — Vandaar dat Marcus opmerkt, dat het nog geen vijgentijd was (11 : 13), waarmee de zomervijgen worden bedoeld.

2) Vermoedelijk stond deze boom op een zeer luwe plaats; dan mocht zelfs in de Paastijd (April) reeds de bloei der voorjaarsvijgen verwacht worden.

3) Het gezelschap is na dit vloekwoord (blijkens Marcus 11) doorgelopen; maar het verdorringsproces begon direct, en was de volgende ochtend, toen men er weer langs kwam, voltooid.

4) Exegetisch geloof ik te mogen aannemen, dat de vijgeboom als beeld gezien mag worden van de schijnvromen in Jeruzalem, die bezig zijn, Jezus als Messias te verwerpen, en dus ook als beeld van iedere bondeling, die in ontrouw weigert zijn roeping na te komen.

5) Met „deze berg" is bedoeld de Olijfberg, waarop het gezelschap zich op dat moment bevond — en niet (gelijk sommige uitleggers in oppervlakkigheid, die eigenlijk critische ongelovigheid betekent, gezegd hebben) een „berg van moeilijkheden".

22 Maar dan moet ge ook gelovig bidden: ge moogt, wat ge nodig hebt tot uw ambtsdienst van uw hemelse Vader begeren, staande in het vaste vertrouwen, dat Hij 't u geeft — dan zult ge het ook ontvangen!

i. *De scheidbrief, straks aan Christus te geven, geconcipieerd in verschillende twistgesprekken met de leidslieden.* 21 : 23—22 : 46.

21 : 23 Intussen hadden de Heiland en Zijn Apostelen het tempelplein weer bereikt, waar Hij in deze laatste dagen voor Zijn dood voortdurend predikte. Hij deed dit openlijk, op de wijze der Schriftgeleerden.

Terwijl Hij daarmee bezig was, kwam er een deputatie tot Hem, bestaande uit afgevaardigden van de Hoge Raad: overpriesters en ouderlingen. Het bleek aanstonds, dat zij ditmaal in officiële, ambtelijke kwaliteit kwamen. Want zij stelden Jezus, krachtens hun ambt, de vraag: Met welke bevoegdheid treedt Gij eigenlijk op, Jezus van Nazareth? Gij zijt hier maar aan 't prediken en aan 't genezen — Gij hebt de wisselaars en de duivenverkopers weggejaagd! Ge durft wel heel wat aan! Hoe komt Gij daar toch toe? Wie heeft U die bevoegdheid verleend? [1])

24 Maar toen heeft de Christus deze leidslieden (die voor 't eerst in hun kerkelijk ambt openlijk tegen Hem optraden) aldus schaakmat gezet. Hij antwoordde: O, gij stelt Mij dus officieel deze vraag? Nu, Ik zal u een tegenvraag doen! Als gij daar Mij een antwoord op geeft, dan zal Ik u zeggen, met welke bevoegdheid Ik dit alles doe.

25 Hij keerde dus de rollen precies om: die Sanhedristen meenden boven Hem te staan, maar Hij liet hen aanstonds gevoelen, dat Hij hùn Meerdere was. Déze vraag stelde Hij hun: Ge hebt zonder twijfel wel gehoord van Johannes de Doper, nietwaar? Zegt Mij nu eens eerlijk: als hij doopte — en ge weet wel, hij doopte met de doop der bekering —, waaraan ontleende hij zijn bevoegdheid? Ontleende hij dat recht aan God in de hemel? Of aan de mensen, zodat hij met wederrechtelijk gezag optrad?

---

[1]) Het doel van deze vraag was natuurlijk, Jezus' autoriteit bij de scharen te breken.

Zo kaatste de Heiland de moeilijkheid, waarvoor de leidslieden Hèm wilden stellen, naar hen zelf terug. Het antwoord, dat zíj van Jezus begeerden, moest, in het beantwoorden van de vraag naar de bevoegdheid van Johannes de Doper, nu door henzèlf gegeven worden. Immers, deze geveinsden wisten heel goed, dat de Doper altijd op Jezus van Nazareth gewezen had als op het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegnemen kwam: als ze dus van die doop zeiden: hij is uit de hemel — dan zeiden ze daarmee, dat ook Jezus uit de hemel was. En omgekeerd.

Christus dwong dus op dit moment de leden van de Hoge Raad, kleur te bekennen. Zo hoogst-ernstig en geladen was de situatie geworden. Wat zouden ze doen: zich voor Jezus buigen? of.... Hem de scheidbrief geven?

De vragers zaten dan ook met 's Heilands vraag, waarin Hij hen nòg tot bekering roept, danig in de maag. De rollen waren omgekeerd: het ging niet om Zíjn, maar om hùn prestige. Dat beseften ze opperbest. Ze gaven niet aanstonds antwoord, maar trokken zich wat terug, om overleg te plegen.

Als we zeggen: Die doop is uit de hemel — zo zal Hij natuurlijk direct antwoorden: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd?

26 Zullen we dan zeggen: Die doop is uit de mensen? Johannes was een valse profeet? Neen, dat gaat ook niet! Dan zijn we de gunst van het volk zeker kwijt, want dat houdt de Doper voor een trouwe gezant van Jahweh!

27 Toen Jezus bij hen aandrong, gaven zij dit antwoord: We weten het niet! Maar dat wilde eigenlijk zeggen: We willen niet! we willen nòch Johannes nòch U aanvaarden! we verwerpen èn de heraut èn de Koning Zelf.

De Heiland heeft hen daarop laten voelen, dat Hij hen dóór had, want Hij zeide tot hen: Dan zeg Ik u ook niet, met welke bevoegdheid Ik dit alles doe!

Zo werd in hun botte weigering om kleur te bekennen, het concept van de scheidbrief opgesteld, welke zij Hem over luttele dagen zouden geven. Want die weigering betekende, dat de leidslieden Hem verworpen hadden.

28 En nòg liet de Heiland die zich verhardende autoriteiten niet los. Hij ging hen nog verder verma-

nen, en sprak daartoe in de vorm van een gelijkenis.
Wat dunkt u van wat Ik u nu zeggen ga? vroeg Jezus. Er was eens een mens, die twee zoons had. Er moest op een dag noodzakelijk werk gedaan worden in zijn wijngaard. Dus ging de vader tot de éne zoon, en gaf hem deze opdracht: Mijn zoon, ga heen, werk heden in mijn wijngaard.
29 Deze zoon antwoordde echter balsturig: Neen, ik heb geen zin, ik wil niet! Doch een poosje daarna bezon hij zich, kreeg er spijt van, en ging zonder iets te zeggen het werk in de wijngaard doen.
30 Ondertussen was de vader naar de àndere zoon gegaan, om hem precies dezelfde opdracht te geven. Deze antwoordde heel onderdanig: Ja, vader, ik zal het doen! Toen echter de vader heengegaan was, ging hij niet.
31 Nu, wie van deze beiden heeft dan de wil van de vader gedaan?
Uit de omstanders werd spontaan het antwoord gegeven: Natuurlijk die eerste!
Daarop zeide Jezus met diepe ernst tot de overpriesters en ouderlingen: Luistert goed, want Ik zeg u nadrukkelijk, dat de tollenaars en de hoeren, die gij als de ongehoorzamen en uitgeslotenen beschouwt, u zullen voorgaan in het Koninkrijk Gods!
32 Want Johannes is tot u gekomen, zich in alles aan de Wet Gods houdende, en u in die weg de gerechtigheid predikende — maar gijlieden, die u zelf voor de ware vromen houdt, hebt hem niet geloofd, integendeel, zijn woord verworpen, en dus aan God de gehoorzaamheid opgezegd. Maar de mensen, die gij als paria's veracht, geloofden zijn woord wel, en zijn zich gaan buigen voor de eis tot bekering. Dat hebt gij opperbest gezien en geconstateerd — en tòch hebt gijlieden er geen spijt van gekregen, maar ge zijt bewust verder gegaan op uw weg van ongeloof en onboetvaardigheid. Ge hebt dus in feite gedaan als die àndere zoon: ja zeggen, en 't tòch niet doen. Begrijpt ge dan niet, dat ge de gerechte toorn Gods over u haalt?
33 Nog met een andere gelijkenis toonde de Heiland aan, dat dit pertinente ongeloof moest uitlopen op het gericht des Heren.
Hij zeide namelijk:

Ik wil 't u toch zo graag volkomen duidelijk maken, wat ge eigenlijk bezig zijt te doen.

Er was eens een groot-grondbezitter, die een mooie wijngaard liet aanleggen. Alles moest keurig in orde zijn: een muur er om heen, een grote bak om de druiven te persen er in, en voorts een wachttoren, van waaruit een wakend oog kon worden gehouden op heel de omgeving. Toen alles gereed was, verhuurde hij de wijngaard aan pachters, want hijzelf ging geruime tijd buitenslands wonen.

34 Tegen de tijd, dat de druivenoogst rijp was, zond hij enige van zijn dienaren tot de pachters, om zijn aandeel in de opbrengst in ontvangst te nemen: ze moesten hem toch de pachtprijs betalen, nietwaar?

35 Maar dit waren kwade pachters; ze dachten: onze heer zit toch in het buitenland, wij betalen hem niet! Daarop hebben zij de éne knecht met slagen op de vlucht gedreven, de àndere doodgeslagen, en de dèrde zelfs gestenigd.

36 Nu was deze landeigenaar zeer lankmoedig: hij zond andermaal een deputatie naar de pachters, nu in nog groter aantal, en met dezelfde opdracht — maar het verging ook deze dienaren op gelijke wijze als de vorige.

37 Tenslotte overwoog de heer, dan maar zijn zoon te zenden, want hij overwoog bij zichzelf: déze zullen zij toch zeker ontzien! hèm te doden zullen ze vast niet aandurven. Hij deed het ook.

38 Maar toen de pachters tegenover de zoon van hun heer stonden, die met dezelfde rechtmatige eis kwam, zeiden ze onder elkander: Deze is de erfgenaam — weet je, wat we doen? We zullen ook hèm doden, dan gaan zijn erfrechten op ons over, want zijn vader woont ver weg, die kan ons geen kwaad doen; en dan is de wijngaard van ons!

39 Daarop verwerkelijkten ze hun plan: ze begingen het stoute stuk, de zoon te nemen, hem buiten de wijngaard te stoten, en vervolgens te vermoorden.

40 Wat dunkt u? wanneer dan de heer van de wijngaard het besluit neemt, zèlf te gaan, en komt — wat zal hij met die kwade pachters doen?

41 Weer klonk spontaan het antwoord: Hij zal die boosaardige landbouwers een kwade dood doen sterven, en de wijngaard aan andere huurboeren verpachten, die hem de vruchten op tijd zullen afdragen!

42 Natuurlijk! antwoordde de Here Jezus toen. En met snijdende ironie, maar ook in ernstige liefde vervolgde Hij: Zó heeft de Schrift het reeds voorspeld! Hebt gij nooit gelezen:

De steen, die de bouwlieden afgekeurd hadden,
deze is tot een hoeksteen geworden;
van de HERE is dit geschied, en het is wonderlijk in onze ogen!—? [1])

43 Daar werd al aangekondigd, wat vandaag aan het gebeuren is: Ik heb uw beeld in deze gelijkenis getekend. En daarom zeg Ik u, dat het Koninkrijk Gods van ulieden zal worden weggenomen, en aan een volk gegeven, dat de vruchten van dat Koninkrijk wèl voortbrengen zal.

44 [2]) Wee u vanwege uw zonden! Gijlieden stoot u aan deze hoeksteen, ongehoorzaam zijnde [3]) — dat betekent de dood voor u. Want daardoor komt ge onder deze steen terecht, en dan wordt ge vermorzeld!

45 De overpriesters, en ook de Farizeeën, die zich onder het gehoor van Jezus bevonden, begrepen 't opperbest, wat de Rabbi van Nazareth met deze gelijkenissen bedoelde, en dat Hij van hèn gesproken had. Maar zij hebben ook na deze klare, aangrijpende prediking zich niet bekeerd.

46 Integendeel: het heeft hen versterkt in hun tomeloze begeerte, zich van die lastige Rabbi te ontdoen, en zij hebben plan op plan gesmeed, om Hem gevangen te nemen. Tòch durfden zij het nog niet recht aan, want zij waren bang voor de scharen, bij wie Jezus nog in groot aanzien stond: het volk hield Hem namelijk voor een profeet, die met een bizondere opdracht van God tot hen kwam.

22 : 1 De Here wist het wel, van die geheime beraadslagingen. Nog eens gaf Hij er Zíjn antwoord op: prediking-in-

---

1) Ps. 118 : 22.
2) Hoewel dit vers in sommige handschriften ontbreekt, menen we het toch te moeten handhaven.
3) Vgl. 1 Petrus 2 : 6-8.

gelijkenisvorm. Een laatste klop op de deur!

2 Hij zeide tot hen:

Het Koninkrijk der hemelen is te vergelijken met een mens, een koning, die zijn zoon een groot feestmaal bereidde, een langdurige bruiloft [1]).

3 Van te voren zond hij invitaties rond door zijn slaven — en natuurlijk werden de mensen uit de regeringskringen en de hoogste standen van het rijk genodigd. Dat was de eerste uitnodiging — maar.... de geïnviteerden wilden niet, ze hadden geen zin om te komen.

4 Ondanks deze brute belediging liet de koning in zijn lankmoedigheid de uitnodiging herhalen. Hij zond andere slaven, met de opdracht, tot de genoden te zeggen: Kòmt nu, want ziet, alle dingen zijn gereed, de tafel wacht, ik heb een overvloedige maaltijd in orde laten maken, er is vlees genoeg, want ik heb mijn ossen en gemeste beesten laten slachten — wacht nu niet langer, maar komt direct!

5 Ontzettend: niemand gaf gevolg aan de uitnodiging! Sommigen gingen heel rustig en laconiek aan het werk, de een naar zijn landerijen, de andere naar zijn koopmanschap.

6 Ja, er waren er zelfs, die zich niet ontzagen, sommige van des konings slaven te grijpen, te mishandelen en te doden.

7 Geen wonder, dat de koninklijke gastheer nu zijn toorn niet langer onderdrukken kon; hij besloot maatregelen ter strafoefening te nemen, en zond troepen uit, die het bevel ontvingen, de moordenaars ter dood te brengen, en de stad in brand te steken — wat zij ook volbrachten.

8 Daarop zeide de vorst tot zijn slaven: De bruiloft is wel gereed, maar die ik er toe nodigde, waren het niet waard.

9 En tòch wil ik, dat er velen in de vreugde zullen delen! Gaat daarom naar de kruispunten der wegen — daar is verkeer genoeg — en inviteert allen, die gij aantreft, tot de bruiloft.

10 De slaven déden, wat hun heer hun geboden had: zij gingen naar de aangegeven plaatsen, en verzamelden allen,

---

[1]) De Joden vierden vaak een week lang bruiloft (vgl. Richt. 14 : 17). Hier zal de bruiloft bedoeld zijn als beeld van de volheid der hemelse vreugde (vgl. Openb. 19 : 7).

die zij aantroffen, of het nu mensen waren, die in een goede dan wel in een kwade reuk stonden. Zij werden genodigd, en zij kwamen, velen van hen schoorvoetend en schuchter, na zich verkleed te hebben, naar het paleis, waar slaven hen naar de rijk-versierde feestzaal brachten; daar gingen zij aan de lange tafels aanliggen.

11 Toen trad de koning binnen, en overzag die volle zaal: wat een mensen! die hadden dus allen de eer, om met Zijne Majesteit te mogen eten. Maar zo de feestgangers inspecterende, zag hij plotseling iemand onder de aanliggenden, die niet eens de moeite had genomen, een schoon, wit feestkleed aan te trekken [1]). Dat was toch wel erg onbetamelijk, zo niet onbeschaamd!

12 De koning trad op de man toe, en zeide op nog vriendelijke toon: Vriend, hoe komt ge er bij, hier zonder passend feestkleed te verschijnen? 't Had toch kunnen zijn, dat de man pas op het nippertje genodigd was, en geen tijd of gelegenheid meer had gehad, zich om te kleden. Maar de man kreeg een hoogrode kleur, en wist niets te zeggen. Daaruit bleek wel, dat hij niet gekomen was, om zijn koning te eren en met deze blij te zijn, doch louter om eens lekker te kunnen schransen! En dat betekende in de grond der zaak majesteitsschennis.

13 Toen ontstak 's konings toorn, en op scherpe toon beval hij zijn bedienden, hem handen en voeten te binden, en hem buiten de zaal te werpen....

Ja, de Heiland liet al sprekende precies en onomwonden Zijn hoorders gevoelen, wie Hij met die vorstelijke gastheer bedoelde: God, Zijn Vader! Want Hij zeide eigenlijk: Werpt hem uit in de buitenste duisternis! het is voor eeuwig te laat met hem. Hij wilde wel binnenkomen, maar niet als gewillig en liefhebbend onderdaan van Mijn Vader, die Hem met zijn ganse hart en leven dient. Nu blijft er niets voor hem over dan een altijd-knagende spijtwroeging, want daar zal het geween zijn en het tandknersen.

14 Velen zijn geroepenen: velen horen de lokkende nodiging van het Evangelie — maar weinigen zijn verkoren, om

---

1) Vgl. Pred. 9 : 8.

de zaligheid te beërven: zij geloven niet en zij willen zich niet bekeren.

Zo bond de Here Jezus Zijn hoorders hun verantwoordelijkheid op het hart.

15 Ook op déze ernstige prediking hebben echter de Farizeeën zich verhard. Zij begrepen opperbest, wat de Rabbi van Nazareth bedoelde — maar woedend gingen zij heen, om te overleggen, wat hun te doen kon staan. Openlijk durfden zij nog niet tegen Hem op te treden — en tòch konden zij het niet zetten, dat Hij als het ware de poten onder hun stoelen wegzaagde: zíj waren toch in Israël de autoriteiten, die alleen het volk mochten onderwijzen. Daarom besloten zij, Hem een strikvraag te stellen, om Hem in Zijn woorden te kunnen vangen, opdat de scharen zouden zien, dat die zogenaamde profeet een bedrieger was.

16 Zij wilden ditmaal 't maar niet wagen, zèlf te komen: dat was hun de vorige keren bitter-slecht bevallen, en bovendien moest de strik zo handig en onopvallend mogelijk gespannen worden! Dus zonden zij een deputatie, bestaande uit een gemengd gezelschap: enige leerlingen der Farizeeën, samen met enige aanhangers van de „Herodespartij", die ze anders niet konden luchten of zien —, maar ja, hun haat tegen Jezus was zo groot, dat ze die Herodianen maar graag gebruiken wilden, om hùn doel te dienen. De opzet was nu, dat deze mensen zich voordeden als vrome mensen, die met een gewetenskwestie zaten, n.l. of een kind van Abraham belasting [1]) mocht betalen aan de Romeinse keizer. De mensen van de Herodespartij, die sterk voor de dynastie der Herodessen waren, en pro-Romeins, hadden geen bezwaar tegen deze belasting. De Farizeeën waren er principieel tegen: Gods Wet verbood dat immers! [2]) — maar in de practijk legden zij zich er bij neer. En deze „brandende kwestie" wilden ze nu gebruiken, om Jezus uit de weg te kunnen ruimen: mocht een nazaat van Abraham nu dit doen, ja of neen? Antwoordde

---

[1]) Hiermee wordt bedoeld niet de indirecte belasting in accijnzen, maar de directe, personele belasting, welke sinds enige jaren in Judea geheven werd, en die bij het volk zeer gehaat was.

[2]) Vgl. Deut. 17 : 15.

Hij: ja! — dan verspeelde Hij natuurlijk de volksgunst en was met één slag Zijn gezag gebroken. Zei Hij: neen! — dan konden zij Hem bij de stadhouder als rebel aanklagen.

De afgezanten van de „anti-Jezus-bond" voerden hun opdracht geniaal-sluw uit, dat moet gezegd worden. Want zij begonnen Hem te vleien, zeggende: Meester, het is algemeen bekend, dat U recht door zee gaat, en niemand naar de ogen ziet, maar in waarheid de mensen leert, hoe zij naar Gods geboden hebben te wandelen.

17 Wil ons dan zeggen, wat U hiervan denkt (want dat is een gewetensvraag, waarmee wij zitten): is het geoorloofd, aan de keizer hoofdelijke belasting te betalen, of niet?

18 Maar de Heiland doorzag hun duivelse bedoeling direct: zulke huichelaars! En dat liet Hij hun ogenblikke-
19 lijk bemerken, want Hij antwoordde: Toneelspelers dat gij zijt! Gij wilt Mij een kuil graven, om daarin te vallen! Toont mij de belastingpenning!

Toen stelden zij Hem zo'n denárie [1]) ter hand.

20 Daarop vroeg Hij hun: Van wie is deze beeldenaar, en geldt het randschrift er om heen? [2])

21 Ze konden natuurlijk niet anders zeggen dan: Van de keizer! Waarop Jezus hun dit paradoxale antwoord gaf: Geef dan aan de keizer wat hèm, en aan God wat Gode toekomt! [3])

22 De vragers hebben zich over dit antwoord danig verwonderd, maar tegelijk ingezien, dat hun opzet mislukt en hun vraagstelling doorbroken was. Daarom keerden zij onverrichterzake terug. Hoe nijdig zullen hun opdrachtgevers geweest zijn!

23 De Heiland heeft het die dag druk met Zijn bestrij-

---

1) Bedoeld is het zilveren muntstuk ter waarde van ± f 0.45.

2) Er zijn muntstukken gevonden uit de tijd van Tiberius, waarop zijn „kop" voorkwam met het randschrift: Tiberius Caesar divi Augusti filius (= zoon van de Goddelijke Augustus).

3) Over deze uitspraak zijn honderden bladzijden geschreven, ook nog tijdens de laatste oorlog, in verband met de vraag, in hoe verre men zich aan een bezettende macht moet onderwerpen. Het bestek van dit boekje laat niet toe hierop in te gaan. M.i. valt uit deze woorden van Christus af te leiden: verzet tegen de bezetter mag slechts plaatsvinden als 't de noodzakelijke keerzijde is van de door Gods Bondswet geëiste gehoorzaamheid.

ders! Want nog diezelfde dag kwam er een deputatie van de Sadduceeën, de adellijke priesters en aanzienlijkste burgers, tot Hem. Dat waren, zoals u weet, de „liberalen" onder de autoriteiten. Mensen, die niet geloofden bijvoorbeeld, dat er een opstanding der doden is [1]). En nu kwamen zij tot Jezus met een bepaald probleem. Zij wilden wel eens horen, wat die Rabbi van Nazareth daarover te zeggen had. En dat niet zozeer, omdat 't hun volle ernst was — in werkelijkheid interesseerde hun de mening van Jezus niets —, maar omdat ook zíj niet konden zetten, dat Hij bij de scharen zo populair was. Daarom kleedden zij hun vraagpunt zó in, dat het de lachlust en de spot moest opwekken.

24 Ze zeiden: Meester, U weet wel, wat Mozes heeft gezegd over het leviraatshuwelijk! Indien iemand sterft zonder kinderen, dan rust op diens broeder de plicht, de weduwe te huwen, om de eerste man alsnog nakomelingschap te verwekken: de oudste zoon moet dan gerekend worden als de stamhouder van de overledene [2]).

25 Nu moet U eens horen: er waren bij ons zeven broeders. De eerste had een vrouw genomen, maar bij haar geen kinderen gewonnen. Toen stierf hij, en daardoor was de tweede van het zevental verplicht met de weduwe te huwen.

26 Maar ook hij stierf, terwijl het huwelijk kinderloos was gebleven. En zo ging het ook met de derde, ja met alle zeven!

27 Ten laatste, nadat ze dus alle zeven kinderloos overleden waren, stierf ook de vrouw.

28 En nu zouden we U wel eens willen vragen: bij de opstanding — van wie der zeven zal zij de vrouw zijn? Ze hebben allemaal evenveel recht op haar, want ieder der broers is wettig met haar getrouwd geweest!

---

[1]) Prof. Grosheide meent (Komm. Matth., blz. 264), dat het Griekse woord voor opstanding hier verstaan moet worden als onsterfelijkheid. Volgens Flavius Josephus (zo deelt hij mee) leerden de Sadduceeën, dat de ziel niet voortbestond, maar tegelijk met het lichaam verging. Uit Hand. 23 : 8 blijkt echter, dat het wel degelijk gaat over de opstanding des vleses, want dàt werpt Paulus als twistappel in de vergadering van het Sanhedrin.

[2]) Vgl. Deut. 25 : 5-10.

29 Met spotziek verwachten keken ze Jezus aan. Maar de Heiland antwoordde hun op rustige, doch strenge toon: Ik heb u wel dóór! Doet nu maar niet, alsof dit u ernst is! Gij dwaalt! Gij beroept u op Mozes zogenaamd, maar uw zonde is, dat ge de Schriften niet kent, en dat ge geen flauw besef hebt van de almachtige kracht Gods!

30 Want wanneer de doden zullen opstaan, dan zal het leven een heel andere stijl hebben dan nu: mannen zullen niet meer trouwen, en vrouwen zullen niet meer worden uitgehuwelijkt; maar de mensen zullen zijn als de engelen, die nooit huwelijksleven hebben gekend.

31 En dat de doden zullen worden opgewekt — nu, als gij werkelijk de Schriften had leren lézen, dan hadt ge geweten en aanvaard, dat dit inderdaad een feit is: de wederopstanding des vleses.

32 Of hebt gij nooit opgemerkt, dat God Zich tegenover Mozes genoemd heeft: de God van Abraham, en de God van Izak, en de God van Jacob? En die aartsvaders waren toen toch al lang overleden! Maar Mozes en Israël mochten pleiten op en leven uit dezelfde Verbondsbelofte als zij. Met andere woorden: hoewel zij dood waren, bleven zij wachten op de vervulling der belofte, dat zij erfgenamen der wereld zouden zijn [1]). En dit kunnen zij niet alleen wat hun geest betreft wezen, maar daartoe zullen ze ook naar 't lichaam uit de doden verrijzen moeten! Wat dacht gij? Dat de HERE een God der dóden is? Wel neen, Hij is de God der lévenden!

33 Opnieuw stonden de scharen diep-verbaasd over Zijn onderwijs, toen ze hoorden, dat Jezus zó Zijn bestrijders te woord stond.

34 Ook vele Farizeeën hadden dit gesprek beluisterd. Het deed hun deugd, dat Hij hun tegenstanders, de Sadduceeën, zo goed de mond had gestopt. Maar aan de andere kant wilden zij toch alles op alles zetten, om Zijn mond tot zwijgen te brengen. En al weer op diezelfde dag ver-
35 zamelden zij zich rondom Hem. Eén van hen, die de reputatie had, dat hij een groot wetgeleerde was, stelde Hem opnieuw een vraag, waarachter de bedoeling lag, Hem op

---

1) Vgl. Rom. 4 : 13.

de proef te stellen, opdat zij iets konden vinden, om Hem in 't nauw te brengen en Zijn gezag afbreuk te doen. Dit vroeg de man:

36 Meester, wat is het grote gebod in de Wet? [1])

37 Toen herinnerde de Heiland deze vrager aan het gebed, dat hij dagelijks, als „zoon der Wet", moest bidden [2]), en waarin de Schrift werd aangehaald [3]) — als wilde Hij zeggen: wat vraagt ge naar de bekende weg? Ge kunt dat uit de Schriften weten! Hij zeide:

Gij zult de HERE, uw God, liefhebben
met geheel uw hart en met geheel uw ziel
en met geheel uw verstand.

38 Dit is het grote en het eerste gebod.

39 Het tweede, daaraan gelijk, is: gij zult uw naaste liefhebben als u zelf [4]).

40 Aan deze twee geboden hangt de gehele Wet en de Profeten! [5])

41 Nu de Farizeeën zich toch om Jezus heen verzameld hadden, achtte de Meester het ogenblik gekomen, het tot nu toe min-of-meer verborgen conflict tussen Hem en hen in de openbaarheid te trekken: ten aanhoren van het volk moest duidelijk worden, of de leidslieden Hem als de beloofde Messias aanvaardden of verwierpen.

42 Hij stelde hun plotseling deze vraag:

Wat dunkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij?
Prompt gaven zij ten antwoord: Davids Zoon!

43 Daarop zeide Jezus: Hoe noemt Hem dan David, door

---

1) Dat was onder deze „uitleggers" der Wet een groot twistpunt. Er waren er, die 248 geboden en 365 verboden telden; 248, omdat het menselijk lichaam 248 leden heeft, 365, omdat het jaar 365 dagen telt. De som van 248 en 365 is 613 — en dat is de „getalwaarde" van 't Hebreeuwse woord voor Wet: thora! (in die taal worden de cijfers door de letters van het alphabet voorgesteld). In deze geboden onderscheidde men tussen „lichtere" en „zwaardere" — de eerste moesten voor de laatste wijken.

2) Het z.g. „Sjema", waarvan het hoofddeel wordt gevormd door de Schriftgedeelten Deut. 6 : 4-8, Deut. 11 : 13-21, Num. 15 : 37-41 — een gebed, dat elke avond moest worden uitgesproken. Sjema = hoor! het eerste woord uit Deut. 6 : 4.

3) Deut. 6 : 5; vgl. 10 : 12; 30 : 6.

4) Lev. 19 : 18.

5) Daarmee wordt uitgedrukt, dat heel de Schrift op deze geboden als grondpijlers steunt.

de Geest gedreven, dus met Goddelijk gezag, zijn Heer?

Hij stelde natuurlijk deze vraag, omdat de Schriftgeleerden wel de mond er vol van hadden, dat de Messias een troonopvolger van de grote David was, maar in hun vleselijk-nationalistische verwachting er geen oog voor hadden, dat Hij ook Davids Heer was, dus van Goddelijke oorsprong!

44 Ge weet dat toch wel uit de Schriften! — zo vervolgde de Heiland. Daar leest ge, dat David zegt:

De HERE heeft gezegd tot mijn Heer:
Zet U aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden onder Uw voeten gelegd heb [1]).

45 Indien David Hem dus Heer noemt, hoe kan de Messias dan zijn Zoon zijn? [2])

46 Daar had niemand een wederwoord op: dàt „raadsel" kon geen Schriftgeleerde oplossen. Natuurlijk niet! Vanwege hun aardsgezinde en dus in feite ongelovige Messiasverwachting!

En ook was, van die dag af, de lust vergaan, om Hem nog één vraag te stellen: ze gevoelden duidelijk, dat ze niet tegen Hem op konden. En tòch gelóófden zij niet in Hem.

Zo was dan daadwerkelijk aan de Middelaar *de scheidbrief gegeven!*

j. *Christus, de scheidbrief aanvaardende, geeft profetisch afscheid aan leidslieden en volk.* 23 : 1-39.

23 : 1 Hierna heeft de Here Jezus Zich gewend tot de scharen, en speciaal tot Zijn discipelen: Hij wist, dat Zijn uur snel naderde, dat het gezwel der vijandschap van de leids-

---

1) Psalm 110 : 1.

2) Het valt niet aan te nemen — gelijk velen beweerd hebben —, dat Christus hier Zijn eigen Davidische afkomst bestrijdt. Wij hebben hier te maken met een schijnbare tegenwerping: De Heiland wil Zijn bestrijders in het nauw jagen, hen doen uitkomen als Zijn vijanden, omdat zij de Messias hoogstens als Koning (maar dan áárds koning) erkennen, doch niet als de Priester van psalm 110, de Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek. Het essentiële verschil tussen David en zijn Grote Zoon wordt in die psalm juist verklaard door Zijn Priesterschap (110 : 4): dàt maakt Jezus tot Davids Heer (vgl. de inaugurele oratie van wijlen prof. B. Holwerda: „De Priester-Koning in het O.T.", Terneuzen, 1946).

lieden op het punt van doorbreken stond, dat de overgrote meerderheid van het volk Hem slechts als profeet, niet als Messias, zag, en straks door zijn leidslieden volkomen met Hem breken zou. Nog eenmaal wilde Hij ontdekken aan de schijngodsdienst dezer „vrome" autoriteiten. Aldus sprak Hij:

2 De Schriftgeleerden en de Farizeeën, die als leraars der Wet u onderwijs geven, hebben zich gezet op de stoel van Mozes, en pretenderen aldus de voortzetters te zijn van diens profetische dienst.

3 Nu moet ge dat goed zien: alles wat zij van Mozes' leer u doorgeven, moet gij doen [1]), en alzo de rechten en inzettingen, die hij u geboden heeft, onderhouden; maar doet het dan anders dan zij, en volgt hun werken niet na, want met al hun hameren op stipte onderhouding der Wet, doen zij het zelf niet!

4 Hoe staat het immers met hen? Ach, zij binden met al hun strenge voorschriften zware lasten tot een schier ondraaglijk pak bijeen, en laden dat pak dan op de schouders dergenen, aan wie zij onderwijs geven — maar zèlf willen zij die lasten met geen vinger aanraken en verroeren, die geveinsden! Ze weten door allerlei kunstgrepen zèlf te ontduiken aan het dragen van dat pak!

5 O, ze roepen zichzelf uit als de Wetsgetrouwen, maar alles wat zij in uiterlijke vervulling der geboden doen, doen zij alléén om de mensen tot een schouwspel van vroomheid te zijn, en aldus van hen geëerd en gevleid te worden [2]). Om een voorbeeld te geven: wie maken de gebedsriemen [3]) zo breed als zij? wie dragen aan het opperkleed zo grote kwasten [4]) als deze mensen?

6 Een ander voorbeeld wil Ik u nog geven: als zij aan

---

1) Hierbij valt in rekening te brengen, dat slechts weinig Joden de geschreven rollen der Schrift geheel of gedeeltelijk in bezit hadden: de massa was aangewezen op mondelinge onderwijzing.

2) Vgl. Matth. 6 : 1 v.v.

3) Aan deze gebedsriemen waren kleine kastjes bevestigd, waarin perkamenten rolletjes werden geborgen, op welke de woorden geschreven stonden uit Ex. 13 : 3-10, 11-16; Deut. 6 : 4-9; 11 : 13-21, die ze op deze manier letterlijk meenden te vervullen.

4) Vgl. Num. 15 : 38, 39; zie blz. 74, noot 2.

maaltijden aanliggen, of de dienst in de synagoge bijwonen, dan eisen zij voor zichzelf de ereplaatsen op!

7 Ook houden die eerzuchtigen er buitengewoon van, op de markt door het publiek eerbiedig gegroet te worden, en u moet eens zien, hoe hun gezichten stralen, als u ze met „Rabbi" aanspreekt!

8 Zich speciaal tot Zijn discipelen richtende, zeide Hij tot hen:

Niemand uwer sta er op, zich „Rabbi" te laten noemen, want gij hebt allen samen één Meester, en gij zijt allen broeders, niemand van u heeft enige voorrang boven de ander, en dat moet ge allemaal steeds in onderlinge liefde bedenken.

9 Ook zult gij onder de mensen niemand uw vader noemen, al is hij nog zo'n vrome en geliefde leraar [1]), want gij hebt allen samen één Vader: Hij, Die in de hemelen is!

10 Laat u al evenmin „leidsman" noemen [2]), want allen samen hebt ge maar één Leidsman: Mij Zelf, Die de Christus ben.

11 Weet, wat de ware grootheid is: wilt ge de grootste onder Mijn discipelen zijn, wees dan aller dienaar.

12 Ge kent de regel, aan welke Ik u al meer herinnerd heb [3]): Al wie zichzelf zal verhogen, zal vernederd worden, en al wie zichzelf zal vernederen, zal verhoogd worden.

13 Nu wendde de Heiland Zich rechtstreeks tot de groep der Joodse autoriteiten, die met gramme gezichten stonden te luisteren. Zij hebben in feite Hem de scheidbrief reeds gegeven — nu predikt Hij hun, als Koninklijke Rechter, het oordeel, en geeft hun daarmee Zijnerzijds het afscheid. Hij doet dat in de vorm van een zevenvoudig wee.

Wee u, Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars! want gij onthoudt aan de mensen de rechte kennis van de Wet, en daarmee sluit gij hun het Koninkrijk der hemelen toe, brengt gij hen op een doolpad. Immers, er is bij u zelf niet de minste begeerte om door pure Wetskennis en een leven in bekering tot Gods geboden, het Koninkrijk in te

---

1) Vermoedelijk stonden vele Wetgeleerden zeer sterk op deze titel.
2) Letterlijk staat er: kathegeet, vgl. Rom. 2 : 19; Joh. 13 : 13.
3) Vgl. Matth. 20 : 26.

gaan — en als er zijn, die dat wel zouden willen proberen, in heilbegerigheid, laat gij hen niet vrij, die weg in te gaan, maar houdt gij hen daarvan af, door hen te vervloeken.

[14[1])],15 Wee u, Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars! want gijlieden maakt propaganda en ijvert voor wat ge uw zendingsroeping noemt, met een vurigheid, een betere zaak waardig! Gij trekt zee en land[2]) rond, om één bekeerling te maken, die uit het heidendom tot het Jodendom overkomt[3]) — en gelukt dat, wordt hij het, dan maakt gij hem tot iemand, die in de gehenna, in het helse vuur thuishoort, twee maal zo erg als gij het zelf zijt. Want zulk een wordt niet waarachtig bekeerd, en in den regel is hij nog fanatieker dan gij zelf!

16 Wee u, blinde wegwijzers! wat is dat voor een leer, die gij de mensen opdringt, wanneer gij zegt: als iemand zweert bij de Tempel, dan is hij aan die eed niet gebonden — maar legt hij een eed af bij de goudschat van de Tempel, dan moet hij die houden! — ?

17 Dwazen en blinden, dat ge zijt! alsof het goud meer zou zijn dan de Tempel! dat goud is toch niet heilig, omdat het goud is — het wordt pas heilig door de Tempel, omdat het voor de dienst van het Huis Gods afgezonderd is!

18 En precies zo staat het met die andere regel, welke gij huldigt: als iemand bij het altaar gezworen heeft, dan beweert gij: hij heeft niets gezegd! maar legt hij een eed af bij de gave, die daarop ligt, dan moet hij die houden!

19 Blinden, dat gij zijt! wat is méér: de gave, of het altaar, dat de gave heiligt?

20 Wie dus gezworen heeft bij het altaar — dat het meerdere is —, legt tegelijk een eed af bij alles wat er op ligt, bij het mindere dus, het offer!

---

1) Volgens de beste handschriften hoort vs 14, dat ook met „wee u" aanvangt, in de tekst niet thuis; deze woorden zijn waarschijnlijk door een paar afschrijvers bij vergissing neergeschreven, waar ze ook voorkomen in Marc. 12 : 40 en Luc. 20 : 47; in de N.V. staat dit vers tussen teksthaken.

2) Na de ballingschap waren de Joden gaan „evangeliseren", op grote schaal, over heel de toenmaals bekende wereld.

3) De z.g. proselieten, die zich door besnijdenis bij het Joodse volk lieten inlijven.

21 En wie gezworen heeft bij de Tempel, die legt tegelijk
een eed af bij Hem, Die daarin woont, door Wie alléén
dit Huis zijn heiligheid heeft.
22 Precies zo staat het, als iemand een eed aflegt bij de
hemel, want die zweert bij Hem, Die de hemel tot de troon
Zijner majesteit maakt, op welke Hij gezeten is!
23 Wee u, Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars!
hoe maakt ge van de tiendplicht, waarvan de Wet
spreekt [1]), een caricatuur! O ja, ge zijt uiterst nauwkeurig
in het geven der tienden voor de dienst van Jahweh: zelfs
van onbetekenende en goedkope kruiden doet ge het, van
de munt [2]) en de dille [3]) en de komijn! [4]) Maar ondertussen
laat ge na, de HERE te geven wat het gewichtigste van de
vervulling der Wet is: het rechtvaardig oordelen over, het
met barmhartigheid vervuld zijn jegens de naaste, en het
gelovig aanhangen van Hem, Die de Wet geproclameerd
heeft! Wat baat dan al uw accuraat tienden-geven, als u
het voornaamste nalaat? Dit laatste moest men doen, en
het eerste niet verzuimen.
24 Blinde wegwijzers! weet ge, wat deze uw houding be-
tekent? Dat ge uit uw beker de mug uitzeeft, maar onder-
tussen slikt ge de kameel door, dat veel grotere onreine
dier [5]).
25 Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huiche-
laars! wat houdt ge u stipt aan de voorschriften tot cere-
moniële reinheid! Bekers en schotels reinigt gij zorgvuldig
— maar dat is alles ten slotte maar de buitenkant! Wat er
in zit, is vaak afkomstig van roof en onmatigheid: gij
verrijkt u zelf door allerlei onbehoorlijke en ongeoor-
loofde practijken.
26 Blinde Farizeeër, reinig eerst de inhoud van de beker,
want dàn pas wordt hij ook van buiten rein!
27 Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huiche-
laars! Zal Ik u eens zeggen, waar gij op lijkt? Op die graven,

---

1) Vgl. Levit. 27 : 30-32; Deuter. 14 : 22-26.
2) Munt (of menta) is het pepermuntkruid, waarmee de vloer in de woningen wel werd bestrooid.
3) Dille werd gebruikt om spijzen te kruiden.
4) Komijn is een specerij, met iets-bittere smaak.
5) Vgl. Levit. 11 : 4.

die zo mooi wit gekalkt zijn [1]), en dus van buiten prachtig schijnen — maar ach, als je van binnen een kijkje zou nemen: vol doodsbeenderen en alles wat bij het proces der ontbinding ontstaat, één-en-al onreinheid.

28 Zo is het met ú: uiterlijk is het voor de mensen, of gij met het gewaad der gerechtigheid bekleed zijt, maar innerlijk: vol geveinsdheid en Wetsverachting!

29 Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars! och, wat zijn uw monden en daden vol piëteit jegens de profeten en rechtvaardigen, die door uw voorvaderen ter dood zijn gebracht, omdat zij het hen-veroordelend-getuigenis van het Woord Gods niet konden verdragen, dat hen tot bekering riep!

Uw dáden — want gij zijt vol roerende zorg voor hun grafsteden, en voor de monumenten, waarmee deze prijken: altijd zijt gij aan het herstellen en nog-meer versieren.

30 En uw mònden — ge schroomt immers niet, te beweren: indien wij geleefd hadden in de tijden van onze vaderen, o, dan hadden wij zo niet gehandeld! dan zouden we heus geen gemene zaak met hun wandaden gemaakt hebben, en dus niet hebben meegedaan aan het vergieten van hun bloed.

31 Gij getuigt derhalve van u zelf, dat gij zonen zijt van de moordenaars der profeten [2]) — dat deze daarmee schanddaden hebben begaan — dat er heel wat goed te maken zou vallen. Maar het is openbaar, dat gij in feite met die profetenmoorders één lijn trekt!

32 Toe, maakt de maat uwer vaderen vol! [3])

33 Gijlieden zijt in wezen niets anders dan slangen, adderengebroed! Dacht ge soms nog, het gericht der hel te ontvlieden? Geen sprake van: daar is voor u geen weg ter ontkoming.

34 Daarom, zie, *Ik* zend [4]) tot u verschillende Godsge-

---

[1]) Zo tegen Pasen hadden de Joden de gewoonte, om de graven met witte kalk te pleisteren, opdat een ieder zich des te beter kon hoeden voor verontreiniging, wat zelfs door een graf geschieden kon (vgl. Num. 19 : 16).

[2]) Natuurlijk is niet het feit zelf, dat zij nakomelingen dezer bozen waren, hun aan te rekenen, maar dat zij eens geestes met hen zijn.

[3]) Vgl. 1 Thessal. 2 : 14-16.

[4]) Hier wordt de onvolt. tegenw. tijd gebruikt, die aangeeft, dat het steeds doorgaat.

zanten, profeten en wijzen en Schriftgeleerden, die u het Evangelie van het Koninkrijk zullen verkondigen. Maar gijlieden zijt zó verstokt, dat ge ook dan niet zult willen horen — integendeel, ge zult precies hetzelfde doen als die vaderen, wier graven gij bouwt: ge zult sommigen van hen doden en kruisigen, anderen zult ge in uw synagogen geselen, van de ene naar de andere stad zult gij hen vervolgen.

35 En daarin juist zult ge het bewijs van uw verharding leveren: dat ge het getuigenis verwerpt, en hen, die het spreken, tot bloedgetuigen maakt. Dat zal u alle verontschuldiging benemen. En God zendt die getuigen, opdat dit klaar zal blijken, en opdat het publiek openbaar zal worden, dat al het ten onrechte vergoten wordende [1]) bloed der rechtvaardigen op uw hoofd zal komen, óók het bloed, dat uitgedreven is door uw vaderen, van wie gij u in schijn distantiëert! — van het bloed van Abel af, de godvruchtige Abel, de eerste martelaar der Kerk, tot op dat van Zacharia, de zoon van Berechja, die gij — omdat dezelfde mentaliteit in u leeft als van uw vaderen — vermoord hebt tussen het Tempelhuis en het altaar [2]).

36 Voorwaar zeg Ik u: heel de ontzettende straf over die bloedstroom, die ten onrechte de aarde gedrenkt heeft, zal over dit geslacht komen.

Daarmee wees Jezus duidelijk die leidslieden aan, die met haatverwrongen gezichten Zijn zevenvoudig „wee u!" hadden aangehoord....

37 Hier pauseerde de Heiland even: er is diepe smart in Zijn ziel, omdat Hij weet: in beginsel heeft de Kerkstad, waar Hij nu bezig is Zijn uitgang te volbrengen, Hem verworpen.

Toen sprak Hij, in diepe bewogenheid, deze ontroerend-klagende woorden uit, waarin het oordeel over heel het afvallige Bondsvolk besloten lag:

---

1) Zie de vorige noot.

2) Vgl. 2 Kron. 24 : 20, 21. Deze geschiedenis moet wel bedoeld zijn. Er is hier echter deze moeilijkheid, dat bedoelde Zacharia in 2 Kron. 24 genoemd wordt: de zoon van Jojada, de priester. Men heeft wel deze (aannemelijke) oplossing voorgeslagen, dat Jojada de grootvader was, en Zacharia's vader dan Berechja heette, maar de kleinzoon naar de zeer bekende grootvader genoemd zou zijn. De chronologie van die periode maakt deze oplossing niet onmogelijk.

Ach, Jeruzalem, Jeruzalem! stad, die de profeten aan
het doden zijt, en aan het stenigen zijt van hen, die tot u ge-
zonden zijn! hoe dikwijls heb Ik uw kinderen bijeen willen
vergaderen, om het ware volk Israël te zijn, zoals een hen
haar kuikens, bij dreigend gevaar, vergadert onder haar
vleugelen — maar gijlieden hebt niet gewild.... niet ge-
wild....
38 Zie, uw woonplaats zal aan verwoesting en ondergang
worden prijsgegeven.
39 Want Ik zeg u: gij zult Mij van nú aan, nu gij Mij
verwerpt en doden gaat, niet meer zien, totdat gij zeggen
zult, maar dan niet in geloof, doch door Mijn majesteit als
Wederkomende Vorst van het heelal gedwongen [1]):
Gezegend Hij, Die komt in de naam des HEREN!

---

[1]) Vgl. Filipp. 2 : 10, 11.

VIJFDE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR ZICH BEWIJZENDE DE BELOOFDE MESSIAS. 24 : 1—28 : 20.

A. CHRISTUS' PROFETISCHE VERKONDIGING AANGAANDE DE VOLEINDING. 24 : 1—25 : 46.

a. *Hoe de Voleinding tot stand komt.* 24 : 1-31.

24 : 1 Nadat de Here Jezus al deze woorden tot de Schriftgeleerden en Farizeeën had gesproken, begaf Hij Zich door de hoge hallen en over de ruime pleinen op weg naar de Olijfberg. In de Tempel Zijns Vaders zou Hij geen voet meer zetten, want dit heiligdom was der verdwijning nabij, omdat Hij de Ware Tempel is. De discipelen, diep onder de indruk van 's Meesters laatste woorden over het verwoest-worden van de heilige stad, bekeken dat schone gebouwencomplex nog eens aandachtig: zou dat nu alles tot een puinhoop worden? Daarom kwamen zij op Jezus toelopen, en zeiden: Rabbi, kijk toch eens: wat schitterende gebouwen, en hoe solide!

2 Maar daarop gaf de Here een antwoord, dat hen neersloeg: Gij ziet dat alles dus goed? Voorwaar, zeg Ik u, hoe schoon dat alles ook is — hier zal geen steen op de andere gelaten worden; alles wordt weggebroken; 't wordt een radicale ruïne!

3 Toen wandelden zij verder, naar de Olijfberg.

Ergens op de helling ging de Meester op het gras zitten, alléén. Enige van de discipelen kwamen tot Hem [1]), en stelden Hem de vraag, die in aller hart brandde: Meester, wij zouden zo graag willen weten, wanneer al die dingen, de verwoesting van stad en tempel en zo, zullen geschieden! Want die ondergang betekent toch de voleinding der wereld. Zoudt U ons ook kunnen zeggen, wat het

[1]) Blijkens Marc. 13 : 3 de twee broederparen: Petrus, Andreas; Jacobus, Johannes.

teken zal zijn, waaraan wij kunnen bemerken, dat de wereld zal vergaan, en dat U in heerlijkheid verschijnt?

In deze vragen bleek wel, dat de gedachten der Apostelen beïnvloed waren door de aardsgezinde toekomstverwachting van hun volk.

4 Daarom heeft de Heiland het nodig gekeurd, Zijn jongeren ernstig te waarschuwen: zij moesten geheel-en-al lòskomen uit die vleselijk-nationalistische verwachtingen der Joden omtrent het komende rijk van de Messias.

Hij zeide dan tot hen: Past toch op, en waakt er voor, dat ge u door niemand laat meeslepen in verkeerde sporen!

5 Want daar zullen veel pseudo-Messiassen opstaan, die zich niet zullen ontzien, Mijn naam te gebruiken, en die de pretentie voeren, dat zij de Christus zijn — maar ze zijn het niet, al zullen ze ongetwijfeld vaak een grote aanhang rond zich verzamelen [1]).

6 En als zulke valse Christussen opstaan, dan komt natuurlijk het volk in beweging, met als gevolg opstanden en onlusten, en allerlei geruchten over verzetsbewegingen. Maar weest dan op uw hoede: laat u niet in de war brengen, en schrikt er niet van op — natuurlijk moet dat alles geschieden, naar de Raad Gods, doch dat betekent waarlijk nog niet, dat daarmee het einde der wereld er is!

7 O neen, dan moet er nog heel wat méér gebeuren! Dat hebt ge ook in de Schriften kunnen lezen [2]): er zullen oorlogen ontbranden, waarin het éne volk tegen het andere op leven en dood zal strijden, en de éne regering met de andere zal worstelen om de alleenheerschappij. En dat alles gaat dan gepaard met hongersnoden en pestilentiën, en plaatselijke aardbevingen: één verschrikking. . . .

8 Doch dat zijn nog maar de voorslagen van het klokgelui, dat de Voleinding aankondigt. Dat zijn nog maar de eerste weeën.

9 Er komen nog feller weeën. Want de vijandschap tegen Mij zal steeds scherper vormen aannemen, en dat zult ge danig ervaren: omdat gij Mij als de Christus belijden zult, zult gij gehaat worden, en in die haat zullen alle volkeren

---

1) Vgl. Hand. 5 : 36, 37; 1 Joh. 2 : 18.
2) Vgl. 2 Kron. 15 : 6; Jes. 19 : 2.

één zijn, want de ganse wereldmacht moet niets van Mij hebben. En dan kunt ge niet anders verwachten dan.... vervolging: gevangenis, en soms zelfs wel de marteldood.

10 Blijft Mij dan trouw, want het ergste zal zijn, dat er in eigen kring velen Mij zullen verloochenen, zich aan Mij en dus aan u ergerend. Dat zal heel verschrikkelijk zijn: verraad in eigen kring: in hun haat zullen die uw broeders waren u in handen uwer vijanden spelen.

11 Tegelijk zullen er heel wat valse profeten opstaan, die heel vroom kunnen spreken, maar een ander Evangelie brengen, waarmee zij massa's mensen van Mij en de gezonde leer zullen aftrekken.

12 Dat anti-christelijk bedrijf, nog wel met dekking van Mijn naam, zal een ontzaglijke invloed op de mensen hebben: steeds meerderen zullen in de strikken van die ongerechtigheid vallen, en onder al hun geroep van liefde zal van de meesten de liefde verkillen en bevriezen.

13 Maar blijft dàn juist trouw. Alleen wie tot het einde volhardt, in geloofsgehoorzaamheid, in gebondenheid aan Mijn Woord, die zal gered worden, zelfs uit de zwaarste benauwenis.

14 Natuurlijk neemt dit alles geruime tijd in beslag, want het einde [1]) kan niet komen, indien niet eerst Mijn Evangelie, de boodschap van het Koninkrijk der hemelen, als een getuigenis gepredikt zal zijn aan alle volkeren — een getuigenis, dat een ieder dwingt tot de keuze, tot kleur bekennen: er moet uit komen, wat er in zit.

15 Geeft dus nauwlettend acht op de ontwikkeling van alle gebeuren. Want de tijd komt, dat de profetie van Daniël tot haar volle vervulling komen zal. Ge weet wel: die voorzegging, dat er „in de heilige plaats een verwoestende gruwel zal staan".... [2]). Geeft daar toch al uw

---

[1]) Om deze „preek" van Jezus Zelf recht te verstaan, moeten we er op letten, dat Christus hier veelszins spreekt in de taal der Oudtestamentische profetie, waarin dikwijls gesproken wordt over wat in de nááste toekomst de Kerk overkomen zal, maar dan in de kleuren van wat er in de eindtijd, vlak vóór Zijn wederkomst, staat te geschieden. Christus toont Zijn Kerk alles wat in de toekomst gebeuren zal als liggende in één vlak.

[2]) Gedoeld wordt hier op Dan. 11 : 31, vgl. 12 : 11. De aanvankelijke vervulling van dit woord is geschied in de jaren, dat het priestergeslacht der Macca-

aandacht aan: wij zien toch die tijd angstwekkend naderen! Straks zal een verfoeilijke afgodendienaar de Tempel binnendringen, en hem gruwelijk ontwijden [1]). Dan gaat Mijn profetie in vervulling, dat aan Jeruzalem zijn huis woest gelaten zal worden. En als dit gebeurt, weest dan op uw hoede!

16 Het wordt dan volle, uiterste ernst: wie dan in Judea mocht wezen, vluchte niet naar de stad, maar naar het gebergte [2]).

17 En wie op het dak mocht wezen, die ga niet eerst in zijn huis, om nog proviand of kleren mee te nemen — dan kan het te laat zijn.

18 En evenzo: wie op zijn akkerland mocht zijn, en eerst naar zijn woning zou willen terugkeren, om kleding op te halen, die doe dat niet — hij vluchte onmiddellijk.

19 Het verderf immers zal zó snel komen, dat Ik de vrouwen beklaag, die in verwachting zijn, of een kind aan de borst hebben liggen: ze zullen zich niet zo rap als de anderen uit de voeten kunnen maken....

20 Bidt daarom, dat — als ge vluchten moet — dit niet

---

beeën (letterlijk: strijdhamers) een vertwijfelde strijd voerde tegen de Syrische koning Antióchus Epíphanes (= de Verlichte), zo ± 1½ eeuw voor Chr. Zijn troepen zijn Jeruzalem binnengetrokken, hebben de Tempel veroverd, op het brandofferaltaar een altaar voor Zeus, de Griekse hoofdgod, gebouwd, en heel 't Huis Gods met zwijnennat (onrein vocht, met recht een gruwel te noemen) besproeid. Dit zal zich herhalen bij de verwoesting van Jeruzalem, als de Romein de Tempel tot een ruïne zal maken. Maar houdt nu rekening met wat in noot 1 van blz. 185 gezegd is: dit zal zich in de eindtijd herhalen in geestelijke zin: met „de gruwel der verwoesting" duidt Christus in diepster instantie de antichristelijke macht aan, die zich in de bitterste vijandschap en met ongewone kracht stelt tegenover Christus en Zijn getrouwen. Een macht, niet maar buiten, maar ook onder wie Zijn Naam noemen („staande, waar hij niet behoort", vgl. 2 Thess. 2 : 4).

[1]) Het Griekse woord voor „verwoesting" betekent eigenlijk „verlating", „vereenzaming", en hangt samen met „woestijn". De Tempel, de gewijde plaats wordt dus een woestijn, van God verlaten.

[2]) Toen, tientallen jaren later, Jeruzalem door de Romeinen verwoest werd (70 n. Chr.), zijn de Christenen, om huns levens wil, haastig naar Pella gevlucht, in het bergland aan de overzijde van de Jordaan. Toen moesten ze rechtstreeks tegen een andere stroom van vluchtelingen ingaan: Joden, die voor de naderende Romeinse troepen uit naar Jeruzalem vluchtten, in de vals-nationalistische verwachting, dat Jahweh stad en Tempel wel beschermen zou, en zij dus daar veilig zouden wezen!

geschiede in de koude wintertijd, als door de regens de beken en rivieren gezwollen zijn, en ook niet op een Sabbath, want dan zoudt ge als vluchteling veel te veel in de gaten lopen.

21 De verdrukking toch, en de veelvoudige ellende, die dan het mensdom zullen overkomen, zullen zó erg zijn, dat het sinds mensenheugenis nooit zó zal geweest zijn.

22 En als de Here God niet in Zijn Raad bepaald had, dat dit tijdperk afgekapt zou worden, en dus verkort, geen mens zou er levend overblijven — maar Hij draagt Zijn uitverkorenen er veilig door heen, want alléén om hunnentwil heeft Hij besloten, die bange periode niet te lang te doen duren.

23 Wanneer nu, na dat gericht over de heilige stad en de heilige plaats, men zal vóórtgaan met de leugengeest aan te hangen, en er tot u gezegd zal worden: hier openbaart Zich de Christus! of: daar verschijnt Hij! — slaat er geen geloof aan!

24 Want dàt zal juist de blijvende „verwoestende gruwel" zijn, „staande in de heilige plaats", dat er pseudo-Christussen zullen optreden en valse profeten, die zich, mensen der zonde als ze zijn, „vroom" en „wijs" en „kerkelijk" zullen aanstellen, en hun bevoegdheid en pretenties trachten te bewijzen en te funderen door allerlei tekenen en wonderen! En die zullen de massa zo suggestief beïnvloeden, dat haast te vrezen zal zijn, dat zij — indien het mogelijk ware (maar het *is* niet mogelijk; niemand kan Mijn schapen uit Mijn hand rukken!) — ook de uitverkorenen zouden verleiden.

25 Laat u door die propaganda-dienst van de vorst der duisternis niet meeslepen: Ik heb u nu van te voren concreet en ernstig gewaarschuwd!

26 En laat u ook niet op een dwaalspoor brengen door hun beweren: Ziet, de Christus is in de woestijn! — loopt daar in geen geval heen. Of: Ziet, de Messias is in die-en-die binnenkamer! — hecht er geen geloof aan.

27 Want als de Christus wederkomt, zullen alle mensen het direct opmerken, en niemand zal in twijfel staan, of dat nu wel de verschijning van de Zoon des mensen is — precies als wanneer de bliksem langs het zwerk flitst, van

het Oosten naar het Westen: ieder wordt dat gewaar.
28 Zó zal het zijn: als met een dood lichaam, dat in snel tempo op het hete woestijnzand ligt te ontbinden — hoe ruiken de gieren zulk een aas, met hun fijn-scherpe reuk — hoe komen zij uit verre verten pijlsnel aanstormen, om zich op dat lijkenvlees neer te storten. Zo komt, in de Voleinding, de Zoon des mensen: wanneer de zonde-macht vol zal geworden zijn, en rijp — dan trekt zij het gericht aan.
29 En terstond na de verdrukking van die dagen zal er in het heelal een ontzaglijke wereldomwenteling plaatsvinden [1]): het zal donker worden over de aarde, want de zon zal verduisterd worden, en geen licht der maan zal er meer zijn, ja, de sterren zullen van de hemel vallen, het wordt een chaos in gans het zonnestelsel: God Zelf zal de regelmaat der krachten, waaraan de hemellichamen gebonden zijn, verstoren.
30 Let er op, dat in al deze dingen het teken van de Zoon des mensen [2]) verschijnt: al die rampen, ellende, verdrukking en leugenprediking — ze vormen immers tezamen Zijn teken!

Wanneer de Christus dan in opperste majesteit en kracht wederkomt, dan zullen alle geslachten van het volk Gods uit alle tijden verslagen en verootmoedigd wenen [3]): hoe groot, en hoe heerlijk zal de Zoon des mensen Zich

---

1) In 't bizonder bij vers 29 en 30 geldt wat gezegd is op blz. 185, noot 1. Want Jezus bedient Zich hier van de stijl der Oudtestamentische profetie, waarin meermalen de gebeurtenissen, die vrij spoedig ophanden zijn, beschreven worden met de kleuren van de eindtijd. Zo b.v. de vernietiging van de Babylonische terreur en Israëls verlossing daaruit (Jes. 13 : 9, 10); Gods oordeel over het „broedervolk" Edom (Jes. 34 : 4).

2) Over „het teken van de Zoon des mensen" zijn heel wat gissingen geplaatst: R.K. uitleggers denken algemeen aan een groot kruis van licht, zichtbaar-wordend aan de verdonkerde hemelkoepel; anderen zien er een bizondere ster in, met heller glans schijnend dan de zon (ze beroepen zich op de profetie van Bileam, over de ster in Jacob); weer anderen menen, dat „teken" en „Zoon des mensen" hetzelfde aanduiden: Christus *heeft* niet, maar *is* dat teken (vgl. de uitdrukking: „Hitlers ster was aan het rijzen"). Ik zie in dat „teken" heel die reeks van gebeurtenissen, welke de komst van Christus in glorie aankondigen.

3) Vgl. Zach. 12 : 10 v.v., waar de profeet dit zegt van het *Bondsvolk*. Wie Jezus Christus verworpen hebben, zullen een heel andere reactie kennen: van panische angst en te late spijtwroeging.

openbaren, komende op de wolken des hemels! Hoe hebben ze door hùn zonde Hèm aan het kruis kunnen nagelen!

31 In dat uiterste uur der geschiedenis zal de Zoon des mensen, de Drager der wereldkroon, Zijn engelen de opdracht geven, die Hij spreekt als met de kracht van een sterke bazuin, om àl de uitverkorenen, die in Hem geloofd en Hem beleden hebben als Zaligmaker en Koning, te drijven tot hun uiteindelijke en volledige vergadering [1]). Er zal niemand vergeten worden, want die engelen zullen uitzwermen naar alle windstreken onder de hemel! Maakt, dat gij er bij zijt!

b. *Hoe de Voleinding te verwachten is.* 24 : 32—25 : 30.

24 : 32 Daartoe zult ge de les van de vijgeboom moeten verstaan. Als ge in het voorjaar opeens in het oog krijgt, dat de harde twijgen een zacht-vochtig uiterlijk aannemen, en dat er bladeren aan uitlopen, dan weet ge: nu is de zomer ophanden.

33 Nu, zo kunt ge het weten: als gij al deze dingen, waarvan Ik u gesproken heb, zult zien in vervulling gaan, dan weet ge, dat de voleinding der wereld nabij is: het staat om zo te zeggen voor de deur.

34 Daar is geen twijfelen aan, Mijn jongeren! Ik verzeker u: dit geslacht, waartoe ook gij behoort, zal niet uitsterven, voordat alles wat Ik u voorspeld heb, geschied zal zijn [2]).

35 Ja, het staat ontwijfelbaar vast, alles wat Ik tot u gesproken heb. Het wordt alles volkomen vervuld, en er komt geen streep verandering in: Mijn woorden zijn vaster betrouwbaar dan de hemel en de aarde, want die zullen wel veranderen en voorbijgaan.

36 Ja, te méér zult gij waakzaam moeten zijn, omdat nie-

---

1) Congregatie of vergadering, in de zin van door Christus, de Herder, vergaderd worden tot de grex of kudde. Het woord komt zo voor b.v. in de Latijnse tekst van Artt. 27 en 28 N.G.B.

2) Ook hier moet sterk gelet worden op het profetisch karakter van en de profetische stijl van spreken in deze rede (vgl. blz. 185, noot 1 en blz. 188, noot 1). Practisch wordt natuurlijk bedoeld de ondergang van stad en Tempel, welk gebeuren echter transparant is: de eindtijd schijnt er door heen.

mand uw vraag naar het tijdstip der voleinding beantwoorden kan: op welke dag en in welk uur Mijn wederkomst zal plaatsvinden, is slechts aan de Vader bekend; de engelen weten het niet, en zelfs de Zoon des mensen niet [1]).

37 Het zal met de wederkomst van de Zoon des mensen precies zo onverwachts toegaan als met de komst van het zondvloedsgericht in de dagen van Noach: toen was uit het gedrag der mensen niet in 't minst af te leiden, dat er zo'n vreselijke catastrophe op komst was.

38 Ze wisten het, want het was hun gepredikt, en tòch hielden ze er niet in het minst rekening mee; integendeel, de mensen gingen rustig door met hun leven in amusement en pretjes, van feestvieren, brasserij, dronkenschap op bruiloften, tot zelfs op de dag, dat Noach in de ark ging . . . toen braken plotseling de watervloeden los. Wie kan keren de hand des HEREN? Het water steeg, steeg al maar door. . . . allen verdronken. Zo zal 't zijn, als de Zoon des mensen wederkomt.

39 Kan men zich dan nog bekeren, in de minuut van uiterst gericht? Neen, de definitieve beslissing is dan ge-
40 vallen. Er zullen bijvoorbeeld twee mensen op het veld bezig zijn met dezelfde arbeid: de één (die in geloof en bekering heeft geleefd) zal aangenomen, de ànder aan het verderf prijsgegeven worden.

41 Twee vrouwen zullen samen bezig zijn met het zware werk van het malen in de handmolen: de éne zal gered, de andere achtergelaten worden.

42 Ge gevoelt wel: er is dus alle reden, om volhardend waakzaam te zijn, want in welk uur uw Heer komen zal, is en blijft u onbekend.

43 Het is toch voor geen tegenspraak vatbaar, dat als een huiseigenaar weten zou, in wèlke nachtwake een dief, van wie hij wist, dat deze het plan had in te breken, komen zou, hij zou gewaakt hebben, dat de dief niet door of onder de muren van zijn huis een gat gegraven zou hebben, om zijn inbraak te plegen.

---

[1]) De woorden „ook de Zoon niet", ontbreken in de Statenvertaling; u vindt ze — terecht — wel in de N.V. 1951. Hier spreekt Christus als de Middelaar, de Knecht des HEREN, aan Wie als mens niet alle dingen bekend zijn.

44 Maar juist omdat men zoiets gewoonlijk niet weet, moet gij wel constant waakzaam zijn: op het uur immers, dat ge het niet verwacht, zal de Zoon des mensen komen.
45 Zoudt ge dan niet zorgen, dat ge gelijk zijt aan een dienstknecht, die een heer, op reis zijnde, tijdelijk over al zijn personeel geplaatst heeft, om alles te beschikken, zodat ieder zijn loon en proviand krijgt, en die dat met verstandige trouw en zorg doet?
46 Zulk een dienaar zal door zijn heer, wanneer deze terugkomt, gelukgewenst en beloond worden.
47 Het spreekt dan toch wel vanzelf, dat die heer, ziende hoe zorgvuldig de man zijn tijdelijke opdracht vervuld heeft, hem blijvend tot beheerder van al zijn goederen aanstellen zal!
48 Maar heel anders staat het met een dienstknecht, die van tegenovergestelde en dus kwade gezindheid is. Die man overlegt: het duurt nog wel heel lang, eer mijn meester terugkomt, nu zal ik 't er eens goed van nemen en de baas spelen!
49 En dan gaat hij het personeel, waarover hij gesteld is, tyranniseren, en het-hem-toevertrouwde er door brengen, met zijn vrienden, in uitspattingen en dronkenschap.
50 O, daar komt de meester terug, op een dag, dat de knecht het niet verwacht, in een uur, dat hem niet bekend is!
51 Natuurlijk zal hij die ontrouwe, dwaze dienaar folteren [1]), en hem behandelen gelijk alle huichelaars behandeld worden; onder die strafoefening blijft er niets over dan te laat geween en spijtig tandgekners. . . . [2]).
25 : 1 Dit ernstig vermaan om waakzaam te zijn, heeft de Heiland daarna nog in een sprekende gelijkenis Zijn discipelen op het hart gebonden. Hij zeide dan (en hoe geboeid zullen de jongeren geluisterd hebben!):

Wanneer de Zoon des mensen wederkomt, en de grote schifting plaatsvindt, dan zal het Koninkrijk der hemelen te vergelijken zijn met tien meisjes, die genodigd waren

1) Het Griekse werkwoord betekent eigenlijk: radbraken.
2) Hier gaat de gelijkenis over in haar verklaring, in de realiteit van het oordeel over de goddelozen en onbekeerden.

op een bruiloft. Zij hadden de taak, om — als de bruidegom kwam — hem in processie tegemoet te gaan, alle met een feestlamp in haar hand.

2 Nu waren vijf van die meisjes echt-dwaze meisjes: zij dachten alleen maar aan al 't mooie van het feest, dat ze gingen meemaken. De vijf andere echter waren wijs: zij vonden al dat feestgenot ook wel leuk, maar dachten toch onder alles door aan de taak, die haar was toegewezen, en waarin zij de bruidegom hadden te eren.

3 Dit verschil bleek hierin, dat die eerste vijf wel feestlampen bij zich hadden, maar geen kruikje met olie.

4 De andere vijf echter hadden wel de voorzorg genomen, voor reserve-olie te zorgen.

5 Maar de bruidegom, die eerst nog andere werkzaamheden had te doen, toefde te komen, en alle tien meisjes, moe geworden van de opwinding en de spanning, begonnen te knikkebollen, en vielen in slaap.

6 Het liep al naar middernacht, en de meisjes sliepen rustig door. Maar opeens werden zij gewekt door een luid roepen: Daar is nu de bruidegom, gaat uit, hem tegemoet!

7 Waarop zij alle tien natuurlijk aanstonds haar lampen gingen aansteken, want ze hadden al een poos gebrand, en waren uitgegaan.

8 Toen zaten de dwaze meisjes met de handen in 't haar: zíj hadden geen olie in reserve. Dus vroegen ze aan de andere: Geef ons wat van jullie olie, we kunnen onze lampen niet brandende houden.

9 Maar de wijze meisjes, die haar roeping verstonden, antwoordden: Neen, dat kunnen we niet doen, er mocht voor ons en voor jullie misschien eens geen olie genoeg zijn — gaat liever kijken, of je een olieverkoper kunt vinden, en koopt dan olie voor je zelf.

10 Haastig liepen de vijf dwaze meisjes heen, om te zien, of zij nog olie konden kopen — maar intussen kwam de bruidegom, omstuwd door die vijf andere; nu kon de bruiloft beginnen, en de deur werd gesloten.

11 Daarna kwamen ook die eerste vijf, klopten op de deur, en riepen: Mijnheer, laat ons toch binnen! Mijnheer, hoor toch, wij willen ook zo graag naar het feest!

12 Doch toen was het te laat: de bruidegom antwoordde,

vanachter de gesloten deur: Neen, dat gaat niet: ge kunt niet meer binnen, ik ken u niet [1]).

13 Ge begrijpt wel, Mijn leerlingen, wat Ik hiermee bedoel: als de Bruidegom kòmt, is er geen tijd meer om zich nog voor te bereiden; waakt dus, en leeft gespannen op Zijn komst, want het tijdstip daarvan is u onbekend.

14 Nog in een andere gelijkenis heeft de Meester Zijn Apostelen toegelicht, hoe nauw het luistert in het gespannen verwachten van Zijn Wederkomst. Hij vertelde aldus:

Wat dat Koninkrijk der hemelen in de Voleinding betreft — het is te vergelijken met een rijk heer, die een lange en verre buitenlandse reis moest ondernemen. Nu moesten natuurlijk zijn zaken doorgaan, en daarom distribueerde hij het baar geld, dat hij bezat, onder zijn slaven, opdat die er mee handel zouden drijven.

15 Aan de ene slaaf vertrouwde hij vijf talenten toe, aan de volgende twee, en aan de derde één [2]). Hij hield er natuurlijk rekening mee, dat de een meer aanleg voor zakendoen had dan de ander. Daarna ging hij op reis.

16 De eerste slaaf dreef vol activiteit handel, en wist het vermogen van zijn heer te verdubbelen.

17 Zo deed het ook de tweede: de twee talenten groeiden aan tot vier.

18 De derde had echter geen zin, om zich in te spannen voor een vreemde; hij kwam op de gedachte, om dat éne talent maar in de aarde te begraven, dan werd het hem niet ontstolen, en kon hij het aan zijn meester weergeven.

19 Lange tijd bleef de heer weg, maar eindelijk kwam hij, toch nog onverwacht, terug, en ging natuurlijk al heel spoedig afrekening houden met zijn slaven.

20 Samen moesten zij bij hem komen. De eerste slaaf zei met een verheugd gezicht, dat hij met de vijf talenten zo voorspoedig handel gedreven had, dat hij er nog vijf bij gewonnen had.

21 Waarop zijn meester, eveneens met blijdschap, hem aldus beloonde: Dat is prachtig! Je bent een beste, trouwe

---

1) Hier moet niet over 't hoofd gezien worden, dat het een gelijkenis betreft; in de practijk kwam het niet voor, dat men bruidsmeisjes buiten liet staan.

2) Vgl. blz. 144, noot 1.

dienaar geweest! In het weinige ben je getrouw geweest, over veel zal ik u stellen. Heb deel aan mijn vreugde over het zó wèl bevinden van mijn huis en bedrijf.

22 Met de volgende slaaf ging het precies zo: ook hij kon verdubbeling der talenten rapporteren.

23 En hem eveneens prees de meester met dezelfde woorden.

24 Maar toen kwam de derde slaaf. De heer keek hem vol verwachting aan. Bij deze pakte het echter heel anders uit. Hij zat natuurlijk braaf in de knoei, en om dat te camoufleren, werd hij brutaal; hij begon met te zeggen: Heer, ik wist wel, dat gij een harde meester zijt, die uw slaven uitbuit, en naar u toehaalt, wat u niet toekomt. 't Had wel eens kunnen zijn, dat ik, als ik met uw geld was gaan handelen, verloren had, en dan had het gewaaid!

25 Daar was ik bang voor! En daarom heb ik dat talent in de aarde verborgen. Maar ik ben strikt-eerlijk, zoals u ziet: hier hebt u het volle bedrag terug!

26 Wat? antwoordde de heer toornig, denk je nu soms, dat je zo'n beste dienaar van me geweest bent? Zal ik je eens wat zeggen: je bent een boze en luie slaaf! Zo, wist je dat zo precies, dat ik naar mij toehaal, wat mij niet toekomt?

27 Voor 't minst had je dan toch wel mijn geld op de bank kunnen zetten, dan had het tenminste nog rente opgeleverd. Neen man, je verontschuldigingen snijden geen hout. Daar zal je voor boeten.

28 Daarop gaf de heer het bevel, dat ene talent van hem te nemen, en het te geven aan die eerste slaaf, die hem tien talenten had afgedragen.

29 Want, zo besloot hij, wie deel heeft aan mijn goederen, en daarmee werken wil, omdat ze van mij zijn, die zal ook overvloedig in mijn bezit delen. Maar wie van mijn goed in handen heeft, en daarmee niet wil werken, die heeft eigenlijk niets; van hem zal genomen worden, wat hij schijnbaar bezit.

30 Werpt die man, die nietsnutteling, uit in de buitenste duisternis, waar te laat geween en vergeefse spijtwroeging is, tandgekners.... [1]).

---

[1]) Zie blz. 191, noot 2.

c. *Wat bij Christus' Wederkomst geschiedt.* 25 : 31-46.

25 : 31 Zó ernstig is het nu alles met de Wederkomst van de Zoon des mensen. Denkt daar toch steeds aan. Want als de grote Oordeelsdag komt, zal Zijn majesteit verblindend wezen. Hij komt immers in hemelse heerlijkheid, omstuwd van de heirscharen Zijner blinkende troongeesten. Ja, Hij zal dan zitten op een troon, zoals de aarde nimmer heeft aanschouwd.

32 Vóór Hem zullen al de volkeren als een kudde worden saamgedreven, en dan zal de Zoon des mensen de grote, definitieve scheiding toepassen. Als een herder zal Hij de schapen, de volgzame dieren, die zich gemakkelijk laten leiden, schiften van de bokken, de lastige, weerstrevige dieren [1]).

33 En reeds in de plaatsing van al die mensen zal de antithese uitkomen, want de schapen worden opgesteld op de plaats der ere, aan Zijn rechterhand; de bokken daarentegen aan Zijn linkerhand.

34 O, Hij zal Zich dan openbaren als de Koning, Die de bevoegdheid heeft om gericht te houden [2]).

Tot hen immers, die zich rechts van Hem bevinden, zal Hij met majesteitelijke troost spreken: Ge kunt nu komen, gij gezegenden, die Mijn Vader toebehoort, om uw koningschap, dat erfelijk op uw naam was gezet, ten volle in uw bezit te nemen: was het u niet bereid van de grondlegging der wereld af?

35 En waarom? Omdat gij u geopenbaard hebt als burgers van het hemels Rijk, door uw volbrengen van de gerechtigheid er van: uw goede werken kwamen hierin openbaar, dat Ik hongerig geweest ben, en gij hebt Mij te eten gegeven — dorstig, en gij gaaft Mij te drinken — toen Ik een vreemdeling was, hebt gij Mij gastvrijheid bewezen.

36 Toen Ik naakt was, bracht gij Mij kleding — toen Ik ziek was, hebt gij Mij opgezocht — toen Ik in de gevangenis zat, zijt gij tot Mij gekomen!

37 Dan zullen de rechtvaardigen, die in simpele gehoor-

---

1) Vgl. Ezech. 34 : 17.
2) Vgl. Joh. 5 : 27.

zaamheid geleefd hebben, met diepe verbazing antwoorden: Maar, Heer, hoe kan dat nu? Wanneer zagen wij U hongerig, en hebben U voedsel verschaft? Of dorstig, en hebben U water gegeven?

38 Wanneer zagen wij U als een vreemdeling, aan wie wij logies verstrekten? Of naakt, en hebben U kleren gebracht?

39 Ja, wanneer hebben wij U op een ziekbed zien liggen, of in de kerker gesloten gezien, en hebben U opgezocht?

40 Wanneer? zal de Koning antwoorden. Wel, dat is tòch het geval geweest, ge behoeft er niet aan te twijfelen. Want toen gij deze dingen deedt aan een van Mijn geringste broeders, paria's misschien in de maatschappij, toen hebt gij dat Mij aangedaan!

41 Maar ook tot hen, die links van Hem staan, zal Hij spreken, nu in vorstelijke gramschap: Gij vervloekten, op wie de toorn Mijns Vaders rust, gaat weg van Mij, naar het eeuwige vuur, dat bereid is aan de duivel en zijn trawanten.

42 Want toen Ik honger had, hebt Gij Mij geen spijzen gebracht, noch toen Mij dorstte, water.

43 Toen Ik een vreemdeling was, hebt gij er niet over gedacht, Mij onderdak te verschaffen, noch toen Ik naakt was, kleding; ook hebt ge Mij volledig links laten liggen, toen Ik ziek was, of in gevangenschap zuchtte.

44 En ook die verblinden zullen zich verwonderen, zelfs protesteren tegen wat de Koning over hen oordeelde. Ze zullen, onbeschaamd, vragen: Maar, Heer, wanneer hebben wij *U* hongerig gezien of dorstig? Een verstoten vreemdeling, of een naakt-berooide? Een zieke of een gevangene? Wanneer hebben wij U dan niet gediend?

45 Wanneer niet? zal de Koning hun antwoorden, wanneer niet? Wel, toen gij deze dingen aan een van Mijn in de wereld minstgeachte broeders niet gedaan hebt, toen hebt gij het Mij niet gedaan.

46 De Zoon des mensen komt! Als Rechter!

Dat zullen àllen bemerken. Want wie Hem hart en dienst geweigerd hebben — ze gaan in tot eeuwige pijn. Maar het hoofd der vromen zal Hij voor eeuwig kronen: de rechtvaardigen ontvangen de krans van het eeuwige leven!

B. CHRISTUS' PRIESTERLIJKE ZELFOFFERANDE TEN BEHOEVE VAN ZIJN KERK. 26 : 1—27 : 66.

a. *De voorslag van 's Heilands ure.* 26 : 1-5.

26 : 1 Het uur van Jezus' dood naderde nu snel. Zijn hemelse Vader zou zorgen, dat alles naar Zijn Raad en op de door Hem bepaalde tijd geschieden zou. Dat wìst Jezus: Mozes en Elia hadden 't Hem immers op de berg geopenbaard? En Hij wilde sterven. Hij wilde Zelf Zijn leven afleggen, naar het gebod, van de Vader ontvangen [1]). Hij zou niet sterven naar de bepaling Zijner vijanden, maar bij eigen gratie. Dus liet Hij Zelf aan Zijn discipelen de voorslag van Zijn ure horen. Hij zeide namelijk tot hen:

2 Gij weet, dat over twee dagen de Paasfeesttijd begint, en dat dan het Paaslam wordt geslacht. Nu, over twee dagen zal de Zoon des mensen gevangen worden genomen, om gekruisigd te worden. Dan wordt uw Pascha voor u geslacht [2]).

3 De discipelen zagen daar verbijsterd van op: wat? hoe kon dat nu? Zij wisten niet, dat op hetzelfde moment, waarop hun Meester dit sprak, Israëls hoogste college, de Hoge Raad, samengesteld uit de overpriesters, de Schriftgeleerden en de ouderlingen des volks, een geheime vergadering hielden in de hogepriesterlijke ambtswoning, onder voorzitterschap van Jozef Kajafas, de hogepriester.

4 Zij hadden tot nu toe het niet aangedurfd, de Profeet van Nazareth gevangen te nemen, en tòch waren zij er bijna stuk voor stuk van overtuigd, dat het moest gebeuren. Door geweld kon het niet — dan maar met list! zo overlegden zij. Zijn invloed op het volk diende gebroken te worden, anders zou die verleider de poten onder hun stoelen wegzagen!

5 Maar zij waren doodsbenauwd, dat de scharen met hun licht ontvlambaar temperament, tot oproer zouden komen, indien dit ten tijde van het feest gebeuren zou: de massa zag nu nog in Jezus de verlosser van het gehate Romeinse juk — en daarom zeiden zij: 't Moet niet op het

---

1) Vgl. Joh. 10 : 18.
2) Vgl. 1 Cor. 5 : 7.

feest gebeuren, want dan is er in onze overvolle stad maar één vonk nodig, en de vlammen slaan uit.

Zíj wisten niet, dat naar Gods voornemen het juist wèl op het feest gebeuren zou!

b. *De draad van Gods Raad gaat zich afwikkelen.* 26 : 6-16.

26 : 6 God de HERE had 't namelijk reeds zó geleid:

Enige dagen geleden [1]) vertoefde de Heiland in Bethanië, ten huize van een zekere Simon de melaatse [2]). Daar werd Hem een maaltijd aangeboden, in een kring van discipelen en vereerders [3]).

7 Toen zij daar aan de gedekte tafels aanlagen, kwam opeens een vrouw [4]) binnen — zij was te voren, blijkbaar ongemerkt, even weggegaan —, die in haar hand een mooi albasten reukflesje had, waarin zich kostbare nardusolie [5]) bevond. Ze ging bij de Meester staan, boog zich licht over Hem heen, brak de lange hals stuk, en goot heel de inhoud uit over Jezus' hoofdhaar [6]). Ze wilde daarmee haar sterke liefde tot en verering van de Meester tot uiting brengen.

8 Maar dat was helemaal niet naar de zin van de discipelen; integendeel, het wekte hun misnoegen op, zo erg zelfs, dat zij tegen Maria uitvoeren, en het haar ten hoogste kwalijk namen! Wat een verkwisting en verlies! zeggen ze.

9 Dat geld had toch veel beter besteed kunnen worden: als deze olie eens verkocht was geworden, en de opbrengst aan de armen gegeven!

10 Hoe heeft de Heiland onder dit onbarmhartig oordeel over Maria's daad geleden. En welk een grievende miskenning was dit van haar liefde. Hij nam aanstonds het woord,

---

1) Blijkens Joh. 12 : 1, 12 heeft de zalving van Christus plaatsgevonden vóór Zijn intocht in Jeruzalem, waarschijnlijk op Zaterdagavond.

2) Deze man wordt alleen hier vermeld. Sommige uitleggers menen, dat de man al gestorven was; andere, dat hij melaats geweest is, maar toen genezen werd, misschien wel door Jezus Zelf.

3) Vgl. Joh. 12 : 1-8.

4) Blijkens Joh. 12 : 3 was het Maria, de zuster van Lazarus.

5) Marcus verhaalt, dat de prijs van deze welriekende olie getaxeerd wordt op tenminste 300 denariën, d.i. f 135.— (Marc. 14 : 5).

6) Volgens Joh. 12 : 3 ook over Jezus' voeten.

om haar te verdedigen: Wat valt gij deze vrouw lastig? Beseft ge het dan niet, dat zij een schoon werk aan Mij heeft gedaan?

11 Wat, Mijn discipelen, wildet gij beweren, dat gij dit zegt uit de bewogenheid der barmhartigheid over de armen? Geen sprake van! De bron van de ware armenzorg is de liefde tot Mij — maar die mist gij. Want de armen lopen niet weg: die zult gij altijd ter verzorging hebben — maar Mij hebt ge nog slechts kort; het is nog niet eens tot u doorgedrongen, dat Ik heel spoedig sterven ga....

12 Dat heeft deze vrouw beter begrepen: zij heeft reeds bij voorbaat Mijn lichaam gezalfd, en Mij aangewezen als het Lam Gods, Dat voor uw zonden geofferd wordt — zij heeft aldus Mijn lichaam gereedgemaakt voor het graf.

13 Ik wil u wel dit, als ontwijfelbaar-vaststaande, zeggen: overal waar dit Evangelie, dat Ik Mij Zelf voor Mijn volk in de dood heb geofferd, verkondigd zal worden, zal het niet gebeuren zonder de vermelding, dat deze vrouw in haar liefde en eerbetoon Mij heeft willen troosten, toen Ik vlak voor het sterven stond; en zo zal haar gedachtenis in ere worden gehouden!

— — — — — — — — — — — — — —

14 En ziet, dit gebeuren is de oorzaak geworden van een andere, een schrikkelijke daad, wel precies tegenovergesteld aan die van de vrouw, van wie zo juist verteld is.

Want één van de twaalf (o, hoe werd daarmee de harmonie van het ronde getal verbroken!), namelijk de man uit Karioth, Judas, is een paar dagen daarna naar de overpriesters gegaan. Hij wist wel, dat deze broeiden op de gevangenneming van zijn Meester.

15 In zijn hart sluimerde reeds langer de gedachte: Jezus is niet de Verlosser, voor wie Hij Zich uitgeeft. En de daad van die zalving gaf de doorslag: hij moest Jezus' vijanden maar een handje helpen, dan kon hij tegelijk geld verdienen. Want dat zou hij wel nodig hebben, als het met de Meester misging.

Daarom zeide hij tot de overpriesters: Wat wilt ge mij uitwegen, en wat hebt gij er voor over, als ik Jezus u in handen speel?

Blij met deze onverwachte bondgenoot, antwoord-

den zij: Wij zullen u dertig zilveren sikkels geven [1]).
16 Daar ging Judas mee accoord. Hij ontving het geld, beloofde uit te zien naar de eerste de beste gelegenheid, en ging heen.

Vanaf dat ogenblik heeft Judas maar één doel gekend: de gelegenheid te zoeken, waarbij hij zijn Meester in de handen van Diens aartsvijanden kon spelen....

c. *Christus wijst Zichzelf als het ware Pascha aan.* 26 :17-29.

26 : 17 Die gelegenheid gaf de Meester aan Judas echter niet op de Paasavond, hoewel die wel bizonder-geschikt zou geweest zijn, om de Messias in het geheim te doen arresteren: de straten waren dan immers verlaten, daar alle gezinnen in hun huizen het Pascha vierden.

Het was op de eerste dag van het feest der ongezuurde broden [2]), dat de discipelen tot Jezus kwamen met de vraag, waar Hij wilde, dat zij de toebereidselen maakten voor het eten van het Paaslam. Want zij rekenden er op, dat de Meester met hen Pascha zou houden: Hij leefde immers altijd trouw naar de Wet! En daartoe moest er heel wat gebeuren: het Paaslam diende geslacht en toebereid te worden, en ook de verdere ingrediënten tot de maaltijd moesten gekocht worden, en in orde gemaakt.
18 Daarop antwoordde Jezus hun, dat zij zich maar naar de stad moesten begeven tot die-en-die [3]), en tot deze man zeggen: de Meester laat u zeggen, dat Zijn tijd nabij is, en dat Hij bij ú, met Zijn discipelen, het Pascha zal houden!
19 De discipelen zijn toen naar Jeruzalem gegaan, hebben de opdracht van hun Meester nauwkeurig vervuld, en maakten alles voor de Paasmaaltijd in orde.

---

1) D.i. 30 tetadachmen, ± f 45.—, vgl. Ex. 21 : 32; Zach. 11 : 12.

2) De 14e Nisan, op welke het Paaslam geslacht moest worden, werd blijkbaar bij de feesttijd van het Pascha gerekend. De ruimte ontbreekt ons hier, om op de moeilijke kwestie in te gaan: was deze Donderdag de 13e of de 14e Nisan. Allerlei oplossingen zijn daarvoor gezocht (vgl. b.v. de Kanttekening St. V. op Matth. 26 : 20), maar het blijft een open vraag m.i.

3) Matth. geeft hier niet de aanduiding, die in Marc. 14 : 13 en Luc. 22 : 10 gegeven wordt: de man met de kruik, waarschijnlijk een discipel. Hij wil laten zien, dat het alles naar de bepaalde Raad en voorkennis Gods geschiedt.

20 Nadat het donker geworden was, heeft Jezus toen met Zijn twaalf Apostelen Zich naar de opperzaal begeven, waar de Paasmaaltijd was toebereid, aan welke zij allen samen gingen aanliggen.

21 Terwijl zij de maaltijd gebruikten, nam de Meester plotseling het woord. Wat Hij nu tot Zijn jongeren ging zeggen, was wel een ontstellende mededeling! Het hart van de Heiland is in deze dagen vol geweest van die éne psalm, eens door David, Zijn vader-naar-het-vlees, gezongen, de 41e. En vooral dat vers: „Zelfs de man mijns vredes, op wie ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft de verzenen grotelijks tegen mij verheven" [1]). Hij wist: dat psalmwoord komt nú tot zijn definitieve vervulling. Hij wist ook, dat de wet Zijns Vaders, de wet van verkiezing en verwerping, in de kring der discipelen allereerst duidelijk openbaar moest komen. Daarom ging Hij heel die kring beproeven: ieder der Apostelen wordt voor zijn eigen verantwoordelijkheid geplaatst. Want plechtig sprak de Heiland: Voorwaar, Ik zeg u, dat één van u Mij zal overleveren....

22 Als een donderslag bij heldere hemel — zo plofte dit woord in deze kring neer. De Apostelen betrokken aanstonds, in grote droefheid, dit woord op zichzelf. De Meester overleveren? maar zou *ik* dat kunnen doen? En een kruisvuur van vragen stormde op Jezus af: Zal *ik* dat doen? *Ik* ben het toch niet, Here?

23 Na enige ogenblikken van spanning antwoordde de Meester: Zeker, één uit u! één, die met Mij zijn hand in de schotel [2]) doopt!

24 En die man draagt zijn volle verantwoordelijkheid. Want het is wel zo, dat de Zoon des mensen sterven zal, gelijk het naar de Raad Gods is bepaald en door de profetie der Schrift voorspeld — maar het is die man zijn eigen schuld: hij wil het — en daarom: wéé deze man, die zo snood zal handelen, dat hij de Zoon des mensen verraden zal. De man mocht liever willen, dat hij maar nooit geboren was, zo ontzettend zal zijn straf zijn....

---

1) Psalm 41 : 10.

2) Met „de schotel" wordt hier bedoeld de schaal met „charòseth", een zoete, steenkleurige brij, bereid uit gedroogde dadels, vijgen, druiven, noten en amandelen, aanduidende de overvloed van het Heilige Land.

25 De Apostel, die bezig was Jezus te verraden, wilde na deze aankondiging in het algemeen toch wel eens weten, of de Meester nu inderdaad van zijn plannen op de hoogte was. Daarom vroeg hij, onbeschaamd: Ik ben het toch niet, Rabbi? Waarop Jezus hem antwoordde: Ja zeker, gij zijt het! Want hij wilde de man van Karioth dwingen, de uiteindelijke daad te verrichten: daartoe zette Hij het geweld van Zijn woord op diens hart. Eén van beide: hij moet nu in tranen uitbarsten, of in vloeken. Helaas, hij heeft het laatste gekozen....

26 Daarna is de Heiland Zichzelf gaan aanwijzen als het ware Pascha. Want enige momenten later, toen zij nog steeds bezig waren te eten, nam Jezus een ongezuurd brood, gelijk dit bij het vlees van het Paaslam gegeten werd, brak het in brokken, sprak de gebruikelijke lofzegging aan de HERE uit, en gaf het aan hen, die met Hem aan de Paasdis aanlagen. Hij sprak daarbij de volgende woorden: Neemt, eet, dit is Mijn lichaam! En Hij wees hun daarmee op de diepe betekenis van het Pascha: gedenken van de verlossing, die God nu werken ging door Zijn Zelfofferande in de dood, tot vergeving der zonden.

27 Precies zo deed Christus vervolgens met een beker. Die nam Hij, sprak opnieuw de gebruikelijke dankzegging aan de HERE uit, deed hem rondgaan, en lichtte dit
28 aldus toe: Dit is nu het Bondsbloed, waarvan gij allen drinkt, en dat vergoten wordt voor velen, die in Mij geloven zullen, opdat hun de vergeving der zonden gegeven wordt.

29 Doch weet dit (Ik zeg u dat met grote klem): het is nu voor de laatste maal, dat Ik met u drink van wijn, hier op aarde. Ik ga nu heen, maar daarom moet gij niet ontroerd en versaagd wezen, want het grote feest van de gemeenschap des Verbonds, die blijft, kòmt — en dàn zal Ik met u de nieuwe wijn drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader, aan die maaltijd, van welke elk Pascha tot nog toe een afschaduwing is geweest!

Zo heeft onze Heer het zegel van het Nieuwe Verbond ingesteld, dat tegelijk teken is van het ware Pascha, voor ons geslacht.

d. *Christus kondigt Zijn volslagen isolement aan.* 26:30-35.

26 : 30 Gelijk dat aan elke Paasdis de gewoonte was, zongen hierna de Meester en Zijn jongeren samen de lofzangen uit het tweede deel van het Hallel [1]) — de psalmen 115—118. Wat moet er in Jezus' hart zijn omgegaan! Hij wist immers, dat deze psalmen altoos op Hèm geslagen hadden. Nu ging *de* Koning de poorten der gerechtigheid binnen [2]).

Daarmee was de viering van het Pascha besloten, en ging het gezelschap midden in de donkerte van de nacht de weg heen naar de Olijfberg.

31 Onderweg bediende de Meester Zijn discipelen het Woord: wie kende de Schriften als Hij? Hij wist, dat nu de profetie vervuld zou worden. Daarom waarschuwde Hij hun ernstig, dat er groot gevaar dreigde, en dat zij Hem allen in deze nacht ontrouw zouden worden.

Want (zo zei Hij) in de profetie staat geschreven:

Ik zal de herder slaan, en de schapen der kudde zullen verstrooid worden [3]).

Dat is reeds in de dagen, dat het geprofeteerd werd, zo geweest: het volk wilde de herder niet, die de HERE het gaf [4]). Maar vandaag wordt die profetie aan Mij vervuld: tegen Mij is het zwaard ontwaakt — en gijlieden zult u allen aan Mij stoten, wegvluchten, Mij in de steek laten.

32 Toch zag Jezus, op dit droeve moment Zijn volslagen isolement voorspellende, de Paaszon al gloren, en Hij wist, dat Hij, na Zijn uitgang te Jeruzalem volbracht te hebben, Zich Zijn Kerk zou gaan vergaderen, gekocht met Zijn bloed en gegrond op het fundament der Apostelen en Profeten! Daarom sprak Hij vervolgens woorden, waarvan Zijn jongeren op dit ogenblik al evenmin iets begrepen als van Zijn vorige: Doch na Mijn opstanding zal Ik u voorgaan naar Galilea.

---

1) Aan het begin werden de psalmen 113 en 114, aan het einde de psalmen 115—118 gezongen.

2) Ps. 118 : 19.

3) Vgl. Zach. 13 : 7.

4) Wie deze herder is, zegt Zacharia niet nadrukkelijk. Bedoeld zal zijn: de theocratische herder in het algemeen.

33 Dat de jongeren er niets van verstonden, bleek wel uit het antwoord, dat Simon Petrus, in heftig protest, de Meester gaf: Al zouden de anderen U allen ontrouw worden, *ik* nooit! beslist niet!

34 Maar deze eigenwaan sloeg de Meester aanstonds kapot, door hem aan te zeggen: Simon, Simon, wat beeldt gij u toch in? Ik verzeker u, dat gij Mij, nog in deze nacht, vóór het hanengekraai gehoord wordt, drie maal zult verloochend hebben....

35 Waarop Petrus opstoof en uitriep: Geen sprake van, Meester! al moest ik ook samen met U sterven — verloochenen zal ik U in geen geval.

Dat was taal naar 't hart der anderen: allen sloten ze zich bij Simon aan en betuigden om 't hardst hetzelfde. Maar de Meester gaf hun geen antwoord: de tijd zou het al heel spoedig leren....

e. *Christus, borgtochtelijk ingaande door de poorten der gerechtigheid.* 26 : 36-46.

26 : 36 De discipelen hebben misschien wel gedacht, dat de tocht weer naar Bethanië ging; maar ze bemerkten nu toch, dat de Heiland een ànder doel had: de hof Gethsemane [1]), aan de weg naar dit gehucht gelegen. Daarstraks had ook Jezus psalm 118 gezongen, en Hij wist, dat Hij nu moest „ingaan door de poorten der gerechtigheid" [2]). Zijn bangste lijdensuren breken immers aan.

Daarom zeide Hij tot Zijn jongeren, aan de ingang van de hof: Zet u hier neer, want Ik ga verder de hof in, om te bidden.

37 Drie van hen, Zijn meest-vertrouwde Apostelen, nam Hij echter met Zich mee: Petrus, de zoon van Jona, en Johannes en Jacobus, de zoons van Zebedeüs, want een nameloze angst overviel opeens Zijn ziel (Hij is ons in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde!), en sloeg Hem

---

1) Gethsemane = kelder der oliën, waarschijnlijk een omheinde hof, waarin zich een olieperskuip bevond, in de rotsen uitgehouwen.

2) Ps. 118 : 19. Dit zijn oorspronkelijk de poorten naar het recht Gods — voor zondaren één-en-al angst en verschrikking.

met een diepe droefenis; Hij had behoefte aan gemeenschap.

38 Toen zij enige schreden gedaan hadden, sprak Hij tot dit drietal: Mijn ziel is zeer bedroefd, tot stervens toe [1]; wilt toch hier op Mij wachten, en blijft vooral waken.

39 Alleen [2]) ging Hij daarop verder, het donker in. En toen viel al de verschrikking van Zijn isolement onder de toorn Gods op Hem. Want het was niet de puur-menselijke vrees voor het lijden, waardoor Hij gekweld werd, doch de foltering van de buitenste duisternis — tè erger, omdat Hij deze helse kwellingen niet als zondaar lijden moest (de Zoon des mensen is in de helse angsten en versmaadheid een vreemdeling), doch als Borg der Zijnen. Daarom had Hij het zó benauwd, dat Hij in worgende verstikking neerknielde, met Zijn aangezicht ter aarde, en dat uit Zijn ziel telkens weer de smartelijke bede zich scheurt: Mijn Vader, Gij reikt Mij nu de drinkbeker van het lijden onder Uw toorn — Vader, is zó Uw gramschap? is zó de kwelling der hel? Ik verga door Uw grimmigheid. . . . [3]). Ach, indien het mogelijk ware, laat deze beker Mij toch passeren, dat Ik hem niet behoef te ledigen. . . . Maar laat niet geschieden, gelijk Ik het begeer, doch dat Uw wil geschiede! Zo heeft onze Here als mèns geworsteld, om eenswillend met Zijn hemelse Vader te worden, want als mèns wilde Hij, op echt-mènselijke wijze de Raad Gods leren zien en eerbiedigen [4]).

40 Zo mateloos-benauwd kreeg de Heiland het, dat Hij Zijn gebedsworsteling onderbrak, en terugging naar de drie achtergelaten discipelen — ach, Hij vond hen slapende . . . dezelfde mannen, die zo-even nog zo kras hun trouwbetoon verzekerd hadden! Hij riep hen wakker, en zeide tot Simon Petrus, die daarstraks het grootste woord had gehad: Wat? Slaapt gij? Zijt gijlieden nog niet eens krachtig genoeg, om één uur met Mij te waken?

---

1) Vgl. Psalm 42 : 6, 12; 43 : 5.

2) Lucas meldt, dat Christus Zich op een steenworp afstands verwijderde, misschien 60 à 70 passen.

3) Vgl. Psalm 90 : 7, 11.

4) Dit gebed is dus niet „het mogelijk beginsel van ongehoorzaamheid", maar het als Knecht willen staan.

41 Blijft toch wakker, en gaat bidden, of God u voor de verzoekingen van satan bewaren mag; al is uw geest misschien gewillig om te strijden, uw vlees is zwak, en blijft zo gemakkelijk in gebreke.

42 En opnieuw verwijderde Zich de Heiland van hen, het eenzaam donker in. Weer knielde Hij neer. Nog heter werden de angsten; God de Vader was immers bezig, Zijn Knecht te verlaten; als een worm kroop Hij door 't stof, al maar biddende: Mijn Vader, indien deze drinkbeker niet kan voorbijgaan, tenzij dat Ik hem drinke — Uw wil geschiede; die is alleen wijs en goed — die wil Ik zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn [1]).

43 Daarna stond Jezus op; opnieuw begaf Hij Zich naar Zijn discipelen — het was weer precies zo als de eerste maal: Hij vond hen slapende. Natuurlijk schaamden zij zich zeer, maar zij verontschuldigden zich, door te zeggen, dat zij hun ogen met geen mogelijkheid konden openhouden, want ze waren zo zwaar als lood.

44 Nu zei de Meester maar niets meer; bedroefd en in angst ging Hij heen, en bad ten derden male, opnieuw dezelfde woorden sprekende.

45 Toen stond Hij op: in deze onvergelijkelijke worsteling had Hij uit Zijn lijden gehoorzaamheid geleerd [2]).

Thans kon Hij Zich rustig overgeven aan de wil Zijns Vaders, wat wel bleek uit de woorden, die Hij thans tot de drie jongeren sprak: Nu is het vlak-op-handen — gebruikt gij nu nog de schaarse tijd alleen maar om te slapen en te rusten? Mijn uur is gekomen: de Zoon des mensen staat op het punt, om overgeleverd te worden, als een misdadiger, in de handen der zondaren.

46 Staat op, laten wij de anderen gaan opzoeken, want zie, daar *is* de man, die Mij overlevert!

f. *Christus laat Zich overleveren aan de macht der duisternis.* 26 : 47-56.

26 : 47 De discipelen keken ontsteld toe: inderdaad, daar kwam een grote groep tempelpolitie aan, en als gids

---

1) Vgl. Cat. Zondag 49.
2) Vgl. Hebr. 5 : 8; 2 : 18.

diende hun — het was duidelijk te onderscheiden in het licht der fakkels, welke meegedragen werden [1]) — .... hun mede-apostel, Judas, de man van Karioth. Verschrikkelijk — hoe kòn hij dit doen? En wat moesten zij beginnen tegen deze bende, handlangers van de overpriesters en ouderlingen des volks? [2]) Zij waren allemaal gewapend met zwaarden en knotsen!

48 Nu moet u weten, dat de verrader met de politiemannen dit teken had afgesproken: Degene, aan wie ik een kus geef, die is het; hèm moet gij grijpen! Om van te huiveren, zulk een laagheid: de gebruikelijke begroeting van een Rabbi door zijn discipel, getuigend van liefde en eerbied, zou dus hier gebezigd worden als het verradersteken. Hoe kòn Judas dat doen?

49 Maar hij dééd het, onbeschaamd. Zonder te dralen, trad hij snel op de Meester toe, en gaf Hem een kus, luid sprekende: Wees gegroet, Rabbi! — alles om de dienaren van het Sanhedrin Hem maar duidelijk aan te wijzen.

50 Onmiddellijk antwoordde de Heiland — en er lag een wereld van smart, ontroering en liefde in Zijn stem —: Vriend, zijt gij daarvoor hier?

O, zie, daar werd Jezus al door de politiedienaren omsingeld: zij sloegen de handen aan Hem — Hij was in de macht der duisternis gekomen.

51 Maar dit werd één van de Apostelen toch te gortig: woedend trok hij zijn zwaard [3]), en sloeg er op los. En hij raakte ook! Hij trof de persoonlijke slaaf van de hogepriester, en sloeg dezen het oor af.

52 Maar ogenblikkelijk vermaande hierover de Here Jezus deze discipel, die immers een vleselijke weg was ingeslagen, welke in de strijd van het Koninkrijk der hemelen niet thuishoort: daar zal het nooit geschieden door kracht of door geweld, maar door de Geest des HEREN! [4]) Hij beval Zijn doldriftige jongere, het zwaard weer in de schede

---

1) Vgl. Joh. 18 : 3.

2) Johannes vermeldt, dat zich ook een detachement Romeinse soldaten bij de bende bevond, onder aanvoering van een chiliarch (overste over duizend), Joh. 18 : 3, 12.

3) Volgens Johannes 18 : 10 was het Petrus.

4) Vgl. Zach. 4 : 6.

te steken, want (zo zeide Hij): allen, die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen. Waarmee Hij deze zwaardhouw veroordeelde, niet omdat het een zwaardhouw was op zichzelf, maar omdat het een zwaardhouw was, los van het recht Gods, en zonder dat er bevoegdheid toe bestond [1]).

53 Bovendien toonde de Heiland aan, dat geen ònmacht Hem Zich deed overleveren aan de macht der duisternis. Want Hij wees hun er op, dat Hij maar één woord tot Zijn Vader in de hemelen te zeggen had, en Deze zou Hem onmiddellijk méér dan twaalf legioenen engelen ter assistentie en beveiliging kunnen zenden — een strijdmacht, waaraan Hij meer zou hebben dan aan elf zwakke discipelen!

54 Maar stel eens, dat Ik dit nú, op ditzelfde ogenblik deed, zo vervolgde de Meester, hoe zouden dan de Schriften in vervulling kunnen gaan, waarin geprofeteerd is, dat dit alles zó geschieden moet als het nu gaat, namelijk, dat Ik met de misdadigers gerekend word?

55 In datzelfde uur en direct hierop wendde de Heiland Zich tot de scharen, die Hem omringden, en sprak in vlijmende ironie tot hen: Welzo, alsof het om een bandiet ging, zijt gij tegen Mij uitgetrokken, goed-bewapend, met zwaarden en met knotsen, om Mij gevangen te nemen? Helden zijt gij! Ge hadt Mij toch heel gemakkelijk kunnen inrekenen, toen Ik elke dag in de Tempelgebouwen verkeerde, en optrad als Rabbi, om het volk onderwijs te geven? Maar toén hebt Gij het niet gewaagd!

56 Weet echter wel: alles wat gij nu aan Mij doet is slechts de vervulling van de profetie der Schriften!

Toen begrepen de discipelen, dat hun Meester Zich geheel en al aan de macht dezer vijanden overgaf, en er niet aan dacht, Zich met geweld te verzetten nòch door een wonder Zich te bevrijden. Maar dan was alles verloren! De schrik sloeg hun om 't hart, en met zijn allen sloegen zij op de vlucht, en lieten Hem achter.... alléén....

---

[1]) Het beroep der z.g. Christen-antimilitairisten op deze tekst ter verdediging van hun stelling, dat de oorlog in elke vorm zonde is, gaat niet op: Jezus lijdt niet, omdat hier wapengeweld gebruikt wordt op zichzelf, maar omdat Zijn discipelen het op onwettige wijze in dienst willen stellen van Zijn Koninkrijk.

g. *Christus door de Hoge Raad ter dood verwezen.* 26 : 57-68.

26 : 57 In het holst van de nacht werd Jezus daarna opgebracht naar het huis van de hogepriester, Kajafas, de president van de Hoge Raad, waarvan de leden, de Schriftgeleerden en de ouderlingen en de overpriesters, in allerijl werden bijeengeroepen [1]). Ze wilden namelijk nog in de nachtelijke uren deze Gevangene verhoren en vonnissen, op gronden, die Zijn ter-dood-brenging voor het volk konden rechtvaardigen.

58 Een van de Apostelen, Simon Petrus, die eerst met de anderen was weggevlucht, schaamde zich daarvoor toch: had hij niet gebluft, dat hij met de Meester sterven wilde, al zouden ze Hem ook allen in de steek laten? Hij keerde op zijn schreden terug, en volgde de trieste optocht van verre, waartoe hij slechts het dansende licht der flambouwen in het oog had te houden. Want hij wilde wel eens weten, hoe dit alles zou aflopen. En hij wist het te brengen tot het atrium, het binnenplein van het hogepriesterlijk paleis, waar de dienstknechten van Kajafas zich geschaard hadden om een vuurtje, dat zij stookten tegen de nachtelijke kilte.

59 Het Sanhedrin, gepresideerd door hogepriester Kajafas, trachtte nu een formele rechtsgrond te vinden voor het vonnis, dat deze mensen in hun hart reeds geveld hadden, maar nu ook openlijk voor God en mensen moesten kunnen uitspreken. Daartoe liet de Raad, door politiedienaren, getuigen oproepen, die ook verschenen, en hun
60 getuigenis aflegden. Echter aanvankelijk zonder resultaat: zakelijk bleken al de verklaringen, welke afgelegd werden, vals, wijl niet steekhoudend; bovendien sprak de een de ander tegen, en daar de Raad zich aan de Wet van Mozes wilde houden, die voorschreef, dat een vonnis dan slechts rechtsgeldigheid bezat, als het steunde op het eensluidende getuigenis van ten minste twee personen [2]), gelukte het

---

[1]) Vermoedelijk waren niet alle leden geconvoceerd; wel zorgde men, dat alle „raadsfracties" vertegenwoordigd waren, in voldoende getalssterkte (vgl. Marc. 14 : 53, 55).

[2]) Vgl. Num. 35 : 30; Deut. 17 : 6; 19 : 15.

niet iets te vinden, hoewel er getuigen in overvloed waren.
61 Maar eindelijk kwamen er twee mensen naar voren, wier verklaring eenstemmig scheen te zijn [1]): zij getuigden namelijk, dat deze Beklaagde had gezegd, de Tempel Gods te kunnen afbreken, en in drie dagen weer opbouwen! [2]) Wat een grove heiligschennis! De Raad raakte er van in rep en roer. Maar temidden van al die getuigenissen en al die woedende uitroepen zweeg Jezus.
62 Dat begon voorzitter Kajafas te ergeren. Want de zaak van deze Jezus van Nazareth schoot zo niet op. Wat had de Hoge Raad eigenlijk aan al die verwarde, elkaartegensprekende getuigenissen? Kajafas zèlf zag wel, dat het enige punt, waarop deze Beklaagde te vangen was, kon zijn, dat deze Jezus was te beschuldigen van godslastering. Maar hij zat met die valse getuigenissen, want de voorschriften waren op dit punt zeer streng. Dus stond hij op, en terwijl er stilte viel in de zaal, vroeg hij Jezus: Gij zegt al maar niets — waarom antwoordt Gij niet? Ge hoort toch wel, wat deze mensen tegen U getuigen? Hij wilde die profeet uit Galilea de ernst van zijn toestand onder de ogen brengen, en dwingen, om precies te verklaren, wat hij gezegd had.
63 Maar de Heiland bleef zwijgen: moest Hij niet ter slachtbank worden geleid als een schaap, dat stemmeloos is voor 't aangezicht van zijn scheerders? [3]) En in feite leidde Hij Zelf, handelende naar de wil Zijns Vaders, dit proces: door Zijn voortdurend zwijgen dwong Hij de president van de Hoge Raad, de hoofdzaak aan de orde te stellen. En dat deed Jozef Kajafas dan ook. Met diepe minachting en woede weerklonk door de zaal zijn scherpe vraag: Ik bezweer U bij de levende God — hij legde zijn arrestant dus de rechterlijke eed op —: beken ons nu eens, of het waar is, dat Gij U uitgeeft voor de Messias, de Zoon van God!
64 En toen ging Jezus eindelijk spreken. Toen legde Hij de goede belijdenis af. Want dit was inderdaad de hoofdzaak, de kern van de procedure. Nu mocht Hij niet langer

1) Volgens Marc. 14 : 59 ook nog niet eens! (Ik kàn! Ik zàl!)
2) Vgl. Joh. 2 : 19.
3) Jes. 53 : 7.

zwijgen — dan zou Hij ontrouw geweest zijn aan Zijn roeping, en verraad gepleegd hebben aan Zijn Vader en Diens verlossingsplan. Dus zwoer Hij gehoorzaam, zoals de Joden dat plachten te doen, in antwoord op de bezweringsformule: Gij hebt het gezegd!

Maar Hij voegde er onmiddellijk aan toe: Gij moogt dat dwaas vinden en godslasterlijk; gij denkt: een fraaie Messias, Die hier in boeien staat! doch Ik zeg u: van nu aan zult gijlieden de Zoon des mensen zien, gezeten aan de rechterhand der Macht, en komende op de wolken des hemels!

En daarmee beleed Hij Zichzelf als de Priester-Koning, in de Schriften aangekondigd [1]), en predikte Hij Zijn rechters, dat — al zouden ze Hem gerechtelijk vermoorden — zij straks voor Zijn rechterstoel zouden staan, en dan waren de rollen omgekeerd — tot hun eeuwig verderf....

65 Deze belijdenis ontketende de woede der rechters pas recht. Allereerst bij de hogepriester zelf. Want Kajafas scheurde, in wel-gespeelde verontwaardiging, zijn kleren [2]): wat was dàt erg! deze man maakt zich schuldig aan hoon van Jahweh! Tegelijk riep hij uit: Hij heeft God gelasterd, de levende God! Waartoe zullen we ons nog druk maken over getuigen? Gij hebt het allen zelf kunnen horen, dat deze man een godslasteraar is! Wat is uw oor-
66 deel? Het eenstemmig antwoord luidde: Hij is des doods schuldig!

67 Het vonnis was geveld. En nu ging de haat, de gram der Sanhedristen zich luchten. Eindelijk was het zover! De eerwaarde vergadering ging verlopen. Al die leden van de Hoge Raad verdrongen zich nu om Jezus heen. Sommigen spuwden Hem, ten teken van de diepste minachting, in het

---

1) Christus verbindt hier de profetieën uit Dan. 7 : 13 en Psalm 110 : 1 aan elkaar.

2) Onder de Joodse Rabbijnen schijnt godslastering de daad van kleerscheuren door de priester — hoewel in Mozes' Wetboek verboden, Lev. 21 : 10 — te wettigen; zij beriepen zich er op, dat Eljakim, Lebna en Joah naar Hizkia gekomen zijn met gescheurde klederen, nadat de „rabsake", de opperbevelhebber van Sanheribs legers, de God van Israël gehoond had, vgl. 2 Kon. 18 : 37.

68 aangezicht; anderen beschimpten Hem, door Hem vuistslagen te geven; weer anderen sloegen Hem beledigend op het gelaat, en dreven de spot met Zijn profetennaam en profetisch ambt: Mensen, deze is nu een ziener! Zeg ons maar eens, Messias: wie is het, die u geslagen heeft?

In de zaal van het hoogste recht maakten de rechters er een bonte avond van, en vermaakten zich met die zogenaamde Zoon des mensen, net als indertijd de Filistijnen met de blinde Simson.

En Jezus leed, leed geduldig.... onze Borg!

h. *Het volslagen isolement aan Christus voltrokken.... door de Rotsman.* 26 : 69-75.

26 : 69 Ondertussen zat Petrus buiten op het binnenplein, bij het vuur, stil tussen het dienstpersoneel van de hogepriester geschoven. Toen kwam er opeens een slavin op hem af, terwijl hij naar de verlichte zaal zat te kijken, waar hij zijn Meester wist, en zeide spottend: Kijk deze eens! Onthutst keek hij op. De slavin vervolgde: Ja, ja, ook gíj waart bij die Jezus de Galileeër daar!

70 Inwendig dodelijk-geschrokken, wist Petrus zich toch te beheersen, en ten aanhoren van allen zei hij: Mens, ik weet niet wat gij zegt!

71 Schouderophalend drentelde hij echter voor alle veiligheid maar naar de vestibule. Maar weer ontmoette hij een slavin, die hem scherp opnam, en tot de mannen, daar aanwezig, zeide: Die man was bij Jezus de Nazoreeër — die-daar-binnen!

72 En weer ontkende Simon het, nu met een eed: Praatjes, ik ken die man niet eens!

73 Hij hield zich nu maar wat in de schaduw — die lastige vrouwen ook! Maar een poosje later kwamen er mannen van het dienstpersoneel op hem toe, en zeiden: Vast en zeker, gij behoort bij de beweging van die Jezus — man, uw spraak verraadt u, en uw tongval — gij komt uit Galilea!

74 Opnieuw loochende Petrus het, nu niet alleen met eden, maar ook met zelfvervloeking: Jahweh moge mij verdoemen als het zo is — maar ik ken die mens niet!

75 Op dit moment kraaide daar opeens, vlakbij, een haan, schel en luid.

Toen herinnerde Petrus zich plotseling het woord, dat de Meester gesproken had: Nog vóór de haan kraait, zult gij driemaal hebben verklaard, dat gij niets met Mij te maken wilt hebben.

Verschrikkelijk: nu had hij het tòch gedaan. En op het horen van dit hanengekraai scheurde de narcose der zonde vaneen. Afschuw, zelfmishagen, walg vervulden hem; al zijn vloeken en eden sloegen naar binnen. Bitterlijk wenende strompelde hij naar buiten: hij, de Rotsman, had zijn Meester in het volslagen isolement gedreven....

i. *Bitterheden in de drinkbeker van Christus' lijden.* 27 : 1-10.

27 : 1 Dit alles had zich afgespeeld in de nacht. Nu hadden de hanen gekraaid, de nieuwe morgen was aangebroken. President Kajafas belegde in de vroege ochtend een officiële zitting van het Sanhedrin, om daarin een wettig besluit [1]) te nemen ten aanzien van deze Beklaagde. Dat was een grote bitterheid in de drinkbeker van Jezus' lijden. Hij was toch aangeklaagd om een „godsdienstige" zonde: godslastering — en moest naar de Wet van Mozes gestenigd worden. Maar de Hoge Raad besloot eenstemmig, Hem bij de Romeinse Overheid aan te klagen als een misdadiger tegen de staat, opdat Hij door het wereldlijk recht ter dood gebracht zou worden. Daarmee werd Christus buiten de Wet gesteld. Toch moest dit naar de Raad Gods geschieden [2]).

2 En alzo is het gebeurd, dat de tempelpolitie Jezus ketenen aandeed, en Hij zwaar geboeid werd weggeleid naar stadhouder Pilatus.

3 Een andere bitterheid werd in Jezus' lijdensbeker gemengd door Judas, de discipel, die Hem overgeleverd had. Want hij heeft bemerkt, dat de Hoge Raad zijn Meester

---

1) Misschien wel, omdat de regel was voorgeschreven, dat een doodvonnis overdag moest worden uitgesproken, en niet op dezelfde dag, waarop het onderzoek was aangevangen.

2) Vgl. Cat. Antw. 38.

veroordeeld had, en dat men Hem wegleidde naar de bezettende macht. En toen sloegen Judas de onrust, de angst, een wilde spijtwroeging in zijn ziel: wat heeft hij gedaan?! Haastig is hij naar de Tempel gelopen, want het verradersloon brandde hem in de zak, en gekomen bij de leden van de Hoge Raad, daar achtergebleven, heeft hij het uitgeschreeuwd:

4 Ik heb een misstap begaan, verradende onschuldig bloed!

Maar steenkoud en onverschillig haalden toen die eerwaarde heren de schouders op, en antwoordden hem: Wat hebben wij daarmee te maken? dat is uw zaak! daar hebben wij geen verantwoordelijkheid voor!

5 Toen begreep Judas, dat er niets meer aan te doen was.... hij wierp de zilverlingen voor hun voeten, rinkelend rolden ze over het marmeren plaveisel.... daarna verwijderde hij zich wanhopig, naar een eenzame plek, buiten de stad, en daar heeft de man zichzelf opgehangen, aan de tak van een boom.... [1]).

6 De deftige overpriesters gaarden de zilverlingen bijeen — wat moesten zij er mee doen? zij zaten er even verlegen mee. Toen gingen zij overleggen: wij mogen dit geld niet in de schatkist van de Tempel doen, want het is bloedgeld! Dat wisten zij wel uit de Wet van Mozes: geld, voor een onheilig doel gebruikt, mocht niet ten nutte van Gods Huis worden aangewend, dat moest heilig blijven! [2])

7 Toen kwamen zij op een lumineus idee: ze konden het prachtig gebruiken, om de akker van de pottenbakker te kopen, van wie zij wisten, dat deze dat stuk grond gaarne kwijt wilde. En dat was een mooie gelegenheid, om een begraafplaats voor de vreemdelingen in te richten, voor de Joden uit de verstrooiing, die tijdelijk te Jeruzalem vertoefden, en onder wie ook wel eens sterfgevallen voorkwamen.

8 Zo hebben zij gedaan — maar sinds die tijd spraken de mensen-van-de-straat over die nieuwe dodenakker met

---

1) Vgl. Handel. 1 : 18.
2) Vgl. Num. 35 : 33, 34; Deut. 23 : 18.

de naam, welke zij zelf nooit verzonnen hadden: Akeldama — akker des bloeds!

9 Hoe is in dit alles weer duidelijk gebleken, dat de Raad en Voorzienigheid Gods over alle dingen gaat. Want hierdoor werd vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia [1]):

En zij namen de dertig zilverlingen, de geschatte waarde van de geschatte, die zij geschat hadden van
10 de kinderen Israëls, en gaven die voor het land van de pottenbakker, gelijk de HERE mij had opgedragen [2]).

Ja, zo werd de profetie vervuld: het werk Gods werd door kinderen Abrahams zowel in de dagen vlak na de ballingschap als nu, in deze geschiedenis rondom het verraad van Judas, getaxeerd met een bedrag van dertig zilveren sikkels [3]), een bedrag, dat betaald moest worden voor een slaaf, die door een os zo dodelijk gestoten werd, dat hij stierf. . . . [4]).

j. *Christus door de wereldlijke rechter ter dood verwezen.* 27 : 11-26.

27 : 11 In de vroege morgen kwamen dan de oversten van het volk, met de zwaar-geboeide Jezus, voor de stadhouder, in het paleis waar hij dagelijks rechtszitting hield [5]). Daar werd de vastgestelde beschuldiging officieel tegen Hem uitgebracht: deze man zegt, dat hij de koning der Joden is! Pilatus keek Jezus aan, en vroeg Hem, met lichte spot in zijn stem: Zijt *Gij* de Koning der Joden? Waarop

---

1) Op de lastige kwestie, dat hier staat: „wat gesproken is door de profeet *Jeremia*", terwijl dan een citaat volgt uit *Zacharia 11* (niet eens geheel-letterlijk), kan hier niet worden ingegaan. Prof. Dr F. W. Grosheide, in zijn „Kommentaar op Mattheüs", 1e druk Amsterdam 1922, blz. 339/340, acht de meest-waarschijnlijke oplossing, dat Mattheüs verschillende plaatsen uit *Jeremia*, als 18 : 2-15, 19 : 1-15, 32 : 6-9, voor de geest had, en daarvan uitging, doch verder schreef in woorden van *Zacharia*.

2) Vgl. Zach. 11 : 12, 13.

3) ± *f* 45.—, een bedrag, waarvan Judas 4 maanden kon leven!

4) Vgl. Ex. 21 : 32.

5) Vermoedelijk de burcht Antonia, die aan het tempelcomplex grensde.

de Here antwoordde: Dat zegt u! Want inderdaad was Hij Israëls Koning, maar in heel andere zin dan gelijk de oversten van het volk Hem beschuldigden, en dan de stadhouder dacht: een volksverleider, een revolutionnair, dus een staatsgevaarlijk misdadiger.

12 Deze ondervraging had plaats in het bijzijn van Jezus' beschuldigers. En die lieten zich niet onbetuigd! Een stroom van beschuldigingen braakten zij tegen de Beklaagde uit, om Pilatus maar te overtuigen, dat hij met een vijand van de staat te doen had. Maar de Here antwoordde hun met geen enkel woord: op al hun schreeuwen bewaarde Hij rustig het zwijgen.

13 Dat vond de stadhouder toch maar erg vreemd, en hij vroeg Jezus, of Deze dan niet hoorde, wat zij alzo tegen Hem inbrachten aan zware beschuldigingen.

14 Maar de Heiland bleef zwijgen, gaf ook Zijn rechter niet het minste antwoord, zodat deze zich diep verwonderde: zo'n geval had hij nog nimmer voor zijn rechterstoel gehad. Was deze Beklaagde werkelijk zulk een gevaarlijke rebel, zoals Zijn aanklagers het voorstelden? Of was Hij misschien bij Zijn mede-Joden in ongenade gevallen, en probeerden ze, via de bezettende macht, zich van Hem te ontdoen? Hij nam het laatste maar aan, want hij voelde wel, hoe intens die heetbloedige Hebreeën deze wonderlijke Gevangene haatten [1]).

15 Ging de stadhouder te werk naar wat hij van deze Jezus dacht, dan zou hij Hem maar het liefst vrijlaten. Maar zonder meer durfde hij dit toch niet te doen. Toen vond hij een uitweg — waarmee hij echter het recht losliet en schond. Hij dacht opeens aan de gunst, die hij gewoon was, op ieder Paasfeest aan het volk te bewijzen, namelijk: hun een gevangene naar keuze los te laten.

16 Hij dacht opeens aan Bar-abbas [2]), de welbekende gevangene, die om een moord ingesloten zat. Waarschijnlijk had het Sanhedrin met deze man weinig op.

17 Ondertussen waren er heel wat Joden te hoop gelopen, naar het rechthuis: de gevangenname van de Profeet uit

---

1) Zie vs 18.
2) Volgens sommigen heette deze man ook Jozua: Jozua, de zoon van Abbas.

Galilea was al aardig ruchtbaar geworden. Zo stelde dan de stadhouder het volk voor de keus: Wat wilt ge nu eigenlijk? Ge moogt kiezen, wie ik zal vrijlaten. Ik heb Bar-abbas op een tweetal gesteld met deze Jezus, die men Messias noemt: wie zal het zijn?

18 Hij hoopte maar, dat de schare Jezus zou kiezen. Want hij had het nu best door, dat de leidslieden des volks Jezus slechts uit nijd hadden overgeleverd: de scharen schenen nog wel min-of-meer op de hand van die vreemde Gevangene te zijn.

19 Juist op dit moment kwam er een boodschapper tot hem, namens zijn vrouw [1]). Dat was wel om zich over te verbazen! De boodschap luidde immers, dat hij zijn vingers maar niet moest branden aan deze zaak, en zich dus niet met deze Beklaagde moest bemoeien, want (zo liet zijn huisvrouw hem zeggen) deze man is iemand die vast en zeker in de gunst der goden staat! [2]) Zij weet dit, omdat zij van hem gedroomd heeft, en dat heeft haar angstig gemaakt, en benauwd, dat de wraak der goden zich wel eens over haar man zou kunnen uitstorten, ter wille van deze Jezus.

20 Ongeduldig wachtte de stadhouder de uitspraak van de schare af. Maar hij had buiten de waard gerekend — in dit geval de overpriesters en de ouderlingen. Want dezen maakten van de gelegenheid, dat Pilatus met de boodschapper van zijn vrouw zat te praten, gebruik, om het volk op te hitsen. Zij mengden zich onder de scharen en overreedden die, om Bar-abbas op te eisen, want die Jezus moest ter dood gebracht worden.

21 Toen dan ook de stadhouder met krachtige stem boven het stemgeroes uit opnieuw vroeg: Wie van de twee wilt gij, dat ik u vrijlaat? riep de schare eenparig: Bar-abbas!

22 Dat had Pilatus niet verwacht. Nu raakte hij helemaal

---

[1]) Volgens de overlevering, die echter niet volkomen historisch-betrouwbaar schijnt te zijn, heette zij Claudia.

[2]) Voor deze heidense dame moet dit de zin van „rechtvaardig" geweest zijn: we mogen in haar mond dit woord niet verklaren in de zin, die het in de Schrift heeft!

in de knoop. Zou hij dan de waarschuwing van zijn vrouw in de wind moeten slaan? In grote verlegenheid vroeg hij, wat hij dan aan moest met die Jezus, Die men Messias noemde. In navolging van de oversten brulde daarop de schare: Hij moet gekruisigd worden!

23 De schrik sloeg de stadhouder om het hart. Wat? Deze man naar het kruis? Wat heeft Hij dan toch voor kwaads gedaan? vroeg Pilatus.

24 Daar kreeg hij echter geen antwoord op. De schare schreeuwde dès te harder: Hij moet gekruisigd worden! Hij moet gekruisigd worden!

25 Toen zag Pilatus wel in, dat niets meer hielp: dat fanatieke volk wilde nu eenmaal de dood van deze Jezus. En als hij het zijn zin niet gaf, kon er wel eens oproer ontstaan. Daarop week de stadhouder helemaal van het recht af. Hij liet een kom met water brengen, waste, met een theatraal gebaar, zo dat allen het konden zien, zijn handen, en zeide: Ge moet het zelf dan maar weten! ik ben onschuldig aan het bloed van deze mens....

25 En al het volk begon te roepen: Wat geeft dat? laat Zijn bloed maar over ons en onze kinderen komen! wij durven dat wel aan!

26 Toen werd het schild van het recht van de Here Jezus weggenomen: de stadhouder gaf opdracht, om Bar-abbas uit de gevangenis te halen, en in vrijheid te stellen — en tegelijk deze Jezus eerst te doen geselen, en daarna te doen wegleiden, om het doodvonnis te voltrekken.... door kruisiging....

k. *Christus wordt tot caricatuur-Koning gesteld.* 27:27-31.

27 : 27 Voordat de soldaten de opdracht van de stadhouder inzake Jezus gingen volbrengen, wilden zij eerst nog wel eens hun leut hebben aan deze Gevangene, deze candidaat voor het koningschap van die Joden! Ze namen Hem mee naar binnen, naar een der zalen van het gebouw, en riepen al hun kameraden, die daar aanwezig waren, er bij, om ook van de klucht te kunnen genieten: zij zouden die Jezus wel eens leren, koninkje te spelen!

28 Eerst ontdeden ze Jezus van Zijn bovenkleding; zij wilden Hem namelijk juist bespotten in verband met het Koningsambt, dat Hij, bij het verhoor, gezegd had te dragen. Daarom wierpen zij Hem een scharlakenrode mantel om: die kon prachtig het purperen koninklijke gewaad voorstellen [1]).

29 Maar bij een koning hoort een kroon! Ook daartoe wisten zij wel raad. Op de binnenplaats lagen doornstruiken genoeg, ter brandstof dienende, om 's nachts een vuurtje te kunnen stoken. Van die bronsachtige doornen vlochten zij een kroontje, en zetten dat op Zijn hoofd [2]). Voorts drukten ze Hem een rietstok in de hand. Toen was het spotbeeld klaar: ze hebben de „koning der Joden" op een stoel gezet, en gingen nu voorbij Hem defileren; dan brachten ze de militaire groet, en zeiden smalend: Ave, Rex Judaeorum! Gegroet, Koning der Joden!

30 Geduldig verdroeg de Heiland al die spot en hoon. Toen werden de soldaten woedend: ze spogen Hem met felle minachting in het gezicht, namen de rietstok, en sloegen Hem er mee op het hoofd.

31 Eindelijk kregen zij genoeg van het zotte spel; het werd trouwens tijd ook, om het doodvonnis te gaan uitvoeren. Ze namen Hem dus de mantel af, trokken Hem Zijn kleren weer aan, en leidden Hem heen, de stad uit, opdat Hij gekruisigd zou worden.

l. *Christus vernederd tot de dood des kruises.* 27 : 32-56.

27 : 32 Toen de stoet buiten de stadspoort was gekomen, kwam daar juist een man aangewandeld, die blijkbaar van het veld kwam, een zekere Simon, afkomstig uit Cyrene.

De soldaten dachten: we zullen de klucht van zo-even voortzetten. En daarom dwongen zij deze Simon, de kruisbalk voor de Heiland te dragen [3]). Zij wilden daarmee op-

---

1) Vermoedelijk een oude, verschoten mantel, zoals de Romeinse lictoren die buiten Rome droegen.

2) De caricatuur hierin wordt nog vlijmender, als u denkt aan psalm 21.

3) Het Griekse werkwoord betekent n.l.: requireren, met de sterke arm. Over deze geschiedenis is ontzettend-veel gefantaseerd. We weten verder niets met zekerheid van Simon af: was hij een Jood, in Cyrene wonende, en met het

nieuw Jezus' Koningschap bespotten, een Koning, Die één slaaf tot gevolg heeft, maar.... om zijn kruis te dragen!

33 Zo ging de tocht voort, naar de heuvel buiten Jeruzalem, waar de kruisiging zou plaats vinden. Die heuvel droeg de naam van Golgotha, wat betekent: Schedelplaats [1]).

34 Op die plaats gekomen, gaven de soldaten Hem, naar hun gewoonte, een nap wijn te drinken, waardoor zij een vergiftig kruid hadden gemengd, dat een ietwat verdovende werking had. Toen de Here Jezus van die drank proefde, weigerde Hij echter verder te drinken: Hij wilde Zijn lijdensbeker met volle, heldere bewustheid drinken [2]).

35 De soldaten trokken de schouders op: wilde Hij niet drinken? Dan maar zonder dat aan het kruis! En zo voltrokken zij het vonnis: hun handen nagelden Hem aan het hout. Naar gewoonte gingen zij nu Zijn kleding verdelen: dat was hun recht. Let er toch wel op, hoe ook hierin de profetie der Schrift vervuld werd; had David niet gezongen:

Zij hebben mijn klederen onder zich verdeeld, en hebben het lot over mijn kleding geworpen? [3])

36 Toen gingen ze rustig op de grond zitten, om toezicht te houden, dat niemand deze Gekruisigde verlossen zou.

37 Boven Zijn hoofd hadden zij, op aanwijzing van Pilatus zelf [4]), een plankje gespijkerd, waarop de officiële grond voor dit doodvonnis was aangegeven; ze hadden er op geschreven:

Deze is Jezus, de koning der Joden!

Dat wil zeggen: het was niet de eigenlijke grond voor

---

feest in Jeruzalem? of een Moor, die proselyt geworden is? Alles blijft gissing. Alleen noemt Marcus (15 : 21) hem de vader van Alexander en Rufus. Of dit dezelfde Rufus is als die in Rom. 16 genoemd wordt, weten we niet met zekerheid.

Ook van de gewone voorstelling, dat de last van het kruis de Heiland te zwaar geworden, en Hij gestruikeld zou zijn, en dat de soldaten daarop uit medelijden Simon geprest hebben, de dwarsbalk te dragen, lezen we in de Schrift geen letter. We moeten dit vers uit het verband verklaren: de soldaten hebben hiermee hun baldadig spotspel voortgezet.

1) Waarschijnlijk zo genoemd naar zijn vorm, die — vanuit de verte — op een schedel leek.

2) In dit gebaar der soldaten wordt de Schrift vervuld: ps. 69 : 22.

3) Vgl. ps. 22 : 19. In de N.V. 1951 ontbreekt dit citaat, omdat de geleerden van oordeel zijn, dat dit een invoeging is uit Joh. 20 : 24.

4) Joh. 19 : 19.

Jezus' veroordeling. Maar wat deed dat er toe? Niets werd onbeproefd gelaten, om Hem te smaden....

38 Voorts waren er nòg twee mensen met Hem gekruisigd: het éne kruis stond rechts, het àndere links van Hem. Dat waren bandieten — Joodse verzetsmannen, die hun „illegale" werk met de dood moesten bekopen. Zo werd de Zoon des mensen met de misdadigers gerekend....[1]).

39 Bitter waren de pijnen, die Jezus' lichaam doorsneden — maar veel erger, hels de folteringen, die Zijn ziel kwelden. Er waren heel wat toeschouwers uit de stad meegekomen, die Hem begonnen uit te jouwen, quasi-medelijdend met hun hoofden schuddende.

40 Ze hadden wel gehoord, waarvan Jezus voor de Hoge Raad beschuldigd was, en zij riepen Hem toe: Laat nu eens zien, wat Ge kunt! Ge waart immers in staat, om de Tempel af te breken, en in drie dagen weer op te bouwen? Nu, als Ge dat kunt, dan is het ook een koud kunstje voor U, om Uzelf te verlossen! Ge hebt beweerd, dat Gij de Zoon van God zijt — als dat waar is, toon het dan, en kom van dat kruis af!

En een schaterlach klonk op rond het kruis....

41 Deze volkshumor viel wel in de smaak van de autoriteiten, die eindelijk hun wens vervuld zagen: hun vijand aan het kruis. Dus sloegen ook de overpriesters en de Schriftgeleerden en de ouderlingen aan het spotten.

42 Snijdend hoonden zij: Dit is nu de man, die anderen zogenaamd verlost heeft! Hebben we 't niet altijd gezegd, dat Hij dit door Beëlzebul gedaan heeft? Nu blijkt dat wel, want Zichzelf kan Hij niet verlossen. Mooie koning van Israël! Mensen, als Hij dat werkelijk is, laat Hij dan afkomen van het kruis — dan zullen we in Hem geloven!

43 Natuurlijk was dit een vroom smoesje.

Hetgeen wel blijkt uit wat zij vervolgens tegen de Heiland durfden te roepen, in helse hoon. Want zij kenden de Schriften wel, en nu gingen ze Hem bespotten met de woorden van David, uit psalm 22! Aldus verdraaiden ze deze:

Hij heeft zijn vertrouwen op God gesteld; laat Die

---

1) Vgl. Jes. 53 : 12.

hem nu verlossen, indien Hij een welgevallen aan hem heeft; want hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon!

Ontzettende hoon.... want zij wilden zo juist de Here Jezus bespottelijk maken en Hem in een kwaad daglicht stellen: de scharen moesten het zelf kunnen constateren, dat deze zogenaamde Messias wel heel ver van David afstond, en dat wat David getuigde in psalm 22 op Hèm niet van toepassing was.

44 Ook de beide moordenaars, die dezelfde kruissmarten leden als Hij, stemden spottend met al die schimp in. Deze een koning? Messias nog wel? De Zone Gods? Maar dan zou Hij niet alleen Zichzelf, doch ook hèn wel verlossen. En dat deed Hij niet. Hij zweeg maar, zweeg....

45 Wie besefte, dat de Borg van zondaars bezig was, weg te zinken in de allerdiepste versmaadheid en angst der hel? Dat Jezus nu van de Vader verlaten werd? Zelfs toen gebeurde wat de Schrift had voorzegd [1]), zag nog niemand het in. Wat gebeurde er dan? Toen het omstreeks twaalf uur was, werd het duister over het gehele land. Midden op de dag ging de zon drie uur lang schuil, en werd het schemerdonker.

46 Aan het eind van die drie uur, toen het dus drie uur op de middag was, en in de Tempel het avondoffer werd opgedragen, schreeuwde Jezus in helse foltering Zijn diepste angsten uit: Eli, Eli, lama sabachthàni! Dat is: Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten? [2])

Zo bad Hij, op het uur van het gebed....[3]). Hij dronk de beker des lijdens tot de bodem toe leeg.

47 Maar ook toén, ondanks de tekenspraak van Gods toorn, in die ongewone duisternis, waakte de spotlust der scharen weer op: Ha, Hij roept Elia! De Messias roept Zijn voorloper te hulp!

48 Terstond kwam er een van de soldaten op Jezus toelopen: hij had een spons op een lange rietstok gestoken en in een kruik met posca [4]) gedoopt; die reikte hij naar Jezus' mond, om Hem zo wat te drinken te geven.

---

1) Vgl. Amos 8 : 9.
2) Ps. 22 : 1.
3) Hand. 3 : 1.
4) Posca is een met gerst gezuurde wijn, waarmee de dorst werd gestild.

49 Maar dat was niet naar de zin der toeschouwers. Sommigen zeiden: Man, doe het toch niet — laat ons zien, of Elia komt om Hem te verlossen!

50 Zo dreven zij tot het laatst toe de spot met Hem. Ja, tot het laatst toe, want nadat Hij wederom met krachtige stem geroepen had, gaf Hij de geest. En dit sterven was Zijn dáád: Hij wilde Zich vernederen tot de dood des kruises toe....

51 Dat kwam ook uit in de ontzaglijke tekenen, die op datzelfde moment geschiedden. God de Vader sprak daarin: Hij bewoog de aarde met de krachten der toekomende eeuw. Want zie, niet door mensenhand, maar door Gods vinger werd het gordijn, dat in de Tempel tussen het Heilige en de voorhof hing, van boven naar beneden vaneen gereten. Als wilde de HERE daarmee zeggen: de schaduwendienst van Mozes heeft afgedaan — de weg naar het hemels heiligdom ligt nu voor een ieder, die in deze Jezus gelooft, open — priesters en altaren zijn niet meer nodig!

Bovendien beefde de aarde, en steenrotsen spleten zich vaneen.

52 Ja, er gebeurde ook in het dodenrijk een geweldig teken. Want de graven op het kerkhof werden geopend: alle sluitzerken vielen om, tot iedere grafkelder lag de toegang open. En de lichamen van vele heiligen [1]), die de weg van alle vlees waren gegaan, werden opgewekt.

53 Zij zijn, na op hun voeten gezet te zijn, uit de graven uitgegaan, en na Christus' opstanding [2]) naar de heilige stad gekomen, waar zij aan velen zijn verschenen. Dat was een prediking uit het dodenrijk over Christus' Paastriomf!

54 De Romeinse centurio [3]), en de soldaten, die met hem de kruiswacht hadden, merkten het wel op, dat het alles wel wonderlijk was toegegaan met de dood van deze Jezus.

---

1) Met deze heiligen kunnen niet bedoeld zijn mensen als David, Hizkia, Jesaja, e.d., want straks worden zij in Jeruzalem herkend. 't Moeten dus mensen geweest zijn, die in de laatste jaren gestorven waren, en die behoord hebben tot de kring van godvruchtigen, in Jeruzalem de verlossing Israëls verwachtende (vgl. Luc. 2 : 38).

2) Het is beter, de woorden „na Zijn opstanding" met het volgende te verbinden.

3) Hoofdman over honderd.

Ze waren ook zeer geschrokken van de aardbeving. En de officier erkende dit ook eerlijk. Hij betuigde openlijk, wat door zijn minderen trouwens toegegeven werd, dat er toch iets bizonders aan de hand was met deze gestorven Kruiseling. Waarlijk! zeiden zij, deze mens was een godenzoon! Het moest hem toch van zijn eerlijk krijgsmanshart: die Jezus was geen misdadiger, Hij is onschuldig ter dood gebracht! [1])

55 Op een afstand had ook een groepje vrouwen staan toekijken. Het waren discipelinnen van de Heiland, die Hem uit Galilea gevolgd waren, om de Meester van haar goederen te dienen [2]). Zij zijn van al deze dingen getuigen geweest.

56 Tot die groep behoorden Maria van Magdala, en Maria, de moeder van Jacobus en Jozef [3]); voorts ook nog de vrouw van Zebedeüs, die de moeder was van Jacobus en Johannes [4]).

m. *Christus afdalend in het dodenrijk.* 27 : 57-66.

27 : 57 Inmiddels verstreek deze Vrijdag. Het liep al aardig naar zes uur toe. In de tijd tussen Jezus' sterven en dit uur, waarop de Sabbath begon, was een aanzienlijk heer uit Arimathea [5]), een lid van de Hoge Raad, Jozef geheten, naar Pilatus gegaan. Hij was een discipel van de Heiland geworden.

58 Aan de Romeinse procurator vroeg deze Jozef verlof, het lichaam van Jezus te mogen begraven, wat de stadhouder hem goedgunstig toestond.

59 Jozef ging daarop naar Golgotha, een rol kostbaar, rein linnen met zich brengende, waarin hij het dode lichaam van de Meester wikkelde.

60 Daarop werd dat gedragen naar de hof, waar Jozef

---

1) Vgl. Marc. 15 : 39; Luc. 23 : 47.
2) Vgl. Luc. 8 : 2, 3.
3) Misschien de echtgenote van Klopas (Joh. 19 : 25), in vers 61 en in 28 : 1 „de andere Maria" genoemd.
4) Volgens Marc. 15 : 40 heette zij Salome; misschien was zij een zuster van Jezus' moeder.
5) Waarschijnlijk het oude Rama, in het Noorden van Judea.

in een rotswand een grafkamer had laten uithouwen: in dat nog nooit gebruikte graf heeft hij toen het lichaam bijgezet. Naar gewoonte sloot hij de grafkamer af met een grote sluitzerk, en ging daarna huiswaarts. Zo werd de profetie van Jesaja 53 vervuld, dat de Man van smarten bij de rijken in Zijn dood zou zijn. En Christus heeft Zich laten begraven: Hij wilde de vernedering van de dood tot het laatste toe ondergaan....

61 Ook van deze graflegging zijn Maria, de Magdaleense, en de andere Maria getuige geweest, want terwijl Jozef daar bezig was, zaten zij tegenover de mond van de grafspelonk.

62 Maar de heren van het Sanhedrin, de overpriesters en de Farizeeën, waren er nog zo erg gerust niet op, dat er nog niet iets zou kunnen gebeuren, waardoor toch die Profeet uit Nazareth weer invloed zou krijgen! Hoewel het Sabbath was — Jezus toch was gestorven op de dag der voorbereiding daartoe —, gingen zij naar Pontius Pilatus — zij gebruikten dus de heilige rustdag voor hun onheilige werken! — en vroegen hem het volgende:

63 Heer, wij herinneren ons, dat deze verleider, toen Hij nog in leven was, gezegd heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan!

64 Zou het dan niet goed zijn, dat u opdracht geeft, het graf te verzegelen en onder bewaking te zetten? Want anders zouden Zijn discipelen misschien bij nacht kunnen komen, en Zijn lijk stelen, om dan tot het volk te kunnen zeggen, dat Hij van de doden is opgestaan. En dat zou voor het volk een nog veel erger dwaling betekenen dan die eerste, dat zij menen: Hij is de Messias, Israëls Koning!

65 De stadhouder, die van al de last, welke dat „geval Jezus" hem al bezorgd had, af wilde zijn, stond hun dat toe. Kort antwoordde hij hun: Ik zal u uw zin geven, en een wacht tot uw beschikking stellen; gaat dan het graf maar verzekeren, zoals u dat het beste lijkt.

66 Toen zijn de heren van het Sanhedrin heengegaan — op de Sabbath nog wel! —, met de ter beschikking gestelde Romeinse soldaten. In hun tegenwoordigheid hebben zij voor de steen een stevig koord gespannen, dat met zegels bevestigd was, en de Romeinse wacht opdracht ge-

geven, goed te waken, opdat er geen bedrog kon plaatsvinden. Zo meenden zij, dat hun stoelen weer vast stonden!

C. CHRISTUS' KONINKLIJKE OVERWINNING VAN HEL EN GRAF. 28 : 1-20.

a. *Christus geopenbaard als de Blinkende Morgenster.* 28 : 1-10.

28 : 1 De Sabbath was voorbijgegaan. De leidslieden waren rustig gaan slapen: nu was het alles toch úit met die Jezus, die volksverleider! De discipelen hadden verbijsterd en volkomen lamgeslagen deze moeilijke dag doorgebracht. Mèt hun Meester was hun hoop in het graf van Jozef begraven [1]).

Maar nauwelijks begonnen de schaduwen van de nacht te vlieden, of twee van de vrouwen, die hun Meester zo innig liefhadden: Maria Magdalena en de andere Maria [2]), begaven zich op weg naar de hof van Jozef, om nog eens naar het graf te gaan zien, en de laatste hand te leggen aan wat zij in liefde en piëteit voor hun dode Meester konden doen, en tot een eervolle begrafenis behoorde.

2 Ze hadden kunnen weten, dat het Christus' kroondag zou worden, deze derde dag: hoe vaak had Jezus dat niet gezegd? Maar haar harten waren dwaalziek en ongelovig. Zelfs toen zij er onderweg nog aan herinnerd werden, dat het de derde dag was. Want opeens beefde de aarde, met een geweldige beving. Toen waren zij nog niet in de hof [3]). Die aardbeving was een teken, dat God de Vader gaf, want op datzelfde moment schoot als een vurige bliksem een engel, een der liturgische geesten voor de troon Gods, naar de hof neer: hij had dienst hier op aarde; hij moest treden tot die grafkamer, en de steen wegwentelen, en publiek de groeve des doods openen, voor Hèm, Die op dat ogenblik machtig en vol majesteit opstond uit de doden, en

---

1) Vgl. Luc. 24 : 21-26.
2) Zie blz. 224, noot 3.
3) Vgl. Marc. 16 : 3, 4; Luc. 24 : 2, 3.

Zich daarmee bewees te zijn de Blinkende Morgenster [1]), de Grote Zoon van David, de Ware, Theocratische Koning.

3 Deze engel was maar een dienstknecht Gods en reeds zijn aanblik was overweldigend: het was, alsof er een blauwe bliksem, gehuld in een sneeuwwitte koningsmantel, zat te trillen op de terzijde gewentelde steen!

4 Geen wonder, dat de Romeinse legioensoldaten die heel de nacht gewaakt hadden, dodelijk-verschrikt werden, en verstijfd op de grond vielen, vaalbleek en roerloos: het leek wel, of zíj nu doden waren.

5 Ondertussen waren de vrouwen bij het graf gekomen; ze vonden de steen afgewenteld, en de kamer leeg. Toen ontwaardden zij plotseling de engel, die tot haar begon te spreken.

Met bizondere nadruk zeide hij tot de vrouwen: Vreest *gíjlieden* niet! Ik weet het wel, dat gij Jezus zoekt,
6 Die eergisteren gekruisigd is. Maar ge wéét toch wel, wat de Meester steeds gepredikt heeft: dat Hij ten derden dage zou opstaan uit de doden? Welnu, het *is* heden de derde dag: Hij *is* opgestaan! Komt nu eerst u zelf maar overtuigen. Kijkt, hier is de plaats, waar Hij gelegen heeft!

7 Gaat nu terstond op weg, want gij moet het nu aan Zijn discipelen gaan zeggen, dat Hij is opgestaan uit de doden, en dat daarin de Schriften vervuld zijn. Want ziet, Hij gaat u allen voor naar Galilea — dáár, waar Hij aan het volk, dat in doodsschaduw gezeten was, is opgegaan als het Licht [2]), daar zult ge Hem zien, en Zijn opdrachten ontvangen. Draalt daar nu niet mee, want de zaak des Konings heeft haast; denkt er om: ik heb het u nu uitdrukkelijk geboodschapt!

8 Terstond zijn de vrouwen van de grafkamer weggeijld, met gemengde gevoelens in haar hart: enerzijds vrees, omdat haar een engel Gods verschenen was, die zulk een boodschap, vol majesteit, haar verkondigd had; anderzijds een overstelpende vreugde, omdat nu toch wáár was, wat zij in haar ongelovigheid ver buiten haar gezichtskring

---

1) Vgl. Openb. 22 : 16. In het Oude Oosten, speciaal in de dagen der Romeinse keizers, was de morgenster het symbool der macht, het embleem van de wereldheerschappij.

2) Vgl. Matth. 4 : 13-17.

hadden gezet: de Meester uit de doden verrezen!
9 Maar deze Paasmorgen zou nog heerlijker voor de vrouwen worden. Want onderweg — wie kwam haar eensklaps tegemoet? Jezus Zelf, de Opgestane! Hij, Die gekruisigd, gestorven, begraven was — nú de Levensvorst! Weest blij! zeide Hij tot haar. Toen naderden zij eerbiedig tot de Meester, sloegen knielend haar armen om Zijn voeten heen, en aanbaden Hem.
10 Waarop Jezus slechts enkele simpele woorden tot haar sprak, maar dat was als een licht, schijnende in een duistere plaats, o, hoe ging nu de morgenster òp in haar harten! [1]) Dit zeide Hij: Ge behoeft niet de minste angst te kennen! Doet alleen maar wat u zo-even gepredikt is: gaat het aan Mijn broeders zeggen (ja, aan die discipelen, die zich allen aan Hem geërgerd, en Hem verlaten hadden!), dat zij naar Galilea moeten gaan: daar zullen zij Mij zien!

b. *Christus, werkende als de Souvereine Paasvorst.* 28 : 11-15.

28 : 11 Terwijl de vrouwen verder gingen, gebeurde er nog iets meer. En daarin kwam de majesteit van de Vorst des Levens uit! Want de militairen waren heengestoven uit die hof, waar zulke bovenaardse dingen gebeurden. In panische schrik waren zij naar alle kanten heengevlucht. Maar enigen van hen, tot bezinning gekomen, oordeelden, dat het nodig was, aan die Joodse overpriesters te rapporteren van dit geval: zij konden er eens last van krijgen met de stadhouder, hun hoogste principaal, als ontdekt werd, dat zij hun post hadden verlaten. Dus gingen zij naar het hogepriesterlijk paleis, en brachten verslag uit.
12 De overpriesters ontstelden zeer van dit bericht: zou het dan tòch waar zijn? Aanstonds riepen zij een spoedvergadering van de Hoge Raad samen, om te overleggen. Toen kwamen zij eendrachtig tot het besluit, om deze soldaten om te kopen. Zij gaven hun een grote som gelds [2]).
13 Voorts deden zij hun deze voorslag: Vertelt nu maar,

---

1) Vgl. 2 Petrus 1 : 19.
2) Misschien wel uit de tempelschat.

dat Zijn discipelen 's nachts gekomen zijn, en Zijn lijk gestolen hebben, terwijl jullie sliepen! Ze willen dus de soldaten doen rondvertellen, waar zij eerst zo bang voor waren!

14 Ja, maar, antwoordden de lieden van de wacht, dit kan wel eens onaangename gevolgen voor ons hebben! Geen nood, zeiden de overpriesters en oudsten, dat maken wíj wel in orde: als dit alles de stadhouder ter ore komt, dan zullen wij wel voor jullie in de bres springen, en zorgen, dat jullie geen moeite om deze zaak krijgt!

15 Toen waren de mannen gerustgesteld: de hoge geldsom werd hun uitbetaald; zij gingen heen, en bazuinden het overal uit.

Zo is dan dit gerucht tot op vandaag toe [1]) onder de Joden verbreid en geloofd; daarmee heeft Israël, het Bondsvolk, voorgoed als Bruidskerk afgedaan....

Wat glans, wat majesteit hebt Gij die Vorst bereid, o God! Zo heeft de opgestane Paasvorst Zijn vijanden tot de positie-keuze gedwongen.

c. *Christus Zich predikende als de Drager der wereldkroon.* 28 : 16-20.

28 : 16 Gehoorzaam zijn de Apostelen, door het wegvallen van Judas Iskarioth met hun elven, naar Galilea gegaan, naar de berg, waar Jezus hen bescheiden had.

17 En nog bleek de ongelovigheid en de traagheid hunner harten niet geheel overwonnen, want toen de Verheerlijkte Meester hun daar verscheen, vielen zij Hem allen te voet — maar sommigen twijfelden toch: was het nu werkelijk wáár, dat Jezus uit het graf verrezen was?

18 Maar toen heeft de Heiland Zich ook gepredikt als de Drager der wereldkroon, gelijk Hij reeds in de profetie getekend was [2]).

Hij trad naderbij, en zeide tot hen: Mij is alle bevoegdheid gegeven, om te regeren, in hemel en op aarde. Alle dingen zijn Mij nu onderworpen.

19 Gaat nu heen, en predikt dat Evangelie van Mijn ge-

1) „Vandaag", d.i. het tijdstip, waarop Mattheüs zijn geschrift schreef.
2) Dan. 7 : 13, 14.

nade en overwinning door heel de wereld, die Mij toebehoort, heen! Gij moet de volkeren tot Mijn discipelen maken. Gij moet ze dopen in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest! En ge moet hen leren eerbiedigen en onderhouden alles wat Ik u als de wil Mijns Vaders bekend gemaakt heb.

20 De krachten daartoe zijn u van de Vader beloofd, en nimmer zult ge in de vervulling van deze opdracht alléén staan:

zie, Ik ben met ulieden, al de dagen, tot aan de voleinding der wereld!

INHOUD

Pag.

Ter inleiding 5

EERSTE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR AANGEWEZEN ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 1 : 1—4 : 11.

A. Aangewezen in Zijn geslachtsregister. 1 : 1-17 . . . 13

B. Aangewezen in Zijn geboorte. 1 : 18-25 17

C. Aangewezen in de aanbidding der heidense magiërs. 2 : 1-12 20

D. Aangewezen in de vervulling van verschillende profetieën. 2 : 13-23 22

E. Aangewezen in de prediking van Zijn heraut. 3 : 1-12 . 26

F. Aangewezen in Zijn doop. 3 : 13-17 30

G. Aangewezen in Zijn overwinning van duivelse verzoeking. 4 : 1-11 31

TWEEDE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR ZICH OPENBAREND ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 4 : 12—9 : 34.

A. Zich openbarend in Zijn eerste optreden. 4 : 12-25 . . 36

B. Zich openbarend als de Souvereine Leraar in Israël. 5 : 1—7 : 29 39

I. Verkondiging van het Evangelie des Koninkrijks. 5 : 3-12 39

II. Oproep om te wandelen naar de regel des Koninkrijks. 5 : 13—7 : 27 42

a. Het fundament van die wandel. 5 : 13-16 . . 42

b. De regel voor die wandel. 5 : 17-48 . . . 43

c. Openbaringen van die wandel. 6 : 1-18 . . . 51

d. De koers in die wandel. 6 : 19-34 . . . 55

e. Het gericht over die wandel. 7 : 1-27 . . . 57

C. Zich openbarend in Zijn koninklijke macht. 8 : 1—9 : 34 63

a. Genezing en reiniging van een melaatse man. 8 : 1-4 63
b. De slaaf van een te Kapernaüm gedetacheerde officier genezen. 8 : 5-13 63
c. Een stroom van genezingen. 8 : 14-17 . . 65
d. Gesprekken over het volgen. 8 : 18-22 . . 65
e. De Koning toont Zich Gebieder van de storm. 8 : 23-27 67
f. De Koning toont Zich Gebieder over de duivelen. 8 : 28-34 67
g. Een verlamde genezen. 9 : 1-8 69
h. Zijn roepen van Mattheüs, dat wrijving brengt. 9 : 9-13 70
i. Onderwijs over het vasten. 9 : 14-17 . . . 72
j. De Koning toont Zich Gebieder van de dood. 9 : 18-26 73
k. Nieuwe genezingen. 9 : 27-34 75

DERDE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR VERWORPEN ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 9 : 35—16 : 12.

a. Christus ziet het Bondsvolk op de tweesprong. 9 : 35-38 77
b. Christus zendt en instrueert Zijn ambassadeurs. 10 : 1—11 : 1 78
c. Christus werpt de Bondskring in de crisis, naar aanleiding van de ergernis van Zijn heraut. 11 : 2-19 85
d. De verwerping van de Middelaar gaat zich aftekenen. 11 : 20-24 89
e. Christus handhavend het Evangelie van het welbehagen des Vaders. 11 : 25-30 89
f. Het conflict verscherpt zich, door de bestrijding der Farizeeën. 12 : 1-50 91
g. Christus werkt naar het conflict toe door Zijn spreken in gelijkenissen. 13 : 1-52 101
h. Zijn vaderstad verwerpt Jezus. 13 : 53-58 . . 111
i. Christus krijgt al meer bekendheid, maar daardoor gaat het conflict zijn ontknoping tegemoet. 14 : 1—16 : 12 112

VIERDE HOOFDDEEL: AAN DE MIDDELAAR DE SCHEIDBRIEF GEGEVEN ALS DE BELOOFDE MESSIAS. 16:13—23 : 39.

a. In Petrus' belijdenis breekt de keuze der jongeren door. 16 : 13-19 129
b. Christus onthult Zijn jongeren, hóe Hem de scheidbrief gegeven zal worden. 16 : 20-28 . . 131
c. Christus lijdend onder de kortzichtigheid en ongelovigheid van Zijn discipelen. 17 : 1-23 . . 133
d. Aan Christus wordt met de Wet van Mozes een valstrik gespannen. 17 : 24-27 138
e. Christus onderwijst Zijn Apostelen over de stijl van Zijn Koninkrijk. 18 : 1-35 140
f. De Farizeeën trachten een conflict uit te lokken over het vraagstuk der echtscheiding. 19 : 1-12 145
g. Christus' prediking over het ingaan tot Zijn Koninkrijk. 19 : 13—20 : 16 149
h. Christus begeeft Zich op weg tot Zijn uitgang te Jeruzalem. 20 : 17—21 : 22 154
i. De scheidbrief, straks aan Christus te geven, geconcipieerd in verschillende twistgesprekken met de leidslieden. 21 : 23—22 : 46 163
j. Christus, de scheidbrief aanvaardende, geeft profetisch afscheid aan leidslieden en volk. 23 : 1-39 175

VIJFDE HOOFDDEEL: DE MIDDELAAR ZICH BEWIJZENDE DE BELOOFDE MESSIAS. 24 : 1—28 : 20.

A. In Zijn *profetische* verkondiging aangaande de Voleinding. 24 : 1—25 : 46 183
a. Hoe de Voleinding tot stand komt. 24 : 1-31 . 183
b. Hoe de Voleinding te verwachten is. 24 : 32—25 : 30 189
c. Wat bij Christus' Wederkomst geschiedt. 25:31-46 195
B. In Zijn *priesterlijke* Zelfofferande ten behoeve van Zijn Kerk. 26 : 1—27 : 66 197
a. De voorslag van 's Heilands ure. 26 : 1-5 . . 197
b. De draad van Gods Raad gaat zich afwikkelen. 26 : 6-16 198

c. Christus wijst Zichzelf als het ware Paaslam aan. 26 : 17-29 200
d. Christus kondigt Zijn volslagen isolement aan. 26 : 30-35 203
e. Christus, borgtochtelijk ingaande door de poorten der gerechtigheid. 26 : 36-46 204
f. Christus laat Zich overleveren aan de macht der duisternis. 26 : 47-56 206
g. Christus door de Hoge Raad ter dood verwezen. 26 : 57-68 209
h. Het volslagen isolement aan Christus voltrokken.... door de Rotsman. 26 : 69-75 . . 212
i. Bitterheden in de drinkbeker van Christus' lijden. 27 : 1-10 213
j. Christus door de wereldlijke rechter ter dood verwezen. 27 : 11-26 215
k. Christus wordt tot caricatuur-Koning gesteld. 27 : 27-31 218
l. Christus vernederd tot de dood des kruises. 27 : 32-56 219
m. Christus afdalend in het dodenrijk. 27 : 57-66 . 224

C. In Zijn *koninklijke* overwinning van hel en graf. 28 : 1-20 226
a. Christus geopenbaard als de Blinkende Morgenster. 28 : 1-10 226
b. Christus werkende als de Souvereine Paasvorst. 28 : 11-15 228
c. Christus, Zich predikende als de Drager der wereldkroon. 28 : 16-20 229